

Modlitba.

j—.

Před padesáti roky vzplanula jiskra, která zažehla nesčetné plaménky v přemnohých srdcích a spojila je v železný kruh pochodní, jež požárem nadšení zapalovaly jiné a jiné v řadách generací...

Před padesáti roky rozehvěly se struny tajemného ladění duší a zpívaly od srdce k srdci veliký, harmonický hymnus:

S V O R N O S T I. *)

Před padesáti roky Tvůj dech, o Bože, zahřál srdce, jak slunce zahřívá probouzející se zemi, aby z nich připravil plodnou živnou půdu, čekající na první símě

J A R A.

Veliký Bože, tys i símě dal! Byla to krev, kanoucí po krůpějích z nadšených srdcí, za prudkých bolesti mučedníků, dávajících vše, i krev, za své ideály a sázících, aby klidili jiní a trpících, aby se jiní radovali.

A z toho símě, obětované krve, vyrostla

R Ů Ž E!

Tobě, o Bože nejvyšší, budiž vzdán pokorný dík, že na hrobech našich velikánů dáváš kvěsti růžím, které vzkličily v jejich srdcích... Tobě, o Bože nejmilosrdnější, budiž vzdán dík, že dáváš kvěsti růžím v době, kdy zemi letí děsivý fantom apokalyptických jezdců, kteří ubíjejí děti hladem, ženy hořem a muže plameny nezaviněného záští...

Náš dík, o Bože, za udržení síly v pěstování

R Ů Ž E S U Š I L O V Y!

Nejen dík, leč i prosbu přijmi, pokornou prosbu nehodných úst:

o nové nadšení, o nové řady planoucích srdcí, které by spojeny v železný kruh s v o r n o s t í vyhřívali se ve věčném j a r u Tvých milostí, pěstili dále Růži, láskou k ní měnili srdce svá i srdce tisíců jiných ve vonný háj:

*růží planoucích k ozdobě církve,
kvetoucích k radosti vlasti*

R Ů Ž Í T O S U Š I L O V Ý C H!

*) Původní názvy boh. časopisu: Jaro, Concordia. (Pozn. red.)

„ŽEHNÁNÍ“ PO KONSEKRACI.

St. Špûrek Č. Ss. R.

POVRCHNÍHO POZOROVATELE mohlo by překvapiti, že církev „žehná“ po konsekraci nejsv. Tělo a Krev Páně. Tato rubrika latinské mše byla prý též opravdu pohoršením M. Lutherovi. A nebylo by divu. Vždyť i slavný a učený odpůrce luteranismu, jesuita J. Maldonat, považoval tyto kříže za zbytečné, ne-li urážlivé. V traktátu o obřadech mše sv. otevřeně projevuje toto přesvědčení: „Si hodie Ecclesia vellet repurgare caeremonias, quae minus decent rem sacram, aut sunt inutiles, libere et ingenue dicerem in ea opinione esse, ut concilio oecumenico decerneretur nullum signum adhiberi post consecrationem.“¹⁾

Kříže po konsekraci nad nejsv. dary může zavrhovati jen ten, kdo je pojímá příliš jednostranně, jen jako žehnání. Kříže v liturgii nemají však za účel pouze zprostředkovati milost; mají též smysl čistě obrazný, náznačný, symbolický. A právě tento smysl mají kříže kněžské, konané nad sv. způsobami. V tom jsou za jedno všichni liturgikové jak moderní tak i středověcí. V těchto křížích spatřují vzpomínku na krvavou oběť Kristovu na kříži, tajemně na oltáři opakovanou. Tak odpovídá sv. Tomáš na možné námítky o nevhodnosti těchto křížů a praví: „Sacerdos utitur crucissignatione . . . solum ad commemorandam virtutem crucis et modum passionis Christi.“²⁾

Podobně se vyjadřuje Ivo Chartreuxský: „Quid est inter ipsa mysteria rebus sacratis vel sacrandis signum crucis superponere, nisi mortem Domini commemorare?“³⁾ A neznámému auktoru traktátu „De missa et divinis officiis“ stačí pouze důvod, že chce kněz zdůrazniti řeč o Kristu ukřižovaném: „Crucis signa nihil aliud sibi volunt . . . quam ut innuant expressius sacerdotes tunc de Jesu Christo crucifixo loqui.“⁴⁾ Podle většiny badatelů značí tyto kříže i totožnost nekrvavé oběti na oltáři s obětí kříže. Jakkoliv tento názor odmítá učený Hefele⁵⁾, můžeme jej klidně přijmouti s neméně učeným Benediktem XIV. Církev, tak píše zmíněný papež, neopomine žádné příležitosti, aby vstúpila knězi a věřícím „idem esse sacrificium altaris cum sacrificio crucis“ a proto spojuje slova o Těle a krvi Kristově s křížem, nástrojem jeho smrti.⁶⁾

¹⁾ Migne, Theologiae cursus completus, Paříž, 1860, 23, 1025.

²⁾ S. Th. III. q. 83 a. 5 ad 4.

³⁾ Migne, P. L. 162, 556.

⁴⁾ Migne, Theol. c. compl. 23, 1025.

⁵⁾ Beiträge zur Kirchengesch., Archaeol. u. Liturgik II, 1864, 287.

⁶⁾ Migne, Theol. c. compl. 23, 1024.

Mají-li však liturgikové podrobněji vyložit, co přesně jednotlivé kříže znamenají, značně se rozcházejí. U většiny výkladů starších bylo hlavní chybou, že podávaly pro všechny kříže vysvětlení stejné. Byly ovšem velmi podrobné, vztahovaly jednotlivá znamení na významné události ze života a utrpení Páně, avšak téměř úplně odezraly od historického vývoje liturgie a proto vzbuzují nedůvěru i při své podrobnosti.

Dobře upozornil dr. Hefele⁷⁾, že nejlépe vysvětlovati zvláště a odděleně každou skupinu křížů, provádějících jednotlivé orace kanonu. A právem. Vždyť rozdílného výkladu žádá i možný jejich účel v dřívějších dobách i různý způsob, jak se dnes konají. Jednou se činí kříže ty pouhou rukou buď jen nad kalichem nebo nad sv. Hostií nebo nad oběma zároveň. Jindy zas bere kněz do rukou sv. Hostii a žehná jí kalich nebo činí znamení kříže před kalichem. Křížů prvního druhu je 10 na 3 místech, křížů druhých je 8 ve dvou případech.

První skupinu křížů činí kněz hned v první modlitbě po proměňování. Tři z nich provádějí slova: „Hostiam puram, Hostiam sanctam, Hostiam immaculatam“ a platí oběma sv. způsobám; dva kříže další, po nich následující, platí každé jednotlivé způsobě. V posledním díle této první modlitby po „supplices te rogamus“ dějí se dva podobné kříže. Smysl jejich jakožto úkonů symbolických je sám o sobě temný a nedopátráme se ho bez rozboru slov, současně pronášených. „Prvním pravidlem liturgiky totiž je, text a znamení vykládati společně, ježto slovo a úkon tvoří rituelní celek, a navzájem se doplňují i objasňují.“⁸⁾ Při těchto křížích prosí kněz o požehnání pro sebe a pro věřící. Zřetelně to vyslovuje v modlitbě „Supplices“ slovy: „omni benedictione coelisti repleamur“. Podobně musíme odůvodniti prvních 5 křížů v modlitbě „Unde et memores“. Též ji provází vroucí vzpomínka na hostinu nebeskou: „Panem sanctum vitae aeternae et Calicem salutis perpetuae.“ Tyto kříže jsou tedy znamením požehnání, jež vychází z obětních darů na církev a zjednává věřícím přístup do nebes. Úplností vyniká výklad Bossuetův, jenž objasňuje právě tyto kříže: „Les bénédictiones qu'on fait sur le corps de Jésus-Christ avec des signes de croix, ne regardent pas ce divin corps, mais ceux qui doivent le recevoir; ou si elles le regardent, c'est pour marquer les bénédictiones et les grâces dont il est plein, et qu'il désire répandre sur nous avec profusion, si notre infidélité ne l'en empêche; ou enfin, si l'on veut prendre en cette sorte, on bénit en Jésus-Christ tous ses membres, qu'on offre dans ce sacrifice comme faisant un même corps avec le Sau-

⁷⁾ Tamže 287.

⁸⁾ Gühr, Das hl. Messopfer 7-8, 1902, 616.

veur, afin que la grâce du chef se repande abondamment sur eux. “^{9*)}”

Druhá řada křížů je na konci kanonu po slovech „per quem omnia“. Je jich všech osm. Z nich tři první činí kněz jen rukou, k dalším pozvedá Nejsv. Tělo. První kříže bývají různě vykládány. Většina však vidí v nich pouze symbol vykonaného posvěcení a proměnění a náznak milosti, splývající na věřící z nejsv. oběti. I účinné jsou tyto kříže, pokud jsou sv. způsoby zde žehnané representanty všeho, čeho je nám potřeba k životu.

Tento výklad však nevyčerpává zmíněných křížů a pravděpodobně nepodává ani prvotního jejich významu. Jak známo, byly na tomto místě ještě dlouho do středověku žehnány různé plodiny a pokrmy v jisté dny církevního roku (voda, mléko, chléb, vosk, olej, boby, hrozny a j.). Vztahovaly se kříže a příslušná modlitba na prvním místě na sv. způsoby, či na obětované prvotiny? Mnozí (Benedikt XIV. a Le Brun¹⁰⁾, Kupka¹¹⁾, Gihra¹²⁾) dávají přednost názoru prvnímu. Le Brun tvrdí, že byly eulogie v prvotní církvi žehnány na jiném místě, již před konsekrací. Uspokojivých důkazů však pro toto tvrzení nepodává. Přesvědčivě hájí své stanovisko stoupenci názoru druhého, dr. Hefele¹³⁾ a L. Duchesne¹⁴⁾. Dokazují, že dnešní kříže jsou zbytky někdejšího eulogického žehnání, z něhož pak časem vymizel původní obsah a odpadla dřívější delší modlitba. O těchto eulogiích lze přirozeněji říci „per quem haec omnia, Domine, semper bona creas, sanctificas, benedicis et praestas.“ Těchto darů bývalo opravdu více (proto „omnia“) a Bůh je svou všemohoucností tvoří a milostí posvěcuje, což nelze říci dobře o Ježíši Kristu, jednorozeném Synu Božím. - Že se udržela původní formule nezměněna, nemusí nás překvapovati. Obdobné podržení formy bez původního účelu máme v rubrikách na více místech. Tak na př. verš „Pretiosa in conspectu Domini“ v primě vztahuje se vlastně na martyrologium a přece se jej modlí kněz, i když martyrologium odpadá. Že je názor Hefelův skutečně správný, potvrzuje dodnes zachovávaná praxe benediktinů kongregace sollesmeské. Ti kladou v létě a na podzim při slavných mších na oltář nebo někde poblíž rozmanité prvotiny zemské úrody a celebrant je žehná sv. křížem na tomto místě.¹⁵⁾

⁹⁾ Dle Gihra tamže 617.

^{*)} „Požehnání znamením kříže nad tělem Ježíše Krista netýkají se tohoto božského těla, nýbrž těch, kteří je mají přijmouti, nebo týkají-li se ho, jest to proto, aby se naznačilo požehnání a milosti, jichž je plno a které si přeje, aby se vylily hojně na nás, nezabránil-li tomu naše nevěrnost, nebo konečně, chceme-li to chápati tak, žehnají se v Ježíši Kristu všechny jeho způsoby, jež obětujeme v této oběti, jakoby tvořili jednotělo se Spasitelem, aby se milost Páně hojně na ně rozlila.“

¹⁰⁾ Migne, Theol. c. compl. 23, 1039.

¹¹⁾ O mši sv. 529.

¹²⁾ Tamže 653.

¹³⁾ Tamže 288.

¹⁴⁾ Origines du culte chrétien, 1903, 182.

¹⁵⁾ Wetzler und Weltes', Kirchenlex. 7, 1141.

Po bývalém eulogickém žehnání následují kříže při doxologii Nejsv. Trojice: „per ipsum et cum ipso...“ I pět těchto křížů vysvětluje nepřehledné množství autorů, zvláště středověkých, jako vzpomínku na určité chvíle z utrpení Spasitelova. Nicméně je dáti přednost jakosti výkladů před množstvím. Solidností pak může se vykázati výklad, jenž tlumočil jejich smysl současnými slovy. Jsou to jména tří božských osob. Od pradávna totiž vládl v liturgii obyčej, činiti znamení kříže při vyslovení Nejsv. Trojice. Kříž připomínal věřícím jednak nekonečnou čest, přinesenou trojjedinému Bohu obětí kříže, jednak absolutní svatost každé osoby božské, poněvadž znamení kříže je svaté ve smyslu vynikajícím. Zmínku o Synu Božím doprovází trojí kříž, poněvadž je Bůh Syn zde třikrát jmenován. Navrhují-li tedy Gihl¹⁶⁾ a Hefele¹⁷⁾ tento výklad pro patero křížů na konci kanonu, nemůžeme leč jim přisvědčiti.

Když se blíží eucharistické hostiny, koná kněz naposled trojí znamení kříže sv. Chlebem nad božským Vínem Krve Kristovy. Přeje věřícím pokoje Kristova a kříži naznačuje, odkud jim ten pokoj vyprýštil. Trojí kříž symbolisuje účast celé Nejsv. Trojice na vykoupení a darování pravého pokoje lidstvu. - Přijímající potřebují pro chvíli sv. přijímání zvláštní čistoty srdce. I žehná je kněz nejsvětějším Tělem. Je to požehnání nad kalichem, očím věřících neznatelné, avšak stejně účinné jako požehnání ciboří nebo monstrancí¹⁸⁾.

Zbývá ještě vzpomenouti t. zv. výkladů mystických. Ty se opírají o správný předpoklad, že se nám ve mši sv. tajemným způsobem opakuje drama golgotské. Pěstovali je zvláště teologové středověcí, v době největšího rozkvětu a bujení liturgie. Poněvadž pak modlitby mše sv. nemluví mnoho o životě Krista Pána, hledali poukaz na něj v liturgických úkonech. Tak stanoví na př. sv. Petr Damiani pravidlo o různém účelu slov a úkonů v liturgii. „In canone siquidem aliud verba significant aliud verba portendant. Verba manque principaliter spectant ad Eucharistiam consecrandam, signa vero principaliter pertinent ad historiam recolendam.“¹⁹⁾

Ukázkou těchto výkladů je odpověď sv. Tomáše Akv. v Summě teologické III. q. 83 a. 5 ad 3. Prvních pět křížů po „Unde et memores“ je obrazem pěti ran Kristových. 2 kříže po „Supplices“ symbolisují rozpětí těla Páně na dřevě kříže a prolití jeho krve. 3 kříže při slovech „sanctificas etc“ připomínají trojí modlitbu Vykupitelovu na kříži, když prosil za nepřátele, za útěchu ve smrti a za své oslavení.

¹⁶⁾ Tamže 653.

¹⁷⁾ Tamže 289.

¹⁸⁾ Kupka, tamže 556 násl., Hefele, tamže 289, Benedikt XIV. Mg. Theol. c. compl. 23, 1052.

¹⁹⁾ Migne, P. L. 172, 791.

Troje žehnání při slovech „per ipsum...“ představuje 3 hodiny Krista na kříži. Poslední 2 kříže kanonu značí násilné odloučení duše Kristovy od těla v okamžiku smrti. 3 kříže při přání pokoje „Pax Domini“ zmrtvýchvstání Páně po třech dnech v hrobě.

Tyto výklady se nám zamlouvají svou prostotou a strízlivostí. Nebyly však takovými vždycky. Když se jich ujal smělé hlavy, domyslily až k nemožnostem. Honorius Augustodunský* vysvětluje na př. 72 křížů v kanonu (snad jich bylo tolik v liturgii onoho místa, kde žil) o památce na vykoupení 72 rozličných národností, „quia 72 linguae sunt redemptae per Christi passionem.“¹⁹⁾ Sv. Petr Damiani počítá všechny kříže v kanonu a dochází zvláštními kombinacemi k číslu 25. Z toho usuzuje, že „Eucharistiae sacramentum semper est idem sacrificium“, poněvadž ve všech mocninách pěti, z nichž pětadvacítku odvodil, je vždy totéž 25.²⁰⁾

Nejsou ovšem všechny mystické výklady stejně libovolné, jak je patrné ze sv. Tomáše Akv. Mnohé z nich měly snad přímý vliv na rozvoj liturgie. Pokud je pojmáme jako celek, patří jim místo podružné. Nikdy však nejsou bezcenné. Jsou duchaplným dodatkem k výkladům historicko-liturgickým a proto nám mohou podati mnoho krásných námětů pro oduševnění obřadů. -

Ant. Šerý:

M A T C E .

*Maminko,
vy máte
srdce zlaté,
horoucí láskou ke čtyřem synům rozepláté.*

*Maminko,
válečná litice rvala a rvala,
otce a manžela srdcím odervalá;
proto jste, maminko, dvojnásob milovala . . .*

*Maminko,
moje potěšení,
srdce a láska dítek se mění,
ale vaše láska je stálá,
protože prýští z bolu a utrpení . . .*

* Autun (ve Francii).

²⁰⁾ Migne, P. L. 145, 889 sq.

EVANGELIUM A PEDAGOGIE.

Václav Šebek.

DVĚ LÉTA před svou smrtí, r. 1886, ctihod. Don Jan Bosco* obdržel dopis od představeného velikého semináře v Montpellier, v němž ho znovu prosil o sdělení tajemství obdivuhodné své výchovy; neuspokojil se totiž první odpovědí Boscovou, že vštěpováním bázně Boží dosáhne se u hochů všeho a namítal, že bázeň Boží jest toliko počátkem . . . „Důstojnosti, vysvětlete mi svůj systém, abych jej mohl zavésti zde, mezi svými seminaristy,“ žádal Dona Bosca představený v onom dopise.

Don Bosco byl v rozpácích, co odpověděti, nejsa si ani vědom nějakého vlastního systému. Říkal, že se snažil řídit se toliko hlasem Páně, přizpůsobuje se okolnostem, a že zdrojem jeho vědy a umění jest evangelium.

Don Bosco shrnuv ve sv. evangelii rozsetá slova, zásady, rady a příklady, týkající se výchovy, okrášlil je zářivými příklady samého Spasitele a tak nalezl skvostnou, hlubokou a neomylnou nauku křesťanské výchovy. V 19. století čerpal z onoho, stále živého zřídla pro své současníky. V podstatě následoval toliko skvělý příklad Dobrého Pastýře, jenž zná své ovečky, kráčí před nimi, neutíká a neodpočívá, dokud všechny nejsou v bezpečí, jenž den ze dne se jim cele věnuje a obětuje. Uskutečňoval prakticky božskou krásu lásky Kristovy, o níž píše sv. Pavel: „Láska jest shovívavá, dobrotivá . . . není číťžádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém . . . všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všecko přetrpívá (I. ke Korinth. 13.) Láska nemá míti mezi . . .

Ježíš Kristus jest tudíž pedagogem. Jak nesmírně se však liší od učenců a vědců na poli vědy výchovné, již svými mrtvými teoriemi nechali svět takovým, jakým byl dříve, ne-li horším, kdežto On způsobil praktickou metodou vlastní a svých učedníků mravní převrat k spáse člověčenstva.

Evangelium jest živým obrazem Krista působícího a učícího. Jasně praví sv. Lukáš: „První knihu složil jsem, Theofile, o všech věcech, které Ježíš činil a učil od počátku . . .“ (Skutky ap. 1.)

Evangelium skýtá nejen nauku, ale též účel a cíl, metodu a prostředky, jimiž Bohočlověk konal úřad učitelský. Ostatně musíme přiznati, že žádná kniha na poli pedagogie nepředčí evangelia, nehledíc ani k plodům staleté evangelické výchovy. Dokázavše apologeticky božství Kristovo, logicky dojdeme k závěru, že pravý Bůh, stav se člověkem, musil ihned vedle prvního úkolu, vy-

* Ctihodný Don Jan Bosco narodil se 16. srpna 1815 v Castelnovo d'Asti. Byl apoštolem mládeže nových dob, zakladatelem moderních, svátečních oratoří (shromaždišť), útulů, ústavů, škol fernesnických, hospodářských pro výchovu mládeže. K zvěčnění svého apoštolátu založil „Společnost salesiánů“ a „Dcer P. Marie Pomocné“, v něž vлил svého vznešeného ducha; a jimž otevřel široké pole působnosti ve všech částech kulturního světa, ba i mezi pohany: K podpoře svých děl založil „Svaz sales. spolupracovníků“. V poslední době vzdělává se u salesiánů i český dorost k apoštolátu ve vlasti a v misiích. Don Bosco zemřel 31. ledna 1888 v Turině. Letos sv. Otec Pius XI. v nadšeném a vřelém proslovu u přítomnosti mnoha vynikajících osobností prohlásil, že Don Bosco plnil heroicky ctnosti theologické a mravní. Zbývá ještě jednání o zázracích, aby mohl býti povýšen na oltář církve. V mnoha jazycích vyšly krásné spisy o Donu Boscovi, jeho díle a výchovném systému. V našem jazyku v poslední době napsána byla pěkná kniha: „Dílo salesiánské“, v níž se líčí podrobně divy genia-pedagoga, který, nejsa vědcem v teorii, svou praktickou výchovou, plynoucí z evangelia, docílil obdivuhodných úspěchů. Lze ji objednat u autora: Dra Aug. Štancla, profesora v Hranicích.

koupení lidstva, mítí vznešené poslání - výchovu lidstva. Splnil slova: „A budou všichni poučováni od Boha“ (Ev. sv. Jana 6⁴⁶). Chtěl býtí zván „Rabbi“ a učedníkům rozkázal: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy . . . učte je zachovávatí všecko, cokoliv jsem přikázal vám“ (Mat. 28¹⁹). Tak stal se chrám křesťanský zároveň školou.

Čtouce pozorně evangelium se snahou naléztí úryvky, vztahující se k pedagogii, nalézáme něco téměř v každém verši. Omezme se však na ty nejjasnější, aby se nezdálo, že užíváme přehnaných a násilných aplikací.

Všimněme si základů, z nichž sv. evangelium vychází - cíle, k němuž spěje - a prostředků, jichž škýtá.

Základní zásady: 1. Sv. evangelium nám představuje Božského Učitele řkoucího: „Moje učení není mé, nýbrž toho, jenž mne poslal“ (Jan 7¹⁶). Ježíš, jsa Učitelem, přichází od Principu vyššího, jemuž se podrobuje a tak netoliko slovem, ale především příkladem vybízí jiné, by se podrobili. Jak výmluvná a důležitá tato zásada! Není tu pyšných slov nadutých mudráků, volajících: „Jest tomu tak, poněvadž to říkám já!“ Učitel jest tlumočnickem mravní nauky, povzbuzuje a podporuje žáka slovem i příkladem, aby ji plnil. Evangelium odsuzuje všechny odchýlné principy pedagogické i moudrost čistě lidskou. „Nadarmo však mě ctí, učíce naukám, stanovám lidským. Neboť opustivše přikázání Boží, držíte se podání lidského . . .“ (Marek 7⁷).

Don Bosco dí: „Aby naše slovo mělo výsledek a úspěch, třeba dovolávati se stále autority nejvyšší, Boží; třeba, aby každý představený zřekl se svého „já“ . . . Docílíme mnoho, hledajíce jen a jen slávu a chválu Boží ukazujeme se sami poslušnými zákona Božího; odvolávejme se na autoritu Boží, snažme se tuto co nehlouběji vstípniti v duši svěřenců, mluvm k rozumu jazykem víry.“

2. Druhým principem pedagogickým jest: K formaci a výchově nutno se snížití na úroveň chovance. O Kristu dí sv. Pavel: „Sebe sama zmařil, přijav způsobu služebníka tím, že podobným se stal lidem a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako člověk.“ (K Filipským 2⁷). Nezbytnou tedy jest pokora a pravá láska, jež vylučují nárok na marnivou chválu a časný prospěch, kteréžto věci činí ze vznešeného úřadu řemeslo. Ježíš, přirovnávaje se ke kvočně, tulící k sobě kuřátka a nazýváje své učedníky synáčky, učí, že toto snížení plyne z pojmu otcovství. Křesťanská výchova v tradici své zná ve výchově dvě jména: *otec* a *synové*. Poměr mezi *představeným* a *podřízeným* třídí a odděluje bytostí, mající dlíti společně na stejné výši a proto jest příčinou neplodnosti práce výchovné.

Někteří praví, vykládajíce slova Páně: „Já jsem pastýř dobrý . . . Ovce mé slyší hlas můj . . . a následují mne“ (Jan 10), že na východě bylo zvykem pastýřů zahalovati se v plášť z ovčí kůže, aby ovce takřka pudově následovala pastýře. Ježíš Kristus skutečně se stal jako jeden z nás: Jeho vtělení je aktem božské generosity a má povzbuzovati každého učitele: „Zdarma jste obdrželi, zdarma dejte.“ (Mat. 10⁸). Don Bosco hlásal slova, jež jsou ozvěnou slov božských: „Třeba státi se maličkým a milovati to, co se líbí malým.“ Účastňoval se činně her a zábav maličkových, aby mohl je snáze vésti k Otcí.

3. Pán Ježíš se snížil, aby nás povýšil, povzněl výše. Sv. Augustin praví, že Bůh se stal člověkem, aby člověk se mohl státi Bohem.

Don Bosco dí: „Třeba milovati to, co se líbí hochům, aby oni milovali to, co se líbí vychovatelům.“ Tato slova platí víc, než celé spisy pedagogické.

Účel a cíl výchovy v evangeliu. 1. Ježíš Kristus směřuje stále k tomu, aby vzbudil v učednicích svých vnitřní morálku. Nezavrhuje zevních starozakon-

ních obřadů, spočívajících na bázni a liteře zákona, neboť byly přípravou nové úmluvy, spočívající na lásce a srdci. Mluví lidu, který za zachování zákona očekával požehnání na polích, vinicích, stodolách a chlévech, o odměně vyšší. Lidu, jenž byl povzbuzován, aby se vystříhal vraždy a cizoložství; praví, že nestačí vystříhati se jen těchto zločinů, ale že nutno vyhýbat se hříšné myšlenky neb touze a cvičiti se v lásce i vůči nepřítelům. Jindy dí, že nikoli pokrm, ale city a vzrušení srdce poskvřňují člověka.

Od úmyslu záleží jakost činu. Úmysl jest okem, v němž se zračí skutky lidské. „Svící těla tvého jest oko tvé . . .“ (Mat. 6²²).

„Mravní život jest především vnitřní. Jest službou Boží, adorací moci a dobrotivosti Boží, náboženstvím, jehož chrámem jest duše, obětí nejprvnější srdce toho, jenž touží klaněti se Bohu v duchu a pravdě. Jedině od této vnitřní dobroty závisí hodnota mravní skutků viditelných.“ Tak mluvil Don Bosco. Nechtěl nucených zevnějších úkonů, nedovoľoval přistupovati v řadě podle lavic ke stolu Páně, nenutil nikoho v určité dny ke zpovědnici. Trpěl rád trochu zevnějšího nepořádku, aby nepřekážel vnitřnímu pořádku. Povzbuzoval a učil slovem a příkladem. Svaté svátosti byly mu nejúspěšnějšími výchovnými prostředky, ale nucení v těchto věcech z celé duše nenáviděl.

2. Od záporného ke kladnému! „Slyšeli jste, že řečeno bylo starým: Nebudeš nenáviděti! Já však pravím vám: Milujte!“ V Jeho božských ústech Bůh hněvu stává se Bohem dobrotivosti. Náboženství židovské bylo budovou, vystavěnou ze samých zákazů. Ne! Ne! Kristus zdůrazňuje stránku kladnou. Evangelium jest prochnuto spravedlností milosrdnou a láskou Boha k tvorům.

Vychovatel má se starati o to, aby vštípil něco pozitivního z duchovního života v duše chovanců; má řídití vzrůstající síly k dobru, k dobrému užívání života, k dobrým a dovoleným radostem.

Don Bosco radí napřed vymýtiti hřích a pak budovati - ale jen na svaté veselosti. Pochybuje skoro o mravnosti jinochů zámčivých. Přeje si, aby jinoch se bavil, hrál, byl vesel, aby tak lépe a ochotněji plnil své povinnosti, osvěžen na duchu i na těle.

3. Sluncem výchovy jest Bůh a láska k Bohu. Zbaviti výchovu této lásky jest - odniti světu slunce; pak vše zledovati a zatmí se. S láskou Boží však vidíme nadšení k velikým věcem, ano až k smrti, neboť mučedník, byť i cítil odpor přirozenosti, cítí zároveň lásku, jež činí smrt vznešenou a záslužnou.

Don Bosco rozněcováním lásky Boží vzbudil tolik bohatýrů lásky!

4. Bez lásky k Bohu láska k lidem jest klamem, přeludem nebo spekulací! Evangelium nám představuje Krista milujícího lidi nešťastné a cítícího s nimi. Nehledí na sebe, až nepřátelé sami ironicky to dosvědčují: „Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže.“ (Mat. 27⁴¹). Kristus miloval a učil milovati, neboť člověk cítí potřebu býti milován, jako strom potřebuje deště. Aby dodal síly k boji s egoismem, ujišťuje, že co se činí jednomu z maličkých, Jemu se činí. Zde opět zdokonalil přísloví: „Nečiň jiným, co se tobě nelíbí!“ nakázav: „Čiň jiným, co chceš, aby tobě jiní činili!“ Máme dávatí rádi, neboť všichni jsme dlužníky Boha. Napoleon říkal, že lidé jsou živočichové, kteří zlatem dají se táhnouti kamkoliv. A bohužel, víme to i my . . .

Don Bosco však za příkladem Spasitele vedl duše láskou, kam chtěl a jak chtěl.

5. Život pozemský jest přípravou k životu věčnému, jest zkouškou, setím, bojem, stoupáním. Království nebeské jest korunou, žní, triumfem, dosažením Boha v domě otcovském.

Ježíš, spící za bouře, kárá malověrnost apoštolů; Ježíš, krácející po rozbouřených vlnách posiluje učedníky slovy: „Buďte dobré mysli, já jsem to, nebojte se!“ (Mat. 14²⁸). Ježíš i zde je vzorem vychovatele, jenž má vždy obracet

zrak k nebi. Kristus jest vždy a všude pánem situace. Nárek mrzáků, holdy obdivovatelů, křiky bláznů, vášnivý řev katanů a nepřátel - nezbavuje ho klidu, plynoucího z úplného odevzdání se do vůle Boží, pokorně a důvěrně. Klid ten jest odlišný od klidu stoického, tak pyšného a sebedůvěrného.

Křesťanský vychovatel učí pokání, obětem, utrpení, dobrovolné chudobě, aby umrtvením vášní panoval a silil duch. Evangelium jest základem křesťanské askese, jež se nedá zmodernisovati.

F. M. Pecháček, Břevnov.

MEDITACE.

*Pod klenbou žeber kobky z baroka
na cello staré za večera hrám -
ten nápěv smělý, slyš, jak umlká -
Jen vichřici, jež úpí, naslouchám.*

*Tón stříbrný do ticha kleneb lká!
V tom tichu blahém cítím se tak sám
a vnořen v Boha srdcem člověka
do nitra věcí v hloub se propadám.*

MOŘE.

*Prach solný nasák vzduch, jenž vál a roztrh mrak,
kam po hřebenech vln se racek plouží v zoře,
vstříc břehům mlhavým, kde obzor klame zrak,
hlas sirén zpívá v tom a volá: „Moře, moře“ -*

*Sny pevnin propadlých. Na vlnách s plachtou člun
a střílny citadel, k nimž příboj stříká výš,
víc, než-li smělá báj o pestrém viru lun,
k nimž slunci rozdílných šperk v tyglík roztaviš. -*

OBRAZ STARÉHO MISTRA.

JOSEFU THONEICKOVI, S. V. D.

Wilfred.

KNĚZ... ŽIVOT kněze... ztracený, nevěrný smyslu země, jež prý „země jediná“, „vlast jediná“, „kolébka i hrob lidstva“, hvězda jediná, již dosíci nám dáno“... Zamyslím, zasním se nad touto výtkou.

Po stezce snů jdu nazpět staletími, v krajinu středověku. Vyhledávám jej, mistra ranního středověku, malíře-mnicha, jej, jeho žití a osud:

Tam venku, tam byl život: mnoho rudých a bílých pučících květů, květy zahrad i cudně neporušené dívčí krásy, zrána tam vůni svou rozlévalo; tam sladký slavičí klokot a opojně snivé písně večerem zněly; tam opadávaly květové lístky a nalévaly se pestíky v zárodky plodů, tam padl ze zlatých kadeří nevěsty-dívky myrtovej věnec a ona stala se matkou, čistou, pozhnanou; tam visely plody, těžké a sládnoucí, na větvích broskvoní, poblíže šťastný majitel sadař, vyčkávající blízky den sklizně, tam lnulo k prsům matčiným ssající dítě, po boku matky, ženy své, otec v tichém štěstí vyčkávající až bude smět pojmouti v náruč nasyčené své dítě, plod svého života, život svůj, který přes jeho osobní život dále žít bude, v němž věčnost jeho zemského bytí a vítězství nad smrtí; tam spala pod sněhem uvadlá niva, holé stromové zahrady, tam v společném hrobě muž a žena, věrni sobě i v smrti, spali spánek, z něhož nebudí zemská rána, nad hrobem však stál jinoch a nevěsta jeho, se sepiatýma rukama, se slzícími a přece jasnými, pevně hledícími zraky, modlíci se za mrtvé rodiče pod zemí, na hrobě kámen, v němž vyrytý nápis: *Vita mutatur, non tollitur!*

Tam venku byla a minula doba květu, přišel čas oplodnění a zrání, přišli dnové sklizně - on, malíř-mnich, toho nezapozoroval. Pro něj nevoněla kvetoucí broskvoň, pro něj nekvetla milá dívka, pro něj nezaruměnily se červánky jarního rána a líce dívčí; jemu nehořelo červnové slunce, pod jehož plameny taví se a otevírají zavřená hrdla květů a pestíků, jemu neplanuly lustry hostiny svatební, pro něj nepadaly se stromu květové lístky, úkol svůj vyplní, pro něj neklesal cudně myrtovej věnec s předrahe hlavy nejčistší krásy; pro něj se nenalévaly, nesládly zlatistvě růžové plody, jemu nevyrostaly drahé děti: on seděl ve své pochmuřné cele, on díval se do sebe, zřel jenom svůj nebeský sen, snažil se křečovitě jej zřetelně zřítí. On seděl před malířským stojanem a maloval, maloval. Maloval svůj nebeský zjev, spatřený kdysi v mučivé, plameny stravující náboženské extasi, na bledé plátno.

A bílé umírání, první listopadové sněžení a šedivé stáří nastalo venku, po-prášilo bíle koruny stromů a mnohé hlavy, zbělelo i hlavu mnicha v cele: a on nic z toho nezapozoroval. A smrt přišla na něj, položila svou mraznou ruku na jeho srdce, že stalo se ledovou krou a přestalo tlouci, a on byl chladný a bledý a mrtvý, a on to nezapozoroval. A chladného, mrtvého našli jej pak jeho spolu-bratři, prostí, neučení mniši - před malířským stojanem. I pochováli jej pouze rubášem přikrytého, bez rakve, pod chrámem klášterním, v tlející vlhké kryptě, kde slunce nikdy nezasvítí, nad jejímž vchodem vtesáno: „*Vanitas vanitatum!*“ Tak našel hrob ten, jenž sicut cadaver už byl, když žil. - Obraz pak odložili stranou: „*Koníček starého ubožáka*“, řekli a pokrčili ramený.

Immortalitas! Ve vysokém gotickém chrámu, vystavěném Velkému, Živému Dárci, První Příčině a Udržovateli Života, Skrytému, Prvnímu Velkému

Hybateli Všehomíra, jest obraz (teprve pozdě jej našel na půdě uměnímilovný opat a určil mu nejvýznačnější místo ve chrámě) Madona s Ježíškem.

Mnoho tisíc přichází sem, stane před obrazem a pokleká: „To ona, hvězda Jitřní a Mořská, Královna Máje, Tichá Lilie Dolu, Růže Mystická s poupětem Ježíšem, Boží Mát - Panna Neposkvrněná, Strom věčných tropů, Strom Života, jenž, ač zasněžen jarem květů, přece jest požehnan podzimem usmívajícího se plodu, Ježíšem Pánem (z něhož kdo-li pojí, bude jak Bůh), střežená v němž úctě adorujícími serafy, dívá se na ně nebeským oknem dobrýma, posvěcujícíma očima.

Mnoho tisíc přichází sem před obraz a přijímá nový život, novou krásu, novou radost, novou sílu, nové srdce.

Ditko:

Zlatými řasami vroubené, pod bělí čela (oblévaného zlatem vlasů) a vbledorůžové líci modrající se usměvavé oko Madonny, Příčiny naší radosti:

U veselé šplouchajícího záračného jezírka - „mořského oka“ - tohoto zraku, lemovaného zlatými kosatci, střeženého barokovou kapličkou „uchem nebes“, (jehož lasturově stylisovaný vnitřek tak mnohou modlitbu slyšel a vyslyšel), modrajícího se pod ledovým horským čelem „Panny“ (zalévaným tekutým večerním sluncem) a uprostřed alpského údolí (kvetoucího vbledorůžové jeteli), oživeného čilými rybkami, napájejícího Božského Beránka elixírem lásky mateřské, oddává se dítě, lnouc k malému Beránku, s oblibou hrám čistým, nevinným, veselým jako ta vodička dole, do níž v radostném údivu shlíží, hází jak oblázky světlé své oči.

Hoch, páže:

Zářivý pohled, paprsek z oka Madonny, Královny probouzející se jarní země, sedící v rámci obrazu.

Stříbrně třpytivou jehlou pohledu nade všechny ženy spanilá Královna Andělů, sedící v okenním rámci své nebeské komnaty, vetkává jako dar v měkký gobelinhochova mladého srdce postupně níž: snove modrou (naivní údiv a snění) a stříbrně bílou (čistá radost) a plamenně purpurovou (žhavá oddanost) a zlatou (stálost a ušlechtilost) a konečně vzácné perly (nejslastnější slzy vytržení a touhy), až pod jehlou vzniká práce jedinečné umělecké ceny, výjev podivně cudné, ušlechtilé a jímavé krásy: čarovná, cizokrajně oděná mladičká děva, První Láska, lehce ovívaná zlatistvou září nadzemskosti a nesmrtnosti, noří své čisté, stříbrné čelo do modrých stínů snění, tiskne vroucně k hrudi horkou růží, usmívá se nevinně stříbrnými zoubky, zatím co po její tváři tekou blažené slzy vytržení a toužení, táže se očima modrýma, sladce naivníma jak pohádka: „Kdo vlastně jsem a jak se jen jmenuji?“ ... Výjev, jenž potom pážeti krásli vzdálený chmurný knížecí hrad, kde ono slouží. Výjev, do něhož se páže po celé hodiny hrouží, který upoutáváje hocha po dobu jeho volného času, chrání jej, dosud netušícího, před zvědavým, u pážat obvyklým, mladistvě dobrodružným potulováním se plebejským městem pod hradem, před náhodným zablouděním do křivolakých, obskurních obvodních uliček, kde dotírá, odhaluje se, náказu svou šíří hřích. Výjev, jenž určuje hochův vkus a všechno cítění jeho po celý budoucí život, jenž určuje jej, aniž by teď o tom věděl, jak duch lidové písně prosté - krásné dívce, která jednou, až on vyroste, k němu, exquisitesním půvabem výjevu upoutanému, ovládanému, tíše a skromně přistoupí a jej si získá slohem své tváře a duše, podobným - přes jeho prostotu - slohu práce v gobelinu.

Jinoch, panoš:

Oči Madonny, Hvězdy Jitřní: toť modré dvě nezabudky, jež panoši při loučení milá Panna mlčky, prosebně dává jako souvenír na cestu do života, jež on bere

s sebou kamkoliv jde, jež jej vždy doprovázejí, jež ve chvílích nebezpečství: kdy vášní rozžhavené oči, podobné rudému světlu lákajícímu dovnitř nočního chodce, zvou v hříšnou náruč, kdy temné, modravé vlny kadeří voní sladkým jedem květových hroznů, kdy krev jeho je opájí jak vařené víno, kdy vlny žádosti nad ním, již již klesajícím, v pádu šumí jak záclony z těžkého šarlatu, nadzdvížené a prudce puštěné, a svět se mu rudě stmívá, vtrhují - vyňaty ze zápisníku paměti věrným přítelem, Andělem Strážným - do jeho zraku a duše se svou nádhernou, čistou modří, připomínající:

„Přemáhej! Zachovej cudné nerozpuklé květy na vzácném stromě svého mladého těla, své mladé duše, před nehodným rukama trhajícíma, pustošícíma, dávajícíma Tobě výměnou ‚květy zla‘, krátkou hříšnou radost a dlouhý smutek nad ztraceným bohatstvím květů, nad neplodným, prázdným stromem: pro Ni, milou Pannu Pannen, neskonale krásnější všech lidských žen, jež Tebe miluje - ale jen pokud jsi Jí hoden, pokud Jí uchováš strom! Přemáhej!“

Nezabudky, jež stávají se talismanem plašícím demony . . . demony z venku k němu přistupující i demony jeho vlastního pučícího mládí:

až Panna Pannen je, v muže dospělého, u oltáře odevzdá jedné lidské panně ze své družiny,

až dá mu právo užívati kvetoucího, rozvitého, Jí zasvěceného stromu a odměnou vsadí do jeho zahrady kvetoucí ženský strom, možnost bohaté sklizně.

Mladý člověk, jenž šumně jak mladé kvasící víno, chce ven, vlítí se v široký, mohutný proud, v kolektiv života, touží všechny pozvat k hodům i k smutečným hostinám svým:

Oči Madonny, Věže ze slonových kostí, vysokého, nepřístupného sídla Věčného Krále (jsou mlčenlivé, v přemíře cudného citu přivřené, ovládnuty, radostné i bolestné jejich plání jest diskretně tlumeno: aby nehodní nespatriřili, jak pro přítomnost Krále Syna, uvnitř láska, štěstí matky svítí a palčivé slzy - láska mateřská je jasnovidná, vidí budoucnost svého dítěte - hoří; aby nikdo jejich štěstím nebyl pohoršen, aby nikdo nebyl žalem jejich zarmoucen):

stávají se od této chvíle modře malovanou gotickou okenní tabulí jeho (okenní tabule dosud postrádajícího) patricijského domu, jež slavnostní světla voskovic, po stolech hodů neb kolem katafalků rozestavených, tlumí před zraky množství.

Dívka, Mariechen s lněným vlasem:

Tajuplně v šerém chrámu nad svým šťastným, milujícím srdcem mateřským a nad drahým, svatým synáčkem hořící oči Madonny, Matky nejčistší:

Jsou to tiché modré plaménky hořící za šerého večera nad zakopanými poklady: „Zde, dítě mé, poklad ceny neskonale: čisté, radostné mateřství, štěstí moci přitisknouti k srdci zdravé, sličné, ctnostné děťátko! Jednou za večera Velkého Svátku, za večera Svatby Své, budeš k němu měti volný přístup, vchod k němu se otevře. Tu neboj se podsvětných jeskynních stínů: poklad je převzácný! Ale jen nevinné, ctnostné dívce se otevře. Pomni!“

Nevěsta:

Oko Madonny, Matky dobré rady, oko nejčistšího lesku:

jest z těch svítících dýmání, z jejichž vrypu kupující, opatrný klenotník sezná pravost kamenů drahých: chrání nevěstu před podvodem, přetvářkou, dá - z dojmu, jaký vyvolá v ženichově zraku - poznati jí upřímnost cudné zářícího oka muže, jehož chce si zvolit, dává jí poznati, zda-li je pravý ten poklad jeho ctnosti, který, rozmnožen jejím duchovním věnem, má býti fondem na výstavbu zdravého, svatého rodinného života, v jehož radostných, světlých, křížem opatřených prostorách by jí vyrůstaly zdravé, ctnostné, smavé dítky.

Muž, obávaný vládce nad mnohým lidem a krvavý dobyvatel, Štěpán:
Svaté, vznešeně klidné, lásky plné, bělí víček vroubené oči Madonny, Královny Křestanstva:

rozlévají se jak nebesky modrý, bílou sobolinou lemovaný královský plášť: plášť královské vznešenosti ducha, ovládnání sebe, divokého barbara, otcovské lásky k poddaným zemím, slitování nad poraženým nepřítelem u nohou jeho komoně ležícím a nad prosícím ubožákem u portálů chrámů a královského paláce, a jako svatozář po vládcově brnění, po kterém právě splývá nach čerstvě prolité krve (právě vtrhl do jím obleženého města a do Münsteru, kde zamýšlel vzdát díky bohům, jež vítězství dali), činí z něho obávaného, zpupného chána, pravého křesťanského krále, laskavého a moudrého manžela a otce, jehož rodinný život, vychovávající syna světce, Emmericha, jest vzorem všem poddaným, zachránce a vychovatele národa, zakladatele, miláčka a jednou patrona-světce jeho říše, který nedá zahynouti přítomným ni budoucím, jehož obraz vítězstvím, záštitou zavlaje nad slavnostmi, bitvami a triumfy nejpozdnějších pokolení, jež bude nebeským věrným strážcem smlouvy mezi Velikým Bohem, Bohem národa a národem.

Stařec, kolem něhož tma houstne:

Oči Madonny, silné, Věže Davidovy:

Do pozdního tmavého večera, plného nejistoty a snad i tajných nebezpečí, jímž po vykonaném úkolu sestárly, znavený křížák - vyjel kdys mladý a silný do zaslíbené země života, pekelným Saracénem ohrožený, aby bojoval za věc Boží - se navrácí k dosud stále ještě neviditelné rodné zemi, vnášejí první pozdrav a bezpečnost domova oči - okna osvětlené, Věže Davidovy, vítající na hranicích říše přichozí jménem Věčného Krále.

(Druhá část obrazu v příštím čísle).

„Představ si, že cílem života je - tvoje štěstí, a život ti bude ukrutným nesmyslem. Přiznej to, co ti praví tradice, rozum a srdce, že totiž život je sloužení Tomu, kdo tě poslal na tento svět, a život ti bude rozumným a radostným - ne stavem, nýbrž přechodem.“

(Tolstoj.)

„Lidé žijí láskou: láska k sobě jest počátkem smrti, láska k Bohu a lidem - počátkem života.“

(Tolstoj.)

CYRILO-METODĚJSKÁ HLÍDKA

ZPRÁVA O SJEZDU BOHOSLOVCŮ NA VELEHRADĚ 1927.

LETOŠNÍ SJEZD vzrostl v pohostiném stínu unionistického kongresu velmi utěšeně jak kvantitativně, účasti 150 bohoslovců, tak kvalitativně, účasti milých hostů slovanských: Slovinců, Chorvatů, Rusinů. Velmi pěkná byla také účast ze Slovenska, 58 bohoslovců a z Čech; z Prahy přes polovinu všech českých bohoslovců, z Hradce Králové přijelo 11 bohoslovců s vicerektorem dr. Burýškem. Z Olomouce přijelo 50 bohoslovců, z Brna 20. Jak obvykle odebrali se účastníci o půl 5. hod. odp. v první den sjezdový průvodem od kaple Cyrilkly do basiliky za zpěvu písně „Ejhle svatý Velehrad už září“. Tu byli uvítáni s kazatelny promluvou P. Konráda Kubeše S. J., vybízející k odvrácení očí od idolu sebe k ideálu pravé kněžské osobnosti, kde na předním místě září též naši duchovní otcové sv. Cyril a Metoděj. Po svátostném požehnání odešli účastníci do slovanského sálu, kde po zapění svatováclavského chorálu byl sjezd zahájen předsedou Literární jednoty bohoslovců v Olomouci cthp. Vránou. Uvítal přítomné, zvláště pozdravil četnou delegaci slovanskou a bratry Jihošlovany a vzácné hosty z Polska; zvoleno čestné předsednictvo, za výkonného předsedu navržen J. M. njdp. prelát Msgr. Dr. Jan Hejčl, což bylo přijato bouřlivým potleskem. Tento v úvodním proslovu projevuje přání, aby sjezd též hodně přispěl k uskutečnění myšlenky slovanského sbatrění, již hojnou účastí slovanských hostů tak radostně představuje. Potom přednesli pozdravy: senátor Pavelka, dp. Zborowski, metropolitní kanovník z Poznaně, který vyřizoval pozdrav od J. Eminence primasa Polska kardinála Hlonda a bohoslovců poznaňského semináře; příjemně překvapil česky předneseným pozdravem druhý polský host, redaktor dr. Cieszyński. Dále pronesli pozdravy: P. Emanuel Kubíček S. J., Msgr. Dr. Kozák vedle českého pozdravu též slovensky a slovensky, Dr. Alex. Špes, prof. v Košicích, cthp. Just za Literárně-řečnickou jednotu bohoslovců v Hradci Králové, cthp. Ilija z Lublaně, cthp. Makoš za Spíš, Dr. Diodor Kolpínski pronáší ruský pozdrav, cthp. Hudec z Prahy vyřizuje též pozdrav od Ústředí katol. studentstva, Robert Rom zdraví sjezd za Literární školu bohoslovců v Bánské Bystrici a zve již nyní na sjezd slovenských bohoslovců v Žilině, Jan Meixner za Růži Sušilovu v Brně, za slovenské bohoslovce v Innomosti cthp. Mikula, za řecko-katolické bohoslovce v Prešově Adalbert Molčan, cthp. Urban ze Zahřeby ukazuje na světlý příklad Strossmayerův; pozdravný telegram poslal sjezdu Msgr. Dr. Jan Šrámek, usneseno oplatit podobným telegramem pozornost velkého vůdce. Pozdravný přípis zaslali kněží jubilanti ze sv. Kopečku, Dr. Žůrek, Česká liga akademická. Toto první sjezdové jednání poctil svou návštěvou také arcibiskup bělehradský Dr. Ivo Rodič.

O čvrt na 9. shromáždili se bohoslovci, mezi něž zavítal též arcibiskup Dr. Rodič, u hrobu Stojanova, kde dp. Ant. Šuránek, kooperátor ve Slatinicích, pronesl promluvu navinutou na osu myšlenky: Získávejte láskou Kristu národ celý, po příkladu velkého zesnulého. Sbor zapěl „Animas fidalium...“ a „Až pomine tento svět...“ Druhého dne o půl 6 hod. kázal ve chrámu velehradském dp. Dr. Josef Matocha; představil svaté věrozvěsty jako harmonický vzor vědy a cnosti, obepjatý poutem dokonalosti, láskou. Arcibiskup Dr. Rodič sloužil za asistence novosvětců pontifikální mši sv. Po snídání shromáždili se účastníci na nádvoří a uvítali o 9. hod. J. Ex. metropolitu lvovského, Szepcyckého. Pak pokračováno ve sjezdu. Tentokrát poctil sjezd svou návštěvou

těž J. Ex. metropolita Szeptyckyj, nřdpp. biskupovę Gebej z Uřhorodu, Gojdič z Preřova, Stavěl z Olomouce. Bouřlivým potleskem uvitán prvý referent Dr. Alfr. Fuchs, který zastoupil nedostavivřiho se Msgr. Volořina, přednřškou o frantiřkřnské poesii cirkvní. Mřt hnutí frantiřkřnské vřznamnou spojitost s hnutím unionistickřm. Duch frantiřkřnský svou prostotou a vroucností je bliřři vřchodu, než kterřkoli jinř duchovněi forma zřpadu. Praxe potvrdila toto pozorovřnř, neboť Frantiřkřnř to byli, kteřř docilili mezi odřtěpenřmi na Balkřně nejvřtřřich poměrně úspěchů. Vyvřnřnř hnutí frantiřkřnského lřme se strany nesjednocenřch řasto předhazovanou nřmitku juridismu zřpadnři cirkve, neb tato v něm ukřzala, že se umř stejně dobře modlit jako kodifikovat. Tato poesie frantiřkřnskř rozvřjř se ve sv. Frantiřku, který spojenřm mluvy dvorskę a lidovę stal se předchůdcem Dantovřm v ustřlenř spisovněi italřřni, u fra Pacifica, který i třm nřs poučuje, že o něm mnoho nevřme, neboť on, břsnřk, jehoř slřva řla řirřm krajem, stav se zajatcem Chudoby, pokorně se skryl v zapomenutř. Patřř sem svatř Bonaventura, který přesně poznatky geniřlnřho scholastika spojoval s břsnřckřm nadřšenřm. Űcta k P. Marii inspirovala mu řetnř hymny mariřnskę, jejichř poesie nehodnř zapomenutř, střle jeřtř schopnř exaltovati křřtřnskř srdce, zazřřila v hymnu přednřřejřicřm recitovaněm. Koncepce Dantovy Bořřskę komedie byla přřipravenř skladbou Peklo a rřj Jacopona da Verona. Velebnou hrřzou zaznělo a dosud zaznřvř toto Bohu slouřřicř uměněi v sequenci Tomřře da Celano, Dies irae, a mohutnřm finale u Jacopona da Todi, blřzna pro Krista. Poznřnř, že choť jeho tvrdou kajicnřstř omřvř jeho nevřzanost, uřinně v okamřřiku jeřři tragicky předčasnę smrti, uřinilo ze svętřka převraccę vřeho konřnři v soulad s vřlři vęčněho Pozorovatele a tudřř blřzna svętu. Chtěl se přřipojiti k Menřřim bratřřm, ale pověst blřznovstvři brřnila. Svou jasnou mysl dokřzřl přř břsnř „De mundi contemptu“. Vřřzrně interpretujřcř recitace odhalila jeřři ař mrazivou krřasu; jedině mořřnř křřtřnskř nřzor na vęci řasu deptř tu a hřmř jak ozvěnou poslednřho soudu. Jak v „Stabat mater dolorosa“, tak v měně znřměm „Stabat mater...“ vřnočnřm, projevil něřnou svou nřklonnost k nebeskě Matce. - Přednřškou svou chtěl p. Dr. Fuchs poukřzati teřř na krřasy liturgie, plně skvostů poesie, kterř řasto je nad jině uřinnějřřm prostředkem k podmaněnři duchů i opětnřm dřkazem, že není takově propasti mezi zřpadem a vřchodem, kterř by znemořřňovala souřřitř, a tedy faktorem sjednocujřcřm. - Prof. bohoslovři a regent alumnřtu v Brně Dr. Skoupř potě pronřři pozdrav vybřzejřcř k věrnosti ohrožené liře v duchu sv. Cyrila a Methoděje. Velehrad budiřř nřm kazatetem povinnosti, ale budiřř takě občerstvenřm, pohledem do věků spaluj v nřs malř osobnř pessimismus.

Druhou přednřřku měl P. Jos. Habeř S. J. na thema: Katolicita sv. Cyrila. Řečnřk nemřnři kontrolovati historicky bezbludnost Cyrilova učenř, theologicky ovřem evidentnř pro vřseobecně slavenou svatost jeho, ale sleduje jeho katolicitu jako subjektivnř reakci jeho ducha na uřřitě katolickę pravdu, ztuhlou v jistř habitus. Tu v zřsahu Cyrilově do slovanskřch dějin - mluvř jen o Cyrilu, protože on byl intelektuřlnřm iniciatorem akce - postihujeme předevřřm Cyrilův optimismus katolickř, stupňovitě navřřenř na optimismus křřtřnskř a theistickř, jenř vznikř postupně reakci na pravdu o Bohu věčně radosti, přřseřřiku vřeho děnř, Slovu vtěleněm v tělo bolesti, a smrti a slavnou zřrku: Brřnř pekelnę jř nepřemohou a jině myřlenky z űstavnř listiny cirkve. Optimismus tento byl prostř vřř krřtkozrakosti, kterř tak řasto v misiř středověku vedla k nepotřebněmu celkem mučednřcivř, poznřnřm Slovanů v jejich dobrřch i řpatnřch vlastnostech.

Za druhě předpoklřdř Cyrilův zřsah do slovanskřch dějin to, co lze vhodně označiti slovem: Katolickř řřife, t.j. odvřa odtřiti katolicismus od kulturnři formy,

s níž odedávna srostl, s níž se však nesmí ztotožňovati a naštěpovati jej na kulturu jinou, kterou teprve ad hoc utvořil. Ono vytvoření nové kultury nevyčerpává se filology obdivně kvitovaným vynalezením slovanského písma a zavedením slovanské liturgie. Pokus Cyrilův o synthesi katolictví s novým kulturním typem zůstal torsem, ale významně napomínajícím, abychom vždy od nánosu určité kultury dovedli abstrahovati katolicitu vnitřní, pro každý kulturní typ se hodící, katolicitu skutečné šíře. Psychologickým základem i Cyrilova optimismu i jeho katolické šíře je láska, caritas „quae omnia sperat“, jíž se stáváme „omnia omnibus“, láska k Bohu i člověku, spínané láskou k církvi. Po skončení znamenité přednášky vyslovil předseda sjezdu přání, aby přednáška vyšla tiskem, což bylo p. referentem přijato.

Třetí referát měl cthp. Vrána o součinnosti slovanských bohoslovců. Podal náměty: Vzájemné korespondence, jež více sblížení může přinést, než sporadické styky oficielní. V Museu seznamujeme se navzájem se stavem svých jednot; navrhuje referáty o spolkové činnosti častější, než obvyklé výroční. V přítomné době je uspokojivá korespondence se všemi slovanskými bohoslovci. Kéž by též Museum bylo obrazem tohoto souručenství, skutečným orgánem všech slovanských bohoslovců. K podpoře téhož souručenství by velmi prospělo, kdyby každý třetí či čtvrtý rok účastnili se zahraniční slovanští bohoslovci sjezdu velehradského a naopak. Též by prospělo vzájemné upozorňování na vhodné publikace, vydávání publikací ve formě almanachu.

Cthp. Makoš za slovenské bohoslovce, kteří se sdružili ve „Sváz sloven. bohoslovcov“, nabízí sice spolupráci, ale jen jako jednotka autonomní, z ohledu na přítomnou mentalitu slovenské inteligence. Vyslovil naději, že na sjezdu slovanských bohoslovců v Žilině, se blíže o svém poměru dohovíme. K referátu cthp. Fialy z Brna o Museu, v němž opět zdůrazňoval potřebu, aby Museum stalo se orgánem všech slovanských bohoslovců, cthp. Vrána navrhuje, aby změněna byla obálka a užito nových typů. Proti požadavku cthp. Vrány, aby podávány byly čtvrtletně zprávy o činnosti jednot bohosloveckých, stává referent usnesení minulých konferencí. Cthp. Meixner z Brna vybízí k horlivější propagaci Musea.

Po skončení debaty k tomuto bodu přišel na řadu poslední referát, jak by bohoslovci oslavili jubileum svatováclavské, který měl cthp. Boukal z Prahy. Především pokládá za vhodné náš každoroční sjezd pořádati v r. 1929 v Praze, ve dnech 26. - 28. září. Bohoslovci by se pak korporativně zúčastnili slavnostního průvodu z Vyšehradu do velechrámu svatovítského. K jubileu svatováclavskému mohl by býti vydán bohoslovecký almanach. Třeba věnovati se hmotné i ideové spolupráci pro oslavu jubilea rozšiřováním svatováclavských nálepek, papírů, obrazu Škretova, zvláště pak knížky adorační: „Ve šlépějích svatého Václava“. Všechny návrhy přijaty, pouze s tou pozměnou, že na místě almanachu schváleno vydání slavnostního čísla Musea. Kolegové Slováci žádají, aby příslušní činitelé obrátili se na nejdůstojnější pány slovenské biskupy s prosbou, aby jim umožnili účast na sjezdu odkladem zahájení přednášek a i hmotnou podporou. Njdp. prelát Msgr. Dr. Jan Hejčl vybízí k podpoře njdp. p. biskupa Dr. Podlahy v shromažďování předmětů hodících se pro svatováclavskou výstavku a referent žádá o podporu akce dotazníkové, výborem pro oslavu podniknuté. Referent navrhuje zvolení zástupce bohoslovců do výboru pro oslavu sv. Václava. Jest jím naprostým souhlasem zvolen referent sám. Přijat návrh kol. Vrány, aby pražská Růže Sušilova byla pověřena přípravnými pracemi sjezdu v jubilejním roce.

Po doslovu předsedy a zapění národních hymen účastníci odebrali se do chrámu, aby byli přítomni svátostnému požehnání, které měl J. M. njdp.

prelát Dr. Hejčl, čímž sjezd byl skončen. Veliká většina bohoslovců zůstala na Velehradě, aby se zúčastnili sjezdu unionistického. F. V.

V. UNIONISTICKÝ KONGRES NA VELEHRADĚ V JUBILEJNÍM ROCE SV. CYRILA 1927.

KDYŽ V ČERVENCI roku 1907 podařilo se tehdejšímu proboštovi Dru Stojanovi realizovati myšlenku sjezdu unionistických pracovníků, tu netušil zajisté nikdo, jak důležitý krok byl tím učiněn pro zájmy boží. Dr. Stojan viděl v tom vůli Hospodinovu a proto pracoval neúměrně na tomto díle. Vůle boží byla mu rozkazem. Stal se apoštolem unionismu. Bylo to jeho poslání. Patří mu dík veškerého Slovanstva, jehož blaho tanulo mu vždy na mysli, a kterému zasvětil svůj život.

Tento sněm na posvátném Velehradě neměl a nesměl zůstatí jediným v dějinách unionismu. Myšlenka tato potřebovala ještě dalšího prohloubení. A proto vidíme, kterak se neúnavný probošt všemožně stará a snaží, aby semeno již zaseté vzklíčilo a vzrostlo. Jeho láska, obětavost a nadšení pro tyto svaté zájmy získává velké myšlenky sjednocení křesťanstva u víře nové přátele a nadšence. Roku 1909 konal se již druhý sjezd, kterému předsedal Lvovský metropolita Dr. Ondřej Szeptyckij, jenž řídil také jednání prvního sjezdu. K třetímu sjezdu došlo roku 1911. Jelikož vzácný příznivec unionismu metropolita Szeptyckij onemocněl, předsedal sjezdu Dr. Stojan. Čtvrtý sjezd stanovený na rok 1913 nemohl se konati pro balkánské nepokoje a proto byl odložen na rok příští. Překazila jej však i tentokrát hrozná furie války světové. Po válce dostalo se velkému synu Moravy, Dru Stojanovi, zasluženého vyznamenání, že mohl zasednouti jako arcibiskup olomoucký na stolec sv. Metoděje. Byl pastýřem obětavým a neúnavným, jemuž záleželo nejvíce na blahu sobě svěřeného stáda. Při tolika svých pracích a starostech nezapomíná však na ideu unionistickou, kterou šíří a prohlubuje, jakožto zvolený nástroj Boží prozřetelnosti. V srpnu roku 1921 a 1922 konal na Velehradě menší sjezdy unionistické, aby získal nové nadšence a pracovníky v této tak důležité otázce.

Všechny sjezdy dřívější převýšil však svou hodnotou IV. sjezd unionistický, konaný roku 1924, jež svolal nástupce arcipastýře Antonína Cyrila, Dr. Leopold Prečan. Účast byla mohutnější než na sjezdech dřívějších a ukončení jeho (3. srpna) zúčastnil se ve velkém počtu lid moravský. Byl svěcen „Stojanov“ a dp. Petr Gebej, dávný přítel Velehradu, byl při této příležitosti posvěcen na biskupa řecko-katolického. Láska k velké a svaté věci Slovanstva byla tímto sjezdem hluboko zasetá do srdcí mnohých a touha po vzájemné shodě a sjednocení všech Slovanů u víře rostla vždy více a více.

Výraz této touze dal letošní sjezd unionistický na posvátném Velehradě, který jest pátým v řadě podobných sjezdů, dříve za stejným účelem pořádaných. Osobní vzájemné poznání má usnadniti provedení těžkého díla. Mnoho vynikajících unionistických pracovníků sjelo se na Velehrad, „na místo, kde se pozůstatky velkého apoštola Slovanů, svatého Metoděje, tak zbožně chovají a uctívají,“ čímž byl velmi potěšen sv. Otec (List Pia XI. arcibiskupovi Leopoldovi). Ze slovanských bratří dostavili se Slovinci, Chorvaté, Poláci a Lužičtí Srbové. Porozumění pro veliký úkol unionismu projevíli i ostatní národové, z nichž se dostavili četní zástupci, jako z Říma, Anglie, Francie a Německa. Uvítati mohli jsme též Španěly, Holanďany, Belgičany a Litevce. Nelze uvéstí jmen všech těch vynikajících mužů, kteří vážili tak dalekou cestu. Zmíniti se však chceme o svých starých přátelích, kteří k nám vždy rádi zavítají a nás

poučují, posilňují a naději skýtají, že tolik úmorné práce nezůstane zajisté ladem a bez užítku. Jsou to: biskup d'Herbigny z Říma, metropolita Szeptyckyj z Lvova, Assumptionista P. Salaville z Bělehradu, Leslie Walker S. J. z Oxfordu a redaktor Dostál z Ameriky. Církevních hodnostářů domácích i zahraničních zúčastnila se též velká řada, takže nelze všechny jednotlivě vyjmenovati. Čsl. vláda byla na sjezdě zastoupena odborovým radou ministerstva zahraničí Drem Roztočilem. Osobně pozdravili sjezd: arcibiskup Dr. Bauer ze Záhřeby, biskup Msgre Przeździecki za polské biskupy, biskup Msgre Okolo-Kulak za metropolitu Msgra Dra Roppa z Mohyleva, biskup Aziz Hoh z Egypta, biskup Msgre Pavel Jantausch za episkopát slovenský, opat Arnošt Vykoukal za klášter „Na Slovanech“ v Praze, abbé Quénet z Paříže za J. E. kardinála Duboise a za světecího biskupa Msgra Chaptala, františkán P. Rogošić, prelát Viscont, universitní profesor Dr. Lübeck z Fuldy, řecko-katolický farář Hornikiewicz z Vídně, děkan řecko-katolické fakulty lvovské Dr. Dorozynskij, Dr. Winter za něm. theol. fakultu v Praze, Holanďan Dr. Strottmann, Miss Christichova Anna z Anglie a mnoho jiných osobností. Veliký byl též počet pozdravných přepisů a telegramů.

Sjezd byl zahájen slavnou mší sv. ve východním obřadu, kterou celeburovali metropolita Msgre Ondřej Szeptyckyj, biskup Msgre Gebej, biskup Msgre Gojdić s několika ještě kněžskými východního obřadu. Mocným dojmem působila symbolika této liturgie na shromážděné, kteří četně přistupovali ke stolu Páně, aby spojení s Kristem svátostným zúčastnili se sjezdového jednání a vyprosili sjednocovacím snahám Božího požehnání. Eucharistií k unii! Láskou jediné získáme srdce Východu a tuto lásku hledejme ve svatém odkazu lásky boží - **v Eucharistií.**

Po bohoslužbě odebrali se účastníci sjezdu do Slovanského sálu, kde se konal sjezd. Výkonným předsedou sjezdu byl jeho svolavatel nejdř. arcibiskup Dr. Prečan. Projednávány byly otázky historické, věroučné a liturgické. Vystřídalo se několik referentů, kteří všichni seznámili nás s mnohými důležitými poznatky, které nutno mítí na zřeteli a které v zájmu o velké snahy unionistické nutno studovati a prohlubovati. Jejich s neobyčejnou pílí a láskou k věci vypracované referáty přinesly mnoho nového a budou uveřejněny ve sjezdových Aktech. Jako ostatní sjezdy velehradské, zabýval se také tento V. sjezd rozdíly, jež dělí církev východní, zvláště pravoslavnou od církve katolické. Letošní kongres přihlížel hlavně k tak zv. juridismu. Juridismem se myslí výtka, kterou činí Východaná církev západní, že totiž vnáší do díla vykupitelského, do díla spásy u Krista a církve, strohé názory právnícké. Jedná se tu hlavně o svaté svátosti a jejich účinnost. Tato výtka vztahuje se však také na liturgii a celý náboženský život. Úroveň přednášek byla vysoká a Slovanský sál podobal se v době sjezdových jednání universitní aule, kde každý referent odborně podával zralé ovoce svých studií a svého pozorování. V informační části sjezdu vyložili jednotliví referenti stav unionismu v různých zemích a podali takto přehled doma vykonané práce. Zároveň byly stanoveny směrnice pro příští práci.

Kterak sjezd tento na účastníky působil, to nejlépe vysvitá ze slov metropolity Szeptyckého při zakončení sjezdového jednání pronesených: „Přiznávám se upřímně, že jsem zde opravdu okřál myšlenkou cyrilometodějskou, která jest Symbolum et vexillum unionis. S radostí jsem viděl, jak mnoho už je těch, kteří s námi souhlasí a také pracují. A ti všichni vzešli vlastně z Velehradu. Vpravdě místo vhodné pro takový sjezd!“ Msgre d'Herbigny, jenž již po 4. zavítal na unionistický sjezd na Velehrad a který se dal s velkou láskou do služeb myšlenky unionistické, konstatuje, že „za posledních 25 let značně postoupilo dílo modliteb a práce za svatou jednotu“. Souhlasná přání a srdečné pozdravy

se množí a jsou od starých pracovníků kvitovány s velkou radostí. Oni vidí, kterak jejich dílo pomalu sice, ale zdárně uzrává a že jejich práce nebyla marná. Přání, oběti, snahy a všechny ty různé praktické pokusy jsou ovocem sjezdů velehradských. Všichni, i ti, kteří stojí mimo myšlenky unionistické, musí uznati, že bylo již vykonáno nesmírné množství užitečné práce v četných spisech unionistických a na kongresech samých. A ten, komu záleží na uskutečnění velké myšlenky sv. jednoty, raduje se a děkuje Pánu Všehomíra, že dává rosou milosti své dílu tak vznešenému.

Slova sv. Otce Pia X. „My nemůžeme vzdělávati církev na rozvalinách lásky“ ukazují jasně, jaké kroky musíme podniknouti, aby došlo co nejdříve k bratrskému objetí Východu a Západu. Více lásky! Více lásky k lidem, více lásky k věci samé a především: více lásky k Bohu a jeho svaté církvi. Krev svého milujícího srdce zasvěťme velkému plánu Boží prozřetelnosti! Musíme si býti toho vědomi, že máme míti intensivní spoluúčast na tvoření Božím a že máme spolutvořiti v poznávání a chtění. A Bůh tomu zajisté chce, aby svatou jednotou okřála opět země, a aby takto nový jas a nové sálavé teplo bratrského vzájemného citění naplnilo naše slzavé údolí. Bůh tomu chce! Jeho vůle nám musí být rozkazem. On doplní a uskuteční, co nezmůže síla naše.

Svatá jednota umožní Východu zkrátiti a ukončiti duchovní cestu křížovou, jakou šel Západ od dob renesance. Unijní otázka jest částí velkého díla regenerace křesťanského světa, kterou musíme provésti společnou prací. Nesmíme se však domnívati, že my, křesťané západu, máme jen dávat, a že Orientálové zase jen přijímati. Také oni se ukáží štědrými a obdarí nás: jejich přispěním nahlédneme do mnohých tajů starokřesťanského a středověkého myšlení a nazírání, jež se nám zjeví v původní kráse a velikosti. Takto i oni poskytnou nám vydatnou pomoc při regeneraci našeho západního duchovního života¹⁾. Svaté této jednotě a službě lásky pro Krista není třeba žádné politiky. Nejlepšími a nejúčinnějšími prostředky k dosažení vytčeného cíle jsou modlitba a pokorná láska k Bohu a k našim bratřím.

„Přesvatá Bohorodičko, pro své svolení v den zvěstování a pro své panenkové mateřství, jímž Slovo tělem učiněno jest, vypros milosrdenství těmto duším... Shlédni na ně a vzbud v nich víru, pravou, vpravdě orthodoxní, zcela pravověrnou, plnou víru v jednotě s církví světovou!“²⁾.

Sancti Cyrille et Methodi, orate pro nobis!

J. M.

*„Svou Církev odvěkou, ó Bože, ochraňuj,
já zapřisahám tě, at noc, at dne plá svit,
já, její dítě, dám vždy za ni život svůj;
chci láskou žít.“*

(Sv. Terezie Ježíškova.)

¹⁾ Univ. prof. Dr. H. Eibl: Zur Ideologie der Union. „Schönere Zukunft“ II. str. 1022.

²⁾ D'Herbigny: Das Kreuz unter dem Sowjetstern. 1927. Str. 77.

*

R O Z H L E D Y .

*

Bohoslovci ve škol. roce 1927-28.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem		
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Všech
Brno	28	3	9	4	9	2	6	2	—	—	52	11	63
České Budějovice	5	3	5	—	—	1	1	3	—	—	11	7	18
Hradec Králové	3	1	4	4	4	4	4	3	—	4	15	16	31
Litoměřice	1	10	—	11	1	10	—	8	1	6	3	45	48
Olomouc	35	16	24	12	19	11	18	7	—	—	98	45	143
Praha	6	10	7	11	7	6	6	5	—	—	26	32	58
Vidnava	—	5	1	5	—	5	—	6	—	—	1	21	22
											206	177	383

Bohoslovci na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem		
	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Všech
Bánská Bystrice	4	—	3	—	6	—	5	—	—	—	18	—	18
Košice	5	1	1	3	—	1	3	2	1	2	10	9	19
Nitra	5	—	5	—	5	—	6	—	—	—	21	—	21
Trnava	7	4	10	8	2	7	5	3	4	6	28	28	56
Rožnava	—	1	1	5	2	3	—	3	—	—	2	12	14
Spišská Kapitola	5	—	9	—	7	—	4	—	3	—	—	—	28
Prešov	9	—	8	—	9	—	7	—	6	—	—	—	39
Užhorod	10	—	10	—	8	—	8	—	—	—	—	—	36
											79	49	231

Celkový letošní počet bohoslovců v naší republice i s těmi, kteří studují v cizině, vykonávají vojenskou službu a p., činí 695 (loni 642). Z těch patří k národům slovanským 431 a to: 238 Čechů, 112 Slováků, 75 Rusínů a 6 Poláků. Národům neslovanským patří 264 bohoslovců (214 Němců a 50 Maďarů). Na vojně jest 18 bohoslovců.

Brno: Do počtu bohoslovců jest započítáno 11 realistů.

České Budějovice: Kromě uvedených studují na ústavě 4 klerici C. FSsS., 2 bohoslovci studují v Římě a 3 bohoslovci jsou na vojně.

Hradec Králové: Do počtu uvedených bohoslovců nejsou započítáni: 2 Češi a 1 Němec z I. ročníků, z ostatních pak ročníků 3 Češi a 1 Němec, kteří studují v Římě. Do počtů bohoslovců V. ročníku jest započítán 1 Němec-voják. Studuje tedy v Hradci 31 a v Římě 7 bohoslovců.

Litoměřice: Započítáni nejsou 2 Němci studující v Innomostí a 7 Němců, kteří jsou v Římě.

Olomouc: Na fakultě studují ještě: 2 Slováci a 3 Rusíni. Na vojně slouží 3 studující bohoslovci.

Praha: Kromě uvedených studují ještě na české fakultě: 2 Slováci, 3 Rusíni, 2 mimoř. posluchači a 12 řeholníků (5 frant., 1 prem., 1 maltéz., 4 křřž., 1 bened.). Studuje tedy na české fakultě dohromady 45 studujících bohoslovců. Na německé fakultě mimo uvedené studuje 21 řeholníků (5 cister., 6 frant., 2 praem., 3 bened., 4 august., 1 kapuc.). Kromě toho jest jeden bohoslovec Čech na vojně. Celkový počet na německé fakultě jest 53. Na obou fakultách dohromady 98 bohoslovců.

Vidnava: Ve statistice nejsou započítáni Poláci, jichž jest 6. Studuje tedy ve Vidnavě celkem 28 bohoslovců.

Bánská Bystrice: Do statistiky nejsou započítáni: 1 bohoslovec studující v Praze a 1 sloužící na vojně.

Trnava: Mimo seminář studují: 3 bohoslovci v Innomostí, 1 bohoslovec v Římě, vojenskou povinnost koná 8 bohoslovců, z nichž 2 ještě letos budou pokračovati ve studii v Innomostí.

Spišská Kapitola: Z udaného počtu bohoslovců jest 6 národnosti německé. Jeden studuje v Innomostí a jeden jest na vojně.

Prešov: Mimo uvedené jsou v Olomouci 2 bohoslovci a v Praze 3 bohoslovci.

Užhorod: Z udaných 36 bohoslovců jest 30 Rusínů, 5 Slováků a 1 Maďar, a v III. ročníku jsou 2 Slováci a 1 Maďar, ve IV. ročníku jsou 3 Slováci; úhrnem tedy všech 36.

Z ITALIE.

Slovanští bohoslovci salesiánského mezinárodního ústavu „Don Bosco“, hostícího letos na 250 alumnů ze všech konců světa, 25 rozličných národností (Čechoslováci, Poláci, Slovinci, Němci, Francouzi, Španělé, Uhři, Irčané, Brasiliáni, Mexikáni, Indové, Číňané atd.), nezapomínají apoštolátu myšlenky cyrilometodějské. Šíří známost tohoto velkolepého díla, jež bohužel jest v cizině příliš málo známo a tudíž také všelijak chápáno. Leckdos v něm vidí - ne-li hůře - aspoň kus snahy slov. nacionalismu neb panslavismu, dokonce prý dosti nebezpečného pro samotný katolicismus. Omyly, jež se dají snadno vysvětliti, uvážíme-li, že plynou z neinformovanosti a klamných názorů na naše unionistické snahy. Upozorňujeme cizince na to, jak velmi záleží sv. Otcí na sjednocení církví, a že vlastně nejdůležitějším bodem programu jeho pontifikátu jest unie, pro niž pracoval již veliký papež Lev XIII. A autorita Náměstka Kristova dovede je teprve přesvědčiti o nesmírné důležitosti a akutnosti unionistických snah.

Slovanští bohoslovci na konci minul. škol. roku oslavili svátek svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje nejen v kapli, ale též v krásném divadelním sále, vyzdobeném vlajkami všech v ústavě zastoupených národností, tedy i vlajkou československou. Přítomni byli generál. představení sal. Společnosti, inspektor sal. provincie jihoslovanské z Lublaně, zasvěcené sv. Cyrilu a Metodě (k níž patří též první sal. čes. ústav ve Fryštáku a salesiáni Slováci), inspektor (provinciál) polský z Varšavy, bratr kardinála - primasa Hlonda a jiní hosté. Kromě zpěvných a orchestrálních čísel byly prosloveny řeči v jazyku našem, polském, jihoslovanském, staroslovanském, italském a latinském, jimiž vložěn v podstatě program akce unionistické, vztah její k našim věrozvěstům, sta-

novisko sv. Stolice a celého světa k ní. Mnohým posluchačům osvětlila se veliká idea sjednocení, mnozí změnili a opravili své dosavadní názory a přemnoží se nadchli pro slavné dílo unie. Na naši prosbu obětovali dp. kněží sv. přijímání a brevír na veliký ten úmysl. Představení dle vzoru Dona Bosca, jenž viděl ve svých nadpřirozených „snech“ mládež rozsáhlé Rusi pod vedením svých synů, pohlížejí k Východu, aby tam mohli jedenkrát zakládati ústavy pro výchovu mládeže dle metody Boscovy. V Japonsku, kde již salesiáni mají několik stanic misijních, Dr. Cimatti, kněz podle Srdce Božího a muž velice vzdělaný, mimo Japonce bere ve svou péči i usídlené tam Rusy. On začne od východu, čeští salesiáni pak, dá-li Bůh, ruku v ruce s jinými řády od západu a tak setkáme se jednou - snad hodně pozdě - uprostřed Ruska. Salesiáni každoročně posílají do všech stran světa misionáře. Během letošního roku jde jich na dvě stě, z nichž okolo sta mělo dojemné loučení a přijímalo mis. kříže z rukou J. Em. kard. Garuby - v přeplněné basilice P. M. Pomocnice křesťanů v Turině. Slzeli misionáři i duchovenstvo s věřícími. Snad příštího roku budeme obšírněji referovati o této slavnosti, plně hlubokých dojmů, která se každoročně opakuje. Na počátku škol. roku posíláme všem bohoslovcům - čtenářům nejvšelejší pozdravy a „Zdař Bůh“ k novému škol. roku. Modleme se za sebe navzájem o zdar a Boží požehnání pro naše snahy, jejichž cílem má být toliko čest a sláva Boží a dobro duší, zvláště našich bratří slovanských, dle hesla Boscova, jež vede salesiány: „Da mihi animas, cetera tolle!“

Za slovanské bohoslovce sales. mezinárodního ústavu „Don Bosco“.

Václav Šebek.

NA TEOLOGICKEJ FAKULTE V INNOMOSTÍ

je zapísaných v zim. semestri na 400 posluchačov. Táto fakulta je navšte-

vovaná zo všetkých najviace a väčší počet posluchačov je znemožnený núdzou o ubytovanie. - 'Canisianum', ústav pre výchovu svetského dorastu kňazského, bol nútený tento rok odmietnuť 80 žiadostí o prijatie. Tento ústav so svojimi 250 chovanci udržuje najviacej svetovú povesť a medzinárodný ráz fakulty. Okrem Nemcov sú tu zastúpení najčítnejšie Amerikáni a Angličania (50), Slovania (24), Maďari (15). Iné národnosti jako francúzska, írská, litevská, japonská a i. majú tu tiež čestných zástupcov. Ráz medzinárodný má aj Collegium jezuitské, ktoré vysiela na fakultu asi 90 príslušníkov svojho riadu.

Fakulta má dva inštitúty, filozofický a teologický. Štúdium na prvom trvá pravidelne dva, pre doktorujúcich tri roky. - Na teologickom trvá štúdium tri alebo štyri roky, podľa toho, či niekto navštevuje v dogmate malý kurz (cursus ordinarius) trvajúci tri roky - prednášajú 2 profesori - alebo veľký, štvorročný (cursus maior), nútný pre tých, čo doktorujú; tu prednášajú 3 profesori. Morálku prednášajú tiež 2 profesori.

Okrem povinných predmetov poskytujú príležitosť k prehĺbeniu vedomostí 2 semináre filozofické, 5 teologických (dogmatický, právnický, biblický, dejepisný a bomiletický) a četné nepovinné predmety (sociológia, dejiny umenia, retorika a. i.).

Nedá sa tiež dosť oceniť, čomu sa možno priučiť v medzinárodnom prostredí. Zvlášť pre Slovanov, ktorí sú tu okrem Srbov a Bulharov všetci zastúpení, je to výborná príležitosť k vzájomnému soznámeniu. - Tu sa prakticky dokazuje ich príbuznosť, keďže sa medzi sebou shovárajú vo svojich materinských rečiach. Ešte aj s rodákmi slob. mesta Gdanska, ktorí majú vesmäs poľské mená, môžu sa aspoň Slovania záp. vetve dobre porozumieť, lebo ovládajú viacejmenej kašubskú poľštinu, ktorá je tam jazykom čeliadky. - 28. októbra malo 'Canisianum' rodinnú slávnosť, oslavovalo 40ročné

kňazské jubileum svojho regenta P. Michala Hofmanna, ktorý zastáva blahodárne svoj úrad odr. 1900. F.M.

POZDOROVLENIE OT RUSINOV IZ PODKARPATJA.

Zdravstvujte dorohie čitateľie časopisa 'Muzeum'-a! Zasilajem vám pozdorovlenie vo imeni našeho národa. Zasilajem vám pozdorovlenie iz krásivoho Podkarpatja. Budte pozdorovleny ot našých krásivých lisov, ot našých krásivých hor, potokov, ot malých sel.

Budte pozdorovleny ot odneho národa, kotory nachoditsja v velikym čisli i na Slovensku i pod Karpatjami i za Karpatjami v Poľsku a posemu odna velika familija velikö Rossi. Sii pravda už dale byvajut, ale to odno bylo my sme jak by odin konar velikej Rossii. Pravda pro obstojatelstva politični vira posemu razinstvovala. - Ja tolko teper o sem malym konari hovoru, kotory tu v republiky živet, kotorych, ale nepoznajut, chotaj tak nit, jak by potrebnö bylo. To sut rusine vaši bratja.

Živem my smireнно, živem my prosto, patriarchalno, ljubjašce Boha, svoju viru, svoj obrjad, svoje otečstvo. Malo znajut nas, i proto iz l'ubvi k mojej viry, k narodu, choču ja, naskol'ko moji sili mohut, i naskol'ko časopis 'Muzeum' dozvolit, Váš bratov Moravanov a Čechov poznakomiti - čto jest rusiu na sviti a čto čina, skarb jest v nim.

V tym čisli nemohu tak obširno pisati, tolko to voobsče.

Ot rieky Popráda, až do Tisi rusine byvajut. Pravda mnohie už oslovenštili sja, ili smaďarizovali sja (ne sami), ale historia, jazykovi pamjatniki svidčat o tom čto rusine majže na čilim vychodnym a srednym Slovensku byvali, ne hovorja o najstaršých dobach Cyrillo-Methodejskych. Majem my viru grecko katolickü. Opjat odno poňatje, kotoreo mnohi neponimajut. Mnohie, ešče i tu na Slovensku mysljat, čto mysme, tak nazvanny 'pravo-

slavny', istinnyim imenom šizmatiky. Osej viri druhy ráz bolše, teper chot'aj toľko pišu, čto jest to kathičeska vira, kotora uznajet rimskoho otca za holovu cerkvi, kotora toľko obrjadom razinstvujet ot rimskokatholickej cerkvi.

Národ jest duže pobožny, tol'ko to ošibka, čto neučenny. Tomu mnoho pričín jest, o kotorych teper nehorvorju - no pravi sija neučennost jest pričinoju teperišnaho maloho razdora šizmi. Voobsče gospodarstvom zani-majetsja narod. Majet svoju kulturu, literaturu, svoji školi, pravda ne toľko, skolko nužno, a lem teper iz bolšej casti posli perevorota (už kavalerno narodnosti).

Majem dva seminarii v Užhorodi i v Prjaševi, hdi vyučujatoja buduščí robotnici naroda. Ibo vo istinu najbolši robotnici naroda u nás vsehda svjasčestvo bylo. V literaturi, v kulturnej raboti v narodnosti, najbolšu učast svjasčestvo malo. Čto pod čas maďarskej vladi neutratili srnje jazyk svoj to svjasčestvu možem blahodariti. Iz privodi svojej, dobry jest narod, toľko rabotati nado nad nim.

Korotko jest u nás mnoho prirodnoho dobra i moralnoho i naturalnoho, ale to jest ve vyroblene, skryte, surove, to nado vyrobiti. Proto prošime Boha, Hospodina žatvy, čto by čim bolše levitov nam dál čim bolše robotnikov do žatvi, do vinici Christa. Roboti mnoho, ale dilatelej malo. Proste i Vy bratja. Do svidanija! Druhy raz bolše.

V. H.

SLOVENSKI BOGOSLOVCI.

Poročati o bogoslovcih in njihovem delu ni lahka stvar, ker vse delo bogoslovcev v semenišču ni tako, o katerem bi lahko danes polagali račune in kazali svetu rezultate svojega dela, zakaj vse življenje in vse delo bogoslovcev v semeniščih je posvečeno izključno le pripravi na dušnopastirsko delo. Zato se kažejo rezultati bogoslovskega dela šele po preteku precejšnje dobe, ko pozamezni duhovniki

v dušnem pastirstvu pokažejo, kaj so pri vsestranskem študiju v semenišču pridobili. To splošno načelo velja še posebno pri nas Slovencih, kjer sloni ne samo verska ampak tudi vsa prosvetna in celo tudi gospodarska izobrazba ljudstva na ramah slovenskega duhovnika. Če stoji danes slovenski narod kulturno še precej visoko, se ima za to zahvaliti v prvi vrsti svoji duhovščini. Zanimivo je primerjati zgodovino kulturnega napredka pri Slovencih zadnjih 70 let z zgodovino delovanja bogoslovskih društev in z življenjem v semeniščih sploh. Zlahkoto se lahko konstatira, kako so se porajale v semenišču ideje, medle in neznatne, katere so pa potem duhovniki zanesli med slovensko ljudstvo, kjer so zrastle in prerodile cel narod. Zato pa tudi cel slovenski narod z ljubeznijo gleda naša semenišča in z zaupanjem pričakuje, da bodo iz vrst slovenskih bogoslovcev še in še prihajali ujevovi dušni očetje, ki ga bodo znali tudi vsestransko izobrazevati ter vsepovsod svetovati. Glejte, to je naša naloga: Pripraviti se, da bomo dobri „pastores gregis Christi“, ki pa bodo znali pomagati svojemu ljudstvu tudi v verskih, prosvetnih in gospodarskih organizacijah. Ta cilj imajo pred sabo vse naše molitve, za tem gre ves naš študij, temu je posvečeno vse delo v naših društvih.

Pa naj povem najprej, koliko nas je. V Ljubljani nas je 70, v Mariboru pa ca 40. Seveda ne smem pozabiti koroških Slovencev, ki študirajo v Celovcu (Klagenfurt) in pa naših tovarišev v Gorici, kjer v težkih razmerah študira 10 slovenskih bogoslovcev, ki so edina nada zatiranega ljudstva onstran državnih meja. Pa tudi obiskujemo se; o počitnicah 1926 smo imeli celo sestanek vseh slovenskih bogoslovcev na Št. Joštu, kjer je že nekdanj zbiral okrog sebe dr. Krek dijake in bogoslovce.

V Ljubljani je teološka fakulteta, ki je radi priznanih strokovnjakov že precej znana, četudi je bila z ljubljan-

sko univerzo vred ustanovljena šele po vojni. V Mariboru je bogoslovno učilišče; enako v Celovcu in Gorici.

V vseh semeniščih se zbirajo bogoslovci v posebnih družtvih, kjer obravnavajo vse tekoče zadeve in se seznanjajo s strojem serskih in prosvetnih organizacij med slovenskim ljudstvom. V Ljubljani je vodilno, Cirilsko društvo, v Mariboru, Slomšek, v Gorici, Akademija sv. Karola in v Celovcu, Klub slovenskih bogoslovcev. Ker so v vseh bogoslovnih družtvih razmere približno enake, naj bolj nadrobno opišem samo društvene razmere med ljubljanskimi bogoslovci.

Zapisal sem, da je vodilno „Cirilsko društvo“, zakaj poleg tega ali pa v okviru tega imamo še nebroj drugih organizacij. Vsaka organizacija namreč, ki deluje med ljudstvom, hoče biti zastopana tudi v semenišču, ker se zaveda, da je duhovnik ujen najboljši delavec. Tu naj v prvi vrsti omenim „Marijansko kongregacijo“ in „III. red sv. Frančiška“, ki skrbita za našo duhovno poglobitev in nas seznanjata z verskimi organizacijami med ljudstvom. O prosvetni organizaciji, v prvi vrsti seveda o orlovski razpravljamo v bogoslovskem, Orlu, a koran lo petje ter slovensko cerkveno pesem goji „Ceciljansko društvo“. V okviru „Cirilskega društva“ delujeta zlasti „čitalnica“, kjer je na razpolago nad 100 revij in „Slovenska knjižnica“, ki je bila ustanovljena že l. 1841 znamenom, da zbere vse, kar se je tedaj tiskalo v slovenskem jeziku. Za tem ciljem ne more več iti, zbranih pa ima veliko slovenskih del, pa tudi vsi drugi slovanski jeziki so dobro zastopani. Vsega skupaj je v knjižnici okrog 5000 del.

„Cirilsko društvo“ je bilo ustanovljeno 1881 leta s popolnoma literarnim značajem. Danes je ta svoj značaj, že popolnoma izgubilo. Sedaj zastopa „Cirilsko društvo“ ljubljanske bogoslovce na zunaj ter stoji v zvezi z akademskimi in bogoslovnimi družtvii;

v društvu samem se pa obravnavajo razna pereča vprašanja, o katerih mora biti bogoslovec poučen. V društvu životari tudi več odsekov kot dopisni, godbeni, abstinenčni etc.

V tesnem stiku smo tudi z hrvaškimi bogoslovnimi družtvii; poskušali smo ustanoviti Teološko ligo jugoslovanskih bogoslovcev, a ni šlo. Tudi ciril-metodijska misel se pri nas lepo razvija in ravno radi tega bi radi stopili v stik z vsemi slovanskimi bogoslovci, da bi naše skupne molitve in naše skupno delo tudi nekaj doprineslo k edinosti vseh Slovanov in regno Christi.

Zakrajšek Viktor, Ljubljana.

MISIJNI KONGRES V POZNANI.

Po slavném sjezdě v Litoměřicích r. 1926 shromáždili se znalci misijních otázek a misionáři v starém sídle biskupů polských, v Poznani, aby rokovali o ožehavých a v dnešním víru světových dějin tak naléhavých otázkách katolických misii, jež zvláště dnes stojí před hroznou alternativou: pracovati, nebo se vzdáti evangelisace světa.

Polsko bylo na poli misijním vždy velmi činné a dalo katolickým misím muže vynikající heroismem. Jména P. Michala Boym S. J. a arcibiskupa Zaleský-ho budou vždycky v dobré paměti a hvězdami misijních dějin. Dnes působí v misiích pohanských 140 misionářů a 300 misijních sester polských.

Sjezd byl mezinárodní, katolický a akademický. Účast sjezdu byla veliká, takže mnohé plenární schůze musely být přerušeny a přeloženy do universitní aule, která pojme přes 2500 osob. Protektorát sjezdu měl prozřavý kardinál Dr. Hlond. Plenárky byly konány v řeči polské, francouzské a německé. Německy mluvil profesor university münsterské, Dr. Schmidlin. V přednášce „Misie a věda“ ukázal, že vědecké prohloubení otázek misijních a náležité vzdělání kněží v oboru misijním je dnes požadavkem nutným. -

Nadšeně mluvil misiolog P. Dr. Freitag o cílech a cestách misijního hnutí akademického. Největší dojem učinila svými jasnými důkazy řeč P. Dr. Thaurena o „Misiích a rozdílech kultů a národů“. - Skvělé přednášky pronesl ve francouzské řeči arcibiskup a apoštolský visitátor v Číně Msgr. de Guébriant a francouzský biskup Bandrillart. P. Charles S. J. mluvil o misiích a akademících a italský profesor Dr. Bertini o misijních povinnostech podle nových encyklik. Dr. de Guébriant mluvil o misijních územích a Dr. Baudrillart o misijním díle ve světle dějin. - Polsky přednášel prof. Dr. Likowski o misijní činnosti Polska a známý ethnolog Dr. P. Kosileowicz S. J. o sociálním a kulturním významu misí, Dr. Okoniewski o významu misí pro dnešní dobu a CM Konczal o lékařství ve službách misí.

Zajímavá jest resoluce sjezdu, podle níž budou na universitách polských zřízeny stolice misiologické.

Je pozoruhodné a snad dílem Božské prozřetelnosti, že do středu účastníků sjezdu zavítal též veliký prefekt propagandy a mučedník za práva církve, kardinál Ledochowský - ne živý, nýbrž v tichosti své rakve. 29. září, právě když sjezd zasedal, byly převezeny do Polska ostatky zemřelého kardinála a misionáři vzdali hold svému mrtvému vůdci. Významná jsou slova z kázání J. M. njdp. biskupa Lisieckého, jenž pravil „Stojíme u rakve, jež k nám nemluví o smrti, nýbrž o životě.“ Převezení ostatků kardinála Ledochowského, jehož přáním bylo odpočívati ve stínu poznaňského dómu, dalo celému sjezdu zvláštní dojemný ráz. Celou noc se modlil lid u rakve svého nezapomenutelného kardinála, jehož heslem vždycky bylo slovo Božského misionáře: „Maiorem caritatem nemo habet quam quis animam ponit pro amicis suis.“ *x. l.*

APOŠTOLÁT LITURGIE.

Duch lidský, stále zápasící mezi světem a sebou samým, zcela jistě by

prohrál tento boj na poli nitra a ulice, kdyby neměl různých motivů, jež determinují jeho posice. - Jest vlastně jen jediný - milost Boží - pryščíci z otevřeného Srdce Veleknězova, - která však jest dodávána ze zálohy do bitevních čar v různých modifikacích.

Jedním takovým mohutným proudem, jímž přitéká milost Věčné Lásky, jest život liturgický.

Život liturgický, výsledek liturgického hnutí, které samo jest snahou, aby byla poznána krása posvátných obřadů a pochopen jejich hluboký význam, jest čerpání zdravé a hojné stravy pro rozvoj duchovního života z liturgie - oficielní to úcty církve vůči Bohu.

Chautard v „Duši veškerého apoštolátu“ definuje liturgii jako „soubor prostředků, které církev uložila především v misále, rituále, breviáři, a jichž užívá, aby vyjádřila svou pobožnost vůči Bohu, jakož aby též posvěcovala duše.“

Když Bůh chtěl, aby i mimo sebe byl oslavován, tu stvořil tvory a postvoření tvorů nastává ušlechtilé zápolení dáti ve službu Všemohoucího vše, co jest nejkrásnější a nejlepší v liturgii. Po pádu byl však jas této snahy zkalen. - Teprve spojena s Obětí nejsvětější, spojena se žertvou sv. Hostie, jest povznesena a stává se středem vši činnosti. A tak srdce církve bije v liturgii. Vše, co činí, čím žije, rozkvétá, jásá a pláče, jest stále oslavován Otce, Syna i Ducha.

V nádherném rámci církevního roku zdobeném perlami liturgických obřadů, pozorujeme krásu a velikou cenu těchto drahokamů. A z těchto žití, v nich se kochati, pronikati jejich hloubku, aplikovati je na sebe, - toť vše znamená liturgický život. Nestačí obdivovati liturgii - liturgii nutno žítí. Každá naše myšlenka, slovo, skutek, každá činnost a zaměstnání má být liturgií, pějící hymny lásky Tvůrci všehomíra. Tím všim dostává se nám a našemu jednání posvěcení; životu liturgickému přizpůsobuje se život

vnitřní. Žítí však z liturgie znamená liturgii rozuměti. Proto vždy obrodnému hnutí náboženskému předcházelo hnutí liturgické. I dnes, kdy pracujeme u nás o nový, praktický život podle náboženství, o náboženství žité a ne pouze mluvené, bude hrát život liturgický důležitou roli. Jest známo, že liturgie beuronská v Praze způsobila u mnohých, kteří nejprve se jen kochali její krásou, i převrat náboženský. Nutno proto s největší radostí uvítati nový mocný rozruch liturgického hnutí. Jsou ovšem země, kde hnutí liturgické jest neobyčejně mocné, a proto právě v nich katolický život kvete. Tak jest tomu na př. v Belgii. Zde konají se liturgické kongresy s přednáškami, vysvětlujícími posvátné obřady. Tyto kongresy v Belgii úplně zdomácněly a mají v této maličké zemi již svou tradici jako u nás kongresy unionistické. Letos konal se X. podobný kongres v opatství Mont César.

Část tohoto kongresu byla věnována teorii, v níž vysvětleny byly obřady mše sv. až po Sanktus, část pak věnována praktickému životu křesťanskému, k jehož zvrucnění a posvěcení má právě ona znalost mše sv. přispěti. Pokračovati ve vysvětlování dalších obřadů bude se na kongresu v Turnay. - Život vnitřní, čerpaný z liturgie, jest tedy mocným zdrojem pomoci v boji i proti světu. V liturgii spojujeme se s církví a to spojení zve nás, abychom se dali proniknouti v každém období církevního roku všim, co zjevuje nám nekonečná láska vtěleného Slova; nekonečná proto, že jest vykoupěna nekonečným utrpením. To, co se v církvi prožívá, není jen pouhou vzpomínkou, pouhým výročím, nýbrž událostí, mající ráz doby přítomné, které se církev aktivně účastní.

Během církevního roku nabýváme tak oslavami událostí ze života Páně

a oslavami svatých více světla a síly, poněvadž tyto příklady budí v nás posvátnou touhu po následování.

Tímto bereme podíl na životě církve a tím i na životě Krista Pána. Nabýváme smýšlení veskrze církevního, snahy církve činíme snahami svými, stáváme se podobnějšími Kristu Pánu, liturgie stává se nám školou Boží přítomnosti a to školou, jak praví zmíněný již Chautard, Boha zjeveného, školou přítomnosti Krista Pána a jeho lásky. Stávajíc se pak podobnějšími Kristu Pánu, nutně musíme strhovati svým příkladem své bližní, aby i oni Krista následovali. Tak stáváme se apoštoly a liturgie apoštolátem. A v tom též tkví mimo jiné její veliká důležitost v dnešní době. *šj.*

ČEŠTÍ SALESIÁNI.

Ve Fryštáku u Holešova byl nedávno otevřen na četná přání, hlavně na žádost pana arcibiskupa olomouckého, Dra L. Prečana, první salesiánský ústav, jenž si zatím vychovává řeholný dorost z chudých i pozdě povolanych jinochů. Až bude míti dostatek členů, bude moci široce působiti v duchu ctih. zakladatele D. Bosca, jenž zakládal dílny, školy, sváteční a večerní oratoře a p.

Ústav prožívá těžké chvíle a těžce zápasí s nedostatky. Snad někdo ještě - jak se často stává - jeho práci ztrpčí úšklebky a výsměchem. Ústav však důvěřuje v pomoc Boží a v pomoc dobrých lidí. Pracuje v tichu a skrytě a v krátké době svého trvání vykonal již dosti. Má tři kleriky na vychovatelské praxi, dvanáct scholastiků, deset noviců a dva laiky. Toť ovoce tříleté práce ústavu v Italii, nyní na Moravu přeneseného. Do Ameriky na misie poslal kromě toho šest noviců, pocházejících z chudých rodičů. *J. M. J.*

ARCHA.

Měl bych psáti o ní recenzi. Nebudu, vlastně nemohu takovou, jaké si zaslouhuje. Administrace nám ji poslala poněkud později, téměř před uzavěrkou, a proto jsem ji přečetl jedním dechem, nechávaje tužku a papír ležeti stranou. Četl jsem ji s obdivem, se zvláštní úctou, neboť v každé litéře cítil jsem lásku a obětavost nadšeného kruhu vyvolenců, kteří uprostřed tupé netečnosti a nevšímavosti vydali vysoce uměleckou, literární revui, nám drahou a vítanou, protože jedinou katolickou. Jestliže Karník marně hledal na konci sborníku určité prohlášení, v jaké podobě bude Archa dále vycházeti, hledali jsme i my. Dověděli jsme se však, že letos, bohužel, pravidelně ještě vycházeti nebude, pouze dvakrát za rok, až, dá-li Bůh, na rok. Do té doby bude nám ještě stále cosi chyběti. Má-li Archa takové sympatie u jiných čtenářů jako u bohoslovců, pak se nemusíme o ni báti. Zdá se to snad poněkud smělé. Budiž. Lásky si nedá poroučeti a my se nestaráme podobně se Zeyerem, máme-li talenty nebo nemáme, nám stačí pouze milujeme-li umění, katolické umění. To se budeme snažiti dokázati skutkem jak k Arše, tak k Družině literární a umělecké.

☆

SV. FRANTIŠEK SERAFINSKÝ,
ZAKLADATEL TŘÍ ŘÁDŮ.

Dle věrohodných pramenů sepsal P. Bonaventura J. Wilhelm, kněz řádu sv. Otce Františka. - Část I. 142 stran, cena 7 Kč. Část II. 163 stran, cena 7 Kč. Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“. - V Praze, 1926, 1927.

Právě v roce, kdy s Itálií téměř celý svět slaví pokorného světce Františka, vychází u nás nový životopis tohoto velkého syna Itálie. Vychází z pera duchovního syna sv. Františka a má být

příspěvkem k velikým oslavám světovým.

Spisovatel zajímavě líčí mládí Františkovo, jeho působení a založení řádů. Nalézá výstižná slova k vylíčení stigmatizace světce, jeho veliké lásky k Bohu, bližnímu a přírodě, a konečně šťastné smrti a oslavy jeho.

Ve zvláštní kapitole hodnotí význam Františkův pro naši dobu. Autor vřadil do svého spisu také okružní list sv. Otce k sedmistému výročí smrti sv. Františka.

Životopis je psán prostě a srozumitelně. Jest tedy přístupný všem. Ctitel sv. Františka jistě rád po něm sáhne.

J. Kl.

☆

„PO VŮNI TVÝCH RŮŽÍ.“

Příručka pro ctitele sv. Terezie Ježíškovy. V Přerově léta Páně 1927.

Tato modlitební příručka jest věnována šířící se účtě sv. Terezie Ježíškovy v naší vlasti. Vane z ní zrovna duch sv. Terezie. Životopisný nástin jest podán prostě, upřímně a jest oživen řadou povzbuzujících výroků sv. Terezie. Již vzniklo i Sdružení sv. Terezie Ježíškovy, jehož členové se snaží žíti podle vzoru „bílé květiny“ a pracovati o záchraně duší modlitbou, obětmi a jinak, jak podrobněji to podává kapitola, věnovaná tomuto Sdružení. Dále jest zde řada krásných modliteb, jako na př. litanie, tři noveny k sv. Terezii. Kdo trochu nahlédl do života této moderní světice, sáhne rád po této knížce, která mu pomůže kráčet po vůni jejích růží. J. K.

☆

Václav Beneš Třebizský:

LEVOHRADSKÉ POMNĚNKY.

Padesát drobných povídek historických vybral Vilém Bitnar. Část I.

Čena 5 Kč. Praha 1927. Nákladem „Dědictví Svatojanského“.

Vilém Bitnar podává čtenářům pozoruhodnou knihu, chronologicky sestavenou z řady poutavých povídek, drobných pověstí a črt oblíbeného Třebízského,

Účelem knihy jest zachytiti celé tisíciletí dějin naší vlasti, tak jak je vylíčil ve svých sbírkách Třebízský, od dob pohanských ke kolébce křesťanství, rozkvětem za Přemyslovců a Otce vlasti, přes husitství k tragedii bělohorské a obrozenskou dobu až po naše časy.

Čtenářstvu dostává se prozatím do rukou první díl této knihy, kde nás autor uvádí až do dob husitských.

Pro svou ušlechtilou tendenci zasluhuje kniha plnou měrou vřelého doporučení.

J. Kl.

Dr. J. Hanuš a poslanec J. Myslivec :

SVĚTOVÝ EUCHARISTICKÝ KONGRES V CHICAGU

a účast katolíků z Československa. (Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na r. 1927.)

Knížka je dokumentem, jak delegace z Československa činně zasáhla do velikých projevů víry na loňském sjezdu eucharistickém v Chicagu a jak důstojně se uplatnila mezi velkými národy svou poměrně velikou účastí.

Dr. Hanuš seznámiv čtenáře s historií eucharistických kongresů, popisuje přípravy na kongres u nás. V části další líčí poslanec Myslivec ve formě cestopisu zajímavým způsobem cestu českoslov. delegace z Prahy do Rotterdamu a odtud po moři do New Yorku. Mile působí na čtenáře líčení laskavého přijetí a péče amerických krajanů o naše účastníky. Dovídáme se tu o návštěvě našich u presidenta Spoj. států, sledujeme delegaci do Chicaga, kde účastní se činně příprav na kongres.

Uvítání kardinála-legáta Bonzana

vynikajícími osobnostmi je nám dokladem, jaké úctě a vážnosti těší se církev ve Spoj. státech. Jenom živá víra může vytvořiti něco tak velkolepého, jako byl kongres v Chicagu. Přes jeden milion sv. přijímání, obrovská účast při eucharistických přednáškách, mše „De Angelis“, zpívaná 62.000 dětí, průvod, čítající přes 90 tisíc katolíků, jsou důkazem a projevem lásky k svátostnému Spasiteli. Chicagský kongres zůstane jistě dlouho v paměti všech účastníků.

Obsah knihy vhodně doplňují fotogr. snímky z cesty a kongresu. Kéž četba knížky probudí opravdový zájem o sjezd konaný v příštím roce v Sydney, jehož, jak doufáme, zúčastní se zase od nás aspoň někteří katolíci. A. Z.

VŠEMCTITELŮ SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY!

Upozorňujeme, že právě vyšla jedna z nejkrásnějších knih o sv. Terezii Ježíškově, perla literatury o této svätici, Duch sväté Terezie Ježíškovy. Kniha je sepsána podle aktů svatořečení a podle výpovědi očitých svědků, zvláště podle výpovědi rodných sester této svätice. J. Em. kardinál Vico, prefekt sv. Kongregace obřadů, praví o této knize: „Četba její zvyšuje naši představu o mravní velikosti Tereziině a vnucuje nám úctu k její neuvěřitelné vznešené ctnosti. Dítě stává se hrdinkou, panna s náručím květin oslňuje svou mužnou odvahou.“ Tuto knihu, jež značně obohatí naši ascetickou literaturu, přeložily z francouzštiny a vydaly sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově, Šifava 7. Cena 20 Kč.

NOVÉ KATECHETICKÉ PROMLUVY.

Známý a oblíbený homiletický spisovatel Jaroslav Dlouhý v nové své publikaci vybral si důležitou látku,

kteřou časově zpracovává ve formě křesťanských cvičení. Jasně a poutavě podává i těžké pravdy náboženskés přiléhavými časovými aplikacemi, takže nové jeho dílko dojde dojistá velké obliby. Zaslouhuje toho jak pro novost zpracované, tak i pro vkusnou úpravu a levnou cenu, za jakou ji Cyrillo-Metodějské knihkupectví Gustava Francla vydává. Těchto drobných promluv Dlouhého možno s prospěchem užití jako cyklických řečí v našich spolicích. Knihu dodají naše knihkupectví za Kč 14.—.

Dr. Linus Bopp:

DAS JUGENDALTER UND SEIN SINN.

Eine Jugendkunde zur Grundlegung der Jugendführung, 2. und 3. Auflage, 1927. Herder, Freiburg im Breisgau.

Knihá věnovaná životu, mládí, naději života. Kniha žitím, mládím - jejich problémy - posvěcená. A konečně kniha života, studnice vody živé: dává život. Svěžest ochablým svým jarým hlasem. Mládež pravé mládí, smysl jeho, zrání k všestranně plnému lidství a k členství v trojím Království Božím. Lidem všech ostatních věků žeň nové mravní krásy a síly tím, že slunce posvátné vážnosti v pojmání úkolů mládí, jež kniha dává zráním svítiti nad blaženým krajem mladých lidí, rozléhá svou zář i do ostatních krajů žití, do krajů lidí dospělých i starých a dává tam vzkličiti praktické učté k úkolům věkům tím vytyčeným.

Bopp naslouchal tajemstvím organického růstu a skladby mladého těla, mladé duše, naslouchal nakloněn nad knihami i nad mladým bušícím srdcem. A nyní sděluje ve své práci, co byl vyposlouchal: aby vychovatel neb mladistvý autodidakt poznal zákony, východiska a cíl zdravého biologického i psychického (jejichž souvislost on správně oceňuje) procesu vývoje i vnitřní odchylky od nich a příčiny těchto odchylek; aby bylo umožněno naiti mladého člověka bloudícího na ztracených stezkách vnitřní odchylky (ať již biologické, psychické, myšlenkové), nám neznámých, z nichž jen výkřiky vnějších výstřelků k nám pronikají, dovésti jej na silnici zdravého rozvoje zpět; abychom snad - místo abychom povzbuzovali, ve víře ve správnost směru utvrzovali a další

směr naznačovali - nezavírali cesty, po nž mládí musí nutně jíti - k vítězství.

Bopp sice namnoze nepřináší vlastních nových objevů - potvrzuje spíše poznatky moderními vědami, zkoumajícími člověka, jeho život a dospívání, již získané. Co však je v práci nového, cenného, jest zachycení všech těchto poznatků v jednom díle, ve vnitřně ucelené konstrukci myšlenkové, kterou bych nejlépe nazval „praktickou filosofii mládí“: vzniklé šťastnou syntesí rozmanitých objevů vědeckých v katolickém názoru světovém, shromažďováním paprsků, vysílaných lustry věd, v brilantové náčelnice Královny Víry, v myšlenice Víry o účelu, úkolu a cíli bytí, v myšlenice z Víry vyplývající. Bopp buduje z kamenů vědeckých zjištění, jím v jedno místo svezných, pevné, mohutné architektonické dílo, Bohu zasvěcené, katolickou výchovu. Neznamená ovšem toto shromažďování zatemňování neb přitesávání. Jest to ústrojné skládání mosaikových kamenů, jež teprve taktó sestaveny dávají obraz a smysl.

Novým jest dále na knize uslechtilý duch kladu, duch uctivé, chápající, oddané lásky k mládeži (Bopp nazývá to výstižně „Kunst der Liebe“), k mysteriu zrání, k mysteriu bytí vůbec a konečně pojmání Boha jako věčného Velekněze, celebrujícího toto slavné a krásné mysterium.

Duch tento, vyčkávající na křižovatkách normálních cest vývoje, u propastí po jejích stranách ležících, na zapadlých stezkách úchylky, jest jistě způsobilý získati přátelství a víru tudy jdoucích mladých chodců, již jej potkají. Vždyť jest tak podoběn jim, jejich touze - tak často uprosřed nepřátel osamělé neb odočněním ohrožené - jejich uctívání mysteria bytí, do něhož chtějí býti zasvěceni. Vždyť chápe tak dobře vše, čím mladé srdce jejich vše, i to, co ono temně cítí, aniž byrozumělo... Vždyť poznal mysterium žití a jest s to k němu bezpečně dovésti a v ně uvésti.

Tak stane se duch této mladé duši vůdcem. Přivede ji k vůdci, jenž jistě nejlépe porozumí a povede: k samému Bohočlověku, k nejdokonalejšímu typu člověka a nejhodnějšímu ideálu pro dobu dospívání a pro dobu celého života vůbec. Ke Kristu, v Němž sloučeny všechny pratyipy dokonalého lidství, v Němž každý nalézá svůj, svým vnitřním potřebám odpovídající vzor a možnost spoluúčasti na díle Božím a možnost včlenění se v Boží Království. Ke Kristu, jenž odvede jej do svého života (ať už do života prostého tesaře, ať už do života hlasatele nových velkých pravd, ať už do triumfujícího života květné neděle, ať už do života osamocnosti a modlitby - dle stavu následovníka) a tu jej zaučuje a poučuje, aby jej nakonec odvedl do života svého oslaveného. V Němž člověk dorůstá životu, v Němž životu slouží, do něj

svou prací se vtěluje, v němž, spojen s Pramenem života a se vším cenným životem, žije na věky. -

Tedy kniha, jejíž duch bude dobrým pomocníkem všem, kteří sledují podobné cíle jak on: býti strážci cest zdravého rozvoje mládeže, býti hledači těch, již odbočili, přivésti všechny mladistvé lidi k velkému jejich Příteli, Záštitě a Odměně.

Wilfred.

Dr. Josef Weingartner:

MARIENVEREHRUNG UND RELIGIÖSE KULTUR.

Devět krátkých Mariánských kázání. (X a 68 str.) Herder, Freiburg M 1'80.

Není naprosto snadné podati v Mariánských kázáních něco zcela nového. Často lze pozorovati, že mnohý autor zkrusluje život blahoslavené Panny, jak nám jej podává Písmo sv., tím, že přidává dogmatické a morální vysvětlivky. Těmito doplňky dociluje však u kritických posluchačů pravého opaku toho, co tanulo kazateli na mysli. Weingartner hledá svá témata v konkrétní historii.

Ve svých kázáních líčí krásnými slovy, kterak se úcta Mariánská jeví v náboženském a kulturním životě církve, v dogmatě a v životě lidu. Tato úcta vyznačuje z četných Mariánských svátků a poutí, inspiruje umělce a básníky a jako pravá perla zachycena jest v něžných písních a sladkých tónech hudby. Všeho toho všímá si autor okem umělce a znalce. Kazatel najde v těchto kázáních zajisté něco nového, co bude moci s užitekem upotřebiti.

J. M.

Mey - Hoch:

VOLLSTÄNDIGE KATECHES- SEN.

1. Teil: Der Unterricht des Sommerhalbjahres. Herder, (XX.2a66 str.), 1927, M 4'50.

V minulém ročníku časopisu „Katechetische Blätter“ napsal F. X. Eggersdorfer o těchto katechesích tato slova: „Ještě dnes po padesáti letech - je Mey tak mladistvě svěží jako kdysi.“ Látka je názorně podána a celé zpracování svědčí o tom, že knihu psal starý, zkušený katecheta, jenž jí dává jako vítěznou příručku do rukou svých spolubratří. Katecheté budou jistě vděční P. Hochovi, že toto klasické dílo znovu vydává.

J. M.

Schwarz Karl:

ICH IN IHM.

Ein Betrachtungsbuch für Marianische Sodalen und Sodalinnen. 1. Teil. Herder, 1927. Váz. M 4'80.

Knihu „Ich in Ihm“ psal starý praktik, zkušený vůdce a neúnavný, obětavý ředitel Mariánských družin ve Vídni. Jest určena laikům a zvláště pak Mariánským sodálům a sodálkám, kterým doporučují rozjímavou modlitbu i samé stanovy Družiny. Rozjímání P. Schwarz vyvíká nad ostatní podobné spisy tím, že si všímá bídy a bojů denního života lidí, kteří tvrdě musí pracovati, a kteří přes to vedou tak vypělý duchovní život, že zahanbí mnohého z nás. Autor sám žije jako duchovní správce v jednom dělnickém okrese vídeňském. Zná bídu, potřeby a nebezpečí svých farníků a zná také blahodárné působení Mariánských družin, jež jsou mu skvělými pomocnicí v duchovní správě velkoměsta. Sám řídí 5 družin. Teplou láskyplného srdce, jasná stavba a snadno srozumitelná krásná řeč vyznamenávají toto dílo. Postava Spasitele učícího a trpícího staví se živě před zraky každého, kdo po knize sáhne. Mnohá rozjímání mají ráz eucharistický. Název knihy vztahuje se především na tento poslední druh rozjímavé modlitby. Program těchto rozjímání dlužno totiž hledati ve slovech Pavlových ke Galatům: „Žiji pak již nikoliv já, nýbrž žije ve mně Kristus.“ (List ke Gal. 2, 20.) Putuj milá knížečko do rukou mužů a žen, jež milují Krista a jež po Ném touží. Poučuj je! Chraň je! Buď jim vůdcem!

J. M.

*Zbývající recenze budou uveřejněny
v příštím čísle.*

*Na 2. stranu obálky se vloudila
nemilá chyba. Čtenář necht la-
skavě čte místo správy zprávy.*

Redakce.

Před svátostným Betlemem.

(Mamince k vánocům.)

*Když jsi spal, Ježíšku, na slámě jeslí,
se zpěvem andělů k Tobě se snesli,
na struny ze zlata píseň Ti hráli,
perly své radosti do ní Ti tkali -
Tajemné chorály s nebeských výšin
slétaly posvátně do nočních tišin,
spánek Ti vlíbaly na svatá líčka -
sladce se sklížila růžová víčka . . .*

*Když jsi spal, Ježíšku, v betlemské chatě,
drahá Tvá matička smála se na Tě -
Ó - to tak nevoní lilie v máji,
jako když rty její úsměvem hrají -
Ó jak ty hvězdičky na nebi zbledly,
oči když Její vždy na Tebe vzhlédly,
Tebe když líbala, hladila vlásky . . .
Kolik to - Bože můj - kolik to lásky! -*

— — — — — • — — — — —

*Nyní, můj Ježíšku, ve svatostánku
pro mne jen dřímáš v tajemném spánku -
vždycky se v duši mé obrázek kreslí,
u Tvých že klečím to, Ježíšku, jeslí -
Jen bych chtěl pokaždé na malou chvílku
v hrdle mít jásání andělských trilků,
jen bych chtěl úsměv mít svaté Tvé matky -
pro Tebe, svátostný Ježíšku sladký!*

Z „Písní Svátostnému Králi“.

V I A N O C E V L E S E .

Aurel Kristoslav.

TÚŽOBNĚ OČAKÁVANÉ Vianoce konečne prišli, už od samého svitu vrel všade horúčkový sviatočný ruch...

Príroda sa obliekla do rúcha zimného... polia ležaly sňahom privalené... prenikavý mráz povieval svetom... Žiadon krik nepretrhol mlčanie hôr... tuhým, zimným spánkom spaly roviny...

Ale v Popudínách bolo rujno od ľudí, radostná nálada vianočná viala v povelí, prenikala až do kostí; tu bolo počut hlasné, veselé smiechy, tam radosť búchala zo srdc detí, tam zase boly osvetlené obloky od vianočného stromčeka plného čarokrásnych ozdôb... ba i ten sňah jakoby radostnejšie škripel pod nohami...

Chudobné diatky pod ožiarenými oblokami spievaly vianočné piesne. Dostalo sa im dosť, tu peniaze, tu oriešky, tu slivky, tam jablčka... pravda kde - tu márne spievaly, nedostaly nič i smutno odchádzaly ďalej...

Horúčková vrava prestala, nastalo posvätné ticho... len v domoch sa ľudia zabávali čakajúc na pôlnočnú. Širokou sňahovou cestou idú dve siroty... boly v Popudínoch spievať, dostaly veľa, teraz s radosťou kráčajú domov, aby ukázaly tetke, čo si vyspievaly. Ponáhľajú sa bo majú pred sebou hodinovú cestu.

Na západe sa začalo zotmievať, i sťa by na povel celá obloha obliekla čierné rúcho. Cesty ležaly pusté i zasypané a na poliach bolo ticho... Hmlisté diale tak sa stápaly, že nebolo rozoznať oblohy od zeme, jedine les modrel sa niečo bielym, jakoby tam chmára visela...

Siroty len išly ďalej... prišli do lesa. Akýsi mystický závan preletovel lesom... obťažené konáre nakláňaly sa a vrzgaly, akoby vravely: deti vracte sa! Kde - tu otupný, prenikavý hlas vrán vznášal sa nad tmavým lesom... Na deti prišiel strach i zrýchlily krok, cestu poznaly dobre, len čím skorej von z lesa a potom už sú doma. No hoci v lesy boly trocha chránené od fujavice, predsa cesta bola zlá, chodník bol zafúkaný sňahom a deti museli sa namáhavo predierať vopred, pri čom sa borily až po kolená...

Začal padať hustý sňah, veľké chumáče tuho bily do očí detí, že nemohly ani ďalej ísť. Stromy čudno steňaly a otrásaly ešte tuhšie sňahové kuse na siroty... Deti onemely jakoby ochromenné hrôzami prírody. Vždy hustejšie a hustejšie padal sňah, mráz prechádzal až do kostí sirôt, veľké chumáče stále bily do tváre... Deti nevidely nič pred sebou... Závrat ich zachvátil, kolená sa im chvely a vypovedaly službu, pre slabosť nemohli ísť ďalej; snažily sa ísť vopred, ale nemohly, sňah ako magnet ich pritahoval k sebe. Nevýslovná únava ich zachvátila, všetko im splynulo pred očami... A sňahová búrka len ďalej zúri, ohromné chumáče sa svíjajú a rozháňajú, zasypávajú deti, aby pod bielym pokrovcom mäkko a teplo maly ustlaté...

Padly... niekoľko vzdychov... usnuly... snívajú... Hľa, na zlatej nebeskej ceste vzniesol sa anjel, samá žiara, čistý lesk... volá deti, aby išly s ním. A ony pozberajúc svoje dary išly za anjelom. Nesmierná púšť stála pred očami sirôt, netrúfaly si zaísť ta, kde ich anjel volal... Ale len niekoľko minút a už vznášaly sa púšťou a našly sa pred malou osvetlenou maštaľkou. Tak velebno a posvätno tu bolo... Nad chudobnou maštaľkou poletovaly árie anjelov spievajúc: Gloria in excelsis Deo... na ľavom rohu maštaľky skvela sa veľká, ožiarená hviezda... Niečo utešeného...

Deti sa nemohly načudovať, uprene pozeraly, čo sa to deje pred jaskyňou . . . Hľa, tam prichádzajú pastieri a nesú dary, ako si veselo spievajú a poskakujú . . . Tam sú i malé ovečky a baránky . . . i osol a vôľ. Teraz všetko zastalo a padlo na tvár . . . Čo to? Deti idú bližšie a hľa, uprostred maštaľky je to najkrásnejšie - malé jasličky a v nich milé Dieťaťko, ktorému okolo hlavičky svieti vznešená žiara . . . tam stojí svätý Jozef a Panna Maria, tak zbožne a radostne pozerajú na malé Dieťaťko . . . Siroty len pozerajú . . . odrazu dieťaťko vstáva a volá ich . . . ba ich pomenuje i menom: Janko, Margitka, poďte ku mne, tu vám bude lepšie, tu nebudete cítiť zimu a hlad . . . A deti sa pomaly blížia . . . Tu im napadne, že aj ony majú niečo, veď dostaly jablčka, koláče, oriešky, slivky, to predsa môžu darovať tomu malému Dieťaťku, ktoré sa tak milo na nich usmieva . . . Klaknú si a podajú Mu dary . . . Dieťaťko malými rúčkami odoberie dary a poženávajúc siroty hovorí: poďte ku mne všetci, ktorí ste obťaženi a ja vás poteším . . .

Nad jeskyňou anjeli začnú spievať utěšenú pieseň: Laetentur coeli et exultent terra . . . Pastieri napnuto pozerajú hore a hľa, za spevu anjelského nevinné duše sirôt vznášajú sa do ríše milého Dieťaťka a do lóna svojich rodičov . . .

Na malom kostolíčku dediny ozve sa hlahol zvonov . . . tak sa zdá, že akosi bóľno volajú ľudí do kostola na pôľnočnú, sťa by tušily, že v lese medzi sňahom ležia dve malé siroty. No predsa šveholia, bijú, volajú: s Bohom deti, už vám bude lepšie! - Fujavica ešte vždy vyhráva svoju melódiu, len ďalej bije do sirôt, akoby ich chcela zničiť - no ony necítia nič, nepočujú ako to v lese hučí, ony sa ihrajú v nebesiach s milým Dieťaťkom . . .

Na tretí deň zvony zahlaholia smutočnú pieseň . . . V lese je ticho na znak smútku . . . Dedinou tiahnú čierne postavy spievajúc:
In paradisum deducant te angeli . . .

Ant. Šerý:

NEJVĚTŠÍ KRÁSO VÁNOC...

Ježíšku Králi,

*Tvá láska čistá a bílá
se v noci za mrazu narodila . . .
Radost a něha Tvých zlatých tváři
z betlemské jeskyně do světa zazářila
a ještě dnes lidem na zemi září . . .*

Ježíšku malý,

*Matčina radosti milá!
Hřeje Tě teplo Matčinyh rukou,
něha a jas Panenského čela . . .
Tvá láska pastýře i krále oblažila
a chudé duše bohatstvím naplnila . . .
Srdce lidská Tvým narozením zpokorněla
a láskou radostněji tlukou . . .*

Ježíšku Králi,

*největší krásu vánoci,
touhu a naděje Božího Pána,
které nám dala nejčistší Panna! . . .
Láska a spása se rodí za mrazu a v půlnoci!*

P A T R O N K A K N Ě Ž Í .

(VĚNOVÁNO DRU KADLCOVI.)

Josef C. Kebrle.

DNE 17. KVĚTNA 1925 byla prohlášena za svatou francouzská karmelitka Terezie od Ježíška. Seznámiti se s novou světicí je velmi snadné, neboť sama napsala mistrným perem „Dějiny“ své duše. Do češtiny je volně přeložily Školské sestry O. S. F. na Vinohradech. P. Braito O. P. přeložil nám její dopisy a „Indignus“ zčeštil její básně.

Sv. Terezie zazářila jako nová hvězda na francouzském nebi. Všichni pohlížejí na ni s úžasem. Ale je cosi měkkého a tichého v jejím jasu, že zároveň se k ní všichni obracejí bez bázně a beze strachu. Mě na ní jeden význačný rys cele zaujal. Je naznačen už titulem: Patronka kněží.

Malá sv. Terezie měla veliké srdce. „Cítím v sobě sílu k vyššímu povolání, chtěla bych býti Tvou bojovnicí, knězem, apoštolem, učitelem církevním, mučednicí. Cítím v sobě sílu k hrdinským skutkům, chtěla bych padnouti na bojišti, obraňujíc sv. matku církev. Jak vznešené je kněžské povolání, kéž by bylo mým! S jakou láskou brala bych Tě, můj Ježíši, do svých rukou, když bych Tě s nebe svolala, s jakou něhou bych Tě podávala duším při sv. přijímání!“¹⁾

Její pokora nedá jí mluvití dále. Slyšme ji samu: „Ale při vši své vroucí touze chápu pokoru sv. Františka z Assisi a s ním též zamítla bych tuto vznešenou hodnost.“²⁾

Toužila tedy alespoň, aby mohla viděti u oltáře své rodné bratry. Avšak ani toho jí nebylo dopřáno. Pán života si je zavolal. „S bolem jsem často vzpomínala zemřelých bratříčků a litovala jsem jejich předčasně smrti, poněvadž bych je nyní mohla viděti u oltáře. Ach, kéž by mi byl alespoň jeden zůstal, aby na mne pamatoval při oběti nejdražší!“³⁾

Pán vzal jí pozemské bratry, ale udělil jí ještě větší štěstí. Daroval jí dva bratry duchovní. Čím větší byl dříve její zármutek, tím šťastnější se cítila nyní, když se dala v obět za zdar práce dvou kněží-misionářů a za duše jim svěřené. Svatým způsobem stala se jejich sestrou. Oni pak slíbili pamatovati na ni denně při mši sv. Od mládí už nepocítila tak hlubokého štěstí. „Byl to zcela nový pocit, jehož jsem dosud neznala, připadalo mi, že se někdo dotkl strun harfy, jež dosud nikdy nezvučely.“⁴⁾

Obětujíc se za své dva „bratry“, nezapomínala na ostatní kněze. Vždycky pokládala za svou povinnost modliti se za ně. „Celino . . . Ženich nás prosí o duše, hlavně o duše kněží.“ - „Zapomeňme na sebe v tomto velkém utrpení a modleme se za kněze; budiž jim věnován náš život! Božský mistr dává mi stále jasněji najevo, že to chce od nás dvou . . .“⁵⁾

Od počátku plnila radostně tento úkol. „Ó, drahá Matko, jak vznešené a krásné je naše povolání! Nám - Karmelitkám - jest určeno zachovati sůl zemi. My podáváme své modlitby a oběti za apoštoly Páně, zjednávajíce jim potřebných milostí, aby slovem i příkladem vedli lid ke spáse. Jak vznešená úloha nás pojí!“⁶⁾

¹⁾ Dějiny duše, Praha 1918 - str. 133.

²⁾ Pokračování předchozího citátu.

³⁾ Dějiny 126.

⁴⁾ Dějiny 166.

⁵⁾ Listy sv. Terezie Ježíškovy, Praha 1925 - str. 11 a 14.

⁶⁾ Dějiny 64.

Tak prožila 9 let v chudobné cele na hoře Karmelu⁷⁾ v Lisieux. Když zemřela⁸⁾ dlouhá řada kněží kráčela za její rakví. Přišli projeviti zesnulé úctu a vděčnost. Její tělo bylo uloženo do hrobu, ale duše už v té chvíli spočívala na Srdci milého Ježíška, který si ji tak brzo k sobě povolal: „Navrať se navrať, Sulamitko má, navrať se, abychom pohleděli na tebe!“⁹⁾

Na tohle se sv. Terezie už dlouho těšila. Těšila se na smrt, aby mohla s nebe zemi prokazovati dobrodiní. „Těším se, že zemru, protože budu moci více než zde dole býti užitečna duším, které jsou mi drahé.“¹⁰⁾ - Zdaž může někdo více spoléhati na její pomoc než kněží, kterým obětovala život pozemský? Jak dlouho bude na ně pamatovati? Sama slíbila, že do konce světa!¹¹⁾

Těmi několika výroky Terezie od Ježíška nechci říci, že světice náleží pouze kněžím. Vždyť její veliké srdce objímalo jistě v lásce všechny nesmrtelné duše a chtělo oblažiti celý svět. - Chtěl jsem jen vysloviti přání, aby bohoslovci a kněží hojně využívali mocného vlivu sv. Terezie a aby s vděčností pamatovali na její pozornost, kterou ona projevovala duchovnímu stavu.

St. Špúrek C. Ss. R.

JDEM O SAMOTĚ . . .

*Jdem o samotě bez pomoci -
své kříže každý na ramenou -
jdem zvolna živou zloby noci -
nad hlavou se nám mračna klenou . . .*

*Jdem o samotě, lidstva davem,
uprostřed křiku ve spilání,
neznámi světu se svým právem,
za dobré skutky nevšimání . . .*

*Jdem o samotě - náměstími -
s balkonů na nás prší bláto -
házejí v nás je ústy svými,
svých han v nás ryjí tupé dláto.*

*Jdem o samotě světem štvání,
jsme jeho hanby vyvrheli -
budeme všichni křižováni -
svlečení budem' z šatů celí . . .*

*Jdem o samotě! Nezoufáme!
Jdem cestou, Bože, již Tys krácel!
Po boku zříme rysy známé, -
to's Kriste Ty, bys kříž náš vlácel!*

⁷⁾ Viz báseň o sv. Terezii od Jozinky Hirschové.

⁸⁾ Dějiny str. 153.

⁹⁾ Listy 30.

¹⁰⁾ Listy 77.

¹¹⁾ Dějiny 189.

OBRAZ STARÉHO MISTRA.

JOSEFU THONEICKOVI, S. V. D.

Wilfred.

PATRICIJ, BOHATÝ hamižný kupec. Dělníci jeho.

Od světa odvrácené oči chudičké Madonny Marie, jež zvolila nej-
lepší část.

Vnikají v kupcovu skladiště zboží, zviřené horečným, tvrdě poháněným rytmem práce, modravým podvečerem, jenž zaspává barvy světa... jakoby popelem středy popeleční: „Pomni, že vše zemské je prach, statky i žalosti země že pominou,“ jímž line se stříbrný svit tajemných hvězd, klekání a myšlenky na nebe, na onen život.

Myšlenky kupcovy: „Co platno by bylo tobě, kdybys celý tento pomíjející svět získal, ale svět onen, jenž nepomine na věky, ztratil? Pamatuj na onen život! Pro ten především chystej si poklady! Tím, že - vyplácejte spravedlivou mzdu dělníkům svým a dávaje chudým - půjčíš Králi Králů, jenž účtuje spravedlivě a štědrě.“

Myšlenky dělníků: „Není pouze tento pomíjející svět lakotných, bezohledných kramářů, kde platí jen zlato! Jest nad námi nebe: věčné Království Boží, uchystané chudým, trpělivým, konajícím poctivě i povinnosti nejtvrději!“

Velmož, příští světec chudých a ubohých.

Oči Madonny, Matky bolestné, v jejichž svatou radost nad zrozením Syna, Boha Jejího, je přimíšena bolest nad tím, že zrodila jej v chudobu svou.

Vycházejí před velmožem jako velká hvězda lásky ke všem chudým, nuzným, jako hvězda, jež mu nikdy nepřestane svítiti. Za touto hvězdou půjde po všechny své dny rozedranýma nohama nositelů míru a štěstí. Za ní půjde nocí a mrazem, přes hory a řeky, půjde k chudým stájím, podobným chýším bídy, kde pláčí oči malých dítek v kolébkách vystlaných senem, a oči bezmocných rodičů. K chýším, nad nimiž se hvězda zastaví a jemu zavelí, aby na dveře zaklepal jako divný žebrák, aby pro Boží smilování poprosil o nastavenou dlaň, kterou by naplnil svým zlatem, vonnou léčivou mastí, kadidlem zbožných myšlenek, aby pokorně poprosil o vpuštění do jizby, kterou změní v ráj, slzy její v radost, v níž rozmnoží zázrakem účinné své lásky chléb a rybky, kde především rozšíří, rozmnoží a promění srdce.

Světec z duchovního rodu chudáčka Božího:

Modré, něhou projasněné oči Madonny, Královny Serafů:

Raní světce sladce mučivou ranou, serafskou něhou. Raní jej stigmatem, z něhož kanou neustále růžové krůpěje, když světec vychází zrána na svou pouť po zrosených stříbrných luzích, nebo se blíží ztichlou fialovou Campagní k hostinným pastýřským chýškám. U božích muk a polních obrazů matky Boží, ve vesnických zahrádkách, kvetoucích před okny, za nimiž spí, sladce sní o divných, tajemných pohádkách srdce, nevinné prosté mládí, a pod smutnými okny, za nimiž sténají nemocní, kterým se večerem přitížilo.

A kam krůpěje padnou, tam vzrůstají růžové háje, jejichž vůně svolává slavíky a anděly, a inspiruje je k svatým, radostným písním, k hymnům na „bratra Slunce“.

Cestující chudý tovaryš, jenž životem šel bez lásky:

Z rámu snašejí se tiše dva modré květy do srdce dole stojícího chudého hochy... pouze dva květy... S nimi klesá do jeho potulného života láska a

šťěstí... Po celý život svůj bude vzpomínati na dárkyni, na tu jedinou, jež pochopila hocha bez domova.

Nešťastný.

Jak Nirvana tiché oči Madonny, Potěšení zarmoucených, kladou se ve svém míru chladícím ledem na pálící, sebou škubající ránu nesplněných pozemských nadějí a přání. -

Mnoho tisíc přichází před obraz a dostává novou krásu, novou radost, novou sílu, nové srdce, jež nesou ven do života a jež činem mění v hodnoty žití. Jako vše zúrodňující Nil, tak rozlévá se po všechna staletí proud požeňání a úrody z pramene obrazu.

Z pramene, jež kdys vyvolal z pustého, neúrodného kamene celní své zdi, své clausury, jeden veliký Osamělý. Z obrazu, na němž před věky pracoval zapomenutý malíř-mnich, dáváje mu barvy života z pomalu se prázdnících kalíšků očí, z tuby svých žil, své mizící krve. Venku bylo jaro, jež se změnilo v léto, léto uzrálo v požeňaný živný podzim, zima přicházela, a život, nepoznaný, navždycky pro něho míjel...

Ten malíř-mnich, že byl smutným vyhostěncem bytí, hluchým květem a koncem?

On, jenž obrazem svým vyvolal v divácích vůli žití dle vznešených nadpřirozených mravních norem. On, jenž v odloučenosti své cely - podoben Mojžíši o samotě dlicimu na Sinaji, vzdálenému Israele - dle Božího vnuknutí vepsal v desku svého obrazu neodolatelnou řečí krásy zákony mravní? On, jenž jako astronom na mlčenlivé, chladné, osamělé velehorské observatoři cely se nořil teleskopem vidění do hlubin nebes, jenž reguloval hodiny srdcí dle času, jež byl vyčetl ze srdce, tajemného, hvězdného Všehomíra? On, jenž jako středověký Parcelsus, v tmavé černé kuchyni clausury své, daleko od světa, od slunce, vařil balsámy a elixíry života pro lidi nahoře?

Což nežil, nežije, neradoval, neraduje se ve všech těch, do nichž svou energii dílem svým převedl, sílu své krve přelil? Což nežil, nežije a nebude žití na zemi, jak osobní účastí na životě nikdy by nebyl mohl?

Věru, není marnou obětí, utracencem, ale dokladem pro pravdu Božích slov: „Kdo život svůj ztratí pro mne, žít bude stonásobně! Zrno hořčičné nezhyne, aniž by vydalo žeň dvojnásobnou!“

Ten malíř-mnich, že zřikal se žití z nenávisti k němu, že zradil smysl země? „Takto miloval (dle příkladu svého Božského Mistra, jenž přišel a umřel, aby obnovil její tvář) zem, že sebe sama v obět dal své lásce! - Lásce, již nemá a nezná svět!“

Po stezce snů, vedoucí staletími, navracím se... Opět dlím u Tebe, knězi můj, u Tebe, na něhož volají: „Gilgameši, kam běžíš? Život, jež hledáš, nenalezneš!“ Vidím Tebe i život Tvůj. Vidím: i Ty maluješ obraz. Maluješ jej v skrytu na plátno své duše: obraz svého vnitřního, mystického života, modlitby, milosti, nadpřirozené lásky, života svého Svátostného. Tento obraz Tvůj jest vystavěn všemu lidu v kázání Tvém, ve způsobu Tvého celebrování mše svaté, v Tvém utěšujícím, radícím slově. Mnohým, přemnohým stává se životem, pobídkou k užitečnější, cnostnější, radostnější životosprávě... Běda těm, jimž se nestává...

A aby Tvůj obraz byl působivější, více kvetl a svítil v barvách života, abys hlouběji sáhl do tuby své krve „Spravedlnost Boží, silná a vládnoucí smrtí, rtům Tvým odňala vzpomínku na slabost zemskou!“ - Ty, knězi můj, ztracený, nevěrný smyslu země?

NEMAJÍ MÍSTA.

*Venku je nevlídno - venku to zebe -
v černavou mrákotu halí se nebe,
sychravá zima se nad zemí klade -
Smutno`ie v krajině - pusto je všade . . .*

*Vidiš však - najednou - v měsíčním svitu
mihat se stíny dva od bytu k bytu -
slyšíš ty kroky, jež v tísňovém spěchu
hledají v Betlemě hostinnou střechu?*

*Zabuší na okno - otevrou vrátka -
všude je s výsměchem odbudou zkrátka -
ještě jim spílají - hrubě jim lají . . .
Bože můj, jaké to srdce jen mají!*

*Ó lidé nevděční, pro svého Krista
nemáte koutečku, nemáte místa :
Přišel vás povolal do svého ráje -
vy jste Ho vyštvali do tmavé stáje . . .*

*Od těch dob přelétlo dvacet již věků,
ale v tom lidstvu snad méně je vděku,
ještě víc nenávisť v duši se vkradla -
láska tam vyhasla, láska tam zvadla.*

*Po světských radostech lidstvo dnes těká -
nadarmo Svátostný Spasitel čeká,
zda-li Mu někdo přec útulek zchystá . . .
Pro Tebe, Ježíši, nemají místa . . .*

*Tenkrát v Betlemě - věčný můj Bože,
přijal jsi v jesličkách chudičké lože -
Dnes když zas před Tebou zavrou své prahy,
ke mně přijď - do srdce, Ježíšku drahý!*

Z „Písní Svátostnému Králi“.

MISIONÁŘI - TVŮRCI NÁBOŽENSKÉ ETNOLOGIE.

Josef Hübner.

HLAVNÍM ÚKOLEM a snahou katolických misionářů jest podle přání a rozkazu Krista Pána, získávati národy pro jeho království duchovní pozemské i nebeské.

Nejen v dálných krajích misijních rostou plody obětavé činnosti misionářů, ale jejich činnost má podivuhodný blahodárny a pozeňnaný zpětný vliv na naše země, na země křesťanské, které misie konají a všemožně podporují. Vše, co ve prospěch misí obětujeme, není nadarmo, není ztraceno, nýbrž vrátí se zase k nám v podobě kapitálu mnohonásobnými úroky zvětšeného, jevíciho se vzrůstající láskou k církvi svaté, intenzivnějším náboženským životem, jeví se dále v rozvoji věd theologických a profánních.

Chceme si všimnouti zvláště náboženské etnologie, na jejímž vzniku a rozvoji mají misionáři hlavní podíl a již především děkujeme za to, že při důkazech přemnohých pravd filosoficko-náboženských i dogmatických můžeme se dovolávati consensus generis humani - souhlasu pokolení lidského.

Etnologie jest věda, která zkoumá vývoj ducha lidského v jeho činnosti kulturní jak hmotné tak duševní, která se jeví u různých národů.

Náboženskou etnologií rozumíme vědu, která zkoumá duševní jevy národů na nízkém stupni, pokud se týkají nábožensko-mravního vědomí a jeho zevnějších projevů u oněch národů. (Viz Bohov. slov.)

V tomto výměru jest náboženská etnologie věda celkem nová a nabyla velikého rozvoje zásluhou odborně vzdělaných a methodicky vyškolených členů společnosti a řádů misijních. V tomto oboru vynikli zvláště tři pracovníci misijní společnosti Slova Božího (S. V. D.) ve sv. Gabrielu, totiž P. W. Schmidt, jenž v roce 1906 založil mezinárodní časopis „Anthropos“, který přinesl již ohromný etnologický materiál od odborníků-misionářů z celého světa, Dr. W. Koppers, který dlouho zkoumal činnost domorodých kmenů na Ohňové zemi a konečně český anthropolog P. P. Šebesta, jenž se proslavil zvláště velikou znalostí nejnižších kmenů trpasličích t. zv. Pygmeů, mezi nimiž pobyl 18 měsíců na poloostrově malackém.

Asi do polovice minulého století byla etnologie, pokud byla pěstována, v zajetí materialistického evolucionismu. Přispěl k tomu Darwin svým spisem o vývoji druhů. Vývoj se stal časovou módou, dogmatem ve veškerém vědeckém snažení a byl aplikován na všechny obory i tam, kde ho potřebí nebylo.

Přírodopytci a etnologové 19. století jsouce ovládaní apriorismem vývojovým a posilování ve svých filosofických a fyziologických dohadách hojnými nálezy rýhovaných pazourků z doby třetihorní ve Francii, Anglii a Skandinávii, učili, že člověk, vyskytující se po prvé v době třetihorní, vyvinul se z hrubých počátků animálních k vyšším stavům kultury. Tím byl ovšem udušen další rozvoj etnologie. Neboť tato škola evolucionistická vylučuje účinný faktor z dění lidského - svobodnou vůli, vliv mocných jedinců na celé generace a přirozeně i jakékoliv zasažení řádu nadpřirozeného do přirozeného. Tato fakta historická nespadaají totiž pod methodu psychologicko-vývojovou, kterou se snažili zjednatí důkazů pro svá tvrzení, zákony fyzického dění aplikovány i na vývoj lidstva bez ohledu na vyšší duševní síly, které zde působily zcela odlišně od zákonů fyzických. Tak jejich věda ustrnula

vlastně na anthropologii, která zkoumá lidská plemena po stránce fysické; nelze ji však nazývatí pravou etnologií, která si všímá především duševní stránky člověka.

Aby mohla býti založena a zdárně pěstována pravá etnologie, musilo se postupovati jediňe správnou cestou historicko-kritickou (neboť je potřebí vyšetřovati historická fakta), již užíli slavní etnologové Fr. Gräbner a Bernard Ankermann (od r. 1904), kteří vytvořili soustavu t. zv. kulturních kruhů, kterou později P. Schmidt, jenž jest největší světovou autoritou v tomto oboru, zdokonalil, propracoval a rozšířil na primitivy celé zeměkoule.

Podle fantastických dohadů evolucionistů, budovány vědy sociální, národohospodářské, názory a nauky náboženské a mravní. Pod vlivem povrchních a nespolehlivých zpráv dobrodružných cestovatelů vznikají utopie o šťastných a přírodních lidech v Oceanii, jak je shledáváme již u Rousseaua.

V náboženské národovědě zajímají nás především výsledky jejich studia v otázkách náboženských a mravních.

Od animismu, primitivního názoru na svět nevzdělaného člověka, v němž si představoval celou přírodu oživenou různými duchy dobrými a zlými a z bázně nebo i z naděje je uctíval a takto si vytvořil náboženství, postupoval prý vývoj přes polytheismus k nejdokonalejšímu útvaru náboženskému, monotheismu.

Avšak katoličtí misionáři, jež touha po spáse duší vedla k nejzastrčenějším a nejprimitivnějším národům a kmenům v hustých pralesích středoafričkých a jihoasičských, z nichž mnohé dosud byly neznámé, vyvrátili svými výzkumy fantastické konstrukce evolucionistů. Ve stínu hlubokých pralesů afričkých a indických objevili řadu primitivních kmenů trpasličích, kteří zcela proti teorii Darwinově o vítězství silnějších uchovali si svou existenci až podnes.

Podobně i v otázkách prvotních útvarů náboženských a mravních způsobily nové poznatky úplný převrat. Ukázalo se, že právě tyto primitivní přírodní kmeny, na nejnižším stupni kultury stojící, věří v jednu nejvyšší bytost, která jest Tvůrcem světa, která odměňuje dobré a trestá zlé. Tomuto čistému monotheismu odpovídá i čistota názorů mravních. Rodina jest založena na přísné monogamii; žena má úplnou svobodu ve volbě muže, panuje věrnost a láska manželská, láska k dětem, úcta k soukromému majetku, jehož nabývají sbíráním výživných rostlin a kořinek a lovem drobné zvěře. Řekli bychom, že u nich nacházíme téměř vznešené ctnosti křesťanské. Povážíme-li, že tito kmenové po věky nepřišli do styku s jinými kmeny, jsouce ukryti v hustých, nepřístupných pralesích, a máme-li dále na mysli jejich veliký konservatismus, s nímž setrvávají na svých prastarých názorech a zvyčích, pak můžeme říci, že oni representují prvotní útvar náboženství, totiž monotheismus.

Tím padá i názor evolucionistů, že dokonalost názorů náboženských a mravních jde paralelně s vyspělostí kulturní. Neboť u národů s nejnižší kulturou hmotnou a zevnější, setkáváme se s podivuhodnou vyspělou kulturou vnitřní, duševní. Že nepokračuje vždycky kultura duševní stejným krokem s kulturou hmotnou, poučují nás dějiny Římanů, u nichž v době největšího rozmachu vnějšího jeví se veliký úpadek náboženství a mravnosti, poučuje nás o tom výmluvně i doba současná.

Studiem primitivů v různých zemědělech se ukázalo, že se vyskytují kmeny místem třeba daleko od sebe vzdálené, které jsou příbuzné a na témže kulturním stupni. Tím vznikly t. zv. kulturní kruhy. Nejnovější soustavu kulturních kruhů, jak už výše zmíněno propracoval a na pevné základy postavil P. W. Schmidt, jenž podle zřízení rodinného a sociálního stanoví sedm kulturních kruhů.

Srovnání těchto kulturních cyklů po stránce náboženské poskytuje zajímavý a poučný obraz. Prvotní monotheismus nalezený u nejnižších kmenů s rostoucí kulturou hmotnou upadá, víra v jednu nejvyšší bytost se zatemňuje, až mizí úplně, nastupuje víra a pověra v různé duchy dobré a zlé, objevuje se kult lunární a sluneční, kult zvířat, či totemismus, v Africe fetišismus, víra v kouzla a p. Rozumí se, že s tímto úpadkem idee náboženské běží rovnoměrně i úpadek ideí mravních.

Náboženská etnologie, již k rozkvětu přivedli učenci-misionáři, kteří si získali důvěru domorodců, jako nutného předpokladu pro důkladné a všestranné prozkoumání jejich života, má ten veliký význam, že vyvrátila nauky evolucionistické a zvětšila ještě propast mezi zvířetem a kulturním člověkem nejnižším, kterou oni by rádi překlenuli.

Jest samozřejmé, že vědecká činnost misionářů vztahuje se i na mnohé jiné obory. Ve středověku byli misionáři tvůrci největších zeměpisných a dějepisných prací. Objevitelé nových zemí četbou jejich bývali inspirováni k podnikání objevných cest. Veliký význam mají odborné znalosti misionářů nejrůznějších primitivních národů pro vědy sociální, národohospodářské, anthropologické, archeologické, jazykozpytné a p.

Hlasatelé evangelia Kristova jsou především požeňnáním pro pohanské národy samy, podmaňující je sladkému jhu Kristovu a razíce mezi nimi cestu křesťanskému životu a křesťanské kultuře. Na druhé straně vidíme, jak veliký význam i pro různé vědy jak náboženské tak profánní mají jejich objevy. Kolik apologetického materiálu nahromadili proti nepřítelům všeho náboženství, zvláště jeho vyššího původu. Jistě plným právem zasluhuje misijní dílo církve katolické nejen zvýšeného zájmu, nýbrž naší všestranné a vydatné pomoci a podpory.

V. Serviturus:

MILOSRDENSTVÍM K SLUNCI VĚČNOSTI.

Zalétla Duše poutníkova za bílého ticha v luzné háje rajské. Slehkostí, jakou en Duch zná, vznášela se v blankýt z údolí snů. Opustila močály, bahniška hříchů a neřestí. Dávno již toužila opustit nehostinný svět s tůněmi bídy, zloby a nenávisti. Zhrdala marným pachtěním hříšníků, hledajících v kalu ztracené štěstí; dali si svítit bludičkami, místo aby ruce vztáhli v prosbě k Světlu. A nyní tonou a klesají v bezedno bahna. Proto zatoužila Duše po končinách nadhvězdných, k nimž právě spěje. Prolétá hvězdnými kraji, světlá tělesa, hvězd provázejí Ji hudbou svatého, bezbolestného zmirání. Duše chví se slastí. Dosud jakoby struny pout Ji pojily se zemí. Hudbou hvězd, jež předzvěstí je chorálů rajských pahrbků, pouta Ji roztávají. Jasní se. Doléhají k Ni slastné zvuky... Jímí vábena musí prolétnouti stříbrným závojem mlhy. Zbožná hrůza Ji plní, zrak Její oslněn zlatými proudy jasu... Již unáší se zástupy cherubinů, provázena kouzly, vyluzovanými zlatými strunami harf Serafů, pějících věčné hymny Věčnému Slunci, v němž Duše poznává Mistra, Boha Svěho a Pána, trůního po pravici Hospodina, Otce Jeho, Tvůrce duší, v Jednotě s Duchem Svatým... Duše stane ve svatém zření na Boží Trojici... A slyší slova, plynoucí hudbou nevyšlovné krásy z Božských Úst Spasitelových:

„Já jako Světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo ve Mne věří, nezůstal ve tmě.“

Věčné chory andělských vojsk Krista Věčného pějí o Milosrdném Samariťanu, a Duše slyší:

„Jdi, a čiň i ty podobně!“

Zahanbena před Tváří Věčného, se studem vrací se v tělo...

* * *

Poutník potom, mezi Bratřimi zrnka pravdy rozsévaje, ukazuje Synům slepoty cestu k Světlu, jež vyvádí je z bahna... Svět jasně se Duši poutníkově a Dobrý Pastýř k posile navštěvuje Ji Útěchou Radosti...

O BOŽÍM BYTÍ A TVOŘENÍ.

Mister Eckehart. (Překlad J. F. G. O. P. z „Eckehart“, Otto Karer.)

a) Božství.

POSLEDNÍ PŘÍČINA všech věcí, vše vyšší a božské jest nám jako takové neznámo. Jest skryto, jest tajemstvím.

Bůh jest bezejmenný. O něm nikdo nemůže něco říci, ani rozuměti. Neboť vše, co duše vnímá do sebe, pochopuje ve formě konečné.

Můžeme tedy o Bohu mluvit pouze jak my Ho chápeme, jest však rozdíl mezi Božím bytím a naším chápáním. Bůh jest nevyslovitelný, poněvadž v něm jest bytí nekonečné.

Mistři praví: „Žádný jazyk nemůže nalézt slov, aby mohl mluvit o Bohu - poněvadž vznešené a čisté jest Jeho bytí.“

„Vše může bytí řečeno o Bohu,“ praví Augustin, „ale nic, co by Ho bylo důstojno.“

Bůh jest čisté, dokonalé bytí; jest absolutně jediný a v sobě nerozdělený; nekonečně, aniž v kom jiném obsažené, nekonečné bytí, nekonečná pravda, nekonečná dobrota. - - - „Řekli jsme tím nyní něco důstojného Boha?“ - „I když jsem to řekl, není to to, co jsem chtěl říci,“ píše Augustin.

Bůh jest bytí, bytí podstatné, plnost bytí, bytí úplné: „Já jsem, jenž jsem!“ Tvorové mají bytí, bytí to však přijali; Bůh však jest bytí a dárce bytí.

Bůh, On jediný jest dokonalý pro vše - , ale, co jest od tvora a ve tvoru, jest nedokonalé. Potřebuje něčeho jiného, totiž své příčiny, aby byl, trval a pracoval.

Bytí a působení - v Bohu jest jedno bez jakékoliv změny. Pro Něho není ani minulosti ani budoucnosti. Neboť On jest povznesen nad veškeren čas, - On jest prosté, věčné Nyní, v němž Bůh jest od věčnosti.

Vše, co jest pod sluncem, stárne a zachází; ale tam jest jen věčná novota. Čas přináší sebou dvě věci: stárání a zanikání; ale v Něm není nové neb staré - nebo ještě lépe: On jest stále nový; stále plodí, stále tvoří a pracuje; On ne-stárne; On nezaniká, aniž se vrací.

HOŘÍCÍ KEŘ.

*Pojď, viz a prozkoumej! Tvá duše o tom ví -
V tvém nitru tajemném Bůh skryl ta tajemství -
Tvým žitím žije Syn, ježž Otec miloval,
když s nebes seslal jej, by člověkem se stal. -*

*Tam v mořích ohnivých mé lodi kyne břeh,
tam žití lidského chci skončit koloběh,
ze zdrojů tichých vod chci v osamění pít -
V tu požehnanou zem, o Otče, nech mne jít. -*

*Nechť uzřím záblesk dne v tom jitru kýženém -
jež v nitru rozjímal jsem v zrění nadšeném,
o dávném království kdys minulých už ztrát
můj žalář zpívá teď, kam záblesk zory vpad -*

*Cos jak dech života se snáší k pustinám.
Má duše umlká. Jdu zemi sám a sám.
Jen z keřů ohnivých hlas nitrem vlá jak v snění:
Jdu k Městu Svatému, vsťříc zemi zaslíbení. -*

CYRILLO-METODĚJSKÁ HLÍDKA

KATOLIŠKO GIBANJE NA SLOVENSKEM.

Joža Florijančič, Ljubljana.

AKO SI, prijatelj, kedaj hodils po zemlji slovenski in si zapazil mnogobrojne cerkvice postavljene, po holnih in ravninah, ti je gotovo ustala misel, da mora tukaj prebivati najbrž zelo pobožno ljudstvo.

Da, resnično veren je narod slovenski, iz srca je vdan sveti katoliški cerkvi in globoko prožet z religioznim čustvovanjem.

To močno versko zavest pa je temu ljudstvu ocepila predvsem njegova vzorna duhovščina.

Slovenski duhovnik je dober, visoko naobražen, neumorno delaven ter globoko vdan svojemu škofu. On ne posreduje narodu k verskih resnic, on mu nudi v veliki meri tudi prosvetno izobrazbo; sploh, on dela za kulturno in gospodarsko povzdigo svojega naroda. On ga ljubi, z njim se veseli in z njim trpi. Zato pa tudi narod svoje duhovnike spoštuje in jim je hvaležen ter se jich z vsem srcem oklepa.

Slavni voditelji naroda: Slomšek, Mahnič, Krek, Jeglič, Korošec, so vsi duhovniki.

Slovenska duhovščina je dobro spoznala zahteve modernega časa in se je hitro znala vživeti v nov način pastoračije. Dandanes ne zadostuje več samo delo na prižnici in spovednici, dandanes je tudi zunaj cerkve v katoliških društvih važen kos dušnopastirskega dela.

Sadovi tega občekoristnega dela se že kažejo. Sedaj je že velika večina slovenskega ljudstva organiziranega v nabožnih in posvetnih društvih.

Med nabožnimi družbami in cerkvenimi bratovščinami so za ves narod poseben blagoslov marijanske kongregacije. Ni je več župnije na Slovenskem, kjer te družbe ne bi bilo. Cvet mladine ženske in tudi moške, se po teh društvih zbira pod Marijino zastavo ter se vzgaja v marijanskem duhu in navdušnje za vse dobro in plemenito.

Duhovščina sama, zavedajoča se pomena teh družb, jim posveča največjo pozornost.

Veliko zanimanje za Marijine družbe je tudi med dijaštvom.

Sploh je pobožnost do Matere Božje pri Slovencih zelo razširjena in priljubljena. Nikjer ni toliko cerkva posvečenih Mariji, kot tukaj. Najvažnejša božja pota so Mariji posvečena. Pobožnost do nebeške Gospé je tukaj res prava narodna pobožnost. To je jasno dokazala ogromna udeležba na marijanskem kongresu v Ljubljani l. 1924.

Glasilo Marijinih družb je mesečnik 'Bogoljub', ki izhaja v 32000 izvodih.

Dobro znam med narodom je dalje tretji red sv. Frančiška. Udje izdajajo glasilo 'Cvetje', ki ima 7000 naročnikov.

Zanimanje za misijone širijo med narod posebno gg. lazaristi. Izdajajo misijonske knjige in liste, med katerimi so najbolj znani 'Katoliški misijoni' z 16000 izvodi.

Za vzgojo misijon, naraščaja je blizu Ljubljane lepo misijonišče.

Slovinci imajo tudi, že nekaj misijonarjev v Aziji, Afriki, in Ameriki.

Lepo se razvija v novejši dobi tudi 'Apostolstvo sv. Cirila in Metoda' z glasilom 'Kraljestvo božje' (4000 izv.). Letos v avgustu je priredilo veliko romanje Slovencev na Velehrad.

Politično so slovenski katoličani organizirani vecinoma v 'Slov. ljudski stranki', ki v belgrajskem parlamentu uspešno zastopa pravice svojega naroda.

Ko so se proti koncu preteklega stoletja na pobudo dr. Mahničja, poznejšega krškega škofa, tudi na Slovenskem ločili duhovi, so narodni voditelji, po večini duhovniki, skrbeli predvsem za to, da se narod prosvetno in kulturno dvigne in gospodarsko osamosvoji. V ta namen so ustanovljali mnoga izobraževalna, gospodarska telovadna, pevska in druga društva.

Gradili so katol. tiskarne in pošiljali med ljudstvo knjige in časopise. Po deželi in mestih so gradili društvene domove, kjer imajo kat. organizacije svoja zatočišča in kjer prirejajo zborovanja, dramske predstave itd. Tu so tudi knjižnice in čitalnice, katerih se ukaželjni narod s pridom poslužuje.

Vsa katol. izobraževalna društva so organizirana v 'Prosvetni zvezi', ki trenutno šteje preko 500 lokalnih društev z okrog 5000 člani. Njena delavnost je razvidna iz poročila za l. 1926, ko je priredila med ljudstvom 1800 predavanj s skioptičnimi slikami. 'Prosvetna zveza' poseduje do 100 skioptikov in mnogo filmov.

Važna je tudi 'Pevska zveza' z 200 zbori in 35 orkestri. V prošlem letu je imela 1218 nastopov.

Od mladinskih organizacij moramo omeniti predvsem 'Orlovsko zvezo' v kateri so včlanjena vsa orlovska društva po deželi. Ustanovljena je bila l. 1906. Danes šteje, že blizo 340 društev in 18.000 članov. V lanskem letu izkazuje statistika 8520 telovadnih ur ter 1010 predavanj. Organizacija ne posveča svoje pozornosti le negi telesa ampak, prosvetnemu in kulturnemu delu sploh. Izdaja tudi dobro mladinsko glasilo 'Mladost'.

Škodljive vplive brezverskega časopisja paralelizira katol. akcija s tem, da z veliko vnemo širi dobre liste in knjige. Slovenci namreč zelo radi čitajo,

tako, da danes, že teško dobiš dom, kjer ne bi bili naročeni na ta ali oni časopis.

Najbolši katol. dnevnik je ‚Slovenec‘, ki izhaja med tednom v 12000 ob nedeljah pa v 18000 izvodih.

Tednik za podeželsko ljudstvo ‚Domoljub‘ pa izhaja v 32.000 izvodih. ‚Slovenski gospodar‘ ima 18.000 izv. Priljubljen je tudi družinski mesečnik ‚Mladika‘. Med znanstvenimi revijami naj omenim ‚Bogoslovni vestnik‘ ki ga izdaja ‚Bogoslovna akademija‘, ‚Čas‘ ki za izdaja ‚Leonova družba‘ ter ‚Socialno misel‘.

Pomembna kulturna ustanova je ‚Družba sv. Mohorja‘, ki široke plasti ljudstva zalaga z poučnim in beletrističnim čtivom. Vsak član prejme letno po 6 knjig. Najvišje število članstva je družba dosegla l. 1919, ko je štela 95.000 članov.

Za krščansko vzgojo mladine vzdržujejo cerkvemi krogi več vzorno vrevevanih zavodov. Najvažnejši med njimi so: škofijska gimnazija v Št. Vidu, malosemenišče v Mariboru, Martinišče v Prekmurju in Marijanišče v Ljubljani.

Ljubezen do bližnega se na Slovenskem kaže posebno tudi v karitativnem delovanju.

Razni cerkveni redovi in dobrodela društva upravljajo in vzdržujejo nebroy zavetišč, sirotišnic, hiralnic, ubožnic, bolnišnic itd.

Omenjeno versko življenje in krščansko socialno gibanje utemeljuje katoliški značaj Slovenskega naroda.

BOGOSLOVI U PROŠLOSTI HRVATSKOGA KATOLIČKOG DJAČKOG POKRETA.

Jos. Buturac.

U slavnoj povijesti bogoslovskih Zborova.

Proživjeli smo teške poratne goline. Sjemeništa rastu brojem bogoslova. I mi se opravdano nadamo, da će društveni žitot u hrvatskim bogoslovskim Zborovina opet procvjetati, kao što je bujno cvao u nedavnoj prošlosti. Ako je istina, da je povijest učiteljica života i da se na prošlosti snuje budućnost, onda je za uspješan budući rad bogoslovskih Zborova potrebno poznavati sva lijepa nastojanja bogoslova u prošlosti hrvatskoga katoličkog djačkog pokreta,

Temelj hrv. katol. djač. pokretu udarili su časopisi „Hrv. Straža“ i „Luč“ (1905). No djelovanje bogoslovskih Zborova poznato je davno prije. Neki su Zborovi osnovani još u doba ilirskih budnica, a drugi u kasnijoj borbi Hrvata protiv šovinističkih mađarskih ambicija. Svojim patriotskim radom stekli su bogosl. Zborovi slavno ime u hrvatskoj kulturnoj povijesti. Odgojili su domovini patriotsko svećenstvo, koje ima mnogo zasluga za naš narodni prorod. Najviše su se Zborovi bavili književnim radom.

Medju hrvatskim bogoslovskoim Zborovima vladala je oduvijek sloga i bratska ljubav, što svjedoči obilna pismena korespondencija. Prigodom proslave 50-godišnjice biskupovanja Leona XIII. (1893) izdali su hrvatski bogoslovi lijep almanak. God. 1902. spremali su opet almanak i to zajedno sa slovenskim bogoslovima. To je imao biti prvi zajednički nastup hrvatskih i slovenskih bogoslova u javnosti. Ovaj pothvat dođuše nije uspio, ali je približio slovenske i hrvatske bogoslove i uputio ih na zajedničku suradnju u budućnosti.

Mahnicevu Hrvatsku Stražu primili su bogoslovi s mnogo oduševljenja,

jer su je davno željeli. Ona ih je tako oduševila, te se već g. 1904. radilo, da se održi bogoslovski sastanak. Budući da se nije mogao održavati ni u Sarajevu ni na Trsatu, bogoslovi su uz pomoć pismene korespondencije stekli jedinstveno mišljenje u svim stvarima, kojima se bavila javnost.

Uz pokret oko „Luči“.

Kad je god. 1905. „Hrvatska“, prvo hrv. katol. akademsko društvo, htjela pokrenuti časopis za srednjoškolce „Luč“, računala je na pomoć bogoslova. Zboru duhovne mladeži zagrebačke upravela je molbu, da preuzme nakladu časopisa. Bogoslovi zagrebački nijesu mogli izići u susret molbi, ali kat je Luč izišla, pozdravili su je srdačno i oduševljeno kao i ostala njihova hrvatska braća. Bogoslovi su Luč pomagali nesamo pretplatom nego i suradnjom. Prvu pjesmu za Luč napisao je bogoslov Dujmušić iz Sarajeva. Osim njega u prvom su godištu suradjivali bogoslovi: Ante Kolundjić, Spiridion, Petranović, Bolgonski idrugi.

Luč i njezina ideologia - omnia restaurare in Christo svak¹ dan je nalazila više pristalica medju hrvatskim djaštvom. I što se više mladi katol. djački pokret oko Luči povećavao, bile su prema njemu sve veće simpatije hrvatskih bogoslova. Duskora su bogoslovi sasvim usvojili ideologiju djačkog pokreta i počeli se osjećati njegovim dijelom. Luč je postala glasilo nesamo za srednjoškolska i akademska društva nego i za bogoslovске Zborove. Zborovi su šiljali u Luč izvještaje o svom radu, a bogoslovi literarne radove svijuu vrsta.

Već na prvom hrv. katol. djačkom sastanku na Trsatu g. 1906. bilo je i bogoslova. No daleko veću ljubav prema djačkom pokretu pokazali su bogoslovi svojim učestvovanjem na prvom hrvatsko-slovenskom katol. djačkom sastanku u Zagrebu g. 1907. Uz „Domagoj“ vodio je brigu oko priprema Zbor duhovne mladeži zagrebačke. Na sastanku su bogoslovi imali posebno zborovanje, na kojem je bilo šest uspješnih predavanja. U rezolucijama je osobiti naglašeno, kako mora bogoslov raditi u Zboru, kako preko praznika u narodu, kako će se upoznati sa socialnim pitanjem, kako mora raditi za napredak bogoslovске znanosti, kako će se snaći u moderno doba i toliko mu mogu koristiti profane znanosti kao nadopuna teoločkog znanja.

Na svedjački sastanak u Split g. 1909. pohitjelo je iz samog Zagreba preko 100 bogoslova. I tu je održano posebno bogoslovsko zbovanje, na kojem je bogoslov N. Švigir predavao o zajedničkom radu hrvatskih bogoslova. Ljubav i sloga medju Domagojcima i bogoslovima tako se manifestirala na splitskom sastanku, da su i jedni i drugi ponijeli s njega najljepše dojmove. Predsjednik zagrebačkog bogosl. Zbora obaviještava ovako: „U zagrljaju se našao svjetovnjak i klerik . . . Radimo sjedinjenim silama! . . . Zbor i Domagoj neka si podadu bratske desnice pa neka znadu, da će biti strah i trepet dušmanina, a radost i utjeha svakom iskrenom patriti, kome je na srcu boljak i napredak hrvatskoga naroda.“

Kako su bogoslovi u to doba ljubili katol. djački pokret i cijenili Domagoj, posvjedočit će i ove riječi predsjednika Zbora duhovne mladeži zagrebačke: „Trebalo da stupimo u boj uz svu našu braću bogoslove, a osobito uz smjelu i odvaznu četuu Domagoja . . . Radimo s Domagojcima kao brat s bratom, jer time ćemo ih vazda držati na pravoj stazi . . . Nastojimo svagdje i svagda imati katoličkih lajnika, jer su oni jednako snažni propagatori naših ciljeva . . . Hvala Bogu, imamo krasni list - reviju Luč, kakve nemaju u svoj Austro-Ugarskoj ni naši pristaše ni naši protivnici.“

Hrvatski katol. djački pokret izgradjivao se odozdo. Sve do splitskog sastanka

kupilo se hrv. katol. djaštvo oko Luči, koja mu je bila predstavnik jedinstva. Istom iza splitskih sastanka stalo se ozbiljno raditi oko osnutka „Hrvatskog Katoličkog Djačkog Saveza“. Već 28. XI. 1909. bila je sazvana u Zagrebu skupština djačkog Saveza, na kojoj su bili zastupani i bogoslovski Zborovi kako biskupskih tako franjevačkih s jemeništa. Odbor se djačkog Saveza na ovoj skupštini nije mogao konstituirati, jer su protiv nacrtu Saveza bili članovi „Hrvatske“, a zadarski su bogoslovi obećali protunacrt.

Tako se pitanje djačkog Saveza moralo prenijeti na pouzdanički sastanak, koji se održavao g. 1910. u Osijeku. Na sastanak je došlo do 270 učesnika. Tu se primljena pravila Hrv. Katol. Djač. Saveza (HKDS). Djački je Savez postao savez osoba, a ne savez društava. U njega se nije trebalo posebno upisivati; član bilo kojeg katol. djačkog društva bio je ujedno i član Saveza. U odbor Saveza ušla su dva zagrebačka bogoslova kao predstavnici hrvatskih bogoslova.

Sljedeće g. 1911., 17. i 18. augusta, odžavao se u Zagrebu pouzdanički djački sastanak, na kome se sabrako 120 učesnika. Tu se obširno, svestrano i živo raspravljalo o boljem uređenju H. K. D. Saveza. Odredilo se, da se svake godine ima birati novi predsjednik Saveza i to redom jedan između članova „Hrvatske“, „Domagoja“, „Preporoda“ i Zbora duhovne mladeži zagrebačke. Uredjivanje tilozofsko-apologetskog dijela Luči povjereno je zagrebačkom bogosl. Zboru.

Iste godine bio je bogoslovski sastanak u Ljubljani, na kojem je Stj. Bakšić, bogoslov iz Zagreba, referirao o radu hrvatskih bogoslova i njihovoj zadaći u buduće.

Ideja bogoslovske organizacije.

Bogoslovi su se u djačkom pokretu rano počeli osjećati kao grupa, koja ima u pokretu svoje posebne dužnosti i interese. Već g. 1906. predlagali su zborovi djakovački i senjski, da bi hrvatski bogoslovi izdavali svoj časopis. O tome se radilo i g. 1907. i kasnije. Misao je bila odviše smiona. Ostvariti se nije mogla.

Godine 1912. rodila se među hrvatskim bogoslovima misao, da bi u katol. djačkom pokretu bogoslovi bili posebna grupa, koja bi unutar H. K. D. Saveza imala svoju posebnu centralu. Po želji bogoslova osnovan je u Sekretarijatu H. K. D. Saveza posebni Bogoslovski Odsjek. Poslove Odsjeka vodio je predstavnik zagrebačkog bogosl. Zbora uz pomoć bogoslova franjevca, člana franj. Zbora u Zagrebu „Duns Skota“. U svakom bogosl. Zboru imao je Odsjek svoga pouzdanika, koji ga je obavi ještavao o prilikama Zbora. Bogoslovski Odsjek nije bio samostalna i institucija nego dio Sekretarijata S. K. D. S. Pročelnik Odsjeka nije ništa mogao poduzimati bez znanja Sekretarijata. On je bio kao neki posrednik između Zborova i Sekretarijata.

I ako hrvatski bogoslovi nijesu težili za potpuno samostalnom organizacijom, nijesu bili zadovoljni ni s Bogoslovskim Odsjekom. Prigodom svedjačkog sastanka u Ljubljani g. 1912. održalo se bogoslovsko zborovanje i proklamirala organizacija svih hrvatskih bogoslova. Tu je uglavnom primljen i nacrt bogoslovske organizacije, koja se još iste godine imala provesti u život. U nacrtu se predlagalo, da se unutar Saveza hrvatskog katoličkog narodnog djaštva osnuje posebni Bogoslovski Sekretarijat, koji će voditi zajedničke poslove bogoslova i reprezentirati bogoslove u Savezu.

Ideja Bogoslovskog Sekretarijata tražila je za svoje ostvarenje mnogo posla i vremena. Najteša je stvar svakako bila odroditi odnošaj između Sekretarijata Bogoslovskog i Sekretarijata, koji je vodio poslove čitavoga djačkog Saveza. Drugi je problem bio položaj bogoslovskih Zborova u H. K. D. Savezu. Tako

je s idejom Bogoslovskog Sekretarijata niklo niz pitanja, koja su tražila potpunu reorganizaciju H. K. D. Saveza.

U Zboru duhov. mladeži zagrebačke konstituirao se posebni odbor ad hoc, koji je izradio nacrt za pravila Bogosl. Sekretarijata. Kroz cijelu godinu 1913. bila je živa pismena korespondencija medju bogosl. Zborovima, da se objasni pojam i svrha Bogosl. Sekretarijata i odnošaj Zborova prema djačkom Savezu. Nacrt je konačno bio predan na uvid preuz. g. nadbiskupu dr. Ant. Baueru, od koga se željela dobiti predsankcija (kao i od biskupa Mahnića). Istom u augustu 1914. na sastanku u Djakova imala su se riješiti sva organizacijska pitanja H. K. D. Saveza. Tu su se bogoslovi nadali da će dobiti svoj dugo željeni Bogosl. Sekretarijat. No kako je u posljednji čas buknuo svjetski rat, sastanak se nije mogao održavati. Tako su sve lijepe osnove ostavljene, da ih rješava neizvjesna budućnost.

Za vrijeme rata bio je u mnogim društvima katol. djačkog pokreta obustavljen svaki rad. Jedino se više moglo raditi u Zborovima, jer su njihovi članovi kao klerici bili izuzeti od službe u vojsci.

Čim se opazilo, da se rat približava kraju, nastalo je opet gibanje medju djaštvom. U martu 1918. počeo je funkcionirati Bogoslovski Sekretarijat. Bogoslovi su opet stali praviti dogovor o bogoslovskoj organizaciji najprije putem pismene korespondencije, a onda na pouzdaničkim sastancima. Prvi se takav pouzdanički bogoslovski sastanak održavao dne 1. i 14. IV. 1918. Sad su već bogoslovi pošli dalje u svojim zahtjevima. Nijesu se više zadovoljili s Bogosl. Sekretarijatom u općem djačkom Savezu već su tražili za sebe posebni Savez Hrvatskih Bogoslovskih Zborova. Bogoslovskim Savezom željelo se u Zborovima proizvesti jači i intenzivniji život, kako bi bogoslovi što više sudjelovali u katol. djačkom pokrstu.

Osnutak Saveza H. B. Z. izvršen je na pouzdaničkom bogoslovskom sastanku u Djakova. Sastanak je trajao kroz tri dana - 30., 31. VII. i 1. VIII. 1918. Tu su se pojavila dva mišljenja, koja se nikojim kompromisnim putem nijesu dala sasvim pomiriti. Glavno se sporno pitanje kretalo oko odnošaja bogoslova prema općem djačkom Savezu. Jedni su tražili, da bi bogoslovski Savez kao neka sekcija bio podređen općem djačkom Savezu, dok su drugi za bogoslovski Savez zahtjevali neki izvanji pravni položaj. Sarajevski su bogoslovi predlagali, da bi Sekretarijat bogoslovske Saveza cirkulirao, tako da bi se svake godine nalazio u Drugom Zboru. Drugi su delegati pristali na to i tražili, da se prve godine Bogoslovski Sekretarijat nalazi u Zboru duhovne mladeži zagrebačke. Bogoslovi iz Sarajeva nijesu se htjeli složiti s odlukom većine, te se udaljše sa sastanka. Nato su delegati ostalih četiriju Zborova (zagrebačkog, djakovačkog, senjskog i zadarskog) proglasili osnutak Saveza Hrvatskih Bogoslovskih Zborova (SHBZ) te mu odrodili pojam i svrhu. Pravila Saveza imala su se kasnije izraditi i predložiti na potvrdu episkopatu.

Kad je poslije djakovačkog sastanka biskup Mahnić, pismeno i usmeno obaviješten o bogoslovskom Savezu, odobrio složno stanovište zagrebačkog, senjskog i zadarskog Zbora, sarajevski se je bogoslovski Zbor izjavio spremnim stupiti u Savez uz neke uvjete. Od bogoslovske Saveza tražilo se ovim uvjetima, da bude stručna organizacija, radikalno katolička, potpuno ovisna o crkvenom auktoritetu i jedinstvena istupajući u stvarima, koje se tiču čitavog djačkog pokreta. Kako su drugi Zborovi bili upravo zabavljeni oko Pravila i Poslovnika SHBZ, uzeli su u pretres uvjete sarajevskih bogoslova. Njihovo je mnijenje bilo, da se iz Zborova ne smije isključiti izvanstručni rad, i da bi crkveno poglavarstvo nad SHBZ imalo negativni nadzor t. j. odobrenjem pravila imao bi biti odobren i rad u granicama pravila.

Kad se 13. i 14. IV. 1919. zastao u Zagrebu predstavnički sastanak, računao je s novim odnosima izmjelju bogoslova i općeg djačkog Saveza da ih je makar privremeno uzakonio. Tu se je priznao paritet između bogoslovske i općeg djačkog Saveza. Članovi SHBZ ujedno su članovi HKDS. Sekretarijat H. K. D. Saveza vrši saobraćaj s bogoslovima preko bogosl. Sekretarijata.

Iza predstavničkog sastanka kroz mjesec maj i juni vodili su predstavnici slovenskog i hrvatskog katol. djaštva pregovore o jedinstvenoj organizaciji svega jugoslavenskog katol. djaštva. U isto vrijeme vodili su se pregovori i među hrv. i slov. bogoslovima o jedinstvenom Savezu Jugoslavenskih Bogoslov. Zborova. Pregovori su brzo uspjeli. Već na predstavničkom sastanku u Ljubljani dne 7., 8. i 9. augusta bude osnovana Jugoslavenska Katolička Djačka Liga. Malo kasnije dne 11., 12. i 13. augusta na bogoslovskom predstavničkom sastanku u Zagrebu osnovan je Savez J. B. Z. Na ovom su sastanku bili zastupani Zborovi iz Zagreba, Djakova, Senja, Zadra, Sarajeva i Ljubljane. Tu su prihvaćena Pravila i Poslovnik S. J. B. Z. Osobito se naglasilo, da Zborovi imaju biti organi katol. pokreta, da moraju: nastojati oko teološko filozofske naobrazbe, nabavljati dobre asketske knjige i raditi za ćirilometodsku ideju.

Nakon sastanka bila su Savezova pravila poslana biskupima s molbom za odobrenje. Sva je sada briga bila Bogosl. Sekretarijata, da za S. J. B. Z. predobije još sve hrv. franjevačke bogosl. Zborove i sva slovenska bogosl. društva. Kad je dne 26., 27. i 28. III. 1920. bio u Zagrebu predstavnički sastanak, kušali su bogoslovi da udju u J. K. D. Ligu kao S. J. B. Z. Nijesu uspjeli, a nijesu ni trebali da se bore za uspjeh. Ta baš u času, kad su i redovnički Zborovi bili spremni stupiti u SJBZ, došla je u aprilu 1920. s biskupske konferencije obavijest, da se Savez raspušta. Obavijest je poslana od preuz. g. nadbiskupa dr. Ant. Bauera i glasi od riječi do riječi ovako: „Vaš podnesak od 26. list. 1919., kojim pitate potvrdu pravila za Savez Jugosl. Bogosl. Zborova i dostavljate sama pravila, priopćio sam biskupskoj konferenciji u Zagrebu. Konferencija je zaključila, da se pohvali namjera bogoslovske Zborova i dobar duh, kojim odišu pravila, ali iz vrlo raznih razloga su istodobno biskupi odredili, da utemeljenje takvog Saveza i potvrda istih pravila zasada non expedit. Time dakako nije ni najmanje postavljena zapreka bratrimskim odnošajima, zajedničkom djelovanju i međusobnom pomaganju Zborova u vršenju plemenite njihove zadaće.“

Bogoslovski Sekretarijat J. K. D. Lige.

Nakon ukinuća S. J. B. Z. osnovan je unutar J. K. D. Lige posebni Bogoslovski Sekretarijat, da u Ligi zastupa bogoslove i vodi poslove bogoslovske Zborova. Sad je opet trebalo praviti dogovor za složan i uspješan rad u novim prilakama. Zgodu sa takav dogovor dalo je veličanstveno katoličko slavlje u Mariboru 1920.

Prigodom ovoga slavlja održalo se posebno bogoslovsko zborovanje dne 29. jula. Zborovanju su prisustvovala tri biskupa, delegati 14 bogosl. Zborova, svega 150 bogoslova. Pravoslavne bogoslove zastupala su tri pravoslavna bogoslova iz Srijemskih Karlovaca. Glavna je svrha zborovanju bila: unifikacija svih svjetovnih i redovničkih bogosl. Zborova u Bogosl. Sekretarijatu, prihvatanje jedinstvenih pravila za sve Zborove te jedinstveni nacrt suvremenog bogoslovske rada. Tu se naglasilo, da Zborovi moraju postati strogo organizacije katol. pokreta i ne smiju biti više literarna društva kao dosada. Svakome se Zboru preporučijo, da u svoje krilo nastoji primiti sve bogoslove u svoje sjemeništu.

Iza mariborskog sastanka nastao je u Zborovima tih život i rad. Svi su se Zborovi pomalo reorganizirali prema rezolucijama mariborskog sastanka i prihvatili sasvim ideologiju katol. pokreta. Na programu zajedničkog bogoslovske rada bilo je izdavanje Rimskog Misala u hrvatskom prijevodu i izdavanje Bogoslovske Almanka. No kao su štamparske i novčane prilike bile teške, moralo se odustati od svakog izdavanja knjiga. Budući da se način zajedničkog rada nije mogao naći, počela je uzajamnost među Zborovima malo pomalo slabiti. Uslijed vrlo malog broja članova morali su neki Zborovi likvidirati. Tako je likvidirao senjski Zbor, kojega su članovi stupili u Zbor duhovne mladeži zagrebačke, i franj. Zbor „Iskra“ u Dubrovniku. Dominikanski bogosl. Zbor „Akvinac“ preselio je iz Dubrovnika u Rim, a konventualski bogosl. Zbor „Ferkić“ iz Cirkvenice u Innsbruck. Zbor dalmatinske duhovne mladeži preselio se iz Zadra najprije u Sarajevo, a onda u Split. Kad je g. 1924. osnovana Slov. dijaška zveza u Ljubljani, prestale su organizacijske veze slovenskih bogosl. društava s Bogosl. Sekretarijatom u Zagrebu. Malo iza toga prekinuo je veze s B. Sekretarijatom i J. K. D. Ligm također zagrebački franjev. Zbor „Duns Skot“. Tako je ostalo u Ligi učlanjeno još samo 7 bogoslovske Zborova: zagrebački, djakovački, splitski, sarajevski „Stadler“, sarajevski „Jukić“, mostarski „Bakula“ i makarski „Milovan“.

G. 1922. predlagalo je Cirilsko društvo ljubljanskih bogoslova, da bi se ukinuo Bogosl. Sekretarijat i J. K. D. Liga što više centralizirala. Predlagalo se to zato, jer se mislilo, da će bogoslovi u jedinstvenoj centralističkoj organizaciji dobro djelovati na sudrugove svjetovnjake.

Na početku g. 1925. predlagalo je isto Cirilsko društvo ostalim slovenskim i hrvatskim bogoslovima osnutak Teološke Lige. To je imala biti sasvim privatna stručna organizacija bogoslova, koja ne bi ni najmanje dirala u postojeću djačku centralu J. K. D. Ligu. Ideja Teol. Lige naišla je u prvi mah na slabo razumijevanje, najviše zato, što su biskupi prije nekoliko godina raspustili bogoslovski Savez. Istom kad se je ova ideja na bogoslovskim sastancima u Ljubljani i Krapnju razjasnila, pristali su bogoslovski Zborovi uz nju. No još prije nego je izradjen nacrt pravila i predan episkopatu, porodila se hrvatskim bogoslovima jedna struja, koje je tražila temeljitu reorganizaciju J. K. D. Lige i zamišljala drukčie ustrojstvo Teol. Lige. S ovom su strujom u nekoj vezi kasnije polemike u hrv. katol pokretu, uslijed kojih su bogoslovi pustili s vida Teol. Ligu. U analiziranje ovih polemika ne ćemo se upuštati, jer to su već stvari sadašnjice

Završujemo sa željom, da bi prošlost hrv. bogoslovske Zborova bila učiteljica budućim generacijama bogoslova. U prošlom zajedničkom radu Zborova kao organizacija katol. djačkog pokreta ne vidimo doduše velikih djela, ali u sitnim radovima vidimo dobru volju i idealnu mladost, žarka srca i plemenite duše, a to će Crkva i domovina kod svog mladjeg klera uvijek tražiti.

ACTA V. CONVENTUS VELEHRADENSIS 1927.

Nákladem Akademie Velehradské. Pro členy 40 Kč, pro ostatní 50 Kč.

DOJMY, JEŽ každý účastník V. unionistického kongresu na Velehradě zažil, nevyprchájí tak brzy z paměti. Byly to chvíle blažené a radostné, chvíle zápalu a nadšení. Prožíváme tyto okamžiky znovu, když se zahloubáme do

Upotřebjeni izvori: „Luč“, god. I-III., XV-XVI.; Zapisnici skupština Zbora duhovne mladeži zagrebačke u arhivu istoga Zbora, sign. B. I. 38.; U arhivu Bogosl. Sekretarijata J. K. D. Lige u Zagrebu: Zapisnici odborske sijeća B. S., Zapisnici sastanaka S. J. B. Z., Knjiga rezolucija S. H. B. Z.

čtyby Akt, jež v posledních dnech vyšly. Mnohé věci, které nám - pro slabost lidskou - na Velehradě unikly, anebo kterým jsme na místě samém ihned neporozuměli, můžeme nyní po sjezdě v klidu uvážit a rozebrati. Abychom měli opravdu hojný užitek z posledního kongresu, bylo by záhodno, celou knihu promeditovati a prostudovati. Poměrně nízká cena umožní mnohým, aby si knihu zakoupili. O důležitosti naší vlasti při řešení těžkého problému unijního se u nás velmi mnoho mluví a píše - kolik však českých kněží a bohoslovců zajímá se vážně o tyto otázky? Kolik z nich studuje literaturu o unionismu? Jsou to stále ještě jenom ojedinělé případy. -

Chceš-li se informovati o snahách sjednocovacích a o práci dosud vykonané, zde máš výbornou příručku. Sáhní rád po ní a zahloubej se do otázek a myšlenek, které ti předkládá, a poznáš, kolik lásky a práce bylo již velké ideí unionistické věnováno! Že myšlenka unionismu našla v posledních letech takového mocného rozšíření i u jiných národů, toho příčinou jsou především sjezdy velehradské, a ne na posledním místě zprávy o těchto sjezdech: Acta! Po rušných slavnostních dnech velehradských vydávají se Acta na cestu, aby jako apoštolové unionismu dokončila a rozhojnila dílo na Velehradě započaté. „Liber Actorum fiat nuntius veritatis, dux pacis et amoris!“ Přejeme Aktům, aby na své pouti našla mnoho pochopení a mnoho lásky a aby se stala hlasatelem touhy dnešního světa: Ut omnes unum sint! J. M.

*

R O Z H L E D Y .

*

POZNÁMKA K SITUACI FILOSOFICKÉHO MATERIALISMU.

Posice mechanického výkladu světa, která vystoupením Darwinovým doznala podstatného posílení, je dnes, měřena počtem svých obránců, až příliš dobrá. Proběhněme kapitoly informativní knihy dr. Vaška „Moderní člověk“ a přesvědčíme se o tom. Nezabýváje nás to jistoty? Nezáznívá to jako ironická ozvěna proslulého argumenta „ex consensu“? Či máme zoufati nad rozumem lidským? A kdo nám potom bude vůdcem?

Tyto útočné otázky lámou se o poznání, že síla oné posice nemálo vyrůstá z temného podzemí iracionality, z proudů spíše citových a volních. Především jest lákavé zbaviti se obtížného přemáhání pudového člověka, jež žádá víru v spirituální hodnoty. Než i čistší elementy se tu vyskytují. Tak myšlenka prof. Mareše o vyhlídkách mechanismu a vitalismu v řešení otázky o podstatě života: pochopiti ovšem můžeme život jen mechanicky,

vysvětliti ovšem nikoliv, dala by vysvětlení i v jiných střetnutích mechanického a dualistického názoru. Zdánlivě průhledná jednoduchost totiž, na niž materialismus redukuje světová dění, má jakýsi podmanivý vliv na duchy. Také Heglem pozorovaný zákon kontrastu: vyskytne-li se nová myšlenka nápadněji kontrastující se starým názorem, tu cit novosti pohání k stále ostřejšímu jejímu vyhranění - uplatňuje se tu; vede na př. k nedosti kritickému využití myšlenek evolučních ve všech oborech vědy a života. Pak ovšem dochází k aprioristickému konstruování. Přihlédneme-li na př. k speciální otázce o původu člověka, která má býti z nejnosnějších pilířů materialistických, k historickému podkladu jejímu, shledáme jej nedostatečným. Všimněme si materiálu:

Nejstarším, byť ne hned využitým nálezem toho druhu byl člověk neandertálský. Byl podroben nejružnějším výkladům. Četnější nálezy analogické na jiných místech vyvrátily

pochybnosti, hlavně nejistým stářím nálezu vyvolané, jakoby šlo o nějaké nemoci nebo podobně znetvořené individuuum recentní, a ne zvláštní rasu. Ale nic více než zvláštní lidskou rasu. Výklad, jakoby šlo o přechodní tvar mezi dnešním člověkem a třetihorními veleopy, vyvrací pouhý pohled na diagram Macnamarův. Znázornil na společně základně obrisy lebky nynějšího Australce a Neandertálce. Patrna úplná téměř shoda tvarová. Nejde tedy o nic více, než že rasa omezená dnes na území páteho dílu světa byla kdysi rozšířena po větší části země. Je to snad nejstarší tvar lidstva? Lze jistě s dr. Schmidtem přijmouti, že východiskem lidského rozvoje byly útvary analogické dnešním nižším rasám. Záleží na duševním obsahu a tu na př. prostý Australce svou duševní potenci je od zvířete propastně vzdálen. Zajímavý, důvtipný vynález bumerangu právem uvádí ethnologa v obdiv a nutí uznati u svého původce nad přírodu suverenně povznesené, vpravdě lidské myšlení. Než nemusí dosud takovéto nižší rasy nutně býti pokládány za prvotní; překvapující v tom ohledu je nález v Galley-Hill, upomínající docela na člověka recentního, ač je uložen v středním diluviu. Snad tedy byla rasa neandertálského typu prvotním východiskem lidského vývoje. Máť Gorjanovič-Kramberger, který přehlédl velmi bohatý materiál, prokázanou její vývojovou spojitost s dnešním člověkem. Ale snad je jen parciální vlnou pokleslou a znovu stoupající v lidském vývoji. Nižší než k typu neandertálskému empirie nestoupila. Je tu sice starší nález čelisti heidelbergské, která je vyznačena nedostatkem brady, což pokládáno za přechodní, polozvířecký znak, ale chrup jemný, čistě lidský, poukazuje na vysoký typ vývoje. Ještě jedna kapitola by zbyvala: Pithecanthropus erectus. R. 1891 na břehu řeky Bengawanu na Javě nalezl Eugen Dubois kryt lebeční, svědčící o značné kapacitě mozkové a tři zuby třenovní; asi

o 15 m dále hnát, který podle dobrozdání anthropologů by svědčil pro vzpřímenou chůzi. Objevitelskou vášní spojil tyto tři kusy, jichž původová jednota, zvláště jedná-li se o náplav, není zaručena, v jedno a viděl v jejich majetníku tvora vzpřímenou chůzí a pokročilým vývojem mozku stojícího mezi veleopy a člověkem. Wirchovova námitka o možnosti různého původu kostí nedovedla ještě tolik otřásti významem nálezu pro vývoj člověka, jako zjištění Volzovo o středodiluvialním stáří nálezu. Dle toho tedy jde o současníka člověka, ne o předka; že ani náhled o přežilém předku není možný, ukázalo bedlivější morfologické ohledání, takže i stoupenci zvířecího původu člověka: Schwalbe, Klaatsch, Arlesberg, Hertwig vidí v pithecanthropu jen představitele postranní větve opičí, nemající genetické spojitosti s člověkem, ale přibližující se člověku znaky konvergenčními: byla by to vzpřímená chůze a veliká kapacita lebky. Tak aspoň zachraňují pravděpodobnost vzepjetí zvířete k člověku, ale i tyto poslední bašty nestojí pevně. Vzpřímená chůze je sporná. Anthropolog Ranke ji popírá. A zmíněná již srovnávací měření Macnamarova snížila valně význam velkého obsahu lebeční dutiny. Zjistil, že tvarově se vlastně lebka pithecanthropa neliší patrně od lebky dorostlého šimpanze samce. Rozdíl je pouze velikostí, takže velkou kapacitu jest přičísti mimořádné tělesné velikosti tohoto opa, který tak vynikal velikostí mozku nad dnešní opice absolutně, ne relativně. I sám Macnamara doznává, že tvor tento nevystupuje z rodu opic. Přehlédneme-li historický materiál, který má býti podkladem zvířecího původu člověka, vidíme, že je velmi sytký. A indukce na vývojový řetěz nepevná. A je-li tedy přes to myšlenka tato ještě pevně zakotvená v hlavách mnohých přírodopytců, jest to přičítati více filosofickému apriorismu než vázskutečnosti. *Liquidus.*

THEOLOGICKÉ STUDIUM VE ŠTRASBURKU.

Novým střediskem theologických studií po válce stává se Štrasburk, kde byl zřízen po válce zvláštní internacionální seminář. Seminář vznikl z malých počátků. První léta po válce byl umístěn v pronajatém domě. Od roku 1924-25 má vlastní budovu o třech poschodích v Rue Richard Wagner 1. Jest v něm místa pro 50 bohoslovců.

Již v prvním roku svého vzniku hostil seminář ve zdech asi 40 bohoslovců a kněží, pokračujících ve studiu theologie, z různých zemí evropských. Zastoupeny byly: Polsko, Jugoslavia, Československo, Bulharsko, Rumunsko, Francie, Luxembursko a Portugalsko.

V letošním studijním roce je počet kněží a bohoslovců, konajících na zdejší katolické theologické fakultě studia, 26.

Dle národnosti je 12 Poláků, 5 Rumunů východního ritu, 3 Francouzi, 2 Lotyšů, 1 Lucemburčan, 1 Čech a 1 Chorvat. Všichni jsou světskými kněžími a bohoslovci, až na 5 bohoslovců a 1 kněze z kongregace Božského Srdce.

Správa semináře je svěřena kongregaci lazaristů.

Studijní systém na zdejší theologické fakultě je značně odlišný od našich systémů.

Studium theologické je rozvrženo na 5 roků. - Kdo však míní skládati doktorát, je povinen navštěvovati ještě šestý rok speciální kursy na institutě dogmatickém. -

Vizme hlavní rozdíly mezi našimi systémy: Bohoslovci při našich fakultách skládají všichni koncem studijního aneb koncem každého semestru zkoušky z probrané látky; avšak na zdejších fakultách se od bohoslovců diecésních zkoušek přímo na fakultě nepožaduje. Dostačí jim semestrální zkoušky, které se konají na konci každého semestru v diecésním semi-

náři. - Přednášky na fakultě jsou výlučně v jazyku francouzském. Zkoušky na fakultě jsou trojho druhu: zkoušky pro bakaloreát, pro licenciát a pro doktorát theologie. Hlavní složkou zkoušek jsou klausurní zkoušky písemné, trvající 3 až 7 hodin. Jsou vždy před ústními zkouškami a nezdaří-li se, není kandidát připuštěn k ústním.

Toť hlavní rozdíly mezi našimi systémy...*

A. K.

IZ PODKARPATJA.

Podľa historikov Podk. Rusiny do svojej otčiny meňše bolše i pered prihodom madjarov prišli. Nikotorie s madjarami, ili pozdniejše až do XIV.-XV. st. osobenno pod Theodorom Korijatovičom. Oni už jak katoliki vostočnogo obrjadaprišli ssvjaščentvom svojim. My teperišny Rusiny smilo možem skazati, čto naši pradidove katolikami byli.

To čto počal neščastny Totij v 969 hodu, kohda v Konštantinohradi na vselenskom sobori izklučen byl, a čto MichailKerularijprodolžal 1054 hoda, to i do nas prišlo no mnoho neskorše. Jak hovorjat historiky schisma, razdov sej tolko po 200 hodov stalsja u nas, t. j. v druhoj polovini XIII. stolitija, no i sej razdor ne byl obsčij.

Idea sojedinenija rušila sja posli Florentinskoj Unii. Rusiny dostali svojego jepiskopa katholiceskoho, kotoryj žil v monasteri Mukačevskom i Hruševskom. To ale ne bylo dolho. Bolšoje vlijanie unii bylo v roku 1491 kohda peršym jepiskopom gr. kath. Mukačevskym Ivann byl vymenovan, kotory byl podčinen jepiskopu sedmihorodskomu. Kohda vidili naši rusiny, čto rusiny v Polsku živuščij v Berestju v hodu 1595 uniju zdielali i na našych Rusinov povljaljo to.

V Užhorodi 1649 hoda 23. aprila v ruky jagerskoho jepiskopa Georgija Jakučiča zložili 63 svjaščeniki kato-

* V přístím čísle dovolím si podati přesný popis zdejšího studijního řádu.

licke viroispovídanie. I tak unia svjata stala sja, i tak Rusiny prišli nazad na viru pradidnu. Uniju siju 400 svjaščenicov prijalo sej čas. Nikotory časti, jak Maramaroš pozdnijše sojedinilisja. Sije sojedenenie tak stalosja obsčim i tak živem my do seho dňa. -

To jest korotka historia našeho sojedenenija.

A teper?! S nova živem čas borby. Posli svitovej vojni, pod formoju svobody, jak by i v viry chotili niktorie privediti perevodot. Prišli agitatori falšivi, obmanili narod a niktorie dali sja perevesti. To ale tolko dočasnoje, poneže dolho nemožet hospodstvovati blud. - Neučeny batušky, kotory daže čitati neznajut nemožut dolho naučovati narod, poneže bez nauky nauku nomožno dati. - V našej Prjaševskoj eparchii malo jich jest, das na 9 parochijach diejstvujut; nohdi oni - tam povsjudu i naš greckokatholicky svjaščenic.

Cerkvi vsi polučili sme čerez sud nazad, oni tolko v privatnych chatach služat liturgiju, čto ne jest prilično k sv. Eucharistii.

*

V Užhorodskej eparchii ještě ne preдали vsi cerkvi, no svjaščenstvo naše vsjo zdielajet, čtoby polučili sme cerkvi nazad, jak istinny majiteli jich.

Teper už ne sut takija prenaslido- vanija, ale pered niskoľko rokami vo istinu taky obstojatelstva byli, čto odin svjaščenic naš, nemoh znati, kohda prijdet na neho smert. Vybivanja oknov poškozdiňa stada, otrovlenije študnej, vybrošenie našohosvjaščenika iz svojej cerkvi, vlomlenija do našej cerkvi to často stavali sja. Narod zdar- renij byl neznal čto majet viriti, ot agitatorov rozjarený byl tak čto ne znal čto tvorit. Teper už chvala Bohu malo spokojat sja lude i vidjat čto tam pokoj, hdi katholicizmus.

Niktorie pričiny schismi i vopros obrjadov druhraz opišu, teper tolko to pri pomnu, čto nado nam bđiti, moliti i rabotati, poneže diavol ne spit,

no jak lev rykajuščij chodit meždu ľudmi koho schopiti a molme sja s evanhelistom „Da vsi jedino budut.“

V. H.

V. MISIJNÍ TÝDEN V LOVANI.

Mnohý katolík a možno řici většina katolíků ještě dnes nechápe důležitosti a nutnosti podpory misií. Zvláště katolická inteligence musí si uvědomiti tuto povinnost, která váže dnes veškerý katolický svět - podporovat šíření království Toho, o jehož království praví Písmo: . . . et regni eius non erit finis.

Vzbuditi a utvrzovati v inteligenci zájem o misie a časové problémy misijní jest úkolem misijních týdnů v Lovani, kde kvete jako v Münsteru katolická misiologie. Letos konal se v Lovani již pátý týden misiologický, jenž zvláště zajímal učený svět vytvořením nového „Cercle d'etudes missionnaires“ (výbor pro studium misijních otázek). Četní učenci a misiologové sešli se v Lovani, aby řešily problémy, od jejichž řešení závisí dnes existence církve v územích misijních. Sjezd zabýval se hlavně řešením otázky domorodého kleru a otázky, jak přivést pohanskou inteligenci k víře a tím docílití vlivu inteligence na vrstvy lidu pohanského.

Jménem sv. Otce zahájil sjezd a předsedal mu J. Ex.Msgr Dr.Micara. Před zahájením všichni misiologové a misionáři se modlili za spásu ubohých pohanů slovy mešní orace „pro propaganda fide.“ Kardinál Gasparri poslal sněmu požehnání sv. Otce. 400 misionářů a 400 sester misijních různých národů a řádů bylo přítomno, mezi nimi četní misijní biskupové a představení misijních řádů.

Velmi zajímavá byla přednáška Msgr Robicka, biskupa z Trincomalie v Indii, jenž podal též statistiku péče o domorodé kněze v Indii. (V Indii jest již 15 kolejí pro domorodé kněze, to vše však je málo pro 300 milionů obyvatelů. - 32 kněží domorodých!) Msgr Rutten, starý misionář z Číny, poukázal na nutnost této výchovy

v Číně, v zemi 400 milionů obyvatelů a citoval slova apoštolského visitatora v Číně Dr. Guébriant: „Buďte vychovávané kněze domorodé, nebo se zřekneme evangelisace světa.“ Ctih. představená sester sv. Josefa (Cluny) poukazovala ve svých přednáškách na problém výchovy domorodých misijních sester, jež musí býti k tomuto povolání vedeny od útlého mládí.

Veliký zájem vyvolala přednáška P. van Wing S. J. o tradicích kmene Bahongo. Msgr. van Nuffel jednal o otázce rasové v Africe a Dr. Neut O. S. B. o bolševismu v Číně. Tato zajímavá témata vyvolala četné diskuse. Na konec mluvil P. Arnou J. S. a Dr. Schmidlin.

První řešil otázku, jak pomoci dělníkům barevných plemen a vymaniti je z rukou industrialisace a krutého kapitalismu. Tentýž problém řeší marxismus a komunismus, avšak bludně a rozumem odporující zásady marxismu a komunismu nevedou k šťastnému řešení tohoto problému.

Dr. Schmidlin jednal o misijním úkolu inteligence. Jeho přednáška vyzněla slovy: Obrácení pohanského světa závisí ne tak od obrácení mas, jako od obrácení vůdců (laeders). Evropská inteligence působila zhoubně na inteligenci pohanskou. Jen katolická inteligence v zemích misijních má vliv na pohanský lid. University v zemích misijních jsou baštami a průkopníky katolicismu.

Tento zajímavý a důležitý sjezd, jenž byl jakousi předehtou mezinárodního misijního sjezdu v Poznani, vyplnil velkou část poslání všech týdnů a sjezdů misijních: „ut sermo Christi currat et clarificetur.“ x. l.

MOMENTKY.

Stmívání starého života. Života, který měl býti mlád, ale byl starým. Duše spala, ale musila se probuditi. Počala trpěti touhou po životě jiném, novém, po životě mladém, silném a naplněném radostnými nadějemi, po

životě svém. Z umírání rostou naděje v nový život, z umírání roste nový život sám. Život duše, protože život těla klame. Život jenom těla není životem. Život těla a duše je životem polovičatým, žitým a nežitým. Po těchto dvou stupních vystupuje mladý člověk k prahu nového života, života duše, jenž jediný je životem skýtajícím nezměrné bohatství radosti, spokojenosti a štěstí a majícím možnost dosažení života dokonalého. Zde jsem se zastavil a duše se radovala, že jsem na ni nezapomněl na vždycky, cítila slast, blaho a štěstí z rozkoší, jež bude prožívati.

*

Na úsvitu života duše, v radostném očekávání jeho svátků potkal jsem dvě duše. Přítelkyně ze studií. Potkání radostné a smutné. Radostné, že vyvolává v duši hřejivé vzpomínky mládí a studií a že mně zaručuje přátelské rozejití s těmi, s nimiž mně uložil Pán Bůh se stýkati a žiti. Smutné, že musí býti potkáním posledním - rozloučením. Radostně hleděly na svět, že jim dával v jejich domnění a klamu všechno: veselí, zábavu, lásku, rozkoše a štěstí. Objal jsem je pohledem, pohledem radostným, protože posledním; a poslední pohled mladého člověka musí býti radostný a usměvavý, abyzmírnil bolestné pocity rozloučení a nenavrátilna. Jaksi smutně, ostýchavě i přátelsky pohladily mě svýma, nucenou radostí z setkání naplněnými očima. Jejich pohledy splynuly v jeden smutný, teskný, bolestný. Byl v něm soucit, účastenství, přátelství, láska?

„Ty prý půjdeš do alumnátu?“

Zeptala se ostýchavě a sklopila cudně oči. Duši i srdce to zabořelo. Musil jsem i já skloniti hlavu ostychem a pokorou. Ale potom jsem je objal znovu očima. Pohledem odevzdaným, přímým a radostným. Očima řekl jsem jim mnoho, všechno; protože oči říkají nejvíce, oči mluví jasněji a srozumitelněji k duším. Snad

nevýčetly a nevycítily ničeho, ale byl v nich hlas duše podle vůle Boží: „Ty jsi řekla, já půjdu!“

Pootázce a po odpovědi mýma očima zesmutněly ještě více a cosi trpícího a bolestného zařízlo se do ticha kolem nás. Jejich oči bezradně, smutně mlčely a nebylo v nich tiché a hluboké upřímnosti, studentského přátelství. Byla v nich otázka, údiv a věčný smutek, jakoby mě viděly naposed před smrtí.

„A není ti líto života a světa, jejich krás a zábah?“ Přemohla tíseň i ostych, osmělila se. Tentokráté druhá. Znělo to tak bolestně jako soucit s člověkem, jenž ještě neumírá, ale má zemřít brzy a nemá už naděje žítí.

Drahé duše, není mi líto ničeho, jenom vás, vašeho údivu, vašeho smutku, vašeho nerozumění. Lituji vás duše, poněvadž jste mé bližní, jež mám, musím a chci milovati podle vůle svatého Učitele a Mistra. Proč se divíte, že „dobrou stránku“ jsem volil - kněžství? Proč tak smutně, lítostivě a neradostně mluvíte s druhem mládí? Proč tak ostýchavě, nedůvěřivě a nuceně přejete mu mnoho štěstí a zdaru v budoucím povolání? Provázej vás Pán Bůh v životě a dej vám poznat váš omyl a Svou pravdu!“

*

Bohoslovci musí mít pevnou duši. Chtějí být a budou kněžími. Jenom duše silné, otužilé, milující dovedou bojovati se světem, tělem a ďáblem a jenom takové duše mohou zasvětit život službám Božím. Největším nepřítelem čekatelů rozkazů Kristových je velkoměsto se začazenými, špinavými a hřisnými ulicemi a moderními výstřednostmi.

Musí jít ulicemi, které otravují nejen tělo, ale i duši; duši nejvíce. Jdou ohněm pohledů a nenávisti uličního davu. Nesou si tajemně ukrytou čistotu v srdcích a v duších naději v Boha. Ulice se jim směje. Směje se kde kdo, komu jen dal Bůh dar smíchu. Nebo také nenávidí, nenávidí

pohledy a více nenávidí duši. A litují.

„Vidíš, ti jsou ztraceni!“

Měli s námi soucit či co? Úsměšně a pohrdavě hleděli na naše černé obleky a bílý kolárek, který je znepokojoval. - Můžeš být oděn jak chceš, ale máš-li černé šaty a bílý kolárek okolo krku, jsi nepřitelem ulice a jejího neklidu, vidí tě lidé, jimž po tobě nic není, ale jimž jsi zosobněnou připomínkou věčné Pravdy, nemilou připomínkou Boha a života posmrtného.

*

Citové pohlaví se raději směje. Směje se studu, jež bohoslovci ukrývají v očích a srdcích, smějí se „černým mládencům“, již pohrdli chvilkovými rozkošemi světa a chrání panickou a čistotu duši. Člověk směje se svému bližnímu, že mu závidí to, co jemu schází, co v lehkomyšlnosti ztratil. Smějí se a závidí. Smích není nic zlého.

Šli jsme, a ty, které jsme potkaly (a bylo jich hodně!), se nám smály, smály se nám pro ten černý šat, jenž příkře kontrastoval s jejich křiklavými barvami ukrutné despotky - mody, smály se nám pro bílé znamení čistoty kolem krku.

„Těch fešáků je škoda!“

Smály se a smějí se stále. Ale my, bratři, se za ně raději pomodlíme, pomodlíme se za jejich duše, jež neznají Boha a na nichž lpí břemena hříchů, pomodlíme se za jejich obrácení a spásu! Pro lásku Boží milujme i ty, kteří nás nenávidí a kteří nám protivnosti činí!

*

„To jsi tak zbožný, že budeš „studovat na faráře?“ Tuto vesnický naivní otázku slyšel jsem z úst patnáctileté sestřičky přítelovy. Mladý člověk nemá se rmoutiti, ale tato slova zabořila. Má bližní, katoličko! Církev ti ukládá modliti se za rozmožnění služebníků Božích a ty se divíš, že jdu na kněžství? -z.

JSME VYROVNÁNÍ?

V jisté horské italské vesničce modlí se večer staříčkový farář u svého stolku po celodenní práci brevíř. Z venku, kde umlkají poslední popěvky rolníků, vracejících se z polí, slyší volání drobotiny: „Kominík! Kominík!“ Vzpomene si, že jeho kamna též by potřebovala vyčištění a proto dá si zavolati malého, asi 13letého kominíčka, nedávaje se při tom nikterak vyrušovati z modlitby.

Malý Savoiaro, zavolán služkou, vstoupil do pokoje farářova a začal čistiti komin a skoro v něm zmizel, zpívaje si vesele při té černé práci. Skončiv práci, přiblížil se ke knězi a velmi nesměle a bojácně dí: „Deset soldů, vašnosti.“

Farář pozdvihl hlavu, mechanicky vytáhl z tobolky 10 soldů, které zazvonily na stole a pak řekl: „Jsme vyrovnáni,“ . . . a pokračoval v četbě. Za chvíli opět slyšel z ulice: „Kominík, kominík!“

Kněz dříve netečný k těm hlasům, pojednou vzpomíná na svého vychovatele Dona Bosca: Jak jinak by byl on s oním kominíkem jednal! Jak se mnou přátelsky hovořoval, když jsem byl studentem. A já ani jsem na něho nepohlédl, jen suše jsem odsekl: „Jsme vyrovnáni.“ Já, jenž jsem jako sirotek tolik dobra od jiných obdržel! Jsme

vyrovnáni! Opravdu? Můžeme zde na zemi vůbec býti vyrovnáni? Zaplatil jsem tomu chlapci, aby mohl nasytiti svůj žaludek . . . a co jsem učinil pro duši? Já, jako farář a pastýř! Měl jsem využití vhodné příležitosti k vykonání dobrého skutku duchovního milosrdenství a zatím . . .

Vyhledne z okna a volá kominíka zpět do jizby. „Jak se jmenuješ?“ . . . táže se ho. „Jak dlouho jsi bez matičky? Chodíš na katechismus? Byl jsi u prvního svatého přijímání? Umíš se modlit?“

Malý umounělec při těchto otázkách zvedl zrak a zastyděl se. Ochotně odpovídá na všechny otázky. Kněz ho pohladí a vyzve, aby u něho ten večer zůstal. Zůstal, přicházel i později a tak se spřátelili. Po dvou měsících, v malém vesnickém kostelíku, z ruky staříčkého faráře, malý kominík - celý k nepoznání, v bílé komži, s rukama zbožně sepiatýma, přijímá po prvé Tělo Páně. Za nedlouho odchází na studia k salesiánům, a po 13 letech v tomtéž kostelíku „kominík“ v bílé albě a nádherném ornátě, za asistence vetchého už kněze vystupuje koltáři . . . za mocného pohnutí . . .

Když se skončila nejsv. obět, padli si do náručí dva kněží . . . a ten s šedinami šeptal novosvěcenci, rose jeho černé kadeře slzami: „Teď teprve jsme vyrovnáni!“ *J. M. J.*

*

POSUDKY.

*

ZPOVĚĎ KATOLICKĚHO KŘEŠŤANA.

Návod, jak odstraniti pochybnosti svědomí a jak snadno vykonati dobrou svatou zповěď. Sepsal P. Fructuosus Hockenmaier. Do češtiny přeložil prof. Al. Sedláček. Vydali OO. Salvatoriáni ve Valašském Meziříčí 1927. Cena vázaného výtisku na indickém papíře 26 Kč. Stran 800.

Již ve druhém vydání přichází tato kniha do rukou všech křesťanů, aby jim byla rádcem ve všech obtížích svědomí.

Lehkým, snadno srozumitelným slohem je zde pojednáno o hříchu vůbec, o jednotlivých hříších proti Desateru a Pateru zvláště, o podmínkách k platné zповědi, o zповědi generální a na konci jsou přidány různé modlitby a pobožnosti. Kniha tato měla by býti vedle příručky P. Štorka „Z duchovního života“ v rukou všech katolíků nejen prostých, ale i vzdělaných. - Důkazem jaké oblibě se tato knížka těší je to, že byla přeložena do 12 řečí a rozšířena ve více než 300.000 výtiscích po celém světě. - Všem, kteří se snaží pěstovati solidní duchovní život, co nejsrdčeňěji tuto knihu doporučujeme. Alfa.

Dr. Frant. Přikryl:

Z ŘÍMA.

Československá akciová tiskárna v Praze.
1927.

Dr. Fr. Přikryl shrnul nám ve své milé, hojnými ilustracemi obohacené knížce všechny památnosti věčného města Říma, které zvláště Čecha mohou a mají zajímat. Kniha tato je nepostradatelnou příručkou pro ty, kteří chtějí Řím navštívit, ale i těm, kdož nebudou moci ho navštívit, přinese hodně užítku a výkladem římských památek je přesvědčí, že církev Kristova nebyla nikdy a není ani dnes našemu národu macechou. E. V.

Fr. Kašpar a J. Strnad:

JESLIČKY.

Dětské koledy u jesliček a příslušné promluvy. Čsl. akc. tisk. Praha 1927. Kč 14.—.

Vánoce se nazývají vším právem svátky dětí. Se svými rodiči putují k Ježíškovi v jeslích a dlouho se koukají s údivem na malé, roztomilé děťátko, jež se na ně přátelsky usmívá. Chtěli by mu něco říci, ale ústa jejich nemohou vyslovit, čím srdéčko oplývá. Jakou radost působí jim malá modlitbička nebo básnička, kterým je naučila zbožná matka nebo katecheta! O vhodné vánoční básně byla však vždy velká nouze. Tomuto nedostatku je teď značně odpořádáno. Známy básník Fr. Kašpar daroval nám ve svých „Jesličkách“ roztomilé plody své lásky k Ježíškovi a k dětem.

Použijte jich při vánočních slavnostech: nad každým veršem zaplesá srdce malých. J. M.

ZÁPISKY ANGLICKÉ KONVERTITKY.

(Str. 120. Vydalo Tiskové družstvo
v Hradci Králové.)

Nazývá-li překladatel knihu tuto „Knihou dobré víry“, můžeme ji též nazvat dějinami boje ke světu. Kniha, jež jest vlastně životopisem autorčiným, vypravuje nám nejen vzpomínky z dětství, nýbrž rozpravy s anglickými pastory, líčí nádherně duševní boj spojený s návratem do církve katolické a se vstupem do kláštera.

Čtenář poznává z knihy, jak proniká církev katolická i do vyšších kruhů anglických, kamž byl jí do nedávna vstup jakoby zakázán. Všem bojujícím o podklad víry kniha doporučení hodná. Fr. H.

P. Augustin Neumann O. S. A.:

KATOLIČTÍ MUČEDNÍCI DOBY HUSITSKÉ.

(Vydáno tamtéž.)

K příštímú procesu blahřečení všech těch, kteří byli „bojovníky za pravdu“ umučeni a zničeni, byl učiněn tímto Neumannovým spisem první krok. Neumann, jako znamenitý historik, každým krokem sleduje všechny stopy, jež udržely se v lidu i v klášterích po všechny doby a kriticky oceňuje všechny ony zprávy, jež ani nenávisť protestantů, ani chvála a ódy na „zastánce pravdy“ nedovedly zahladiti. Neumann opět ukázal, že jest odborníkem husitské otázky ve velkém stylu a jest si jen přáti, abychom mohli brzy zapěti oslaveným hymnu chvály a slávy. V. B.

Časových úvah svazek 30.

Karel Lutislav:

PRAVDA A LEŽ V ČESKÝCH DĚJINÁCH. II.

Překrucování našich dějin stalo se tradičním a proto odtud snaha Lutislavova, vyvrátiti všechny ony lži a pomluvy. Kniha na vyvrácení různých pseudohistoriků opravdu velice dobrá a bylo by si přáti její roszřízení. V. B.

Ar. Oliva:

KATOLÍK A KATOLICKÁ CÍRKEV.

Husitství ve světle pravdy. - Nákladem Tiskové Ligy. Redaktor Ant. Suchohradský. 1926-27. Cena 10 Kč.

V době, kdy vše, co se nazývá katolickým, jest už napřed pokládáno za méněcenné, přichází tato knížečka, v níž ukazuje autor na krásu a vznešenost církve, odůvodňuje její existenci, vysvětluje primát papežův, hájí její dogmata a t. d.

Apologetická knížečka velice vhodná. F. K.

František Strážovský:

MARIÁNSKÝ SLOUP,

alegoricko-dramatická báseň. Vydala: Družina literární a umělecká v Olomouci.

Tyden po tom, co národ český zvedl svou zdeptanou hlavu vzhůru k nebi, po-

skvrnil novou stránku svých dějin herostratským zločinem, brutálním stržením Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze. - Tato historická událost stala se podkladem básnického dramatu, kde básník rytmicky vypělým slovem líčí děj, rozechvívající srdcem každého člověka a končí nadšenou, strhující visí znovu-zřízením pomníku Neposkvrněné po padesáti letech.

Jediná škoda velmi dobrého díla je ta, že je odsouzeno k jevištnímu nevyužití; jediné zhudebnění, které by na scénu mohlo vésti, zůstává těžkým problémem: pro malá jeviště realizováním, pro velká výlučnou katolicitou děje, díla i spisovatele. Doporučujeme k rozšíření mezi lid. J.G.

Orelská osvěta č. 9.

V ZAŘÍ VÁNOČNÍHO STROMKU,

sborník poesie a prósy o vánočním stromku a příručka ku slavnostem stromčeským. Sestavil Ant. Šorm. Vydala Ústřední Rada Orla v Brně. Str. 376; 35 Kč.

Vynikající sběratelská schopnost Šormova dala nám opět nové dílo, které vydáním „Orla“ se stalo dalším krokem ke kulturnímu rozpětí této naší organizace. V knize, jejíž úvod nás seznamuje s úmyslem autorovým, vydati též jednou sborník jesličkový, na který se již těšíme, možno pozorovati velikou sčtetlost Šornovu, a tak setkáváte se zde se všemi druhy vánoční poesie. Vedle koled a písní, recitací a slovenských plodů literárních, setkáváš se zde s literaturou memoirovou o vánočním stromku a objemná kniha končí krásným intimním autorovým zátěším u vánočního stromku. Jednoty orelské dostávají cennou knihu a jest si přáti, aby jí úplně použily. Doufáme pak, že i u ostatních organizací katolických dojde rozšíření. Osvětovému sboru Orla a jeho předsedovi k tomuto dílu upřímně gratulujeme. Bš.

Orelská osvěta č. 8.

DEN OSVOBOZENÍ, 28. ŘÍJEN,

sborník poesie a prósy k 28. říjnu. Sestavil A. Šorm. Nákladem Ústřední Rady Orla čl. v Brně za redakce P. Fr. Pospíchal. Stran 291; cena 25 Kč.

Sborníkem tímto, který jest „posvěcený vřelou láskou a přítulností k vlasti a národu“, dostává se do rukou jednot orelských cenná kniha, která bude pramenem při hledání vhodných recitací, při oslavách dne, kdy „dostala se vláda národa opět do

jeho rukou.“ Nelezněš zde látky k přednáškám o tomto thematu. Máš zde básníky starší i nové, máš zde též prósu, nalézáš zde i modlitby za vlast. S radostí pozorujeme pokrok, který činí Orelská osvěta za pečlivé redakce P. Pospíchala. Kniha tato neměla by scházeti ani v jedné orelské knihovně. Bš.

MARIE PO POLI KRÁČELA a STROM ZE SRDCE.

Dvě knížečky lidové mystiky. Uspořádal O. Babler. Vydala edice „Hlasy“ v Olo-mouci.

Duše lidu je tajuplná květina, jež svými kořeny dotýká se nejhlubšího dění myšlenkového a čas od času vydává květy, od prostých do nejnádhernějších. A šťastná ruka toho, který dovede je sebrati v ky-tici, kde jsou seřaděny podle pravidel ethiky a harmonie. Takovým mistrem je O. Babler, jenž sbíraje po cizích luzích, sebral řadu květů - písní o P. Marii i o Kristu. Písně, sestavené dle vnitřní souvislosti v obraz, dávající tušiti hlubokou intuíci prosté duše, která dovede prohlédati tajemstvími materiálního i duševního života, o kterých Písmo sv. mlčí.

Tyto dvě něžně upravené knížky můžeme vřele doporučiti vdp. katechetům k potřebám školního vyučování, hlavně k memorování básniček vánočních a velikonočních.

MARTIN KRUŽINA.

Obrázek z venkovského života.

Napsal Václav Špaček.

V Praze 1927. - Knihkupectví V. Kotrba. -- Nakladatelství. Cena Kč 8.

Dílko vyšlo ve sbírce zábavné četby „Zlaté klasy“ jako její I. díl. Přejde jistě vhod širokým vrstvám našich čtenářů. - Oblíbený povídkář tu vypráví, jak nespědomitý lichvář Žoula, zaslepen touhou po majetku, využívá nesnázi bližních k vlastnímu prospěchu, přisává se ke své oběti a nepustí se jí, dokud nepřivede ji na mizinu. - Do drápů lichvářských dostane se i sedlák Kružina. Statečně snáší tíhu břemene, jež valí se na jeho bedra, neklesá na mysl, důvěruje v Boha, šťastně vše přestojí, obrátí i lichvářské Žoulu, jenž napraví, pokud ještě možno, co zavinil. K hlavnímu ději druží se řada episek, jež celé vyprávění spěstřují. Knížečka poučí a jistě i pobaví! V. B.

Georgiana Fullerton:

ŽIVOT SV. FRANTIŠKY ŘÍMSKÉ.

Přeložil P. Alberti. Vydala Edice „Šlěpěje života“ v Přerově. Cena 12 Kč.

Život sv. Františky jest nesmírně pou-
tavý a povzbuzující. Svěťice tato prožila
snad vše, co žena prožít může, kromě
hříchů. Bezstarostné mládí, dlouhý
život v manželství, život vdovy a život
v klášteře. Byla šťastnou a bohatou až
k závidění a zase nuznou a chudobnou, že
musela žebrať o kousek chleba u dveří
kostelních. Rodinné štěstí i neštěstí, láska
a nenávisť, čest a potupa, radost a bolest
střídají se v jejím životě. Žije za hrůz vá-
lečných a pod paprsky míru, vidí zkvétati
ctnosti i bujeti hříchů. Cesty jejího života
jsou vystlány růžemi a vším trním, jaké
jen ze země vyrůstí může. A přece - za
všech okolností zůstává svěťice tato jako
pozemským andělem, rozsévajíc všude
pokoj a požehnání. -ar.

☆

NOVÁ SVĚTLA.

Životopisy blahoslavenců z r. 1926. Podle
Osservatore Romano zpracoval P. Alberti,
do tisku upravily a vydaly sestry Nepo-
skvrněného Početí v Přerově na Moravě.

Jsou to životopisy těch služebníků a slu-
žebnic Božích, kteří byli v r. 1926 prohlá-
šeni za blahoslavené od sv. Otce Pia XI.
Jsou mezi nimi kněží, kteří všechno obě-
tovali, šli za Kristem a šířili s láskou a nad-
šením království Boží na zemi, jsou mezi
nimi horlivé učitelky a zároveň svěťice,
jejichž celý život byl proniknut láskou ke
Kristu, která posvěcovala celé jejich po-
volání, jsou mezi nimi mučedníci, kteří
obětovali svůj život za víru a pravdu. Jsou
to opravdu „Nová světla“, která nám září
jako skvělý příklad, že člověk v každém
povolání může plně sloužiti Kristu a tak
dátí své práci vyšší posvěcení a ulehčení.
Čtení těchto životopisů naplní člověka
úctou a nadějí, povznesť ho ze všedních
starostí tohoto života a dá mu síly a nad-
šení k nové práci na obrodu sebe a dru-
hých v duchu Kristově.

A. M.

☆

Bř. Kafka:

SVÍTÁNÍ V DUŠI.

Duševní výzkumy a objevy. Nákladem
vlastním. Červený Kostelec. 1927. Kč 30.

Kafka pokouší se pro vysvětlení okult-
ních zjevů získati pevný základ víry a vědy.

Vnikaje přes všechny obtíže noetické v svět
Záhad, snaží se o správnou orientaci po-
mocí kompasu, metody, určené vírou a
vědou. Dochází taktó, byť ne až k posled-
ním svým cílům, přece v mnohé kraje,
označené na mapách našeho současného
vědění jako „terra ignota“ a vrací se z nich
s četnými, zajímavými zprávami. Jak da-
lece ovšem pozorování, údaje jeho jsou
spolehlivé, jakou se jeví jejich cesta pod
zorným úhlem víry a vážné empirické vědy
a pro praktický náš život - toť posouditi
jest věcí odborného badání. Jisté však jest
v nich ukryto nemálo popudů a materiálu
pro zkoumajícího vědeckého pracovníka,
ba pro každého, kdo chce míti v té otázce
poněkud jasno, hlavně kněze a bohoslovce.
Wilfred.

☆

Fr. Háj:

POZDĚ,

román. Nakladatelství J. Birnbauma
v Brtnici 1926.

Kniha, po níž rádi sáhneme ve volné
chvilí, neboť dá zapomenouti na strasti den-
ního života a učí mu rozumněti: „Nikdy
není pozdě na štěstí.“ I když se nám zdá,
že všechny naděje, jež kladli jsme v život,
jsou v niveč rozmetány, když lidé, srdci
našemu nejbližší, nekrutěji nás zraní a
neštěstí sype se na naši hlavu a páří jako
řezavé uhlí, není třeba zoufati. Kráčíme-li
temnotami nezaviněných útrap a svítí-li
jen jako bludička důvěra naše v Boha,
štěstí nás najde, neboť na štěstí není nikdy
pozdě a lid náš říká: „Pán Bůh dopustí,
ale neopustí.“ A to jest vlastně pointou
celé knihy. E. V.

☆

Ondřej Příkryl:

BĚVALO,

obrázky z Hané. 1928; str. 136; Kč 15.

BÁŇA

a inší obrázky z Hané. 1928; str. 128; Kč
14.50. Nakladatel R. Promberger v Olo-
mouci.

Hanácký spisovatel MUDr. Ondřej
Příkryl v Prostějově podal nám v obou
knížkách „voničko“ obrazů z řízné Hané.
Zdravý humor, řízný vtíp, bodré povahy
hanácké vás zaujmou a vyvolají veselou
náladu. Knihy jsou psány nářečím haná-
ckým. Ke každé knize jest připojen slo-
vníček a vysvětlivky méně známých han-
áckých slov, rčení atd. Možno doporučiti.
-šil.

Josef Pospíšil:

TICHÉ ROZKOŠE.

Básně. Vydala Československá akciová tiskárna v Praze 1927. Kč 20.—.

„Život lidský je drama, jehož posledním aktem je věčnost. Příroda je jevištěm a scénou tohoto dramatu“, tak praví básník ve „Finale“ své lyrické sbírky. Ve více než 60 básních popisuje různé scenerie přírody — tohoto nejkrásnějšího jeviště a všlámá si pozorně každé jednotlivosti: ptáčků, stromů a květin. Mnohý obraz z přírody: Bouřlivá noc, Černový mraky a t. d. je zachycen věrně a plně. Tak může viděti a obdivovati přírodu jen básník, jehož oko se hluboko vnořilo do jejich krás a tajů. J. M.

Ksaver Meško:

NÁŠ ŽIVOT.

Přeložil ze slovinštiny Antoš Horsák, ilustroval Rajko Šubic. Brtnice 1926. J. Birnbaum, knihkupec.

V deseti obrázcích kreslí básník hrůzy světové války, jež tolik utrpení přinesly jak našemu národu, tak bratrskému národu slovinskému. Vyhnanci, toužící po domově, vězňové v okovech, zástupy hladovějících žen i dětí, tisíce umírajících vojnů v nemocnicích a na bojištích, kteří musili jíti bojovat za císaře, to byl ubohý, rakouským násilím zdeptaný národ Slovinců za světové války. Krásná úprava knihy i láska, s jakou byla psána, zanechají v duši čtenářově hluboký dojem. J. Mk.

Peter Lippert S. J.:

VON SEELE ZU SEELE.

Briefe an gute Menschen. Zwanzigste bis zweiundzwanzigste Auflage, 43 - 48 Tausend. Freiburg im Breisgau 1927, Herder, geb. in Leinwand 3.40 M.

Jak podtilul ukazuje, je to 31 dopisů, určených lidem dobré vůle, kteří hledají pravdu. P. Lippert v nich s neobyčejným porozuměním pojednává ožehavé časové otázky a otázky, týkající se vnitřního života katolíka moderní doby. Každý cítí, že zde mluví někdo, kdo pronikl až do záhybů lidské duše. Moderní člověk, který je zmítán různými pochybnostmi, najde zde odpověď na všechny otázky, které mu diktuje moderní doba, najde zde uklidnění a od-

stranění všech pochybností, najde zde pevnou směrnicí, po které může přijíti ke svému určenému cíli.

Důkazem neobyčejného úspěchu je 22té vydání, ve kterém kniha právě vyšla.

A. M.

Mey-Hoch:

VOLLSTÄNDIGE KATECHESSEN.

15. Auflage. II. Teil. Herder in Freiburg 1927. 4.50 M.

O prvním díle této knihy bylo již v minulém čísle našeho časopisu referováno. Díl druhý nestojí nikterak za prvním a přináší opět skvostné katechese pro nižší stupeň obecné školy. Nejen katecheta - začátečník, nýbrž i starý, zkušný učitel náboženství najde v nich mnoho nového a poučného, jak učiniti vyučování zajímavým a čím je oživit. Příprava na základy této knihy stane se mu milou povinností, neboť pozná, jak mluví k dětským duším, aby símě víry padlo do půdy dobře a svědomitě připravené.

Velkou předností tohoto vydání je, že byly též zařaděny katechese o Vánocích, křížové cestě, o sv. týdnu a t. d., kterými se dítě uvádí do církevního roku a života. Hlavně tuto myšlenku: „žítí s církví“ je nutno stále a stále ve škole opakovati a zdůrazňovati, neboť pozná-li dítě dobře církevní rok a jeho symboliku, vzroste u něho také láska k církvi, které hlavně v naší vlasti je tolik potřeba. J. M.

Dr. Joh. Walz:

DIE FÜRBITTE DER HEILIGEN.

(Eine dogmatische Studie). VI. a 168 str. Herder 1927. M 6.—.

Svou práci rozvrhl Dr. Walz, docent dogmatiky na universitě ve Würzburku, na čtyři oddíly, ve kterých nejen vědecky, nýbrž i prakticky pojednává o přímlyvě svatých u Boha. V 1. oddílu jedná autor o podstatě této přímlyvy a ve 2. dokazuje oprávněnost její z pramenů zjevení. O předmětu a působivosti přímlyvy svatých jedná oddíl třetí a čtvrtý. Vyzýváme-li svaté, nechceme tím snad dáti na jevo odklon od přímé a pevné zásady a pravdy: Kristus jest prostředníkem mezi Bohem a člověkem. „Vyzváním svatých v katolickém smyslu“, praví autor, „neoddalujeme se

od čistoty a dokonalosti idee boží, od čistoty víry v Kristu a od svatě a královské cesty, která skrze Bohočlověka Ježíše Krista vede k Otci.“

Úcta svatých nevloudila se do církve odněkud z venku; svatí otcové a učitelé církve dávných dob, liturgie, starokřesťanské náhrobní nápisy a mnohé umělecké památky dokazují pravý opak.

Svatí patří k jednotě mystického těla Kristova. Životním principem tohoto těla jest láska. Ve stavu dokonalé lásky poznávají svatí nesmírnou cenu spojení s Bohem. Snahou svatých miláčků božích jest, aby i jejich bratří, kteří ještě bojují o vítěznou palmu božího nazírání, došli šťastně tohoto nejdůležitějšího cíle člověkovu. Tuto svou snahu a lásku projevují přimlívou u trůnu božského.

Práci dra Walze uvítají nejen theologové, nýbrž i ti, kteří mají lásku a zájem pro otázky náboženské; neboť náboženské a mravní hodnoty vzývání svatých podporují všestranně křesťanský život. jm.

Schott-Bihlmeyer O. S. B.

DAS VOLLSTÄNDIGE RÖMISCHE MESSBUCH.

(Lateinisch und deutsch). 2. vyd. Herder, 1927. Vázáno v pl. M 12.—

Od dob Pia X. datuje se velký rozmach tak zvaného „liturgického“ a „eucharistického“ hnutí, jež zvláště dnes rází si vítězně cestu ve všech katolických zemích. Ukázala se nutnost překladu misálu, aby tento hluboký pramen krásných církevních modliteb byl otevřen také laikům, kteří chtějí žít s církví a kteří si tohoto pokladu velmi váží. Zvláště v Německu byl misál často překládán, aby se uspokojily četné poptávky. Dnes bychom mohli již sestavit celou knihovničku německých misálků. Těžký úkol překladatele vzali na sebe hlavně benediktini, kteří vždy dbali krásy a vznešenosti obřadů. Historie řádů sv. Otce Benedikta zůstane vždy těsně spjata s historií liturgického hnutí.

Nejznámějším z německých překladů jest misál pořízený P. Schottem O. S. B., jež jest dnes znám i v nezapadlejších vesnicích. Často slyšel jsem malého studentka, jak káravým hlasem praví před kostelem svému ještě menšímu kolegovi: „Wo hast du wieder deine Schott gelassen?“ („Kde jsi nechal svého Schotta?“) Schott se stal korunou všech německých misálů. Byl však až dosud neúplným. Teprve letos vydává nakladatelství Herdrovo úplný latinsko-německý misálek, čímž zajisté velmi prospěje hnutí liturgickému, jež se

v Německu a v Rakousku slibně šíří. Síla a plnost modlitby jest obsahem misálu. Má naplňovati každého silou a plností ducha modlitby. A toto očekávání také splní. J. M.

Dr. Tihamér Tóth:

BILDUNG DES JUNGEN MENSCHEN.

(Bücher der Lebenserfassung für den jungen Menschen. I. Band.) Herder 1927
váz. M 420.

Dr. Tóth je profesorem na katolické theologické fakultě v Budapešti a jest v Maďarsku velmi znám svými spisy pro mládež, kterými koná rozsáhlý a zásluhný apoštolát, jakého jest zvláště v nynější době mravní bídy a mravního poblouzení nanejvýš zapotřebí. Těmito svými spisy dosáhl záračného vlivu na mladé duše, které se mu věrně oddávají jako svému zkušenému vůdci v nebezpečných letech, kdy lodička jejich života pluje mezi Scyloou a Charybdou. Šťastný mladík, jenž naslouchá jeho slovům a jimi se řídí! Jeho lodička jistě neztroskotá. Není tu nic suchého, nic theoretického. Dr. Tóth zná svoje studenty, zná také jejich život a proto i jeho spisy jsou plné života. Mluví ze svého milujícího, starostlivého srdce a tato láskou provanutá jeho mluva nezůstane jistě bez účinku na srdce ještě nezkažená a šlechtná.

Již roku 1926 vyšla v nakladatelství Herdrově ve Frýburku první jeho kniha pod názvem „Reine Jugendreise“, kde pojednává o mravních otázkách mládí. Jest to spis podobný knize H. Schilgeny: „Ty a ona“, kterou již máme také — bohudíky — v českém překladě. Ve své nové knize všímá si autor vzdělání mládeže. Nemá však býti jen jednostranným. S výchovou a vzděláním rozumu musí jíti stejným krokem i výchova vůle a citu. Srdce čistá a odvážná, energická a milosrdná chce vytvořiti v mládeži. „Poměr člověka k člověku a zdravá životospráva“ tvoří první z kapitoly zajímavé a důležité knihy. Ve druhé polovici své knihy všímá si studia, čety a volby povolání. Kniha patří do ruky každého studujícího, jež chce píseň svého mládí vyzpívat v čistých a plných akordech. J. M.

Recenze Bouškových „Provençalských koleď“ bude otištěna ve slavnostním čísle se studií o mistru samém.

Památce kněží Sušilovců...

Slovo veleknězovo

k našemu jubileu.

„Růže Sušilova“, která si vytkla za úkol odchovati bohoslovce v duchu Sušilově, slaví letošního roku památné jubileum svého padesátiletého trvání. - Používám této příležitosti, draží bohoslovci, abych Vás několika slovy povzbudil, abyste i Vy v duchu „Růže Sušilovy“ pracovali. Tak mnozí kněží, odchovanci v duchu Sušilově, kteří tolik pro církev a vlast vykonali - připomínám jen preláta Dra Jos. Pospíšila, Dra Jana Sedláka - volají k Vám dnes slovy Spasitelovými. „Příklad zajisté dali jsme Vám, abyste i Vy činili tak jako jsme my činili“ (Jan 13, 18.).

Nejlépe padesátileté trvání „Růže Sušilovy“ oslavíte a její další rozkvět pojistíte, když zůstanete věrni životnímu dílu Sušilovu: „Církev a vlast - ty v mojih milují sestersky se nadrech, každá má půl, každá má moje srdce celé“. - Nuže milujte církev, milujte vlast! - Milujte církev, zasvěťte jí všechny své síly duševní i tělesné! Jest církev dílem Ježíše Krista, jest ona naší matkou, neboť ona může říci plným právem se sv. Pavlem: „Neboť v Kristu Ježíši já jsem vás zplodila skrze evangelium.“ (I Kor. 4, 15.).

Z Písma sv. N. Z. jasně vysvětluje veliká důstojnost církve. - Hlavně podobenství o kmenu a ratolestech (Jan 15, 1. a n.) a podobenství o hlavě a údech (Efes. 1, 23) nás jasně poučují, jak úzký jest svazek Krista s církví, že Kristus Pán jí vlévá svůj boholidský život, že Kristus Pán a církev jeví se býti jedinou takřka bytostí, jež žije životem nadpřirozeným, životem Kristovým. - Církví jediné dal Kristus úkol vésti národy ku spáse, za kteroužto přičinou jí odevzdal svou nauku, aby ji neomylně hlásala, odevzdal jí své milosti, aby je lidem rozdávala, nařídil, aby vedla lidi bezpečně k věčnému cíli. Jest tedy církev alter Christus.

Vy se máte státi jedenkrát služebníky této církve a budete jí tím radostněji sloužiti, čím více si jí budete vážiti a čím více ji budete milovati. - A vážiti si budete církev, čím lépe ji poznáte. Studujte pilně tedy její ústavu, její dějiny, její liturgii, její právní zařízení a přesvědčte se, že církev jest nejdokonalejším dílem Božím, jaké Bůh jen mohl vůbec v tomto světovém řádě zbudovati. Jako slunce jest svým světlem a teplem zdrojem všeho života organického zde na zemi, tak církev jest světlem své nauky a teplem své božské lásky, dárkyní všeho života nadpřirozeného. Nemohu nepřipojiti slov žáka Sušilova, velikého našeho dogmatika:* „Prosíme, ano zapřisaháme naše duchovenstvo, aby se snažilo do hlubin nebeské nauky o Církví s celým srdcem svým se ponořiti a duchem svým se povznést do nebeských jejích výšin a

* Dr. Jos. Pospíšil: Co jest církev? Úvod.

v těchto výšinách patřiti na Božskou její důstojnost, vznešenost a krásu. Poznání nebeské důstojnosti Církve sv. povznese je také k dokonalejšímu poznání zakladatele a ředitele, Ježíše Krista... a rozntí také lásku k církvi... A bude-li naše duchovenstvo tímto dvojím poznáním osvíceno a touto dvojí láskou zaníceno, pak bude plamenným jazykem víru v Církev a Krista a lásku k Církvi a ke Kristu hlásati věřícímu lidu.“

Ale „Růže Sušilova“ pěstuje také lásku k vlasti. Lásky k vlasti jest nám vrozena jako láska k rodičům, ale křesťanství ji očisťuje, zdokonaluje, zušlechťuje a utužuje. Písmo sv. často chválí lásku k vlasti. Vzpomeňme na př. ž. 136. a dojemných nářků proroka Jeremiáše. Kdo by neznal zářivých vzorů lásky k vlasti ve S. Z.: Mojžíše, Judity, Esthery, hrdinů Makabejských? A jak teprv miloval svou vlast božský Spasitel! Dle slov sv. Tomáše Akv. jest mravní povinností milovati Boha, rodiče a vlast. Naši kněží buditelé od Balbína až po Brynychy byli velikými vlastenci. Nastává však důležitá otázka, jakým způsobem má kněz lásku k vlasti v nynější době prováděti. Sušil nás o tom poučuje. Kněz má hledět zachovat národu katolickou víru a tím nejvíce národu prospěje. Sušil vidí spásu národu v upřímném a účinném přihnutí ke zděděnému katol. náboženství, jak sám praví: „Vtý ve službách věnovat svou sílu - národu v Kristu“, a proto odsuzoval proticírkevní poměr, který se tu a tam počal jeviti. - Říkal: „Kdo podrývá víru, sahá národu na kořen.“ Sušil dobře věděl, že bez mravnosti se žádný národ neudrží, nýbrž nutně zahyne - zvláště národ tak málo početný, jako národ náš. Ale mravnost bez náboženství jest nemožná. Zachová-li tedy kněz národu víru katolickou, pak se postaral nejen o jeho věčné blaho, nýbrž i o jeho blaho časné.

Ale tu právě ocitá se naše duchovenstvo před úkoly tak obtížnými, jaké jen zřídka v dějinách se vyskytují. Náboženské poměry jsou u nás velice neutěšené; toho dokladem jest všeobecný náboženský rozklad, začínající u jednotlivců a rodin a odtud rozežtrající a ohrožující celý národ. Povázíme-li, že řady kněžstva jsou v poslední době velice prořidlé - pak úzkostlivě se tážeme, bude-li duchovenstvo naše s to, aby národu víru zachovalo a náboženský život do všech jeho vrstev opět uvedlo a utužilo. Zvláště duchovní správa ve velkých městech naplňuje nás starostmi. Tato měla by se podobati moderním vodovodům, které rozvádějí vodu do poslední podkrovní světnice a do nejhlubší sklepní místnosti. Ale bude vůbec možná duchovní správu tak rozvětvit, aby zachytila každého katolíka - i v nejopuštěnějších místnostech bydlicích? Musí se to státi možným a proto hledají se dnešního dne nové pastorační cesty, abychom co nejvíce lidí milostí křesťanského náboženství účastnými učinili, abychom co nejvíce duší ke zdrojům nadpřirozeného života - ke sv. svátosti pokání a sv. přijímání přivedli.

Sv. Otec Pius XI. sám nás odkazuje na pomoc laiků pro záchranu

duši - jest to tak zv. actio catholica - jest to laický apoštolát. Jest nám po příkladu jiných zemí všechny laické síly, které by pro cíle duchovní správy pracovaly, získati a to tak, aby každý laik v onom oboru pracoval, jež mu duchovní správce dle jeho schopností vykáže. Sem patří různá zařízení jako na př. karthotéky, které nám podají obraz farnosti, farní věstníky, jimiž mluví farář ke všem svým farníkům, i k těm, kteří na kázání nepřijdou, různé charitativní organizace, které pečují o duchovní i tělesné blaho farníků, ale o časné blaho tak, že je prostředkem péče o blaho duchovní.

Co dokáže charita, vysvítá jasně z eucharistických triduí, pořádaných ve vytopených chrámech pro nemocné v Holandsku, Belgii, Anglii, Francii, Německu, kde svezli nemocné do chrámů, aby tam slyšeli kázání, pak se vyzpovídali a přijali sv. přijímání.

Ke skutkům duchovního milosrdenství počítá laický apoštolát péči o rozšíření dobrého tisku, o veřejnou mravopoctnost, práci pro katol. školu, podporu misí, konání uzavřených exercicií, sanace manželství, obrácení hříšníků, buzení povolání ke stavu kněžskému a řeholnímu atd.

K tomu ovšem potřebí důkladného studia již v theologii a pak pokračování ve studiu v duchovní správě, hlavně však mějte na paměti, že vaše působení bude mítí výsledek jen do té míry, jak sami budete žiti nadpřirozeným vnitřním životem, jehož nejvyšším původcem jest Duch sv. a jehož zdrojem jest Ježíš Kristus.* Intenzivní činností pro katolickou víru a pro život dle této víry nejlépe osvědčíte lásku k vlasti.

Končím vroucím přáním, abyste zůstali po celý svůj život věrni Sušilovu Heslu: „Církev a vlast - ty v mojich milují sestersky se nadrech, každá půl, každá má svoje srdce celé.“

*Dr. Josef Kupka,
biskup., apoštol. dominikánský*

* Chautard, Duše veškerého apoštolátu.

ČO JE PRÍČINOU „rozkydanosti“ Slavjanov?“ - o tejto otázke často sme prehovorili pred svetovou vojnou v dôverných krúžkoch našich na Slovensku. Snáď u iných národov panuje svornosť, jednota a láska a len u nás je rozvratný duch dedičným hriechom? Na základe dejepisných dokladov uznať sme museli, že aj u iných národov boli dočasné roztržky vnútorné, ba aj zovnútorané, neskôr však v čas spoločného nebezpečenstva jednotnú liniu udržali. U Slavjanov sa však tá rozháranosť a vzájomná nenávisť stále v neobyčajnej miere a bez akejkoľvek podstatnej nápravy javila. Za príčinu tohoto smutného zjvu niektorí udávali detský ešte vek slavianskeho kmenu, iní úlisnosť a obratnosť našich nepriateľov, ktorí využijúc našu neobyčajnú náklonnosť k nesvornosti rozsiali medzi nami kúkoľ nenávisťi - a tak potom ľahko poľámali oddelené od seba prúty.

„Nebojte sa, ináč to bude - tešievali sme sa - ak sa ujarmené slavianské národy znovu oslobodia. Vtedy poučení z minulosti, podajú si braterské ruky a svorne budú plniť svoj „grande munus“: šíriť kresť. kultúru, lásku a pokoj Kristov nielen medzi sebou, ale aj u susedných národov.

Čo sa z týchto túžob splnilo? Oslobodení sme, tvoríme samostatné štáty, Češi a Slováci, Srbi. Horvati a Slovinci, Poljaci a Rusini, naši sice akýsi „modus vivendi“ - kde je však svornosť, jednota a spolupráca aspoň v kultúrnych otázkach? Mnohí sa divia tomu, že ten prevrat v smýšľaní Slavjanov ešte neprišiel. Zbytočné je snáď bližšie poukázať na jestvujúce rozkoly a na ich príčiny - skutočnosť je tu, tá len dokázala to, čo sa o slabosti prírody našej stále tvrdilo. To nás však nesmie mýliť, ani prekvapiť. In natura non est saltus. Aj Germani len po storočných bratovraždelných vojnách sa konečne vyrovnali. Pokolenie v nenávisťi oproti svojim spolubratom vychovávané jedným šmahom prevratu nemôže byť v cítení svojom razom zmenené. Ťažko mu je chápať príkaz svojich nových vodcov: „Incende, quod adorasti adora, quod incendisti...“ tým ťažšie i v živote prevádzať. Pridajme k tomu ešte to, že neprajníci naši po oslobodení našom neprestali nás i ďalej pod rozličnými heslami rozoštvávať, čomu ľahkoverní ľahko podľahnú.

Otázka je však, či sa máme obávať, že sa z tejto nemoci nikdy nevyliečime? Má to byť večitou hanbou a kliatbou Slavjanov: svoju vlastnú krv tupiť, hanobiť, nenávidieť - a následkom toho otročiť pod jarmom cudzincov?

Na túto otázku pokojnou myslou len kladne môžeme odpovedať. Keď nás po povrevrate mnohé smutné zjavy v Poľsku, v Jugoslávii a u nás často aj znepokojovaly, iné, zvláštne novšie zkušnosti uistujú nás, že liečenie naše je stále a trvalé.

Zkusujeme, že čas nezadržiteľne pre nás pracuje. Staré, v inom duchu vychované pokolenie nás pomaly opúšťa a nové - i v duchu nové - nám stále pribúda. Keď do kalného jazera čerstvá a čistá voda priteká, jazero sa pomaly a isto prečistí; tak bude i s pokaleným morom Slavianstva.

Aj to radostne môžeme ustáliť, že hoci sa to mnohým zo starej generácie nepáči, naši štátnici, spisovatelia, profesori, učenci v duchu slavianskej vzájomnosti a intenzívnejšieho sblíženia pracujú. Neide to snáď tým tempom, ako by sme si to priali, ale predsa vidieť vždy vzrastajúci výsledok tejto sústavnej práce zvlášte u našej mládeži. Tá, so dňa na deň menej chápe smýšľanie „starých“ (ináč aj my ich presvedčení úctyhodných) a zároveň ti „stari“ nerozumejú novému svetu mladého pokolenia v inom ovzduší vychovaného.

Hlavná otázka, ktorá nás najviac zaujímať môže, je tá, ako sa má k tejto veci chovať bohoslovec, kňaz, činný katolík?

Odpoveď je ľahká. My nielen ako národovci hľadáme na slaviansku otázku, náš horizont je širší, my z vyššieho stanoviska jasnejšie vidíme a posudzujeme každú vec. Keď zo zorného uhlu kresť. svetonázoru a mravouky hľadáme na vývin a spolupatričnosť nám najbližších slav. národov, viera a Cirkev naša nám dá isté smernice, ktoré potvrdia naše všenárodné presvedčenie bez toho, že by sme do hrubých chyb krajného nacionalizmu upadli. Predovšetkým je to hlavný príkaz lásky k blížnemu. Nikomu nesmiem zle činiť, každého človeka mám milovať, tých však mám predovšetkým podporovať, ktorí sú nám krvou, kultúrou bližší, nasledovne slavianske národy. To nám i zdravý rozum i viera káže. Túto lásku dľa učenia viery máme nielen puhyým cítením, heslami „cveudžiacimi“ preukazovať, ale aj prácou, obetiami, milosrdenstvom. Kto by nám teda iné odporúčal alebo kázal, toho rady protiviaci sa duchu Kristovomu odmietneme. - „Tam, kde nenávisť hlásajú“ - píše nám istá jednoduchá Slovenka - „tam nemôže byť pravda. Ta pôjdem radšej, kde lásku a milosrdenstvo k blížnym skutkami preukazujú.“ - Ináč: Po ich ovocí poznáte ich.

Okolo brnenského „Muzea“ sosskupení bohoslovci na dobrej ceste kráčajú: svojim smerom dorozumenie hľadajú medzi slavianskými spolubratmi, aby tieto niekedy ako hlásatelia učenia Kristovho oheň vzájomnej lásky roznieťili aj v srdciach svojich veriacich zvlášte k poblúdílym bratom. Potešiteľný, radostný to zjav najviac pre tých, ktorí v predválečnom „starom zákone“, keď „timor a terror“ pa-

noval, túžili po vykúpení svojich odcudzených bratov a teraz po ich oslobodení, akoby v „novom zákone lásky“ ich úplné sbratrenie od mladej generácie očakávajú!

K tejto vznešenej práci prajem Vám hojného požehnania s hora!

JK. Kmetko
biskup

Gabriel Ronaj:

V ZAHRÁDCE NAŠÍ...*)

*V zahrádce naší rozkvetla růže,
vydechla listky sterými,
slaviček láskou umřít k ní může,
večery zpívá šerými:
O růže, růže krásná,
kdo sádlil tě v tu zem?
Tys ráje vila jasná,
jež zabloudila sem.*

*V zahrádce naší vyrostla Růže,
kvete již roků padesát,
láskou se vinou duše k ní úže,
s údivem hledí na ten sad:
Kdo sázel, Růže, tebe
a kdo tě pěstil as,
že stkví se v tobě nebe
se září věčných krás.*

*O Sušile, tatičku, zahradníku Boží,
ty sázels ii, štěpoval na štěp svůj,
by nenesla růžiček planých jako hloží,
svou přimluvou povždy při ní stůj!
Svým duchem ji stále obcházej,
jak dobrý Bůh obcházel ráj.
Svou láskou ji hřej a provázej,
ať nepozná zimy, jen máj.*

*O, Sušile, tatičku, chraň květy svoje
a povždy je zalívej z ducha svého zdroje!*

*) Slova k jubilejnímu sboru „R. S.“ prof. Jos. Martínka. (Pozn. red.)

L I S T B O H O S L O V C Ů M .

P. Sigismund Bouška, O. S. B.:

CTIHODNÍ PÁNOVÉ! Je-li pravdou všeobecně uznávanou, že mládež jest naše naděje, platí pravda ta v míře nejvyšší o naši mládeži, studující bohosloví. Bohosloví, nejvyšší a nejčistší věda, neměnná ve svých základech, stojící pevně na základech Petrových, ba na samém úhelném kameni, jímž je sám Kristus, jenž nás teprve naučil Boha znáti a pokud možno lidskému rozumu, chápati Světlo všech světél a Lásku, překlenující duhou věčného míru a blaženství všecky ubohé lásky tohoto světa! „Já jsem Cesta, Pravda a Život,“ řekl náš Spasitel, a bohoslovci učí se jíti touto cestou jedinečnou, neomylně vedoucí zde ke klidu a štěstí srdce; pravdu, jež je odleskem rozumu Božího, pravdu zjevenou, tajemství závratně hluboká, sny dotýkající se nebes, a život, jenž nezná smrti, ale hovoří s věčností a koupe se ve věčně omlazující lázni nesmrtnosti.

Vzpomínám, jak v dobách dávných chodili jsme s přítelem Otokarem Březinou, bylo to po vydání „Tajemných Dálek“, v lesích za Novou Říší (kdy jsem počal vydávati *Nový Život*), oba mladí, oba nadšenci, pod hvězdnatým nebem jihomoravským, za pozdního večera, a hovořili o věcech božských. Březina stanul, zadíval se do hvězd, odmlčel se a řekl v návalu blaženosti: „To jest můj úděl, to mi dáno bylo Prozřetelností! Když se tak někdy ponořím do myšlenky, že duše lidská jest nesmrtelná, tu mě zachvátí taková nesmírná, nekonečná blaženost, že si myslím, že všechno to štěstí, všechno to blaženství na mě se řítící, nesnesu, ale že se zblázním radostí!“

Často jsem již na ta slova vzpomínal a na nebeské štěstí oné chvíle, jež se přelávalo z duše do duše dvou přátel, putujících v meditaci pod hvězdnatou oblohou.

Milí přátelé! Takový jest a musí být Váš mladý život. Myšlenka, že budete jednou kněžími Kristovými, je tak vznešená, tak oblažující, tak povznášející, že jinoch český zachvěje se předzvěstí nebeského štěstí a věčné slávy. Být vždy a ve všem knězem, služebníkem Kristovým, strážcem jeho Pravdy a rozdavačem tajemství Božích. „Jděte do celého světa a kažte evangelium veškerému stvoření!“ Nejen lidem, ale i andělům, kteří neviditelně obklopují ve svých chórech neviditelných všechna svátostná tajemství, všemu stvoření, zvěři, ptactvu, květinám, stromům i kamenům nemluvným, jež ožívují před mnoho-vědoucím a posvátným pohledem Kristovým. Být čistým a horlivým učedníkem Páně, apoštolem jeho po vlastech českých a snad z vůle Nejvyššího, i v daleké cizině, která též patří témuž Stvořiteli, Vykupiteli a Posvětiteli. A myslím-li, že Otec již svět stvořil, Syn ho vykoupil, tu Duch Boží dnes vládne a stále Vás i všechno posvěcuje. Nejhlubší úcta, láska a stálé vědomí všudypřítomného Posvětitelce musí provázeti všechnu práci českého bohoslovce. Bez jeho milosti, bez jeho žehnání žádná práce se nedaří a každá jest marna. Ale s ním, Otcem Světél, jak je vše jasné, pochopitelné, zřejmé, snadné, radostné a velebné!

Vedle vlastní, podstatné výchovy bohoslovecké, z níž všechno požehnání, všechna jistota, všechna sebekázeň, pokora a láska vychází, přál bych si, aby již bohoslovci ve chvílích volných zabývali se uměním, vědou. Duch Boží je dárce všeho umění, vši vědy. Ne módní vědy, jež zavrhuje vcerejšek, velebí dnešek a sní pyšně o slávě zítřka, ale vědy posvěcené a zvýšené naukou božskou.

Mladý kněz vychází dnes do světa novopohanstvím obluženého. Úspěchy civilisace ničí pýchou všechny nejdražší květy kultury. Dnešní člověk má ještětnou pýchou zkalený zrak a srdce vášněmi porušené. Nevidí jasně, žije v klamu, chvástá se tam, kde by se měl modlit a prosit. Nezná pokory. Bojí se strádání a utrpení. Honí se za rozkošemi, jež ho zítra zklamou a zhnusí se mu. Proto honí se za novotami, doufaje, že ty vyplní jeho lačné srdce. Sám sebe zbožnil, učinil se středem všeho a urval majetek, jenž patří pouze Tvůrci a ne tvorů. Je smutno a bolestno knězi dnes ve společnosti zvrácené inteligence. Je třeba kněží pevně vkořeněných v půdě Církve, živených shůry nebeskou rosou a svátostným požehnáním každého dne.

A bolestno je vědomí, že je nás málo a práce nesmírně mnoho, že nestačí naše síly. Ve Vás, drazí, je naše naděje. S bolestí čítám i v listech katolických sebevědomá slova mladých lidí, kteří mistrují staré kněze, udílejí rady, od-suzují práci předešlých generací, ale sami ruky k dílu nepřiloží. Proč sami nevzáli na sebe jeho Kristovo, aby pomohli orati brázdou hlubokou a síti ojedi-něným rozséváčům? Hic Rhodus, hic salta! Kristus řekl i takovým: „Nesudte, abyste nebyli souzeni!“ Sympatisuji s Církví, snad i veřejně se honosí titulem katolík, ale jeho Kristova se bojí, ucouvnu a zachraňují se v úřadech výnos-ných. Semináře jsou prázdné. Kde je naše mládež? Kam jde? O čem sní? Vinice Páně je pusta a marně volají biskupové po dělnících na vinici jeho.

A nyní pochopíte, proč miluji tolik naše bohoslovce, hodiny dnešní doby. Vědí, co je čeká, že to není prospěch, není sláva, není zisk, že cesta Kristova je trnitá, že jeho pravda je umlčována a posmívána, že jeho život je mnohým neznám a že se dnes spílá všem nejsvětějším a že denní práce přemnohých v republice je rouhání. Rouhání! Strašné slovo ve středověku, trestané smrtí, dnes ale mnozí mají je za šiboleť pokrokovosti a za vstupenku do síní moci a zisku.

Národ náš je na scestí. Kdo mu pomůže a přivede ho na Cestu jediné pravou? Kdo jiní než Vy, naši budoucí kněží? Potřebujeme horlivých sluhů Páně. *Zelus domus tuae comedit me.* Potřebujeme horlivé kněze v duchovní správě. O ducha nové doby se jedná. O projevy tohoto ducha, o jeho poměr k Nejvyššímu. Chceme zbožné, horlivé kazatele, znalce a milovníky umění církevního, našich krásných svatyň, dědictví otců, jichž poklady mladý kněz střeží, obnovuje, rozmnožuje. Chceme znalce posvátné liturgie, chorálu, zpěvů Božím dechem provanutých, ne písni cukrkanlově nasládlých, moderně zplavených, jalových, ignoranci lichotících, jež lahodí divadly a zkaženými filmy. Chceme kněze, kteří chápou krásu slova, jak na kazatelně, tak při obřadech, slova svátečního, Božího, ne lidského, ne každodenního, znalce poesie svaté a poesie veleduchů všech národů.

Proto jsem vždy s radostí pročítal sešity Musea a srovnával je s časopisy studentskými z jiných fakult. Viděl jsem často vzestup, projevy nových talentů, snahy mladých vědců, a zase pokles, úpadek, prostřednost a zbytečně psané texty. A našel-li jsem někdy talent pozoruhodný, často jsem v radosti náhlé povzbuzoval a rozdmýchával jiskru nadšení, boje se, aby neuhasl.

Dávno je tomu, kdy jsem sám psával do Vašeho listu. Byly to doby obrody katolické, doby památné, doby práce a studia, které jsou dnes zapomenuty. Viděl jsem smutný, prázdný úhor literatury katolické té doby, tu a tam ojedi-nělý strůmek a keř, zapomenutý a nevážený, a jinde spousty plevele, ka-lendářního tlachu, neumělecké veršování, hanobící Církev i drahou řeč svato-václavskou. Počal jsem studovati cizí veliké básníky katolické a překládati je, pak i vlastní verše. Vrchlický byl mi přítelem a rádcem v těch dobách. Mnoho bohoslovců k němu chodívalo. Málo kdo to ví, že on nepomáhal jen radou,

ale i hmotně (mne se to ovšem netýká), ač sám nebyl nikdy bohat. Vždy se cítil katolíkem! Jednou vrátiv se ze sjezdu velehradského, vyprávěl jsem mu o nadšení mladých bohoslovců. Přinesl jsem svůj památník, do něhož se mi mnozí bohoslovci a mladí kněží (dnes jsou již velkými hodnostáři!) zapisovali. Velká a nedoceněná spisovatelka Žofie Podlipská prohlížela knihu a pročítala jednotlivé zápisy, a tu najde stránku, kde mi kterýsi ctitel napsal: „Buď te našim katolickým Vrchlickým!“ Vyvolávám si dosud se studem dojem oné chvíle. Bylo mi hrozně! Podlipská vykřikla s hrůzou, vstala a řekla: „Probohu, což není Vrchlický katolickým básníkem?“ Tak živé, samozřejmě bylo to vědomí u ní, že Vrchlický katolickým básníkem jest! U nás jeden básník své doby odmítl s emfází název básníka katolického a tvrdí, že není vůbec poesie katolické. Že prý je vůbec jen poesie a nepoesie. Buď je někdo básník nebo není vůbec. To je ovšem pravda, ale tvrdit, že kněz nemůže býti básníkem, je nesmysl. Říká-li se, že básník se rodí, poeta nascitur, pak básník ten byl básníkem už v době předkněžské a nevím, proč by vysvěcením básník bohoslovec rázem ztrácel své nadání básnické? Absurdní názor, že kněz básníkem není a že „katolický básník“ neexistuje, líbí se sice kruhům dnes panujícím a s radostí slyšely prohlášení onoho autora, ale mé přesvědčení je jiné. A vždy zůstane mi v duši osten, strach, že básník, jenž se za název „katolický“ stydí, je v nebezpečí odpadu od víry. Mezi básníky světovými jsou kněží a u nás Jablonský, Dvořák, Lutínov, Kašpar, Bělohlávek, Deml, Leubner, Šťastný a j. nejsou básníky? Studoval jsem bohosloví v Praze. Po čtyři léta navštěvoval jsem mistra Vrchlického pravidelně, později každý týden, vypůjčuje si od něho hlavně básníky francouzské. Vrchlický spřátelil se se mnou tak, že mne i jako kněze navštívil. Půjčoval mi rukopisy svých chystaných překladů. Víím, že chudým bohoslovcům dal opisovati své rukopisy (Atlantidu, Fausta a j.) a že jim za to platil. Jednou, bylo to počátkem r. 1892 povídá mi Vrchlický snadšením: „Psal mi jeden bohoslovec z Olomouce, jmenuje se Karel Dostál, a poslal překlad Schillerovy „Pisně o zvonu“. Krásný překlad, věrný a formy dokonale! Podivil jsem se tomu, sám bych to lépe nepřeložil. Pište mu, ať překládá dál, vzal bych od něho Výbor ze Schillera pro Světovou poesii!“

Můžete si představit mou radost. Nebylo u mně větší radosti, než když jsem objevil nějakou novou sílu na našem chudičkém Parnasse. Psal jsem vždy a povzbuzoval a radoval se radostí nejčistší. Nikdy ve mně nebylo v té příčině závisť. Měl jsem ve Vrchlickém učitele a vzor vzácný. Jednou přijdu k němu a Vrchlický mi dává darem výtisk Hebrejských melodií, jež se Sládkem společně přeložili a texty dali vedle sebe. A tu mistr spravedlivě uznal vždy, kde a co Sládek přeložil lépe. Stalo se tak i mně, když jsem přeložil některé věci z Felibrů a on srovnává, co náhodou sám měl ve svém překladě, bez zášti a jakékoliv literární pýchy, uznal, že to a ono v mém překladě bylo lepší. Bylo mi horko při tom a styděl jsem se strašlivě.

Vrchlický mě tedy na Dostála upozornil a já mu hned dopsal. A tu již 25. března 1892 dostal jsem od Dostála první dopis, velmi devotní a dedikační báseň k tomu. Tuším, že jsem o tom psal ve feuilletonech svých v Našinci při padesátinách Lutínova. Tak počalo naše přátelství a naše spolupráce životní. Zajel jsem pak jako mladý kněz do Olomouce do semináře, navštívil rektora a přimlouval se za Dostála. Byly jakési kontroverze a málem by byl Dostál musil vystoupiti. Pamatuji se, jak bohoslovci na chodbě před studovnamí sesypali se kolem mne a jak mě vítali tehdy! Byly to doby velikého nadšení a doby velkých talentů. Byl tam též mladý básník baron Sigismund Uttenrodt Scharfenbergu, kterého jsem si zamiloval a otiskl z něho celý výbor v almanachu „Pod jedním praporem“. Ztratil se mi s obzoru, nevím, žije-li dosud,

nebo co se s ním stalo, ale byl to veliký talent, a vždy lituji, kdykoli vzpomenu na něho, že nepsal více.

Přátelství mé s Lutinovem bylo dílem Božím. Psal jsem kdysi báseň o tom, co soudím o tajemném setkání dvou lidí. Každý z nás měl jinou povahu, často jsme se střetli, Lutinov mlčelivý a zamyšlený, já jako Čech otevřený a prudký, ale šlo vždy o zásady, o umění, a zase jsme se shodli. Bylo to vybíjení pólů a po každé bouři očistil se vzduch. Lutinov více slovanský, řeči ryzí, já více k románským jazykům přikloněný, nebo tam jsem hledal vzory a zdroje inspirace, učedník Vrchlického. Já získal v literární obci české přátele a spolupracovníky (Zeyera, Růženu Svobodovou, Zdenku Braunerovou a j.), Lutinov je ztratil mnohé svou nešikovností. Bylo v něm moc žurnalistiky a stále jsem ho varoval a bál se, že v něm žurnalistika zabije básníka. Ale jeho postavení v Prostějově bylo velice ohrožené, byl to bojovník na přední stráži a ve svaté ctižádosti své celou církev zachránit, často podejímal se prací, které jen biskupu patřily. Odtud mnohá nedorozumění a ješitná závist u lidí méně nadaných. Ecclesia militans, to je nejlepší název jeho snažení.

Dnes je mrtev a z a p o m e n u t. Literární družina podědila jeho rukopisná díla, dosud nevydaná, a neučinila pro něho dosud nic! Nesmírná jeho korespondence leží pod postelí v několika pytlech u redaktora, jenž nemá času a dosti znalosti, aby ovládl celý ten materiál. Vilém Bitnar, úžasný bibliograf a znatel celé české literatury, rád by zpracoval tyto poklady a nemá k nim přístupu. Proč tomuto muži Lutinov neodkázal svou korespondenci? Co zlostí a škody z toho ještě vzejde? I má korespondence s L. je obrovská, jako vůbec všechna má korespondence s cizinou a s našimi literáty. Dá-li Bůh, vydám své Paměti v několika svazcích. Budou to věci dnes zcela neznámé. Vlivné osoby dnes soudí špatně, neznajíce vzniku a práce t. zv. Katolické moderny. Název ten dali nám literární kruhy české (F. X. Krejčí), které zprvu s námi sympatisovali, později se postavili mimo nás, nebo proti nám. Můj název ten přijali, ale smysl jsme mu dali zcela jiný, svůj, čestný a nezávadný. Když pak později zatraceno bylo učení „modernistů“ - s nímž jsem nikdy nic společného neměl, ani Lutinov ne!* - tu lidé mladí, po nás přišli, a dnes už kolikátá generace, z ignorance spletli si nás s „modernismem“ a třeba ti lidé znají dnešní francouzskou katolickou literaturu z posudků franc. revui(!), jeví úžasnou neznalost literatury katolické české. Je lehké se naučit francouzsky, lehké vzít do ruky vypůjčený franc. časopis (nic to nestojí) a rozředit to po česku a dát si nimbus znalce. Tyto švindly jsem dávno prokoukl. Já pracoval jinak. Napřed si koupil za těžce ustrádaný groš celého Verlaina, Maeterlincka, Mistrala, Hella, Blou, Lulla, Verdaguera atd. a pak je přečetl několikrát, prostudoval a pak o nich psal. Tato metoda je dnes zastaralá. Vezme se p o s u d e k ve franc. literárním listě a napíše se o knize, kterou pisálek ani neviděl.

Zde radím českým bohoslovcům: Učte se řečem. Můj recept: Denně se uč nahlas řeči půl hodiny t. j. celých 30 minut, ne 29! a uvidíš, že začneš za několik měsíců v té řeči už číst autory světové. Učte se francouzsky a italsky. Čtěte mistry jako je Bloy, Hello, Dante v originále. A vracejte se k nim vždy znovu a znovu. Nevím, kolikrát jsem už Blou přečetl a jsem mu nesmírným dlužníkem. To je světec, mučedník, úžasný vykladač Písma, b u d i t e l, B U D I T E L!! v pravém významu slova. On budí spáče, nejen laiky, ale i kněze. Muž, jenž obrátil na víru nevěrce, protestanty - i židy! Bůh mu dal mučednickou palmu nejzazší bídy a milost svou v míře největší, jak se žádnému spisovateli doby naší nestalo. A ta žena jeho, Prozřetelností mu daná! Kdekoli

* Nedávno kterýs ničema v novinách opovážil se podezřívati pravověrnost Lutinova! Jaká ignorace a zloba!

v denících svých se o ní zmíní a řekne: „Dnes mi Johanka řekla to a to!“, jest Vám, jako když se nebesa otevřela a blesk Boží sjel dolů. Geniální žena!

A když už radím, řeknu toto. Mnoho lidí mne navštívilo. Kněží, laikové, spisovatelé, malíři, sochaři, řezbáři, učenci, politikové, ministři, prostí lidé, stařečkové, cizinci, japanisté, katalanisté atd. Divili se, kde vezmu čas k studiu, práci, malbě, hudbě atd. Říkám jim: Pracuji denně skoro do půlnoci, ne piji nic, deset let jsem ani vody nepil. Varujte se alkoholu a hlavně piva. Pivo je zloděj, okrádá Vás o energii, ochuť a pohotovost ku práci! Běda tomu, kdo si zvykl denně vypít určitou míru piva! Stává se jeho otrokem, ztrácí svobodu vlastní! Po pivě chce se každému „chvilku“ odpočinout, nic nedělat, dolce far niente!, lehnout si na pohovku, číst hloupé dnešní noviny, „lehkou“ četbu, zabíjet čas. Nelze čísti těžkých věcí, nelze studovat. Čtete mnoho, ale jen věci nejslavnější, nejhutnější a v originále! Život je krátký a není času na sta a sta nových knih, jež celkem neznamenaají pro kulturu nic. Jen taková kniha je klasická, kterou čteš znovu a znovu a vždy v ní něco nového, hlubokého najdeš (Bloy), jen takový obraz je uměleckým dílem, který se ti nikdy neprotiví, a máš-li ho stále před očima, stále víc a víc mu rozumíš a stále je ti novějším a dražším.

A modlete se břevíř zvolna, ne rychle. Prostudujte si žalmy vědecky a pak v krásném překladě Hejčlově. Ježto text vulgaty je nepřesný a místy zkomolený, poznamenej si tužkou dle Hejčlova překladu správný smysl míst temných drobně mezi textem. Ať není verše, kterému bys nerozuměl důkladně! Břevíř je dílo Ducha svatého, co tam najdeš míst k meditaci! Zastav se chvíli a myslí. Proto se modli břevíř tehdy, kdy máš „čas“, kdy se zastavit můžeš. Okřeješ duševně.

Kouření neškodí. Nejsi-li kuřák, nekuř, ušetříš. Jsi-li kuřák, kuř, má to mnohé přednosti. Kněz to ví, mnohá mrzutost se rozprchne lehce. Cigaret se varuj, to je papír, a ten nekuř. Kouřím dýmku, jako O. Březina, a jsem jí za mnohé vděčný. Trochu vína také neškodí, Bloy pil víno. Literatura francouzská geniální vyšla z vína, německá těžkopádná, hnidopišská z piva.

Ale vidím, že jsem zabloudil. Má-li kdo z bohoslovců vlohly od Boha a chce psáti, piš. Nejsi-li básníkem, boj se rouhání, neprzni slovo Boží. Mnozí mi posílali své prvotiny v rukopisech a prosili o posudek. Byl jsem upřímný. Jedné učitelce, která sepsala svazek „básní“, jsem rukopisu nevrátil. Urgovala a hubovala. Napsal jsem jí, že zachraňuji českou literaturu a že jsem rukopis spálil, že je záslužnější plésti punčochy. Ona totiž vzala vždy báseň Erbenovu, opsala začátek a konec udělala sama „jináč“. Faktum! Stalo se, že mě navštívil mladícký kněz, velice milý. Skromný, stydlivý jako panenka. A že prý vydal knižku básní, abych to přečetl a posoudil v novinách. T. j. doporučil. Přečetl jsem knížku a zhrozil se. Tak se psalo před sto léty a ještě to bylo lepší. V celé knížce není jediné myšlenky (!), a forma je dětinská. Jak je to možno, že dnes napíše kněz a vytiskne vlastním nákladem takovou smet? Což nikdo v semináři nebyl, kdo by mu poradil a varoval ho? - Druhý extrém byl by ten, kdyby představení semináře zanevřeli na bohoslovec, „že píše“. Mám v té příčině četné a smutné zkušenosti ze života později slavných českých kněží. U mne, chvála Bohu, tak nebylo a není. Řád benediktinský, i když člena řádu v ničem nepodporoval, a třeba i ignoroval, přece mu nebránil v jeho práci literární. A zdá se, že už i u vás časy se lepší. Vlastní bratři mně neznali, teprve, když i Němci si všimli mých šedesátin, vítr se jaksi obrátil. Jsou ale řády, které své členy všemožně podporují ve studiu a pracích literárních, knihovna je jim vždy otevřena, vždy k službám a doplňuje se účelně, aby řádoví spisovatelé mohli v odborech svých pracovati. Mé studie literární stály mě všechno jmění moje, nebylo knihoven, kde bych nalezl prameny, musil jsem se obracet

přímo na spisovatele ve Francii, Španělsku, Balearech, Americe, Itálii, aby mi vypůjčili, nebo zprostředkovali koupi potřebných knih. O tom bych mohl psát celé kroniky. Catholica sunt, non leguntur. Snad i u nás bude jednou lépe, až na místa čelná a vlivná dostanou se kněží vysoce vzdělaní, kteří by snahu mladých bohoslovců a kněží podporovali. Poměry literární u nás jsou smutné. Skoro celý život pracoval jsem zadarmo, nebo buď bez honoráře, neb za tak nepatrný honorář, že prameny mých studií stály mě mnohem více. Nemáme žádné katolické revue, jež by soustřeďovala české spisovatele a nebudeme takové mít, poněvadž honoráře bývaly vždy tak ubohé, že nebylo možno psát. A hrdliti se s nakladatelem o každý halíř, to není každému dáno a znechutí veškerou práci. Z ničeho nic není a nemůže být. Proto také úroveň našich revuí nikdy nemohla být taková, aby imponovala čtenářstvu nekatolickému, nebo katolíkům vlažným.

Stýkám se častěji s kněžími a inteligenty katolickými, kteří se mě ptají, kde mé práce vyšly. Je to historie smutná. Knihy rozebrané, revue zaslé, kde mé studie vycházely, kdo je má tedy znáti? Kolikrát si říkám: K čemu si to tedy psal? Cui bonum? Chodím jako cizinec mezi vlastními bratry. Počal jsem vydávati v edici Dostálově výbor z básnických spisů Verdagerových, knihy se záhy rozebraly, Lutinov zemřel a teď vidíme, jak ideální byl to nakladatel. I on sám je dvakrát mrtev. Po oslavě jeho padesátin v Olomouci seděl jsem s ním ráno v Prostějově a povídám: Vidiš, Karle, kdybys nebyl býval politicky činným, nikdo by Tě jako básníka neznal. Nejlepší Tvá kniha, Tvé „Sedmikrásy“ dosud nejsou rozebrány a Tvé knihy ostatní? - - - “ Lutinov povídá: Máš pravdu, pouze politika se dnes cení a umění vyšlo na prázdno. S Tebou bude lépe. Až Ti bude šedesát let, budou Tě oslavovat, já už ale nebudu. Nevěřil jsem ani těm prorokovaným oslavám, ani jeho blízké smrti, ale hle! Dočkal jsem se šedesátin, v Plzni si vzpomněli na mne večírkem lidé neznámí, v Praze lidé známí se hádali, a zakazovali můj „Večer“, že prý jsem nepřítelem Lidové Strany (což je hrubá lež!) a velická většina mě dnes už nezná. A přece jsem první počal s obrodou katolického života v literatuře naší, svolal a vychoval řadu básníků, založil Almanach, Nový Život, různé knihovny atd. a přehlížel s radostí, jak setba moje roste, mohutní, kvete, nese ovoce. Vděku se u nás nikdo nedočká, milí přátelé, katolický spisovatel je u nás vždy jako paria, hierarchie ho nezná, oficiální kruhy literární na něho hledí s hůry, Akademie a jiné instituce pro něho neplatí. Zbývá jen jedině: Čest a sláva Boží! A kdo pro tu pracoval, nepracoval nadarmo. Bůh hledí na dobrý úmysl a snahu člověka a pro tu dobrou vůli odplatí jednou jistě. Proto, milí přátelé, bylo by nerozumno domnívati se, že bohoslovec, kněz spisovatel sklídí u nás za práci literární nějakého vděku. Spíše se mu to přičítává po celý život jako onus, jako slabost, nebo výstřednost, která se nepromíjí, ale spíše jen mlčky přechází.

Co však má činit básník, spisovatel, jenž cítí v sobě nutnost psát a tvořit? Musí psát, i kdyby se zpěčoval, musí, nebo Duch Boží vlaje všude, kde se mu zračí. A všeliký dar dokonalý, všechno nadání výborné jest shůry,
od Otce Světél.

ZKAMENĚLÉ KVĚTY.

*Orel mých myšlenek, spoutaných pozemskou tíží,
v éter se povznesl, v červánků šepotu křídel,
s temného skaliska vítězně se propast shlíží -
Co ho tam poutalo? tisíce lidských snad sídel?*

*Shlíží se v zrcadle mlhavých závojų,
hrdý a smělý si prohlíží mraky,
červánky spěchají do svých domovů,
Malují po nebi ze zlata draky.*

*V západu modrého večera
v dálavách za temnot stínem
zdvihá se postava za šera -
Což jsem snad opojen vínem?*

*V propasti stojí, však hlavu až v oblaka zvedá -
pod jejím pohledem praskají žulové skály -
marně má myšlenka v úteku ochranu hledá,
při řeči zchmuřené vrcholky zvonit se zdály:
velké mé Lásky tot - kamenné květy!*

Z D Á V N Ě M I N U L O S T I.

Msgre Alois Hlavinka:

POŽÁDALI JSTE mne, abych napsal článku do jubilejního slavnostního čísla „Musea“, prý „nějakou vzpomínku již v srdci dávno zapadlou o radostném ruchu v Růži...“

Ach přátelé, nezapadly ty vzpomínky. Ač jsou prosté, zůstaly svěží jako ta Růže, třeba již uplynulo bezmála půl století. To je, měřeno lidským věkem, značná doba.

Nemohly zapadnouti. Starší známi z té doby všichni a z mladších druhů mnozí jsou již na pravdě Boží, ale v mé paměti žijí, jací tehdáž byli, v mužném věku nebo ve svěží mladosti. Po 4 letém seminárním životě jsme byli rozesláni kam který; s tím oním viděl jsem se jen málokdy, s některým snad nikdy. - A když jsme se sjeli po 40 letém kněžství, každý z nás viděl a hledal ve svém druhu přítele z mládí, mluvili jsme spolu jako kdysi, vzpomínali... že tedy ani za tu chvilku nemohly ty milé obrázky vyblednouti nebo potemněti. - Anni nostri sicut aranea meditantur.

... z nás 35 abiturientů slovanského gymnasia v Olomouci, r. 1873 dobrá polovice po starodávném zvyku hanáckém zažádala do místního semináře. Ostatní se dali na jiné fakulty, někteří šli na učitelství nebo k poště. Tři, já mezi nimi, našli jsme cestu od filosofie k teologii teprv po nějaké oklice.

Když mi dozrával ten úmysl, nastávala otázka, kam do semináře. V Olomouci byli by mně příšli za spolužáky moji žáci z gymnasia, neboť jako mladý suplent jsem měl frančtinu a němčinu také ve vrchních třídách. Věděl jsem, že vrstevník Jos. Kašpar z Vojnic, bývalý suplent přerovský, je v alumnátě brněnském, - i rozhodl jsem se jíti za ním. Odebíral jsem se tam s tím klidnějším vědomím, že tam do nedávna působil Fr. Sušil a že se poznám s Fr. Bartošem, Vinc. Brandlem, Vlad. Štastným...

Seminárnímu životu nebylo třeba dlouho zvykatí. Vůle byla dobrá, mladší družina šetrně upřímná, domácí řád jsem uznával za rozumně účelný, mladé myslí přiměřený. Mezi druhy bylo mnoho předních žáků z gymnasia hlavně brněnského, zejména Ant. Mol. Vyprávěli mi se smíchem o něm, že v oktávě žádal také z češtiny známku výtečnou; prof. Fr. Bartoš se ho tázal, co že umí nad průměrný požadavek; Mol na to, že odřiká celou jeho mluvnici zpaměti, - a při zkoušce obstál; nebo také, jak prý ho přemlouval Bartoš, aby se psával jedním l, že „mol je pěkné zvířátko...“ V historické práci vynikal Jan Tenora. O ročník výše Alois Koudelka zaučoval se na Mezzofantiho...

Tehdy přibývalo bohoslovců: ve IV. ročníku bylo asi 12, v III. 15, v II. 16, nás primánů se nahrnulo 33, že nám nestačila stará těsná budova „u dominikánů“ a někteří zůstali externisty. Ve volných rozprávkách mne zajímaly dialektické zvláštnosti západomoravské.

Zpěv se pěstoval horlivě, vedle kostelních sborů také světské od Förchtgotta, Tovačovského a j. Literární jednota Růže byla v plném květu. Mluvil se o ní rádo a vážně. Scházeli jsme se v koleji jednou za týden. Četla se nějaká vlastní práce nebo se něco předneslo, referovalo, kritisovalo, navrhovalo. Z profesorů nás navštěvoval a nabádal hlavně dr. Jos. Pospíšil.

Když se naskytlá vážná příčina, pořádala se v refektáři slavnostní schůze s přednáškami vážnými i veselými, se zpěvem a hudební produkcí. Přicházel i ndp. biskup, pp. profesori a světští páni. - V úmrtní den Sušilův neb na dušičky zašli jsme k jeho hrobu a po krátké pobožnosti zapěli jsme smuteční sbor.

Velikým činem byla na konci školního roku pouť na sv. Velehrad, z končin západní Moravy nemalá věc. Zdaleka se na to pamatovalo a skládaly se penízky. Hlavní kontigent poutníků přicházel ovšem ze semináře a kněží domácí arcidiecése. Z českých seminářů se přitrousil tu a tam někdo. Slovensko zastupoval P. Ralbovský. - Praskrovné semínko pozdějších sjezdů unionistických.

Časopis Museum byl tehdy ještě litografován. Přinášel práce neb alespoň zprávy ze všech jednot literárních. - Jubilejní rok 1885 uviděl tiskem vydaný Almanach Růže Sušilovy, sborník starších článků a básní z Musea, i nových, ještě neuveřejněných.

Cesta k Museu tištěnému byla protřena. Nástupce Jos. Vejchodský píše mi v listopadu 1885: ... prostřednictvím vdp. dra Pospíšila ráčil nejd. biskup myšlenku schváliti a dovolil ji uskutečniti positis ponendis. Vydáme ročně tři sešity o třech arších. Články budou podepsány až v registru... Všecky semináře české přijaly myšlenku s nadšením a se slibem pomoci hmotné i literární; tolikéž ve Vídni... Přejí si, by se k nám přidružila a mízou osvěžila i suchá ratolest - slovenská škola ostřihomská...

Růže Sušilova - vivat, crescat, floreat!

VZPOMÍNÁM SI, že jsme někdy v bohosloví bývali syti teorie a říkali jsme si, že by bylo lépe, kdyby nám přišel přednášet nějaký starý, zkušený kněz z duchovní správy a pověděl nám, ne jaké to má být, nýbrž jaké to jest. Nepřišel. Nevím, mnoho-li by nám bylo prospělo, kdyby byl přišel v nepřístupné úloze Lazara poučujícího ty, kteří měli poslouchati Mojžíše a proroky.

Říkati, že skutečnosti mají větší cenu než teorie, bylo by dosti ošemetné, nebylo-li by záruky, že se z nich nestane teorie. Teorie jsou zásady a zkušenosti jsou případy, kde bylo jednáno dle zásad neb proti nim. Zkušenosti nejsou dobré ani špatné. Jen lidé jsou dobří nebo špatní. Dobré zkušenosti by nás vůbec neměly překvapovati. Jedná-li člověk podle dobrých zásad, jak by to mohlo jinak dopadnout než dobře? Zdá se, že jen v nedostatku reflexivního poznání je příčina, že teorie, v barvu prachu oděná, stojí na pranýři a mládeži je dovoleno vyplazovati na ni jazyk. Co nazývají lidé špatnými zkušenostmi, je obyčejně jen jejich vlastní zbabělost, nevědomost a lenost. Místo aby hledali chybu v sobě, říkají, že je chyba v zásadách, jimiž se měli řídit. To je nedůslednost jezdců, který bije osla, s něhož spadl. Zkušenost špatná jest jen pomocné slovo. Berlička pro kulhavé. Zajímavý úkaz duchovního daltonismu. Zásady se prýští z předmětného řádu pravdy. Zkušenosti jsou osobní zážitky a efemerní vzpomínky. Zásady nejsou šedivé, ale lidé jsou šediví.

Dobře vložil Goethe metaforu o šedé teorii právě v ústa ďábelská:

Grau, teurer Freund, ist alle Theorie,
und grün des Lebens goldner Baum.

(Faust.)

Nevím, vymyslel-li Goethe sám tu metaforu, či užil-li staršího úsloví. Ať jest tomu jakkoliv, je třeba říci, že představa Ideálu šedivého se mohla zroditi jen v nějaké zapeklité, užlučené a nemohoucí duši, a to ve chvíli, kdy tato duše pocítila neschopnost k životu, jehož strom se věčně zelená, kdy se zděsila nickami minulosti a spatřivši své ztracené mládí, zvolala v křečích stařecké zloby: Jsi šedivé!

Kdyby tato duše nebyla pohřížena v samý chřtán pekla, kdyby bylo pro ni odpuštění, kdyby jí bylo dovoleno vrátiti se na tento svět, kdyby jí vráceno bylo tělo, aby mohla mluvit, a kdyby byla schopna mluvit pravdu, stanula by před námi s hlavou sklopenou a z pod rubáše kryjícího šediny slyšeli bychom slova: Nevěřte starcům!

Z A B I L I L É K A Ř E . *)

Jakub Deml

„Dej líbeznost a pamět běli
a učiň oběť tučnou, a dej
místo lékaři“ (Sir. 38, 11).

ABY SPOLEČNOST dospěla k těmto koncům, musely se odstraniti všechny překážky. Vidíme tu zabitého lékaře. Je docela nahý, leží nznak mezi kamením v tratolišti krve. Smrt jej zasáhla v plné mužné síle, je vidět, že se bránil, pěsti má zataty, levice ještě trčí nad haldou kamení se svaly a žilami křečovitě napnutými, pravice zastíňuje prsa, jako by se bránila od rány smrtelné. Patrně jest - a dobře to uvažte: že kamení litalo předešlím na hlavu.

Vlasy jsou spečeny krví, to bílé roucho, přehozené přes dolní polovici obličeje, zakráceno jest od obou spánků a štěstí ještě, že jest ten obličej tak zakryt, jistě jsou tváře, brada a čelisti rozbity kamením. Snad už ani ti pachatelé se na to nemohli dívat.

Tvrdé lože. Kamení nemůže být něžné, lůza a nevědomost také ne.

Onen bílý plášť, ve kterém se lékař zjevoval svým pacientům, leží teď pod ním, nasáklý krví. Opodál jsou pohozeny na zemi lékařské brejle a oranžově žlutá rukavice. Ty brejle - není to věda a učenost, nejsou to školy? Oko lidské samo o sobě jest ve své činnosti ohraničeno, bývá také obětí všelikých optických klamů. Proto člověk za všech věků usiloval věděti víc, než je možno věděti jen očím a ostatním smyslům. Nasadil si tedy brejle exaktních věd a všelijakých filosofických systémů a hypotes. Kdykoli však bylo na světě nejhůř, když totiž člověk měl hlad a trpěl a umíral: srazil ty brejle pěsti s nosu a na zemi ještě do nich kopl a nemůžeme se tomu diviti. Rozum je na periferii lidského těla, srdce však uprostřed. Strom také roste z prostředku, každý organism vyvíjí se z prostředku, a člověk to chtěl udělat na periferii a jenom brejlemi. Posléze srazil ty brejle pěsti nebo klackem s nosu a na zemi ještě do nich kopl a nemůžeme se tomu diviti.

Nedaleko těch brejlí (theorie) vidíme oranžově žlutou rukavici (praxi). Kolik asi vědů, střev a hanebnosti ohmatala tato rukavice! Je asi gumová. A vedle leží její majitel mrtev. Leží mezi kamením a poduškou jest mu rovněž kamení. Toto kamení nikterak nemá tendence kulatosti jako žulové balvany Vysočiny Českomoravské! Ne, kamení, na kterém spočívá a mezi nímž leží tento zavražděný lékař, jest jednorodé a proto nemusí nikoho překvapovati, že směřuje jenom k hranatosti a ostrom. Balvany Českomoravské Vysočiny jsou rozvádné, mírumilovné, poněvadž mají vyšší kulturu, nejsouce utvořeny studenou cestou jako pískovec a výrobky cementové, nýbrž vnitřním ohněm země a nejméně ze čtyř mineralogických národů, kterých jsou: křemen, živec, slída, turmalín. Nejtvrdší a trojrozměrné s nejměkším a jedno-rozměrným, rozbíjitelné se štípatelným. Spojí-li se v některém intelektu poznání čtyř světových stran, chci říci poznání mnoha zemí, lidí a věcí, nezbytně povstane vyšší forma a menší hranatost. Ten Jeneweinův zabitý lékař má okolo sebe a pod hlavou kameny, které se podobají deskám zákona, je to kámen lomový a lámavý, užitečný sice na děláni tarasů a velkoměstské dlažby nebo na šterkování silnic, nikoliv však ke stavbě domů, poněvadž jest příliš hustý a neprodyšný, takřka paličatý, ale každý dům, má-li sloužiti člověku, musí

*) Kapitola z knihy: DÍLO FELIXE JENEWEINA.

FELIX JENEWEIN: ZABILI LÉKAŘE

dýchati jako člověk všemi póry těla a nikterak nemá býti neprodyšný. Tyto jednorodé, ostrohranné, příliš kompaktní kameny (qui legit, intelligat), jsou zasazeny do zdi, před každou změnou počasí se potí jako souchotinář odsouzený k zemřítí. Jenewein nezna jiných kamenů, což také svědčí o pravdivosti jeho citů a vidění, neboť struna G nemůže nikdy vydati zvuku, jaký vydává struna E; podobně umělec rázu Jeneweinova podstatně musí se lišiti od takového Brožíka nebo Alše.

„Aneb který z vás jest člověk, kteréhož kdyby prosil syn jeho o chléb, zdali kamene podá jemu?“ (Mat. 7, 9). Jeneweinův lékař má ustláno na tvrdých kamenech; on je synem toho lidu, on jest jedním z nich a oni ho ukamenovali, prosil jen o chléb (a za jakou práci!) a oni mu podali kámen. Prosil o chléb důvěry a poslušnosti a jakkoli všemožně bránil jejich životů proti nemocem a smrti, oni se mu odplatili nejčernějším nevděkem, nejen ho zabívě, nýbrž i potupivě! Zabili ho venku za plotem a nikoli ranou z karabiny, nýbrž kamením jako psa a ne jako člověka, zabili ho bez rozvahy, bez vyšetřování, bez soudu a nejen nespravedlivě, nýbrž i bez jakékoli formy spravedlnosti! Při tom však namočili prsty do jeho vlastní krve a napsali na ten starý odkorkový plot slovo v jazyce lékařském, slovo z kuchyně latinské, jenže s pravopisem nevzdělanců:

JUSTICIA MUD,

k tomu arcit' dvě vykřičníkův a umrlčí hlavu.

SMRT LÉKAŘŮM!

Ten starý prkenný plot byl jako poslední barikádou Vědy proti Epidemii, anebo řekněme raději proti Tajemství. „Notre Science actuelle n'est que l'édifice achevé de l'orgueil“ (Blanc de Saint Bonnet). Naše dnešní Věda jest jen dovršenou stavbou pýchy! Ano, všechna století byla hloupá, ale Věda dneška měla by se psáti s iniciálou na padesát kilometrů vysokou...! „Zkamenělá a každý náš pojem zabalujíc jako skořápka, obklopuje nás kůra podání, zkazek, pouhých slov. Jmenujeme oheň černého hřimajícího mraku elektrinou, učení o tom kážeme, ale co to jest? Kdo to stvořil? Odkud to přichází?“ táže se Thomas Carlyle a my se můžeme tázati s ním: „Hysterie, neurasthenie, bakterie, epidemie, in infinitum ie ie - ale co s tím? Odkud to jest? Co to jest? Nač to jest? A proč se toho bojíme? Je tady Dülmen, je tu Lisieux nebo Konnersreuth a my se s tím vypořádáme slovem a u t o s u g e s c e ! My nedbáme toho, že za padesát, za sto let budou se nám lidé nahlas smát, my nejdeme k samé podstatě věci, k hudbě pramenů, k originálu, naopak, podobajíc se mlsným a hladovým myším, obcházíme past, pokrytecky se střehou, abychom v ní neuvázli drápkem nebo ocáskem „čistého“ rozumu! Nejen v lékařství a ve vědách přírodních, nýbrž i v kritice krásných umění vyhýbáme se „ohnivému středu“ a všechna naše snaha (příznejme se, není to nic platno!) směřuje k tomu, abychom našli zvučnou formuli, frasi, blyškové slovo nebo heslo: autosugesce, hysterie, bacil, gotika, středověk, feudalism, člověk nábožensky založený, protireformace, jezovitism, Řím, barok, hluboký náboženský myslitel, emoce, mystika, rytmus doby, kolektiv, zorný úhel věčnosti - jen si všimněte historického, sociálního, estetického, vědeckého i politického slovníka naší řeči! Co uvidíte? Ernest Hello by řekl: Šílený útěk od tváře svatého Jana! Zbabělý a zmatený útěk před obličejem Vidoucího! „Věda učinila pro nás mnoho, ale jest to ubohá věda, která nám zakrývá hlubokou, p o s v á t n o u nekonečnost nevědy (= víry), na niž veškerá věda plove jako svrchní škrálop. Tento svět přes všechno naše vědění jest posud zázrakem“. (Thomas Carlyle). A na tom plotě vidíme hastroše, kterého ani ty vrány se nebojí: a ten hastroš,

prkenný panák, má na sobě lékařovu čepici, jeho plášť a místo ruky klystérovou stříkačku. Karikatura lékařské vědy. Jenom lékařské? Karikatura evropské civilizace a kultury, dílem nespravedlivá a dílem spravedlivá.

Oblaka nad tímto výjevem jsou psána jako rozředěnou, vodnatou krví, vidíme sedm havranů a tři ubohé, holé stromky. A ten lékař v tomto pustém okolí! Nohy roztaženy, hanba obnažena proti nebi jako znamení pravdy, která byla neplodná a tedy prokletá.

Tento lékař léčil jenom tělo, poněvadž viděl jenom tělo, věřil jenom v tělo. Spravedlnost, která na něm byla vykonána, má sice špatnou orthografii, ale iest zasloužená: když jenom hmota a nic než hmota, tedy zhyň i ty jako hmota a nemáš nám co vyčítat! Ale když jenom hmota a nic než hmota, proč bychom nehýřili? Proč bychom se omezovali, ohraničovali a skličovali jakýmikoli mravními, sociálnymi, náboženskými, vedeckými či esthetickými pravidly, zákony a rády? Když jen hmota, tak jen hmota, pane doktore, a scípnete jako my, jenže o chvíli dřív než my: tady máte to vaše učení, pane doktore, tady máte tu vaši vědu do hlavy, do zubů, do stehna, do zadku, do lejtka, do kolena a do srdce! Když prase, tak prase, pane doktore! Není-li duše, není-li pekla, není-li nebe, není-li Boha, proč bychom mluvíli o človeku? Máte pravdu, pane doktore, není človeka, jest jen hajďalák z prken a nějakého toho cáru, ale vy musíte umrieť, pretože jsme se nemuseli tak dlouho zdržovat a zapírat. Co se bráníte, pane doktore? Nebuďte blázen, děkujte nám za každý kámen a za každou dobře miřenou ránu, neboť není-li Boha, nemusí byť ani človeka! Rozumíte? Přece nebudeme na světě udržovat lidské pokolení jenom k vůli doktorům! Rozumíte? - A proto bubnuj človeče, jen do toho tříškej a mlať, ať ta kůže praskne, ať prasknou všecky kůže, i kůžička tohoto pana doktora!

Jeneweinův „Zabitý lékař“ není jenom lékař, jest to také soudce, kněz, učitel, básník, vůbec Hodnota, vůbec Řád a vůbec Autorita... Současné Rusko demonstuje nám tuto a právě takovouto SMRT LÉKAŘE velmi obšírně a velmi dokonale...

Fr. Rudo Dilong, O. F. M.:

APOŠTOL KRVÁCAJÚCEJ DOBY

*Bezbožný svet, oh,
čo takto ľudstvo ujarmil
do hrdze okov otrockých;
a zastrel mu i oči,
zaclonil biely deň,
a ston mu privrel v hrdle, v ústach teskný vzdych!*

Šialený svete!

*Hľa, ľudstvo krváca,
a ľudský život - duch
poroby znáša, rabstva krutú tiaž - -
Ó, kto ho uvoľní,
kto prielom schystá mu,
kto úzkostlivú zmôže nad nim strážiť!*

*Veď, čaká, čaká už
to zúbožené ľudstvo
na skory, čo má blysnut, svit;
hoj, čaká, čaká muža
a apoštola veľkých obetí,
čo zapadlý má vzkriesiť blahobyť.*

Už vziďte, zore!

*Hľa, apoštol sa zrodí,
ó, zrodia sa mnohí,
čo, nie svetu, ľudstvu slúžiť budú,
a v spásu ľudstva vložia svoje vlohy.*

*Nuž, vziďte, zore!
vzošlite zábresek v ľudstvo,
pomaly hoc, no, rozhodne
obuďte v ňom už silu k životu!!
- - Toť, nás, hľa, čaká - Levíti,
Levíti - apoštolí,
to apoštolskú čaká robotu!!*

P R O B U Z E N Í .

K. Jeřábek-Lutislav.

PROBUZENÍ „R. S.“, jednoty bohoslovců brněnských, po světové válce k novému životu, bude vždy tvořiti kapitolu pro sebe. Doba osmi let, která nás od něho dělí, jest ovšem velmi krátká na vzpomínky a nebýti oslavy padesátiletého trvání „R. S.“, dlouho bychom se o něm nezmínili. Piš-li dnes tyto řádky, činím tak proto, abych stručným vylíčením činnosti v prvých letech popřevratových, bude-li toho snad jednou potřeba, dodal odvahy všem, kteří v malém velké věci započínají.

Světová vichřice nezlomila stromek „R. S.“ zasazený našimi buditeli. Jen jeden rok nekvetl. Prázdnotou zela polovice alumnátu, když jsme v říjnu 1919, vrátivše se většinou z vojny, do něho vstoupili. Venku zuřil „kulturní“ boj, připravovala se nová církev, agitovalo se pro odpad atd. Nemohli jsme nevídati si současných proudů, které tak mnohý strom podemlely. Což bylo přirozenějším, že my mladí z prvního ročníku scházivali jsme se a konali schůze s přednáškami o časových otázkách a hleděli jsme orientovati se zvláště v otázce sociální a připraviti se na spolkovou práci, které se byli mnozí z nás již účastnili v popřevratové horečce. Z žertovných řečnických výkonů v „Kuřáku“ i mimo něj při různých oslavách „místního“ alumnátního rázu (bylat tehdy doba schůzí, řečí a táborů) vznikly vážné debatní večírky. Ve starších ročnicích „Musea“ jsme se dočetli, že tu bývala kvetoucí „R. S.“ s odbory, z nichž nás nejvíce zajímaly: apologetický, sociologický a tiskový. V únoru 1920 vznikl „zábavný týdeník zdravého humoru“ s historickým názvem „Smeták“. Vycházel v jediném exempláři a předčítával se za veliké pozornosti ve zvláštních schůzích. Látky mu nikdy nechybělo. Pomáhal rozptylovat chmury a dodal

odvahy začítí znovu tam, kde pracovali naši předchůdové. Řekli jsme si: Proč bychom nemohli pořádati „sušilovky“ a psátí i věci vážné a obnoviti „Museum“. Dívali jsme se na ně ovšem s jakousi úctou a mnozí i s obavami, budeme-li s to, vypracovati přednášky a napsati něco „vyššího“ do „Musea“. Do jiných časopisů zvl. naší mládeže jsme někteří beztak psali. Ale začali jsme s pomocí starších, kterých počtem v ročnících ovšem mnoho nebylo. A „R. S.“ rozkvetla v máji 1920. Zajímavo, že se tak stalo právě v den, kdy před 59 lety vyšlo první číslo prvního bohosloveckého časopisu „Jara“. „Smeták“ jakožto jediný orgán bohoslovců brněnských napsal úvodem k této první schůzi: „Začínáme a doufáme, že ten začátek nebude zároveň i koncem, ale opravdu počátkem nového života, čilého ruchu v našich zdech... Začínáme skoro stejně, jako začínala „R. S.“, neboť souvislost s minulostí válkou přervána, ale pevně věříme, že jako tenkrátě několika nadšencům podařilo se všude rozlítí oheň nadšení a uvědomění, že i nám se podaří vzchopiti se k úsilové práci pro blaho naší církve a národa, a že to, co v máji slibně zaséváme, na podzim vydá první ovoce. (Roč. I, č. 6.)

Naděje naše v příchod nových pracovníků po prázdninách se splnily a šlo to již veseleji. Ustaven i Sociologický kroužek, konány častější schůze, přednášelo se a vydali jsme „Ročenku“. Kdybychom nebyli tehdy loyálně trvali na úmluvě velehradské, bylo by dnes „Museum“ oslavilo svoje 60. výročí.

Později oživen i kroužek tiskový a založeny odbory cyrilometodějské. I hnutí mládeže a studenstva činně podporováno. Z alumnátu obnovena a časopisem učiněna „Hvězda“, v něm uspořádána básnická čítanka katolické mládeže „Květy poesie“, jejichž obálku namaloval a zvláštní básní programovou obohatil zvěčnělý náš „tatiček“ Rudolf Suchý, jehož články plné vroucího vznětu tvořily hlavní obsah „Ročenky“ a „Musea“ a jehož bystré hlavy a vzácného pera bychom i dnes potřebovali.

Nemohu nevzpomenouti otcovské péče, kterou o naši práci vždy jevíli naši pp. představení, z nichž zvláště zesnulí ndp. prelát dr. Jos. Pospíšil, regens dr. Alois Dvořák a prof. dr. Jan Sedlák, který nás v prvním ročníku učil práci vědecké, což nám velice pomáhalo při práci do „Musea“, vzácnými slovy povzbuzovali následovati velikého Sušila. Vzpomínám zvláště oslavy vzniku prvního časopisu „Jara“ 8. května 1921.

Jestliže vracíme se ve vzpomínkách do doby probuzení „R. S.“, činíme tak jen proto, abychom si připomněli, že vlastní práce nám teprve nastala. Práce v „R. S.“ a kroužcích sociologickém a tiskovém jest jen přípravou na práci mezi lidem a mládeží. A nejd. pp. nástupcové ss. apoštolů v zemích československých volají do práce v KA, jejímž hlavním úkolem jest dle slov Svatého Otce buditi křesťanské svědomí. Naučiti sebe i lid vážiti si života nadpřirozeného v synovství dítek Božích, znáti tajemství účinků milosti posvěcující v duši člověka, naučiti lid a zvláště mládež jisti Chléb života, protože je nutný k zachování nadpřirozeného života v duši, státi se právě v tomto směru buditeli národa, obroditi jej milostí Boží jest jistě úkolem dějinným. Vše ostatní jest vedlejší a pomíjející u srovnání s tímto. Veliký jest úkol rozdatelů milosti Božích v národě, který měl na trůně knížecím vroucího ctitele Nejsvětější svátosti Oltární, o němž ale řekl světoznámý pohan, vyslanec japonský Hieroama, že nikde nenalezl tak málo víry jako v něm, naučiti národ svatováclavský pravé účtě k Eucharistii, tak jak ji hlásají papežské dekry a koncily. Doba, kterou prožíváme podobá se v mnohém době našeho probuzení národního. Prvá část vroucího Sušilova přání, aby se národ probudil národně i nábožensky, jest splněna. Druhou splnití bude úkolem buditelů náboženských, kteří nastoupí místa buditelů národních i politických. Nezapomínejme ve své

práci ve vykázaném nám úseku pracovati i pro celek. Církev jest universální a každý nese část zodpovědnosti i za celek. Nezakopávejme hřivny Bohem nám svěřené. Nenechme pera rezavět, kdy tolik čtenářů našeho katolického tisku čeká na slova života. A vy, kteří jste po nás přišli a přijdete: Modlete se za nás, za dary Ducha Sv. pro nás, za lásku apoštolskou, za vytrvalost. Programem buďtež slova Sušilova: „Nejlepší obět věnovat Bohu svému se chystáš, srdce mu dej, láskou jež k lidu vroucně hoří.“

HRST ZKUŠENOSTÍ ZE SPOLKOVÉ CINNOSTI KNĚZE.

Leop. Benáček, red. 55. roč.

MUSEUM, KTERÉ střeží žárlivě a úzkostlivě svůj ráz čistě bohoslo-
vecký, otevírá v tomto čísle své sloupce těm, kdo za let bohoslovce-
kých do něho psali. Používaje této příležitosti přičiňuji několik
poznámek k důležitému odvětví dnešní duchovní správy - k spolkové činnosti
kněze. Vim, že nepřispěji k slavnostnímu rázu tohoto čísla; mají však přece
nějaký vztah k jubilující „Růži Sušilově“ a pak tyto poznámky z praxe - třebaš
jen tříleté - jsou míněny jako přátelská rada bratřím bohoslovcům,
kteří za krátko setřesou prach kolejí a musejníků a přijdou do duchovní správy.
To snad uveřejnění jich ospravedlní.

*

Dlouho ještě bude trvat běžný zjev, že celé vedení spolku spočívá na bedrech
kněze. A proto je dobře, když mladý kněz vychází z alumnátu vyzbrojen zna-
lostí vedení spolku po stránce theoretické i praktické. Schůze zahajovat a
vhodným doslovem zakončovat, umět rychle vyvozovat resumé, obratně řídit
schůze pracovní, výborové, valné hromady, mít trochu - ale v dobrém smyslu -
spolkařských „praktik a mazanosti“ - důkladně znát jednací řád - to jsou všecko
věci, kterých bude „venku“ každý potřebovat. Když se v tom kněz nevyzná,
je to chyba. Kde se tomu naučit? - V „Sušilovce“ je příležitost dost. Já si
těchto znalostí odnesl z „Růže Sušilovy“ mnoho. Sociologický kroužek pořádal
veřejné schůze s „oposicí“. Bývalo při nich umělého kraválu dost a dost a
nejednou ten, kdo schůzi tu řídil, se zapotil. To byla dobrá škola! Z každé
schůze členské i výborové možno si odnést zrníčko. Bývají řízeny ne „strej-
covsky“, nýbrž parlamentárně, jen je sledovat a přiučovat se!

*

Na spolkovou činnost je prospěšno pamatovati již v bohosloví. V „Sušilov-
kách“ jsou na programu přednášky, v kroužcích sociologickém, tiskovém
a j. zase přednášky jsou jádrem programu. Pokud ty přednášky nejsou ryze
theologické a nejsou nappány „vysokou filosofií“, dobře učiní ten theolog,
který si je schová. A ještě lépe ten, kdo při zpracování přednášky pamatuje
na to, aby ji mohl „udat“ ve spolku v duchovní správě. Nejenom přednášky,
také vhodné básně a dětské říkanky je dobře při četbě sbírat - nejlépe
opsat na lístek; bude jich často třeba k recitacím při nejrůznějších příleži-
tostech: akademiích, besídkách, večírcích. Neuškodí dále vésti si seznam

divadelních her pro ochotnické jeviště, ba i ty různé nezávadné žertovné výstupy a pod. je dobře si chystat. Všecko se hodí. Někdy je potřeba narychlo sehnat program a nemá-li člověk nic v zásobě, musí rychle objednat jen podle seznamu, obsahu nezraje - a výsledek: mnoho peněz za věci, které skončí v plamenech. Pořizujte si seznam knih vhodných cenou i obsahem pro spolkové knihovny. Ale svůj seznam, ne nějaký tištěný od knihkupce, poněvadž knihkupectví - naše nevyjímáje - nejmříve(!) do lidových a spolkových knihoven doporučují to, čeho se nemohou zbavit. A ještě jeden seznam: dobrých filmů, kdekoli se o nich dočtete. Poznamenat u které společnosti je možno jej vypůjčit. Nikdo neví, kam přijde - a tam bude odkázán v první řadě na sebe!

*

Hnutí mládeže je třeba bedlivě sledovati v době studií theologických. „Růže Sušilova“ má bohatou čítárnu; jen jejího dobrodiní využít! V duchovní správě už té příležitosti nebude. V té čítárně všimnete si, bratři, časopisů mládeže a orgánů důležitých organisací, s nimiž se v duchovní správě setkáte. Pročítejte je pravidelně. Má to svůj význam. Po vysvěcení přijde novokněz do farnosti a jak to bývá, je ihned postaven „na špici“ ve spolcích. Dobře činí ten, kdo už v theologii si zjednal potřebnou orientaci.

*

Důležito jest získati si spolupracovníky ve vedení spolku, aby kněz nemusel se vyčerpávati prací, kterou může vykonati některý člen spolku. Zde myslím hlavně: cvičení, režie divadel, loutková scéna, knihovna a j. Spolupracovníky musí si kněz vychovati sám; každému svěřiti určitý obor a v něm ho zaučovat. Za nejlepší školu pro výchovu spolupracovníků považují exercicie. Kde je trochu příležitosti, jen poslat mládež na exercicie, i když finanční stránku musí obstarat kněz sám. Na toto by bylo škoda peněz litovati. Mládež se vrátí nadšena a pak kuj železo, dokud je poddajné. Exercicie, ovšem řádné, uzavřené, nikoli všeobecné, nýbrž výhradně pro organisovanou katolickou mládež pořádané, jsou největším pomocníkem knězi při výchově spolupracovníků. Pak přijdou různé kursy a cvičitelské školy. Také zde nesmíme litovati nákladu, chceme-li míti pomocníky řádně vyškolené.

*

Dotkli jsme se otázky finanční. Život spolkový vyžaduje hodně peněz. Jsou různé zájezdy, je třeba kroužků, jede se na slet - kdo to obyčejně zaplatí? „Panáček“. Je třeba rozšířiti knihovnu, členstvo by velmi rádo mělo nějaké nové nářadí ke cvičení. Chudí členové by jeli na exercicie, ale nemají peněz. Chudí žáci nemají na pojištění. Spolek má finance slabé, nebo prázdnou pokladnu a mnoho dluhů. Kdo je k tomu, aby to doplatil nebo zaplatil? „Panáček“. A dobře činí kněz, který zde groše nelituje. Jsou ovšem certi denique fines, za něž není radno pokročiti, ale lépe je na dobrou věc i větší částky vynaložiti než shromažďovat mamonu.

*

A když už je řeč o penězích, ještě důležitou noticku. Na vedení a správu pokladny spolkové má si kněz nenápadně zajistit vliv. Zdůrazňuji, že zde je třeba kontroly kněze, aby neschopnost nebo nepoctivost pokladníka nezpůsobily mu někdy trpké chvíle. Fiunt mirabilia a někdy i horribilia.

Staví se všude Orlovný a Lidové domy. Bez obětavosti a nadšení to nejde. Je dobře, když kněz jde příkladem. Ale zase pozor a nepřepínat! Známe mladého kněze, ten při podobné příležitosti fysicky pracoval, ba co dím, dřel se celé dny pozdě do noci v lese, ve skále atd. Jiní jeho příkladem povzbuzeni pracovali též. Ušetřilo se tím na vydání několik stovek. Ale ten kněz si při tom uškodil na zdraví, a léčení ho stojí každý rok několik tisíc. Tedy všeho s mírou! Experto crede!

*

Do spolkového života přineste si, bratři, mnoho trpělivosti a optimismu. Člověk musí býti ustavičně připraven na nezdar a zklamání. I v těch našich spolcích nejsou andělé, nýbrž jen lidé a kde jsou lidé, jsou chyby. Situace je mnohdy tuze svízelná. V takové chvíli nezoufat! Ale jen zase znova začít, znova se namáhat. Buďte ustavičnými rozumnými optimisty. Máme spolek - je někdy zle, ale nebudeme-li ho mít, bude hůř, a to pořád.

Reforma studia theologického snížívíši počet týdenních hodin poskytuje více volného času. Bratři, využijte ho také k přípravě na činnost spolkovou. A ještě poznámka: Naučte se hrát na nějaký hudební nástroj. Velmi často je této dovednosti třeba a může se jí znamenitě využítkovati!

*

A odměna kněze za činnost ve spolcích? — — — — —
Bratři, dívejme se na ni trochu františkánsky! Bratře Lve, ovečko Boží, kdyby kněz Kristův tak moudře a zdárně vedl život spolkový, že by ho všichni zbožňovali a lnuli k němu s největší oddaností, kdyby se mu všechno jen dařilo a kdyby sklízel na všech stranách samý vděk - napiš a zaznamenej, že v tom nespočívá dokonalá radost.

Ale až věnuješ spolkům každou volnou chvíli, až často noci nastavíš, až vynaložíš - a rád - tisíc, až jim dům postavíš, až jim jej zaplatíš penězi ve škole krvavě zaslouženými, až si zdraví ve službách spolku podryješ, až poslední kabát obětuješ - a ti, pro něž jsi to všechno vykonal, až ti budou nevděkem splácet, až ti budou spílat, tebou pohrdat, až tě z toho tebou postaveného domu vykáží a na cestu po tobě stříknou slinou nadávky, a ty to sneseš s trpělivostí a se vzpomínkou na Spasitele - ó bratře Lve, napiš, to že je dokonalá radost.

Jaka Sem, Maribor:

MOJA DUŠA.

*Moja duša je kakor menih - puščavnik -
vsa sama hodi po stezah neizmernih
in prisluskuje svojim utripom nemirnim:
hoče se ji boja, življenja...*

*

*Daj, razpni svoje kreljuti orjaške,
pa zaplavaj v nebeške sinjine,
kjér boj življenja nikdar ne mine,
zaplavaj v Neskončnost!*

*

Moja duša je kakor menih - puščavnik...

REFORMNÍ STATUTA KLÁŠTERA HERBURSKÉHO V BRNĚ (1440).

Podává Aug. Neumann.

✓
RÁD DOMINIKÁNEK t. zv. kláštera herburského v Brně jest snad jedinou upomínkou na reformní činnost basilejského poselstva na Moravě. Text jeho se nám dochoval v papírovém kodexu zemského archivu moravského (Cerroni II. č. 280, fol. 1a—10b). Rukopis pochází z roku 1582 a jest jakousi příručkou k vedení kláštera. Za statuty následuje německý překlad regule sv. Augustina pro ženské kláštery, za ní shledáváme se s německými konstitucemi dominikánek (f. 16a—26a). K nim se druží Humpertovo „Das puech von den amptern“, jež do němčiny přeložil „Vatter Jorig Wallder, czu der czeyt (- 1440) vnser vicarii“. Pak následuje část rázu právně historického. Seznam převorek z let 1270—1515 (fol. 62b—63b), soupis dobrodincův kláštera (fol. 69a—72a), regesta z bul udělených konventu (fol. 75a—77a), excerpta z bul odpustkových (fol. 79a—80a), seznam odkazů (f. 83a—86a) a konečně nekrolog (fol. 93a—94a).

Jak zmíněno, zachovala se nám herburská statuta pouze v kopii z r. 1582. Blíží kontrolou textu seznamáme pozdější přídavky.

Jest to část nejající o kapitole. Podnět k nim zavdala závěrečná poznámka pisatelky, dle níž se dovoluje převorce vzpomínati i jiných ještě dobrodincův¹. Pozdější pokolení klášterní pak skutečně vsunula do řady starších dobrodincův i jména mladších a sobě bližších. Dle posloupnosti časové byli prvním přírůstkem Kapistránovi observanti (zal. 1451—1454). Další jména vztahují se na převorky po Kateřině z Mühlheimu. Tak se shledáváme s Annou Honomancovou, jež spravovala klášter v letech 1463—1487². K ní poji se Marketa Laubekerová, nemáme však o ní přesných dat. Pravděpodobně byla představenou někdy kolem roku 1480³. Po ní asi následovala⁴ Magdalena Kefferová (1480—1486) a Kateřina Pechrerová (1490—1496)⁵.

K lepšímu porozumění jejich vzniku a reformní povahy nám poslouží seznání reformy dominikánského řádu v první polovici XV. století, jakož i poznání domácích poměrův zmíněného konventu a poměru basilejských legátů - reformátorů k němu.

Jak známo, vykonal basilejský koncil velikou reformu klášterů. V českých zemích, jakož i v zemích alpských získal sobě o ni velikých zásluh převor basilejských dominikánů Jan Nider známý z vyjednávání s husity. Učený tento dominikán provedl rozsáhlou reformu svého řádu na přímý podnět vévody ra-

¹ Wil ein priorin mer guettaten verkynden, so mag sy es wol thuen (fol. 10a).

² Volný Kirch. Top., Dioec. Brünn, I. 90. O seznamu odkazův (Cerroni II. č. 280, f. 83b) se o ní dočítáme: Item, muetter, Anna Honamanczin hat uns geben ein almuesen als vil, als pey C C C C C C C C gulden, seyter yerer sell auch ingedechtig und yers herren sell und aller dye auss yerem geschlecht verschyden synd.

³ Volný, u. m.

⁴ Nekrolog des Herburger-Klosters (Zem. arch. mor. rkp. Frant. mus., 705). Mínění Cerroniho nasvědčuje záznam v katalogu převorek (Cerr. II. č. 280, fol. 63a) Item dye muetter Magdalena Kefferin ist priorin warden, als man gezelt hat M C C C C C und im L X X X jar vnd ist czu dreyen mal priorin gewesen und czum leczten in dem priorinamt gestarben und hat vill grosse guetthab dem kloster than vnd aufgepawt vnd hat das perllingeld stuck lassen machen.

⁵ Volný, u. m.

kouckého Albrechta. Vytyčujeme z této jeho činnosti body, mající význam pro reformu brněnských dominikánek.

V roce 1436 provedl reformu kláštera dominikánek v Tulnu. První převorkou se tam stala Kateřina z Mühlheimu, dříve představená v Schönensteinbachu (v Porýní), jež s sebou přivedla do Tulnu deset sester z dřívějšího svého působště. Niderovým pomocníkem byl rakouský vikář dominikánský P. Jörg (Jiří)⁶. Konce záslužného svého díla se Nider nedočkal, neboť zemřel 13. srpna 1438, pravděpodobně v Norimberce⁷. Tyto tři body nám stačí k vystihnuti vzniku a podstaty reformy brněnských dominikánek. Rukopis, v němž opravná statuta se dochovala, nazývá P. Jiřího (jak již úvodem poukázáno): „Czu der czeyt vnser vicarii“, autorkou statut pak byla Kateřina z Mühlheimu. I lze z toho správně uzavíratí, že vikář Jiří, takto za života Niderova jeho pomocník v reformě řádu, stal se po jeho smrti pokračovatelem v díle jím započatém a rozšířeném i na země české, při čemž v ženských klášteřích mu pomáhala prováděti reformu Kateřina z Mühlheimu. Tím jest i na snadě historický význam herburských statut; ukazují nám, jak byla u nás prováděna až dosud bližze neznámá reforma řádu dominikánek. Nyní si všimneme poměrů v brněnském konventě.

Na počátku XV. století byla v něm klášterní kázeň taková, že markrabě Jošt vděčně vzpomíná vytrvalosti v rozjímání, kteráž převore i konventu přináší mnohonásobnou chvalitebnou pověst⁸. Proto jim zaručuje další držení brněnského statku, aby jsouce v řádu, nebyly nouzí donuceny, k „odchýlení se“ od řádové observance. Takto vyjádřená závislost zdárného působení kláštera na jeho hmotných poměrech nás přivádí k názoru Volného (u. m.), dle něhož úpadek později nastalý nutno částečně přičítati bídě nastalé v konventě za válek husitských. Sestry, nemajíce doma dostatečné výživy, byly asi nuceny utíkatí se o podporu mimo klášter. Z toho vzniklo porušování klauzury, jež dle opatření basilejských legátů⁹ bylo počátkem konce klášterní kázně. Mravní úpadek dosáhl svého vrcholu v roce 1435, kdy klášter herburský a svatomichalský byly předmětem veřejného pohoršení¹⁰.

Za tak smutných poměrů přišlo do Brna basilejské poselstvo. První starostí konšelův bylo požádati je o nápravu. Dle instrukce poslům dané připadalo visitování vždy některým z jeho členů¹¹. I připadla celá záležitost legátům Karleriovi a Ebendorferovi, kteří se velmi energicky chopili úkolu na ně vneseného a předsevzali si reformu všech brněnských klášterů. Poněvadž ale byli přípravami za jednání s Čechy příliš zaneprázdnění¹², věnovali se hlavně nápravě herburského kláštera, jehož žalostný úpadek volal po rychlém zakročení. Vždyť i tato akce byla důležitou přípravou na smlouvání s husity. Jako přede dvěma roky zmizely všechny pohoršlivé osoby z Basileje, tak i v Brně bylo

⁶ Dle rukopisné kroniky převora basilejského Dietlera (kol. 1650), již vydal Gerweiler 1897, str. 405.

⁷ Schieler, Mag. Joh. Nider, str. 61, (Mohuč, 1885). O reformě Niderově srov. tamže, str. 162.

⁸ Cod. dipl. Mor. XIII 250—251. Listina datovaná v Brně, 26. ledna 1405.

⁹ M. C I, 560.

¹⁰ U. d. 564.

¹¹ Zeibig, Zur Geschichte der Wirksamkeit des Basler Concils in Österreich. (Sitzungsbericht d. Wiener Akademie 1852, 569—570), Primo, quod visitatores deputati sint ambasiatores concilii sacri ad visitandum omnia loca et omnes personas dominiorum predicti ducis . . .

¹² M. C. I., 555, Dominus auditor proposuit, quod non videbatur expediens intrmittere de visitatione conventus predicatorum et aliorum monasteriorum saltem modo, quod non esset onus leve, nec unius diei sed multorum et hoc prestare impedimentum principali negotio, pro quo sumus destinati . . .

třeba odkliditi všechny nesrovnalosti u dominikánek, aby se odpůrci neměli nad čím horšiti¹³. Oba legáti vykonali, kolik mohli. Provinilého provinciála suspendovali i s převorkou, dosadivše na místo nich osoby vhodnější¹⁴. V klášteře nařídili přísnou klausuru, svěřivše její uskutečnění konšelům¹⁵ a dozor nad jejím zachováním provinciálovi¹⁶. S jakým dalším výsledkem se jich nařízení potkala, nelze zcela určitě říci. Víme pouze tolik, že kázeň přísnější v klášteře byla obnovena, ale některé členky nesouhlasily s ní, nemohouce se s dřívější, až přílišnou volností nikterak rozloučiti¹⁷. Za takových poměrův sepsala převora Kateřina z Mühlheimu domácí konstituce, jež měly býti normou pro všechna potomní pokolení.

Jak již zmíněno, vloženo provedení reformy herburského klášteře do rukou Brňanů. Z Karleriových záznamů se dovidáme, že snahy spočívaly v obnově přísné klauzury. Bližším srovnáním¹⁸ paměti Kaleriových s konstitucemi Kateřiny z Mühlheimu seznáváme, že její opatření co do klauzury kladou zvláštní důraz právě na místa, jejichž zařízení označili Palomar a Ebendorfer za nevyhovující. O rozsahu a zařízení klauzury se tedy řídila autorka dle nařízení legátů. O člancích ostatních nelze určitě se vyjádřiti, jelikož se nám nezachoval text nařízení legátů, byla-li vůbec jaká vydána¹⁹. Z ostatních částí zdá se býti vyňato žehnání hábitu při slibech z konstitucí sester Dominikánek (fol. 7a).

Kulturně historický význam statut herburského konventu přispívá k poznání organizace domácího života klášterního. Převora měla na starosti všechny klášterní klíče, opatrování privilegií, vyhotovování listin, dozor nad bohoslužbou a zachováváním řádových konstitucí. V bohoslužbě neměla práva zaváděti nějakých nových zvláštností v chóru, mohla však měniti mešní intence dle potřeby časové. Dispensovati od předpisů řádových neměla skoro vůbec práva. To platilo zvláště o mlčení, od kterého nesměla osvoboditi bez vůle velmistrovny nikoho. Mohla pouze polehčovat z předpisů postních, jež byly zvláště přísné. Ani v normální době nesměly sestry požívatí masitých pokrmův — i masová

¹³ To vysvětlá z Palomarovy řeči k řeholnicím (M. d. 556), jenž pravil: licet hoc debeat omni tempore facere, tamen nunc maxime, cum instat tempus convencionis Boemorum coram imperatore ad talem finem salutarem, que est revocacio deviancium, ne et Boemi, detrahentes clero et praesertim religioni, retrahantur a sua conversione, videntes offensas notarias (557).

¹⁴ M. C. I. 555 a 565.

¹⁵ M. d. 560.

¹⁶ Tam že 565.

¹⁷ Tak aspoň píše Kateřina z Mühlheimu ve statutech (fol. 5b) při naučení, již dává převora nové profese, Item ... legt ir dye priorin für die regel ... dass sy grossen fleyss und ernst hab czu allen dingen, dye der obserfancz zugehören, und sich nit gesellen czu den, dije nit lieb ezu der sperr vnd observancz haben.

¹⁸ Karlerius (M. C. I. 562).

„... in fenestris ad confitendum, in fenestris collucutorii ... in defectu rote circa chorum inferiorlem ad ministrandum necessaria ad cultum divinum; in defectu fenestre ad dandum monialibus sacramentum propter quem defectum, dum communicantur oportet capellanum ascendere ... ad chorum superiorem“.

¹⁹ Cerroni II. č. 280 (fol. 20b—21a). Že toto opatření co do klauzury vskutku se na rozkazu legátů zakládalo, to nejlépe vysvětlá ze slov: Et istos defectus declaraverunt dicti decanus et magister Thomas deputatis ex parte civitalis, qui fuerunt cum ipsis, hortando, ut illos referant consulibus et ad reparandum eos inducant, ut sic sit firma et stricta clausura et non habeant occasionem peccandi qualescunque moniales (M. C. I. 562).

Statuta herburská (fol. 1a).

„... Item, czu dem red-vnd czu den peycht venstern. Item, czu der obern und untern sakristen schol auch dye wirdig muetter priorin dye schlüssel haben.

Item es muegen eingelassen werden frewnt vnd guette Gijner, czu czeytten auf den Kor ... doch ye selsamer, ye besser“ (2b).

polévka byla zapovězena — a z řady postních pokrmů byla vyloučena i vejce. Požívání těchto pokrmů mohla převorka dovoliti pouze těžce nemocným anebo slabým sestřím. V ložnici měly sestry tvrdá lůžka, v peřinách směly však jenom spáti nemocné²⁰.

Jako všude jinde, tak i u herburek byly dva druhy řeholnic: profesky a laičky. První skupinu charakterisuje Kateřina z Mühlheimu jako klášterní intelligenci: umějí čísti v knihách a ve volných chvílích píší knihy²¹. Z nich skládá se klášterní kůr²² a kapitula. Druhé byly neliterární („dy nit puecheln haben“) a obstarávaly služebné práce. Ve vedení kláštera pomáhaly představené „dye rathswestern“, patrně starší profesky, mající na starosti rozmanitá klášterní officia a proto jim konstituce dávají přednost před ostatními sestrami, prikazující, aby kandidátky prosily za přijetí, „dye ratmutter und alle gewellte swestern“²³.

Kláster měl též vychovatelnu, kterou lze nazvati klášterní školou v nejužším slova smyslu, ježto sloužila výchově klášterního dorostu. Jak lze za to míti, přijímány do ní dívky v útlém věku. Až do třináctého roku byly vyučovány, načež mohly vstoupiti do noviciátu. Předpisy pro ně byly ovšem mnohem mírnější. Statuta poroučejí, aby dívky spaly v peřinách a dostávaly masitou stravu.

Noviciát trval rok a dělil se na dvě samostatné skupiny, první pro sestry profesky, měla na starosti novicmistrová, vrchní dozor nad ní pak měla převora. O zevrubnějším programu tohoto noviciátu nedovídáme se nic určitějšího. Statuta pouze zcela obecně praví, že se mají kandidátky „fleyssiglich lernen vnd halten czu allen dingen dy dem orden czuhören“²⁴. Patrně se tím myslí theoretická příprava pro kůr, aby se naučily recitovati a zpívati hodinky a snad i psáti knihy, o nichž se řád zmiňuje na jiném místě. K nim se patrně družil výklad regule a konstitucí za tím účelem, aby se obeznámily s řádovým životem.

Druhá skupina noviciátní byla sester laiček. Vedla ji některá starší laička, dozor měla podpřevora²⁴, jež podávala zprávu představené. Úkolem laického noviciátu bylo vychovati sestry k obstarávání služebných prací, aby se mohly profesky nerušeně věnovati duchovnímu životu.

O přijetí do řádu rozhodovala kapitula. Obláčka jest popsána v konstitucích velmi přesně. Vnějším průběhem neliší se valně od obvyklých obřadů při oblékání, pouze počátek jeho jest zajímavý. Kandidátka vstupovala do chrámu, naje v ruce hořící svíci, zlatý prsten a zelený věneček. Při vstupu do kostela odhodí věneček, zřikajíc se při tom světa slovy: „Als ich hewt das kranczlein hynwirff, also gib ich hewt auf alle dye welt. Se hin, welt, deinem lohn, hercz, allmechtiger gott, gib mir dofür dye hymlich kron!“²⁵ Pak jest přítomna mši sv. a kázání. Při pozdvihování svolají se zvonkem sestry do kapitoly. Po ukončené bohoslužbě vstoupí nastávající novicka před shromážděný konvent se žádostí o přijetí. Rozumí se, že tato žádost, poněvadž předcházelo přísné šetření o žadatelčině osobě, byla pouze formální. Převora oslovuje po té kandidátku,

²⁰ Německé konstituce Dominikánek (Cerr. II. č. 280 fol. 186) píší takto: Auff petten schoellen nicht schlaffen dye swestern, denn man yn dem siechhawss auff stro vnd streten zympt in czu schlaffen: mit noch vnd mit weil vnd mit haupt teckung vnd gegnert schwellen sie schlaffen . . .

²¹ Item den swestern ym kloster auch erlauben czu schreiben pücher. (2a).

²² Statuta uvádějí v té příčině profesky jako protiklad laičkám: nemen (- nejstarší sesry) dye tochter vnd füren sy yn den chor, sy sey czu dem Chor, oder ein layenwester, so schol man sy etliche czeyt yn dem weltlichen gewant wol versuechen (4b).

²³ „Ist es eyn layswester, so befilicht man sy eyner layswester vnd dye suppriorin vnd layswester schollen auch ir sitten . . . der wirdigen muetter priorin sagen. (4a).

²⁴ Fol. 5a.

napominajíc ji k svědomitému plnění řeholních povinností, načež ji oblékne a ustříhne jí zároveň vlasy.

Po uplynulém noviciátě mohla novicka (byla-li uznána za způsobilou) přistoupiti ke slibům. Sliby se skládaly po sextě v kapitole. Nastávající profeska obdržela při nich škapulír a velum. Zvláštností bylo, že šat žehnala sama převorka, která zároveň i měla k sestře promluvu.

Řádová kapitola se nám jeví dle statut jako pobožnost za klášterské dobrodince. Převora oznámí, kdo v poslední době obdaroval klášter, žádajíc při tom sestry, aby se za dárce i všechny ostatní dobrodince pomodlily. Následovaly prosby za obecné potřeby církve, země, obce i řádu, za vrchnost duchovně i světskou, načež doporučuly se sestry modlitbám cizích konventů. Příznačno jest, že mezi jmény dobrodinců kláštera herburského setkáváme se vesměs s bohatými měšťany brněnskými. Od svého založení až do tehdejší doby těšil se konvent přízni měšťanstva německého, jak německy psaná obdarování dokazují. Příčinu toho lze hledati v národnostním složení obyvatelstva i konventu. Jak německy psaná statuta i konstituce do němčiny přeložené dosvědčují, byl klášter německým. Proto také to měšťanstvo brněnské, které bylo téže národnostní příslušnosti, dávalo herburským dominikánkám přednost před českým konventem u sv. Anny.

Statuta nám též poskytují příležitost, abychom si utvořili jakous takous představu o zevnějšku kláštera. Dle narážky na velký dvůr²⁶ můžeme se domnívati, že konventní budova měla aspoň dva dvory. Vchodů do kláštera bylo několik. Sakristie byly dvě: spodní při kostele a horní při oratoriu, a v té se chovalo Sanctissimum. V konventním chrámě byly pohřby pro dobrodince, kolem něho byl hřbitov²⁷.

Při pohřbech doprovázely sestry pozůstatky zemřelého až k hrobu, směly však jíti pouze odděleně od laiků.

Na konec zbývá ještě se zmíniti o duchu statut Kateřiny z Mühlheimu. Směřují k obnovení přísné disciplíny. Majíc trpkou zkušenost, kam vedlo nezachovávání klausury, omezila Kateřina, jak již zmíněno, styk sester se světem na míru nejmenší a zakázala sestrám styk s mniškami, nechtějícími se v tomto směru podrobiti. Za účelem povznesení duchovního života znemožnila vlouditi se nepovolaným žvlům do kláštera, prohlášujíc se vši rozhodností, že nedostačí prošlý noviciát na připuštění ke slibům, nýbrž schopnost k řeholnímu stavu, jakou kandidátka projevila. Proto také, aby si zajistila opravdu vzorný dorost klášterní, přijímala na vychování dívky nejútlejšího věku, nařizujíc, aby těmto byla dávana přednost před žadatelkami, přicházejícími ze světa. Jaký význam přikládala odloučenosti od světa, to dosvědčují slova o přístupu laiků na kůr. Může se tak státi jednou za čas, k tomu však prostodušně podotýká, *Ye selsamer, ye pesser*²⁸. K zachování disciplíny odepírá též převorám právo osvobozovati od řeholních povinností a zpovědníkovi odnímá právo odpuštění pro těžší hříchy, odkazujíc v podobných případech přímo na velmistra, čímž staví domácí život bezprostředně pod dozor nejvyšší řádové instance.

Pevná tato snaha o nápravu pokleslého života klášterního nás pohnula k tomu, že jsme Konstituce Kateřiny z Mühlheimu nazvali reformními statuty kláštera herburského.²⁹

²⁶ ‚Item alle dye Türlein, dye yn dye grossen Hofgen‘ (1a).

²⁷ ‚Item weltlichen lewten, so dy pey dem klaster des ordens ligen, es sey in der kyrichen, ader freythhoff . . .‘ (2a).

²⁸ Fol. 2b.

²⁹ Text jejich vyjde v příštím (IV.) svazku studií a textů.

PJESMA PUNE ŽELJE.

*U dubravi plavoj, gdje vrelo romoni
Pjesmu misterija, već u ranom mûku
Nad alejom jela čudna pjesma zvoni,
Ljetos prva za me: ku-ku, ku-ku, ku-ku...*

*Pjesma pune želje! Oh bilo je doba,
Nijesam imo želja. I bilo je tako,
Da su bujno cvale pa ko iznad groba
Ponirale redom, a ja sam tek plako.*

*Ludo čedo! Ipak Bog je dao bolje.
Ima li još želja? Ne znam. Al ima li,
Ja se držim jedne: ne ću svoje volje,
Već Bog neka vlada i krijes sebi pali.*

„NOVÝ ŽIVOT“ V BRNĚNSKÉM ALUMNÁTĚ.

Em. Masák.

POZNAL JSEM „Nový život“ na gymnasiu v kvintě, právě v době, kdy dostoupil vrcholu své umělecké slávy: byl to šestý ročník, v němž redaktor dovedl sdružení mystika Ot. Březinu s brněnským realistou Jos. Merhautem a Fr. Bílka s Al. Kalvodou.

Nevím, bylo-li to právě působením „N. Ž.“, že jsme začali téhož roku v chlapeckém semináři vydávati psaný studentský časopis „Zoru“, jež dosáhla dokonce 3. ročníku a vyvrcholila samostatným almanachem seminaristů na rok 1902 pod honosným názvem „Cestou k životu“ - ale pamatuji se dobře, jak jsme byli hrdi na pochvalu, které se nám dostalo od spisovatele Fr. Bartoše: když jsme mu v septimě po nějaké přednášce v semináři přinesli vyšlá čísla, podepsal se nám velmi ochotně na všechna, prohlédl si je trpělivě a zalichotil pak poznámkou, že doháníme skoro Nový Život... Snad měl na mysli jen obálky, ke každému číslu zvláště kreslené našim seminárním umělcem Mat. Müllerem, ale my jsme tenkrát ve svém mladistvém opojení ani necitili ironie...

Tehdy ovšem začínal již „N. Ž.“ zvolna sestupovati s vrcholů, kde si dříve postavil heslo „Odi profanum“, do vřavy různých polemik a bojů, osobních i literárních, společenských i církevně reformních. Není divu, že naše mládí prožívalo je s ním. A leckterého z nás ideální zájem o náboženské a umělecké otázky, podnícený četbou „N. Ž.“, přenesl snadněji přes onu zdánlivě tak hlubokou propast, jaká se u mnohého rozevírala mezi maturitou a branou alumnátu...

Brněnský alumnát náležel tehdy k těm několika málo kněžským seminá-

řům, kde bylo dovoleno bohoslovcům odebírat „N. Ž.“ Nepracovalo se tu zákazy, k nimž sice, jak nyní lépe chápu, byly jisté důvody, ale jež konec konců dosahují pravého opaku, nýbrž rozumným poučováním. P. regens (Ant. Adamec) a p. ředitel (dr. Jos. Pospíšil) dotýkali se často ve svých promluvách i v soukromých hovorech snah Katolické moderny, jež zatím přenesla svou bojovnou frontu do „Rozvoje“ a pak do „Bílého Praporu“, pan regens mluvil se zálibou o mladém víně, jež se musí nejprve vykvasit a z něhož možná zbude jen ocet; p. ředitel zase ve svých plamenných výstrahách ukazoval na nebezpečí nového hnutí, jež zachvacovalo již část moravského hnězstva a svými divokými výstřelky hudio oprávněně obavy.

Příznávám ovšem, že i tyto výstrahy, dobře míněné a namnoze odůvodněné, v celku mýjely se u nás s účinkem. A ostatně týkaly se nejvíce oněch časopi-seckých odnoží, jichž se „N. Ž.“ veřejně pak odřekl. A tak nám bylo i dále dovoleno odebírat „N. Ž.“ a nebylo mně se strany představených činěno ani nejmenší překážky, když jsem ve II. ročníku ve schůzi „Růže Sušilovy“ (za přítomnosti p. regenta) v přednášce o moderních směrech v české literatuře věnoval značnou část Katolické moderně a zaujal k ní ovšem příznivé stanovisko. Nebylo mi také nijak bráněno, když jsem otiskl v „N. Ž.“ pod plným jménem i nějaké verše a články. Tehdy také pracovali jsme pro „N. Ž.“ překlad proslulého reformního spisu Dra M. Zdziechowského „Pestis perniciosissima“, jenž způsobil v katolickém světě veliký rozruch. Předešel nás však překladatel některých dřívějších děl Zdziechowského - P. Jos. Vraštil.

Ostatně tehdy začínali jsme již hleděti značně střízlivěji nejen na uměleckou, stále více klesající hodnotu „N. Ž.“, ale i na jeho ideový základ. U některých z nás přece snad nevyzněly nadarmo výstrahy představených. Na mě pak snažil se působiti v tomto směru zvláště básník J a k u b D e m l.

Deml náležel dřív k nejhrolivějším rozšiřovatelům „N. Ž.“ v brněnském alumnátě - jeho hlavně přičiněním odebíralo se tu přes 60 výtisků! Po vydání „Slova k Otčenáši Fr. Bílka“ nákladem „N. Ž.“ (1904) došlo však k neshodám s K. Dostálem-Lutinovem a Deml přidružil se ke svéráznému staroříšskému vydavateli Jos. Floriánovi. Když jsem otiskl v „Museu“ článek o jeho „Slovu“, obrátil se i na mě se žádostí, abych v brněnském alumnátě připravil půdu pro „Studium“ a pro souborné vydání díla Bílkova, jehož se ujal se vzácnou opravdu obětavostí. V několika dopisech i při osobním setkání útočil neobyčejně příkře na K. D. Lutinova a na jeho revui. Nazýval jej člověkem povrchním, žurnalistou a obchodníkem, který nechápe Hella a odráží od sebe nejlepší lidi. V „N. Ž.“ vládne prý duch Masarykův a duch protestantsko-liberální, duch racionalismu: kromě „Bílého Praporu“ a „Hlídky“ (!) nezná prý listu duchovním věcem a Církvi nebezpečnějšího než je „N. Ž.“ - mám prý se proto přičinit, abych jej pomohl zničit...

Po dva roky tak volal básník Jakub Deml, k němuž jsem tehdy ještě vzhlížel skoro jako k světcí. A jevil neobyčejnou radost, když jsem při jeho návštěvě v alumnátě musil na jeho otázku dle pravdy doznati, že „N. Ž.“ má u nás již jen asi 15 odběratelů z bývalých šedesáti!

Vedle jiných příčin působila tu jistě i nechuť a lhostejnost k vážnější literatuře, jež se začala již tehdy projevovati u valné části bohoslovců, a pak stále více se uplatňující snahy o činnost sociální a politickou, vzrostlé zvláště příchodem mladého docenta sociologie, v němž již tehdy bylo možno tušiti budoucího vůdce. Většinu jeho nadšených posluchačů nebylo snad již ani známo, že i on vyšel z kruhu „N. Ž.“

Ostatně čas se již naplnil: r. 1907, kdy jsme opustili síně brněnského alumnátu, byl podtat také dvanáctiročný kmen „N. Ž.“ A nemohu nepřiznati, že

jsme se s ním loučili těžce, třebaš vniterně jsme se již v lecčems rozcházel.
Byl nám při všech chybách drahý, neboť byl v něm
opravdu nový život.

J. Světlý:

PTALI SE MNE LIDÉ - - - -

.(Po sv. přijímání.)

*Ptali se mne lidé,
proč mi srdce buší - - - - ?
Zda to něčí láska
zranila mou duši?*

*Ptali se mne lidé,
proč mi oči hoří - - - - ?
Zda se to snad v něčí
krásu tajně noří?*

*Ptali se mne lidé,
proč mi rty tak prahnou - - - -
Zda-li snad je něčí
líce k sobě táhnou,*

*zda-li snad je čísi
polibky tak zbodly - - - - ?
Ptali se mne lidé —
ale neuhodli !!*

*Víte, proč mi srdce
v prsou kvapně tluče? —
Vždyť isem svého Krista
stiskl do náruče - - - -*

*Víte, proč mi v očích
vroucí plamen hoří? -
To mé hříšné srdce
Ježíši se koří - - - -*

*Víte, proč ta růže
na rtech povyrůstá?
To můj sladký Ježíš
zulíbal mne v ústa - - - -*

Z Písní Svátostnému Králi.

HLAVNÍ SMĚR RUSKÉ LITERATURY.

Uvažuje P. Augustin Vrzal.

RUSKÁ LITERATURA, která až do polovice 19. stol. byla v západní Evropě téměř neznáma, najednou se stala předmětem obdivu a měla neobyčejný vliv také na uměleckou tvorbu západní Evropy. Literatura, jež až do třicátých let minulého věku podléhala cizím vlivům tak, že bylo možno mluvit jen o vlivech byzantských a západních v ruské literatuře, jež neměla ani samostatné školy, ani samostatného obsahu, najednou v letech čtyřicátých se vyvíjela na takovou výši, že stojí nyní nejen na stejné výši s literaturou francouzskou, anglickou a německou, nýbrž předčí je a má na ně značný vliv. Což nedá člověk s rozvitým estetickým vkusem přednost kriticko-idealistickému realismu ruskému před evropským naturalismem, hraničícím tak často s oplzlostí a nedostatkem ideálů? Ruští spisovatelé popisují sice také věrně, do nejmenších podrobností skutečnost, ale kriticky, řídíce se při kresbě skutečnosti mravním citem a estetickým vkusem, ozařujice svou realistickou reprodukcí světlem svého ideálu a onou láskou k prostému lidu, o níž nelze mluvit u spisovatelů západních, kteří ve své analýze života dospěli k mezím, kde pravdivost kresby přechází v apotheosu nejhrubších instinktů přírody lidské. Jisto jest, že v tomto rozdílu evropského mrtvého objektivního naturalismu a subjektivního, kriticko-idealistického realismu ruského spočívá v tajemství úspěchu velkých spisovatelů ruského písemnictví na západě. Tento subjektivní realismus ruský proti realistickému naturalismu Flauberta, Zoly, Maupassanta, nazval Vogüé idealistickým realismem, smiřujícím se dobře se subjektivností a zvláštním idealismem. Ruští spisovatelé nikdy nebyli lhostejní k osobám jednajícím, nýbrž bývali soudci osob předváděných, pronášeli nad nimi rozsudek jako předseda soudu nad obžalovanými.

Ruská literatura hned od počátku samostatného rozvoje málo myslila na zábavu, nezamýkala se nikdy v kruhu čistě uměleckých a mravně i společensky indiferentních zájmů, nýbrž podle slov slavného literárního historika Serg. Vengerova byla kathedrou, s níž ozývala se učitelská slova, poučovala, podněcovala, ukazovala na společenské potřeby, na nové cesty v životě společenském často těžkopádnou formou, o níž se Rusové mnoho nestarali a ruští lepší spisovatelé byli umělci-hlasatelé nových ideí, umělci-moralisty.

Tak již první veršovci ruští Simeon Polockij a Antioch Kantěmir v satirách usvědčovali nedostatky ruské společnosti a bojovali za nové idee. Vas. Tredžakovskij pak dokazoval, že poesie nemá být pouze potěšitelnou a veselou zábavou, nýbrž má učit ctnosti a napravovat mravy. Jeho mladší vrstevník Al. Sumarokov (1718-77) usvědčoval v satirách i bajkách nadutost a nevzdělanost šlechty a úřednictva, kdežto slovatný učenec a básník Mich. Lomonosov (1711-65) v ódách velebil válečné úspěchy Ruska i reformy Petra V. Největší básník ruský v 18. stol. Gabr. Děržavin (1743-1816) oslavoval dobu panování Kateřiny II. a jejích dvořeninů a v nádherných slokách velebné ódy „B ů h“ bojoval proti skepticizmu a nevěře, jež se šířily z Francie. Jak. Kňaznin šířil ve svých tragediích vznešený pojem o lidské důstojnosti, ctnosti, o povinnostech občana ke státu a vladaře k poddaným, a tvorba nejlepšího dramatického spisovatele 18. stol. Denisa Fonvizina (1744-92) byla věnována vychovávacím úkolům mravně společenského významu. Podle jeho slov „spisovatelé jsou povinni pozvednout hlasu svého proti přehmatům a předsudkům, škodícím vlasti“, býti rádci panovníkům a ochránci spoluobčanů.

Hlavní zástupce sentimentálního směru v ruské literatuře Nik. Karanzin (1765-1826), čerpaje na svých cestách Evropou z pramenů původních sentimentální náladu, dosáhl ohromného vlivu na své vrstevníky svými listy a „Ubohou Lizou“ s jejich obměkčující a civilisující náladou. Velice vznešený pojem o poesii měl Vasilij Žukovskij (1783-1852), jenž svými nepřekonatelnými překlady seznámil Rusy s romantickou poesii západní. „Poesie“ není Žukovskému „pouze zábavou fantasie, nýbrž jest jedním z výchovných prostředků národů.“ Básník má být pravým člověkem, ctitelem Boha, má působit na vychování a vzdělání národa. Slavný bajkář Ivan Krylov (1768-1844) jemným ostrovtipem usvědčoval současné nepravosti a směšné stránky společenského života ve skvostných bajkách, jež v ruské literatuře tolik pěstovány. A celá veršovaná komedie Al. Griboedova (1798-1829) „Hoře z rozumu“ je vlastně ohnivým kázáním k ruské vznešené společnosti, by se obrátila na jinou cestu.

Nejslavnější básník ruský Alexander Puškin (1799-1837) po lehkomyšlném mládí počal v mužném věku vážně pohlížet na poesii a v „Evženu Oněginovi“ nakreslil půvabný obraz čistě ruské ženy v osobě hrdinky Tatjany, jež svému bývalému milenci, který ji lehkomyšlně opustil, ale když se později vdala za jiného, nabízel jí svou lásku, dává toto mravné naučení:

„Já miluji vás (k čemu šálit?)
Však jiný jest už mužem mým,
já zraditi ho nemíním . . .“

A tento obraz Tatjany, jež zosobňovala v sobě vědomí neúprosné povinnosti, byl vzorem pozdějším spisovatelům ruským v kresbě ideálních ženských postav. Týž básník v básni „P o m n i k“ naznačil význam své básnické činnosti, již „probouzel dobrých citů vznět“ a „milost k padlým vyzýval“ jako učitel života. Pro druhého největšího básníka ruského Mich. Lermontova (1814-41) „svědomí je pramenem umělecké tvorby“ (. . . „svědomí diktuje, pero řídí rozum . . .“ praví v básni „Žurnalista, čtenář a spisovatel.“) V jeho verších svědomí přijímá téměř výhradně formy nevole a rozlobenosti na ruskou společnost, které básník chtěl podávat „lásky a pravdy čisté učení“ (Prorok). Lermontov mnil, že básník netvoří pro prázdnou zábavu, pro peníze, nýbrž že má sloužit lidské společnosti, duchovním a mravním zájmům jejím, že má v ní vzbuzovat šlechetné myšlenky.

A tato hesla nejlepších básníků ruských, svědomí, povinnost, zatlačila do pozadí ostatní prameny literární tvorby u nejpřednějších koryfeů ruského románu. Vas. Gogol (1809-52) s vrozenou nenávistí ke všemu zlému pronásledoval všecko špatné a hnusné v životě „smíchem skrze slzy“, jehož měl velkou zásobu. Za malichernými a komickými tahy odhaloval tragické stránky života lidského s takovou silou, že nicotnost a směšnost života bila do očí čtenářů povídek i diváků („Revisor“). V I. díle „Mrtvých duší“ nakreslil temné stránky současné Rusi tak, aby čtenář pocítil odpor k ničemnostem jeho hrdinů, i chtěl v II. dílu „Mrtvých duší“ předvést pozitivní typy jako vzory ctnosti k následování. Chtěje tedy jiné poučovat, snažil se dříve sám se vycvičit v dokonalosti křesťanské, zavrhl dila svá dřívější, z umělce stal se moralistou ve „Ve vybraných místech z dopisů s přáteli“, kde vybízel Rusy k návratu k pravému životu křesťanskému. Ani další spisovatelé ruští nekreslí život lhostejně objektivně, nemalují bláto pro bláto, nejsou hanebně lhostejní k dobru i zlu, nemohou se udržet na půdě čistě umělecké tvorby, a bezděčně se stávají moralisty. I veliký umělec Ivan Turgeněv (1818-83) k náboženství lhostejný, viděl štěstí, smysl života ne v lásce, ve vášni nízké, splnění zamilovaných tužeb, nýbrž v plnění povinnosti, jejíž několik hrdinek předvedl ve

svých ženských postavách. A též neobjektivnější z koryfeův ruského románu Iv. Gončarov (1812-91), jenž nechtěl být učitelem života, moralistou, přece uznával, že „umění má vážný úkol - totiž dovršovat vychování a zdokonalovat člověka“, že má poučovat uměleckými obrazy. O Fed. Dostojevském (1822-81) je známo, že nebyl čistým umělcem, nýbrž svou literární činností v době nevěreckého materialismu postavil se proti popírání Boha, proti falešné osvětě, jež šířila podvrtné snahy, ohrožující Rusko. Satirik Sallykov Ščedrin ustanovil si cíl „smíchem zlepšovat lidi i mravy“. A „veliký spisovatel země ruské“ Lev N. Tolstoj, jenž oslnil svět uměleckými díly, v pozdější době prohlásil krajní názor, že čisté umění je prázdná, časem škodlivá zábava, a podobně jako dříve Gogol zřekl se svých uměleckých prací, které mu získaly světovou slávu a chce přesvědčit všechny, že jedinou úlohou literatury jest poučovat a dosti. Tak se stal nesporně veliký umělec - moralistou pochybné ceny.

Mohli bychom ukázat ještě na pozdější spisovatele ruské Lěškova, Korolenka, Gorkého a j., kteří rovněž nevytrvali na půdě umělecké tvorby, nýbrž z umělců se stali moralisty, publicisty, abychom ukázali, co jsme řekli na počátku, že ruská literatura nikdy nezůstávala v ovzduší čistého umění, nýbrž vždy se ozývala na otázky a potřeby současného politického života a ruští spisovatelé nespokojovali se prostou reprodukcí skutečnosti, nýbrž se stávali společenskými vůdci, učitelé národa, moralisty, snažíce se působit na společenské vědomí ve prospěch onoho světového názoru,
k němuž přimknuli.

VZPOMÍNÁM, VZPOMÍNÁM...

Dr. Alois Kolísek.

RÁD A VŘELE vzpomínám na schůze „Růže Sušilovy“ v brněnském alumnátě (starém).

Dnes teprv oceňuji ethický význam, že bývaly hned po ranních bohoslužbách nedělních; připadá mi, jakoby měly býti pokračováním služby Boží, práce ducha, povznesení duše...

Pod starobyrou klenbou oné posluchárny jakoby stále byl vanul vroucně nábožný a národní duch Sušilův, jehož obraz - práci bohoslovce přišedšího z reálky (tehdy řídký zjev) - jsme tam v mých letech zavěsili.

Již z obyčejných, pravidelných těch schůzí měli jsme radost i užitek, zvláště když nás pobádaly, abychom se sami ukázali na tomto kolbišti přednáškovém a řečnickém. Bez chlouby, jen s vnitřním uspokojením vzpomínám milých okamžiků, když jsem pro „Růži Sušilovu“ připravoval a potom i přednesl pokus literární studie: „Velcí básníci návštěvou v bibli“. Toto thema, jež jsem si sám vymyslel, vedlo mne mimo jiné k dokonalejšímu studiu velkolepé tragedie W. A. Goetha „Faust“.

Mívali jsme i slavnostní schůze v „Růži Sušilové“. Jedné z nich vzpomínám živě: byla na oslavu tehdejšího regenta alumnátu prof. Dra Josefa Pospíšila, když byl jmenován dopisujícím členem Královské společnosti nauk v Praze. Byl jsem tehdy vyvolen za slavnostního řečníka. Pamatuji se na pernou úlohu, když jsem v krátkosti chtěl vyložit dějiny a význam světské společnosti učené, jež knězi katol. dala takovou poctu. Můj dík a obdiv oslavencovi jsem však dal do formule, kterou nám právě prof. Dr. Pospíšil

při jedné hodině filosofické jako výrok sv. Augustina do vnímavé duše vložil:
Dulce est scrutari divina. - Sladko jest božské zpytovati věci.

*

S „Růží Sušilovou“ bylo mi v úzkém spojení „Museum“. Časopis tento byl útlukem prvé mé literární práce jako bohoslovce II. ročníku. Byla to studie o biblickém dramatě Julia Zeyera „Sulamit“. Na práci samu vzpomínám mile, radostně - bylo mi potěchou zabývat se vznešenou poesíí na motivy biblické s ohlasem Velepísně a učiniti tu i tam malou exkursi do hebrejštiny a „Historia Sacra“ St. Zákona se slavným „Hucusque“.

Žalostivě však vzpomínám tehdejšího redaktora našeho „Musea“ Ant. Vágnera, nikoliv pro redaktorskou přísnost, nýbrž jeho těžkou chorobu, z níž se nevyléčil. Primicie jeho byly téměř praeludium funebre a v podzimní den 1889 zpívali jsme nad ním (v Líšni) „De profundis“. Ještě dnes v duchu vidím jeho matku jako pravou Dolorosu bez slz, beze slova shroucenou nad hrobem syna - novokněze. Katolická literatura ztratila v něm nadějněho pracovníka... jak jsem osobně poznal v jeho přípravách onoho ročníku „Musea“.

*

Měl jsem příspěvky též v ročníku 1889-90 i 1890-91, kde redaktor-kamarád Jakub Procházka, učiniv v posavadním zvyku výjimku, uveřejnil moje kázání probatické na svátek Mládětek, ke kterému pan spirituál Adamec dal thema (z hymnu ad Laudes):

Salvete flores martyrum,
vos prima Christi victima.

Když jsem později kázání toto nabízel kanovníkovi B. M. Kuldovi do „Posvátné Kazatelny“, upozornil mne, že ono souvrší jako thema mělo býti obráceně, dle logiky, postupu skutečnosti: nejprve victima, potom flores.

*

Nejstarší ročníky „Musea“ - litografované u Perny v Brně přinášejí mi vzpomínku půvabnou, ale plnou melancholie. Vidím tam ukázky píle a umění svého bratra Leopolda Kolíska. Kolik stran napsala jeho bedlivá, trpělivá ruka! Kolik iniciálek tam vkouznilo jeho umění, kterým se vděčil za to, že právě jeho umělecké nadání (chlapecká modelace sv. Jana Nepom. z hlíny) přivedla ho pomocí nejstaršího bratra Františka na studie a tak k oltáři Božímu...

*

K jubileu „Růže Sušilovy“ blahoželám vřele a prosím naši bohosloveckou mláď v literárních spolcích a v „Museu“: Co nejvíc mariologie! Per Mariam ad Jesum! Proto na cestu do druhého půlstoletí dávám jako dárek verše ze staré knihy studentské vydané r. 1755:

Erga B. Virginem.
Constans veneratio
ob meritorum excellentiam,
crebra invocatio
ob patrociniis potentiam
studiosa imitatio
ob virtutum praestantiam!

2

K JUBILEU RUŽI SUŠILOVEJ

(Dumka.)

Narcis Bohdalský

Praeludium.

VMALEJ IZBIETKE pri stoliku sedí mladík. Hrdo pozerá pred seba, oči mu iskria, tvár žiari mladostou a sviežostou uvažuje na ktorú cestu života má ísť.

Vidí pred sebou svet, ako sa mu míka, ako ho volá. Tam vidí svojich kolegov, ktorí si vyvolili svet, ktorí kráčajú vo vlnách života, ktorí sa oddali svetu. Vidí ich radosť, vidí, ako sa veselia, ako užívajú rozkoše svetskej. Počuje ich hlasy, počuje hudbu, spev

Už - už chcel zakričať: idem za vami! Ale čosi ho zadržalo a pred očami sa mu zjavil obraz iný. Hľa, jeho bývalí kolegovia, ktorí v tak veľkej radosi žili teraz v ohnivých mukách stenajú. Kričia o pomoc, volajú na tých, s ktorými sa vo svete zabávali, aby im pomohli, ale miesto pomoci sa im smejú

Nie, to nie je pre mňa, tam by som nebol nikdy blažený, tam by som iste zahynul

Ďalej pozera a uvažuje.

Odrazu zbadá jednu peknú záhradu, uprostred záhrady stojí pekná ruža, už zďalaka ju vidieť, len tak okúzljuje svojou krásou a vôňou okolo rôzne kvety v tisícich farbách ozdobujú kvetovú pláň

Ruža! Čože chce? Ako na mňa volá Ale čo to? Ruža otvára svoje listy a pomaly vychádzajú z nej junáci, ich oči sú bystré, neporušené, len tak žiaria múdrosťou Tvár čistá ani obloha za jasenej noci, svaly otúžené, praví obri. Na hlave majú zlatý diadém . . . ich prsia sú obrnené a na nich v zlatej žiare skvie sa znak ruže, znak tej ruže, ktorá ich vychovala, ktorá im dala vzdelanosť, ktorá z nich zrobila mužov pevnej vôle, odhodlanej mysle, mužov viery, nádeje a lásky mužov čestných, čistých - mužov oddaných Cirkvi a Národu V ruke držia kríž na ktorom je napísané: in hoc signo vinces

Kráčajú smelo do sveta.

Keď ich svet zazre hneď začne paľbu na kríž a na ružu no muži nezúfajú, začnú jemne, bratsky napomínať, hlásať nauku lásky a bratstva. Otvárajú poklady evanjelia podávajú Božský chlieb zkaženému svetu a stavajú do popredia kríž učia ľud vzdelanosti, hlásajú pokoj, lásku, čistotu, chudobu a večnú odmenu.

Niekdze dosiahnu svojho cieľa, ľudia sa k ním pridajú a nasledujú ich

No predsa sa najde veľa i takých, ktorí ich nenasledujú, ale ktorí im robia úklady. Áno najdú sa i takí, ktorí ich nútia, aby sa zriekli kríža, aby odhodili ružu - no to ich neodstraší, radšej podstúpia smrť.

Smrť - vzdýchne si mladík pri stoliku - na čo to? za koho? za ružu a za kríž? Áno za ružu, ktorá ich vychovala, ktorá z nich zrobila mužov - za kríž, ktorý ich spasil a vykúpil.

Za ružu, ktorá už veľa veľkých mužov odchovala - za kríž na ktorom zomrel Stvoriteľ sveta za ten kríž, ktorý večne žiť bude

Zomierajú za ružu, ktorá dáva sv. Cirkvi charakterných mužov - za kríž, ktorý stal pevne i vtedy keď sa slunko zatmelilo, keď skaly pukaly a hroby sa otváraly.

Áno, to sú tí, ktorí zomierajú za kríž Kristov a za Ružu Sušilovu!

Colloquium.

Bola noc. Vlahý vetrík preletoval ulicami; vôňa kvetín miešala sa s dychom večera; vzduch bol kľudný a milosrdný, všetko sa trblietalo, všetko sa ukludňovalo, všetko sa veselilo; mesiac bozkával stvorenia žiarou; všetko vnímalo pórami harmóniu, ktorá kypela z nesmiernej nehy vecí; v nekonečnu bolo čosi materského

A mladík ešte vždy sedel pri stolíku ešte vždy dumal

Na obloku ktosi zabúchal. Mladík sa strhnul. - Poď medzi nás, nerozmýšľaj toľko, poď s nami dáme si zahrať poď uvidíš, aký je svet pekný
Pekný?

Horkýže!

Nie, neidem s Vami!

Pozrite tam je kríž tam je pekná ruža

Nevidíte?

- Ha - ha - ha - ruža, kríž to nie sú veci pre nás, my chceme hudbu, tanec, rozkoš Pod len zkusíš.

Nie, neidem! Hľa, tam je kríž tam ruža Už idem

Vyskočil - vzpriamil sa, prežehnal sa a rovno utekal do veľkej kvetnatej záhrady k čarokrásnej ruži

Doniesli mu kríž a on prisahal vernosť Kristovi, ukázali mu ružu a on stal sa horlivým členom Ruže Sušilovej

Epilog.

Nesklamal sa. Obliekol čierny habit, obrnil si prsia, pripnul si ružu, do ruky vzal kríž a hlásal evanjelium hlásal vieru Otcov, učil ľudí vzdelanosti, učil dietky modliť sa, poslúchať rodičov - učil milovať Cirkev a vlasť.

Kde sa len zjavil všade ho radi prijali, lebo bol dobrým pastierom, bol dobrým pastierom, bol dobrým odchovancom Ruže Sušilovej

Keď narazil na odpor, nezúfal, neztratil mysle, ale pozeral na kríž myslel na ružu

V trpkých chvíľach života zašiel do kostelíčka, kľaknul pred tabernákulum a prosil o pomoc Tu sa mu otvorily poklady milosti a on celou silou čerpal balzám lásky a pokoja

A keď zacelil otvorené rany, znovu išiel hlásať kríž Teraz ho všetci počúvali a on vrátiac sa po veľkom úspechu domov, kľaknul znovu pred tabernákulum a dlho dlho až do svitu rannej zorničky šepotal slová: Buď zvelebený a oslávený kríž Kristov - sláva tebe Ružo Sušilová

B Ě M E N A Ž I V O T A .

Gabriel Ronaj.

KOMU NEZÁLEŽÍ na tom, aby poznával lidi, ten, jest-li mu to dovolují jeho příjmy, koupí si na dráhu lístek druhé třídy, zapadne do plyšových sedadel, zapálí si doutník nebo čte noviny nebo hledí z okna na krajinu nebo oddá se v klidu těla i ducha nějakému jinému požitku. Pravděpodobně sedí v československé republice v kupé sám anebo s nějakou menší společností, která obyčejně chová se slušně i ke knězi. Český pokrok ovšem neskrblí výjimkami. Jedeš pěkně, ale lidí nepoznáš.

Zato však třetí třída skytne ti co nejhojněji příležitosti k poznání lidí. Tu každý cestující sáhne bez okolků „in medias res“ svého srdce a podává ti hned esenci svého ducha. Obvykle je to žiravina, ale neboj se jí, neboť ona zžirá velmi jen toho, kdo ji nosí v srdci, kdežto tobě nemůže uškoditi. Ba může ti i velmi prospěti, umíš-li jako včela přeměňovati hořké šťávy v med.

Tak vám jedu 29. prosince 1927 Vlárkou k Brnu. Ve voze třetí třídy sedí nejpěstřejší společnost. V jednom oddělení Myjavané, v druhém několik žen, mezi nimiž jedna mladá, hezká, která má vedle sebe nůši tak velikou, že ji nemůže stěsnat do příhrádek na zavazadla. Opírá se o svou nůši majíc zavřené oči ale nespí, neboť občas oči otevře. Ve třetím oddělení pak sedí „lepší“ společnost. Soudě z jejich řeči, řekl bys, že jsou to úředníci, profesoři, učitelé nebo jim podobní lidé. Mezi nimi sedí též asi pětiletý hošík. Myslím, že až do mého vstupu bavili se tito poslední slušně. Ano, bavili by se i po mém vstupu slušně, kdyby nebylo mezi nimi jednoho tuze „vzdělaného“. Marná sláva, šidlo vyleze z měchu a vzdělanost z člověka.

„Jak se vám líbí na Slovensku?“ - táže se jeden v onom třetím oddělení. A otázaný odpovídá: „Až na ten fanatický lid bylo by to dobré. Ale to nemáte ponětí, jak ten lid je kněžimi zfanatisován. Když to pozorujete, myslíte, že jste ve středověku. Lid hrne se v celých procesích jako stádo na pouti, šoupá se po kolenách kolem oltářů a kaplí, brečí jako kozy a na zpovědnice se valí, div jich i s knězem nepřevalí. A kněz hrozí z kazatelny peklem a ohněm, smůlou a sírou, čerty a ďábly. Na pouti, to ano, ale aby obdělali doma své pole, to ne. Vždyť tam se pracuje na poli jako v Čechách před dvěma sty roky. A v kostele, to nosy utírají pro samý pláč, když je kněz zfanatisuje, ale sotva vyjdou z kostela, už se valí k židovi a za chvíli jsou pod to zvíře a už lítají nadávky a hádky a nože jsou venku a krev teče a vraždy jsou na denním pořádku. Ale ať lid žije jak chce, jen když chodí do kostela a nosí kněžím. Kněžím na tom záleží, aby lid zůstal v temnosti co nejdéle. Kněz dovede vládnout jen tam, kde je tma.“

To vám byla řeč! A ono třetí oddělení nábožně poslouchalo. Někteří Myjavané pozvedli sice hlavy a pohlédli směrem ke třetímu oddělení, ale mlčeli. Vlak se hnul a přerušil vyprávěcího. Ah, jak jsem děkoval Pánu Bohu! Myslil jsem, že „nezfanatisovaný vzdělanec“ ukončil svou přednášku a že já i ubozí Myjavané budeme mítí pokoj. Ale kdežpak! Ve Bzenci ten pán začal znova. Fanatismus lítal sem a fanatismus tam. Židé a kněži jsou prý jedna banda, ničící Slovensko hmotně i osvětově. O, proč na Vlárce ty zastávky jsou tak dlouhé?

V této trýzni nám přinesl částečnou úlevu onen pětiletý hošík. Také dosud poslouchal, ani nedutaje. Ale že snad nerozuměl anebo že mu bylo ošklivo dívat se na toho „nezfanatizovaného“, pojednou vyskočil, chytl do rukou regulátor na teplo a zimu, a zvolal pisklavým hlasem, jímž překřičel řečníka: „Tatínku, co je to?“ - Tatínek neodpovídal, neboť nábožně poslouchal přednášku. A chlapeček čím dále tím více křičel: „Tatínku, co je to?“

„To je regulátor“ - odpověděl tatínek konečně.

„Regulátor - regulátor - regulátor“, opakoval si chlapeček. Jistě slovo se mu zdálo podivným, i opakoval si je snad dvacetkrát, třicetkrát a tak vštěpoval v paměť. Hle, repetitio est mater studiorum. Je to již člověku vrozeno. Tatínek jistě mu řekl toto nečeské slovo, aby se synek tohoto hrozného výrazu lekl a přestal s otázkami dotírat. Ale chyba lávky. Hošík se zakousl do slova i do jeho významu.

„A nač je to, tatínku? - Tatínku, slyšíš, nač je to?“

„Tím se řídí teplo ve voze. Dá-li se ta páka nalevo, vniká sem potrubím

teplá voda a vzduch ve voze se zahřívá. Ale dá-li se páka napravo, přestane téct teplá voda a vzduch ve voze se ochlazuje.“

„Která páka, tatínku? Tatínku, která páka?“

„Nu, tato zde. Podívej se, dám ji napravo. Když tak zůstane, tak zde bude brzy zima. Nyní ji dám nalevo a dále se zde bude topit.“

„Ukaž, tatínku, já to dám“. Chlapec se chopil páky a otáčel hned napravo, hned nalevo. Radoval se patrně ze své síly i z toho, že chápe účel přístroje.

„A co je tu, tatínku, napsáno?“

„Tu nalevo je napsáno „Tepló“, tu napravo „Chladno“, aby lidé si zatočili, kam chtějí.“

Hošík se usmál. „A, tatínku, kde je to potrubí?“

„To je zde pod lávkou.“

Hošík sestoupil s lávky, sehnul se pod ni a hledal i zrakem i hmatem potrubí.

„Aha, je teplé!“ - volal vítězně - „teče jím teplá voda. A když se dá páka na druhou stranu, přestane téct voda a potrubí bude studené?“ tázal se.

„Ano.“

„Já to zkusím.“ - A hošík vylezl na lavici a otočil páku. Pak sestoupil a ohmatával potrubí. „Ale, tatínku, vždyť potrubí je pořád teplé“.

„To musíš chvíli počkat než se ochladí.“

Zábava s hošíkem byla roztomilá a pozornost všech se obrátila k němu. At vlak jel nebo stál, hlas hošíkův se rozléhal po celém voze.

Přijeli jsme do Kyjova a tam přistoupil k nám nějaký kněz.

To našeho „nezfanatizovaného“ bodlo do gruntu srdce. „Opravdu jsem rád“ - začal anebo pokračoval ve své řeči - „že jsem aspoň na několik dní dostal se z těch hrozných poměrů. To si můžete myslit, jak to tam bude vyhlížet o Vánocích. Lidé jsou celý den v kostele. Ani nevaří ani neumetou světnice. Jenom zehřejí, co den před tím uvařili. Na tak veliký svátek prý se nemá ani vařit ani zametat. Tak ve špině jsou přes ty největší svátky. A myslíte, že jim kněží řeknou, že čistota je nade všechno, že čistota je půl zdraví? Ne, nechají se je válet v té špině. Kněz má půdu jen tam, kde je tma a špína.“

Přichozím knězem to trhlo a patrně chtěl se do toho „vložit“. Ale nebylo toho zapotřebí, poněvadž opět začal náš hošík.

„Tatínku, co je toto? Slyšíš, slyšíš, tatínku, co je toto?“

„To je záchranná brzda.“

„Záchranná brzda, záchranná brzda, brzda -“ a hošík opět se učil patrně novému slovu. „A nač je to?“

„To kdyby tu byl nějaký sprostý a zlý člověk a chtěl někomu něco udělat, tak se za tu brzdu zatáhne jako za zvonek u dveří a ono to zazvoní strojvůdcům u lokomotivy a ti hned zastaví vlak.“

„Tatínku, já zatáhnu, já zatáhnu.“

„Co ti napadá? To bychom dostali velikou pokutu a trest, protože tu není žádného sprostého a zlého člověka, který by nám chtěl udělat něco zlého.“

„Není tu sprostého a zlého člověka“ - pochvaloval si hošík. „A co je tu napsáno?“

„Jak jsem ti už řekl: „Záchranná brzda“.

„Nač je, tatínku, to malé okýnko nahoře?“

„To je větrání. Když je zde horko anebo špatný vzduch, tož ta okýnka nahoře se otevrou a jimi se větrá.“

V tom si chlapec vzpomněl na své potrubí. Rychle se sehnul, ohmatal potrubí a volal: „Tatínku, už je studené, už je studené!“ a pak radosti cupal nožkami.

„A nyní dám tu páku zase na druhou stranu -“ a již vylezl na lávku a provedl svou.

„Tatínku, otevři to okýnko!“

„Ale dej už jedenkrát pokoj!“

„Tatínku, otevři okýnko“. - Otec musel otevřít a zavřít okýnko.

„A nyní tatínku, vasaď mě, já otevřu a zavřu“. - Otec vysadil synka a ten otevřel a zavřel několikrát po sobě.

„A jak toto okno se otevírá?“ - vyptával se hošík, když pochopil význam okýnka hořejšího.

„Již dej pokoj - páni již tě nemají rádi. Všechny obtěžuješ.“

„Prosím tě, tatínku, otevři mně toto veliké okno! Otevři, otevři!“ - volal více a více dorážejce.

Ale v tom se něco stalo, co hošíkovu mysl obrátilo docela jiným směrem. Hezká, mladá žena, opírající se o svou nůši, usnula a začala ze spánku žalostně naříkat; ale tak žalostně, že by to bylo kamenem pohnulo. Slzy z očí se jí sice nedraly, ale z hrdla vycházel nesmírně žalostivý nářek. Hošík vyskočil na lavici a díval se přes desku do sousedního oddělení, kdo to tak smutně naříká. Všecko ve voze ztichlo, jenom žalostivý nářek ženy se ozýval. Jaká tíha života to v ní naříkala? Jaká podvědomá trýzeň ji mučila? Byla to jistě větší tíha než-li ta její hrozná nůše? Tíha života!

Hošík zbledl, zesmutněl.

Žena všeobecným tichem a svým nářkem se probudila.

Hošík sedl a ani nedutal. Chápal v té chvíli tíhu života? Zdá se, že chápal cosi velikého, neboť se úplně odmlčel.

„Pak nemá být člověk socialistou“ - pokračoval náš nezfanatisovaný ve své přednášce. „Dobře se říká: „Čím bliž k Římu, tím větší socialista!“

„Za - sprosták!“ - zanařádal kněz, jenž přistoupil v Kyjově. - „Kdo to má zde vydržet s tímto sprostákem až do Brna? Buď odejdu anebo se pohádám.“

„Tak raděj odejděte.“

Kněz odešel, nechav příruční kufřík na místě, kdež seděl.

Slavkov!

„Tu v zámku bydlil Napoleon“ - vysvětloval náš nezfanatisovaný - „Škoda že pobryndal velkou revoluci. Dnes mohlo být na tom světě jinak. - A ten panák pořád nejde.“

Vlak se pohnul a náš nezfanatisovaný odešel do prostřední místnosti, do té, která v nových vozech nyní bývá uprostřed celého vagonu. Bylo tam zamčeno. Ozvaly se rány pěstí na dveře a pak kopance do nich. Však marně, dveře se neotevřely. Náš nezfanatisovaný se vrátil s nepořízenou.

Blažovice!

„Ten sak - - panák ještě tam sedí!“ - zuřil náš nezfanatisovaný.

Vlak se pohnul dále.

Nezfanatisovaný opět šel, odkud před okamžikem se vrátil. Ale dveře tam byly opět zamčeny. I jal se do nich bušit a kopati. V tom, co se rány rozléhaly, vstoupil do vozu průvodčí vlaku. S počátku se zarazil, upřel sluch v tu stranu, odkud zaznívaly rány a pak vyrazil bystrým krokem oním směrem. V okamžiku, kdy otevřel dveře, dělící naše oddělení od onoho, dopadl právě tam na dvířka prudký kopanec provázený slovy: „Potvoro černá, vylezeš nebo ne?“ Všecko to se rozlehlo celým našim oddělením, v němž po druhé se ztišilo, že bys byl slyšel zabzučení mouchy. Myjavané vstali a dívali se, co z toho všecko vykvete.

„Pane“ - zvolal průvodčí hezky důrazně - „proč kopete do těch dveří a děláte zde randál?“

„Pane, mluvíte se mnou slušně?“

„Já, pane, s vámi nemluvíím neslušně. Znova se vás ptám, proč kopete do

těch dveří a poškozujete cizí majetek? - Hleďte, zde znát na dveřích vaše kopance.“

„Pane, nekřičte na mne! Já jsem vzdělaný člověk a vy jste konduktér. Vaší povinností je s cestujícími jednat zdvořile. Nechtějte, abych vás té zdvořilosti naučil.“

„Pane, ve vašem jednání nevidím žádné vzdělanosti, ač jsem jen sprostý konduktér. Kdo jste, pane?“

„Jsem D. J., učitel ze Z.“

„Tak dobře, pane učiteli, to mně stačí.“

V tom však tatínek onoho hošíčka přispěl panu učiteli na pomoc. „Dovolte, pane průvodčí, co má pan učitel dělat, když ten kněz již tam sedí půl hodiny?“

„Který kněz?“

„Nu ten, co přisedl v Kyjově a jel s námi až do Bučovic.“

„Ale dovolte pane, ten kněz sedí od Bučovic v druhé polovičce vozu. Podívejte se, že ho tam uvidíte.“

Myjavané rozřehtali se smíchy. Některým až slzy z očí se lily. Jeden z nich pospíšil si nahlédnout do oné části vozu a vrátil se slovy: „Lele, brati, tam panáček sedí a pokojně si fajčíjů.“

Vozem se ozvala druhá salva smíchu.

Nezfanatisovaný sedl si na své místo a hleděl, jak by chtěl spálit všechny kněze a fanatiky.

„Tak, pane, my se ještě uvidíme“ - loučil se s ním průvodčí.

*

„To je kříž s těmi lidmi“ praví mně ona mladá žena s nůši. „My máme u nás právě takové. Všeci odpadli od víry, a enom dědinů vládnů a katolíkům nadávat.“

„Odkud jste paní?“

„Z „B.““

„A kam jedete?“

„Do Mostu v Čechách a do okolí. Hausíruju s plátnama.“

„Chudátko, to máte tu nůši velmi těžkou.“

„Ba těžká. Člověk se shání těžko po živcbyti.“

„Život je těžký.“

„Což vy, velebný pane, máte to lehký.“

„Myslíte, paní, že s takovými lidmi, jako je ten pán je lehkó žít?“

„Chudáčku, je mně vás líto.“

*

Myslíte, drazí čtenáři, že ten pán mluví na Slovensku tak jak mluvil tehdy ve vlaku? To by si s ním Slováci zatočili. Tam on otravuje opatrně. Ale ve vlaku třetí třídy otevřel upřímně celé své srdce a ledví. Prostota třetí třídy takřka dráždí k upřímnosti.

Jsem přesvědčen, že i ten hošík pohyboval by se méně volně, kdyby jel ve druhé třídě. Jistě by nebyl projevil tu živelní hltavost života, již se vyznačuje dětství asi do pěti, šesti let. Kdy pak asi tento hošík si zanaříká se sna pod tíhou žiti?

A myslíte, že to nebylo břímě života, jež onoho pána přivedlo k té nefanatičnosti?

O, břímě žiti je těžké. Velmi těžké je jeho toho, v jehož nůši je svázáno plátno a jiné podobné hmotné věci. Ale nejtěžší je ono břímě, jež si navázalo do své nůše nepravosti. Pod tímto břemenem člověk upadá do zuřivosti.

Pomerně nejméně je těžké ono břímě, o němž je psáno: „Břímě mé jest lehké.“ O tomto se vyjádřila svatá Felicity: „Onde (při mučení) bude ve mně jiný, kdo bude trpěti za mne, poněvadž i já budu za něho trpěti.“

Psáno o svátku sv. Perpetuy Felicity.

N A Š A B U D Ů C A Ú L O H A .

Fr. Osvald Bednár, O. F. M.

PREDSTAVME SI toto - akoby ozajstnú skutočnosť: Kristus Pán chodí po zemi, jako za oného času - za času svojho tuzemského dejstvovania. Chodí po svete, ale neučinkuje verejne, nevyučuje, nerobí zázraky. A načo by to aj robil! Čo už raz prekonal, niet príčiny, aby to znova opakoval. Celkom tajne a nepoznane, ako jednoduchý pcestný, chodí od dediny k dedine, od mesta k mestu, akoby chcel bedlive vyzkúmať poriadky a pomery terajšieho ľudenstva. Kde - tu si odpočinie, keď ho prijmu, a keď ho neprijmu (ach, veď to i za oného času tak bývalo), ide ďalej. Tak sa zdá, že jeho terajší úkol je dvojaký: spoznať svoje ovečky a spoznať svojich pastierov. O svojich ovečkách má už dôkladnú zkušenosť, ktorej dáva váhu tymito slovami: „Ovečky moje, ako to, akože to s vami? Veď sú medzi vami niektoré verné, niektoré poblúdené a poniektoré ztratené“.

„A, jakože je to s tymi mojimi pastiermi, ktorých som si sám vyvolil k tomu, aby boli ochranou a zástitou môjho stáda?“ - povie si Kristus Pán a poberá sa k najbližšiemu duchovnému vo svojej ceste.

„Pokoj ti prinášam i domu tomuto!“ Pozdravil Kristus Pán duchovného vkročiac do izby.

„Pozdrav Pán Boh!“ - odvetil obstarý už kňaz. „Kto si, čo nesieš a zkade prichádzaš“.

„Som Kristus a chodím po svete“.

„Akože to, Pane môj, ako?“ - vrhnu sa kňaz na kolená.

„Chodím po svete len tak jednoducho a hľadám ľudí dobrej vôle“.

„Pane môj, v dobrom čase prichádzaš. Pomôcť treba, pomôcť ľudenstvu; kriesiť, obúdzat, uviesť na pravú koľaj. Ó, Pane môj, nevyhnutne si potrebný!“

„Nie, služobníku môj; neprichádzam verejne, neučinkujem, nevyučujem“.

„Ach, Pane môj, hľa, nutné je to, abys' znova učil; veď nás, tvojich poverených, už len málokto počúva. Asnád' už len tvoje slovo...“

„Moje slovo je v evanjeliume. Evanjelium - toľ moje živé slovo; kto tomu nechce porozumieť, neporozumie ani mňa“.

„Pane môj, Pane! Nedaj sa zastrašiť tým, že kúkoľu mnoho. Veru, keď ty sám sa neuješ diela, neviem... ale naše úsilie nezvedie mnoho. Len pozri, mnohí z tvojich najvernejších ťa opúšťajú a najviac je tých, čo sú ľahostajnými. Oj, urob to, Pane, ostaň medzi nami, daj sa spoznať, vyučuj, káž, rob zázraky dľa tvojej najsvätejšej vôle; zachráň nás, zachráň ľudstvo od predčasnej záhuby, obnov ešte raz dielo vykúpenia. Ó, Pane, ostaň s nami!“

„Dielo vykúpenia som bol prekonaný už za oného času. Není písano, že Syn Boží má byť dva razy ukrižovaný. Ja som už za oného času povedal v podobstve o Lázarovi: „Keď neposlúchajú Mojžiša a prorokov, ani keby niekto z mrtvych vstal, neuveria.“ (Luk. 16, 31.) Ostaň s Bohom“, zavzdychnuť Kristus Pán a odišiel.

A bral sa Kristus Pán svojou cestou ďalej. „Ach, no, jak sú všetci takí...“ premýšľal cestou Kristus Pán, a už ani veľmi nemal vôle robiť ďalšie návštevy. Jeho Božské srdce ho bolelo, že nenašiel porozumenia hneď po prvý raz, aké by bol očakával. I zdálo sa, jako že váha Kristus Pán, či má už odísť k Otcovi, či má sa nechať ešte zarmúcováť podobným spôsobom. Cestou však, čo sa týmito myšlienkami zapodieval, zrazu sa stretol s jedným mladým kňazom, ktorý práve šiel do neďalekého kraja missie držať. Kňaz, vnútorne osvietený, poznal hneď Krista Pána.

„Pane môj, Pane“, volal kňaz hodiac sa na tvár. „Poznávam ťa, ty si to, ty, ktorý prichádzaš nie zázraky robiť, ale aby si sa presvedčil, jako sa plní tvoja svätá vôľa. Hľa, Pane, stádo veľké, ale pastierov málo. Ó, Pane, zdvojnásobní námahu našich rúk, chceme ešte väčšmi pracovať na diele spasenia; daj nám svoje sväté požehnanie! A nechod už ďalej, nenamáhaj sa, vráť sa k svojmu Otcovi, veď na to si nás vyvolil, aby sme ťa my zastupovali; a za oného času ty sám si riekol o svojich zastupcoch - apoštoloch: „Kto vás počúva, mňa počúva“. (Luk. 10., 16.). Nuž, tí, ktorí nás nebudú chcieť počuť, zaiste ani teba by nepočúvali“.

Kristus Pán, pozdvihol ruku svoju, požehnal kňaza, a zmizol, aby sa zasa navrátil k svojmu Otcovi. - -

Myslím tento posledný spôsob jednania tu uvedenej legendy je nám zaiste zrejmy. Áno, kňaz má byť poslom, poslom Veľkého Kráľa, jako to i sám sv. František z Assisi o sebe bol povedal. Poslanie kňazové je od samého Krista Pána, tedy kňaz k svojmu úradu je poverený Božským Spasiteľom a v dôsledku toho je i skutočným jeho poslom. Avšak posol, ako taký, má u seba aj známky, ktoré ho hodnoverne vždy a všade charakterizujú. Ostatné to už záleží len na vľudnosti alebo na zatatosti ľudu, či ho ozaj za takého má alebo nie.

Ani sa netreba pozastaviť nad tým, že sa nájdú i takí, ktorí pre svoju tvrdosť zaznávajú toto kňazské poslanie. Kňaz je pre každého kňazom, a každému ten istý cieľ, tedy i tie isté prostriedky podáva. Kto ale opovážlive pohŕda kňazom, pohŕda i svojim nadprirodzeným cieľom, ktorého je kňaz sprostriedkovateľom. Náš Božský Spasiteľ výslovne hovorí: „Kto vás počúva, mňa počúva, kto vami pohŕda mnou pohŕda, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý mňa poslal“. (Luk. 10., 16.).

Z týchto slov vysvitá jasne i to, za jakého má byť kňaz považovaný. Máme byť tedy vo svojej budúcej kňazskej úlohe v tom presvedčení, že sme opravdivými poslami Kristovými. Musíme si byť najprv sami povedomí svojho povolania a poslania, keď chceme, aby sme boli uznávaní za takých, jakých si nás náš Božský Majster vyvolil. Kňaz, hľa, má byť verným a uznaným sluhom Božím v očiach ľudu. Krásne to vystihuje sv. František vo svojej záveti: „Nechcem hľadať hriechu na nich, lebo Syna Božieho rozoznávam v nich“. Avšak „qui vult linem, vult media“, hovorí zásada filosofie. Buďme takými, a dôjdeme i toho cieľa, že nás budú za takých skutočne aj považovať.

MODLITBIČKA K SV. TEREZII JEŽÍŠKOVĚ.

*Květinko bílá z Lisieux,
dej nám jen kousíček sebe!
Miláčku Panny Marie,
sesyp nám růže, lilie
v slzavé údolí s nebe!*

*K Synu i Matce lásku vlej,
za nás pros u Něho, u Ní!
Vítězit v světě pomáhej,
toužícím duším citit dej
nebeských ctností svých vůni!*

*Milujem s Tebou Marii,
s Tebou chcem milovat Krista!
Krása Tvých ctností - lilii
v žití se příklad rozvíjí,
Ježíše snoubenka čistá.*

O POMĚRU PRAŽSKÉ RŮŽE SUŠILOVY K RŮŽI SUŠILOVĚ V BRNĚ.

Karel Nykodým, Praha.

MÁ-LI SE uskutečniti nějaká velká myšlenka, nestačí k tomu jednotlivci, kteří pracují na různých místech, aniž by jeden o druhém věděl, ale je k tomu třeba soustředění všech nadšených a obětavých jedinců v jeden celek, kteří pak v něm pracují společnými silami za vytčeným cílem.

A toho si byla dobře vědoma hrstka bohoslovců brněnských a proto, když před 50ti lety zakládala první literární jednotu bohosloveckou v Brně, neomezila se jen na Brno, ale ihned navázala též styky s nadšenými bohoslovci seminářů jiných, aby snáze mohla dosáhnouti vytčeného cíle, roznítiti totiž opět mezi českými bohoslovci posvátný oheň lásky k církvi svaté a drahé vlasti, posílití je v lásce k milému jazyku českému, tehdy velmi opovrhovanému, a povzbuditi je k podporování a odebírání dobrých českých knih. Vydatného pomocníka ve svých snahách našla brněnská Růže Sušilova jednak v Museu, jež vydávala a v němž seznamovala bohoslovce jiných seminářů se svou činností a nabádala je k založení podobných jednot, a jednak v četných provoláních, jež rozesílala po seminářích v naší vlasti.

I v pražském semináři zaznělo provolání brněnské Růže Sušilovy. Bylo to poprvé r. 1878. Ale jen zaznělo, výsledku však nepřineslo žádného. Bylo třeba mocnějšího hlasu, který by vyběhl pražské bohoslovce k vzájemné, svorné práci

a k odbírání bohosloveckého časopisu *Musea*. Stalo se tak r. 1881 dopisem tehdejšího brněnského bohoslovce Koubka, který mezi jiným píše: „Proto z toho srdce nabízíme vám přátelství naše upřímné, podejte nám svoji práci a poďte s námi cestou jedinou. Přijměte *Museum* za orgán svůj a všech nás společný a podporujte je jak hmotně, hojně je odebírajíce, tak i duševně - hojně do něho přispívajíce.“

A skutečně tento dopis měl již účinek. Někteří bokoslovci začali *Museum* odebírat a jeden též posílá tam svou práci, jak patrně z dopisu z r. 1882: „Brzy vyjde číslo 7, které přinese a ozdobeno bude první prací, nám z matičky Prahy zaslanou“.

Od r. 1881 můžeme pozorovati již pravidelnou korespondenci mezi brněnskou Růží a některými pražskými bohoslovci. Jaký duch vzájemné lásky, svornosti a upřímnosti vane z těchto dopisů, možno poznati z tohoto:¹⁾ „Jediné mám přání, abychom se v roce příštím ještě více sblížili a seznali, než bylo dosud možno. Poznejme se a přilněme k sobě láskou bratrskou; pak budeme jednati svorně v boji proti pohanské osvětě dnů našich, proti nepřátelům církve naší a národa našeho.“

V té době ovšem ještě neexistovala pražská R. S.; ještě nebylo vhodné půdy pro založení. Bylo to až v r. 1885, kdy došlo i v pražském semináři zásluhou bohoslovců IV. r. Ed. Šittlera, Ant. Podlahy a jiných k založení literární bohoslovecké jednoty, jež nazvána po velikém národním buditeli a knězi moravském Růží Sušilovou.

Po založení Růže Sušilovy v Praze nastává ještě čilejší styk mezi Prahou a Brnem. Pražští bohoslovci ve větším počtu začínají odebírat *Museum*, přispívají do něho svými pracemi daleko hojněji než předtím, radí se s brněnskými kolegy o důležitých otázkách, o pořádání bohosloveckých sjezdů, o úpravě *Musea* atd. V pozdější době ovšem poněkud prvotní horlivost ochabuje, jak můžeme viděti z dopisu z r. 1904, v němž je vybidnutí k horlivějšímu odebírání *Musea*, anebo z dopisu z r. 1906, kde se opět snažně prosí o nějakou báseň nebo článek pro *Museum*.

Doposud bohoslovci pražští a brněnští zůstávají svorní. Teprve r. 1910 po velehradském sjezdu nastává jakési nedorozumění mezi Prahou a Brnem stran *Musea*. Toto nedorozumění snaží se napravit tehdejší předseda brněnské Růže Sušilovy Pospíchal v dopise, kde píše: „Jsem také ochoten poskytnouti Vám 3 archy *Musea*, jestliže si je vyplníte. Tyto tři archy by mohly později býti vydány jako zvláštní otisk *Musea* a výtěžek z nich by byl Vaší Růže Sušilovy.“ O něco dále pak praví: „O nějakém separatismu vůbec mluvit nechci, vzdáv by to byla zrada naší společné věci.“ V jiném dopise upřímně vybízí pražské bohoslovce k společné práci v novém roce 1911, ve kterém připadá též 25leté jubileum založení pražské R. S. Pražská Růže Sušilova na počest tohoto jubilea koná slavnostní akademii dne 9. ledna 1911 v zimním refektáři v Klementinu, k níž dostává mnoho blahopřejných telegramů. Mezi nimi byl též telegram, zaslaný brněnskou Růží Sušilovou, který zní: „V den vaší radosti, která je i radostí naší, dlíme ve vzpomínkách svých mezi Vámi, nechť akademie vaše, již plného zradu ze srdce přejeme, stane se satisfakcí za dosavadní vaši blahodárnou činnost, zároveň však novou vzpruhou pro těžké doby příští. Bůh žehnej mladistvému nadšení.“ - V tomto roce jubilejním dává brněnská Růže pražské Růži k dispozici skoro celé jedno číslo *Musea*, aby je vyplnila věcmi, majícími vztah k jubileu.

Zdálo by se tedy, že nedorozumění je již odstraněno. Než není tomu tak. Jakási neshoda ještě trvá. Pražští bohoslovci stěžují si totiž na odstrkování

¹⁾ Dopis z r. 1882 od boh. III. r. Jos. Kašpara.

v Museu a hrozí přerušением styku. Proto brněnská Růže, aby neshodu napravila, dává pražské Růži ještě jedno úplně samostatné číslo k dispozici. Teprve těsně před válkou v r. 1913 situace se vyjasnila mezi Prahou a Brnem, jak vidno z dopisu tehdejšího redaktora Museu, který si pochvaluje, že Praha dosáhla toho roku 100 odběratel Museu. - Tuto opět svornou práci přerušuje však záhy smutné období válečné, kdy sice styk ihned nepřestal, ale ochaboval čím dál tím více, až ve š. k. r. 1917-18 přestal úplně.

Přichází státní převrat. Řady bohoslovců značně ztenčeny, Museum tři roky nevychází, poněvadž nebylo dosti těch, kdož by do něho přispívali, ani těch, kdož by je odbírali.

Teprve znenáhla probouzí se Růže Sušilova v Praze opět ze svého spánku, do něhož upadla ve válečných letech, a s velmi malým počtem²⁾ členů, za to však nadšenějších a obětavějších, než za doby dřívější, zahajuje novou činnost v osvobozené vlasti. Přizpůsobuje stanovy³⁾ požadavkům nových poměrů a vytyčuje si pro budoucnost hlavně 3 body: 1. Renaissanci čistého katolického života podle norem sv. Evangelia, tradic a kanonů sv. církve, 2. pilnou součinnost s ostatními semináři, a to nejen československými, nýbrž i slovanskými vůbec, 3. navázání užších styků s katolickými akademiky a středoškolským studentstvem.

Ihned po obnovení P. R. S. začíná též styk s brněnskou Růží, na její přání posílá jí pražská Růže své nově upravené stanovy, dle nichž si brněnská Růže upravuje své. Vzájemný styk ještě více se utvrzuje, když v r. 1921 začíná vycházeti Museum. Od té doby styk, plný svornosti a vzájemné lásky, trvá až dodnes a je jistě přáním nás všech, aby s pomocí Boží trval i nadále.

K ČINNOSTI DRA BEDY DUDÍKA V DOBĚ PŘEDBŘEZNOVÉ.

Václav J. Pokorný.

PROTI Bedu Dudíkovi česká veřejnost nezhostila se dosud předsudků. Vídeňské známosti a jeho obliba u dvora panovníkova podnes se mu vyčítají, ač právě ony umožňovaly Dudíkovi v nejednom případě - jak je prokázáno - prospěch českých věcí. Z archivu rajhradského kláštera je patrné, že mnohé české vůdčí osobnosti a korporace obracely se na dra Dudíka, jehož vliv ve dvorských a vládních kruzích vídeňských jako někdejšího průvodce císařova na jižní bojiště r. 1866 i později na cestě do Orientu, historiografa řádů německých rytířů, významného organisátora světové výstavy r. 1873, vládního rady a konečně českého opata třebičského byl zřejmý, aby jejich žádosti vyjednával, podporoval a doporučoval. Stačí tu zatím uvést jeho zákrok ve prospěch ponechání českého vyučovacího jazyka na gymnasiu v Třebíči a propuštění J. Skrejšovského z vyšetřovací vazby r. 1873.¹⁾ V obojím případě podjal se Dudík intervence ve Vídni na žádost poslance dra Ant. Mezníka.

¹⁾ V praž. semináři v r. 1919-20 jen 18 č. alumnuů, v r. 1920-21 jen 11.

²⁾ Ročenka boh. čl. 1921, str. 83.

³⁾ Hlídko 1921, 431.

V životě Dudíkově možno rozeznávat dvojí údobí: od let 1840tých a po r. 1860, kdy po vydání prvního svazku německých dějin Moravy pro názor o poloze starého Velehradu byl takřka z českého národa vyhoštěn. Příkré útoky se strany katolické i národní na něho podnikané snad byly jednou z příčin, že zemský historiograf moravský zatrpkl a ve své ctižádosti, již mu současníci vytýkají, uražen, národním životu českému docela se oddálil.

V období prvním vystupuje Dudík jako mladistvý nástupce svého řeholního spolubratra, slavného topografa Řehoře Volného na brněnském filosofickém ústavu jako profesor klasické filologie a všeobecných dějin. Z let velmi blízkých roku 1840 dochoval se zajímavý koncept dosud neznámé německy psané opery Dudíkovy „Jaroslav, oder der Räuberhauptmann“, jejíž romantický děj odehrává se v Čechách v 15. století.²⁾ K práci národní nadchnul prý ho Sušil.³⁾ Už r. 1843, jak víme z dopisu Al. V. Šembery,⁴⁾ vyučuje studenty češtině, zakládá pro ně českou knihovnu, přispívá do Musejníku,⁵⁾ úporně se domáhá, aby na brněnské filosofii zavedeny byly také přednášky o řeči a literatuře české. Po dlouhém protahování u vídeňské dvorské komise nad studii a v Brně u nadřízených úřadů církevních, když nástupcem šlechtěného biskupa Gindla, jenž podobné snahy dozajista byl by býval podporoval, stal se hr. Schaffgotsche, docílil 22. března 1846 aspoň toho, že mu povoleny byly dvakrát v týdnu mimořádné bezplatné přednášky z řeči české, s právem veřejných zkoušek a vydávání platných vysvědčení. A již 26. března profesor Dudík svoje čtení zahájil slavnostní řečí, kterou již samu v sobě možno pokládati za velmi významný literárně-historický dokument.⁶⁾

V Praze tuto činnost Dudíkovu vítali s velikou radostí. „Velice nás těší“ - píše mu J. E. Vocel 3. července 1846 - „že se v Brně jazyka českého, na Moravě bohužel velmi opovrženého ujímáte a jemu veřejně učíte. Děkuji Vám za toto blahodějné podniknutí jménem mnohých s vlastní dobře smýšlejících Čechů a přeji Vám neohroženost a statné vytrvání na krušné dráze, kterou jste nastoupil. V brzku bohda též i naše vláda, poznávši blahé výsledky snažení našeho, takovýto prospěšný, konservativní směr schvalovati bude“.

Ovocem této činnosti učitelské byla zajisté příručka české literatury, upravená podle díla Jungmannova. Titulní list její zní: „Přehled Historie literatury českoslowanské. Sepsal Dr. Beda Dudík, profesor řeči a literatury českoslowanské na filosofickém ústavu v Brně“.⁷⁾

Dudík poslal rukopis do Prahy J. E. Vocelovi, který zprostředkoval

²⁾ Opera má 4 jednání a vystupují v ní: Jaroslav, Jarmila, Slavník, Marianna, Mojmar, Ludmila a Horomír.

³⁾ *Obzor*, 1905, 245. - Dr. Pavel Vychodil: František Sušil, přes četné zmínky o Dudíkovi výslovně toho neuvádí.

⁴⁾ V Holomouci 7. června 1843. - „S potěšením vyrozuměl jsem z listu Vašeho zprávu o nově založené knihovně české a Vašem chvalitebném snažení, napomocí (!) zanedbanému našemu vlasteneckému jazyku i cvičením. Domýšleje se však, že teprve po prázdninách s vyučováním počátek učiniti zamýšlíte, a chtěje Vám dle žádosti Vaší literaturu, jižto jsem letos přepracoval, dát opsati, prodléval jsem s odpisem, až nyní se dovídám, že již skutečně české a anglické hodiny dáváte. - Zdar tedy a požehnání čestnému podnikání Vašemu!“

⁵⁾ R. 1845 stál o smlouvě mezi císařem Rudolfem II. a arciknížetem Matyášem roku 1608.

⁶⁾ Otisknuta jest v „Archivu literárním“ (při Arše) II. 1921, 201 n.

⁷⁾ Hýsek, *Literární Morava*, 76, ji pouze letmo registruje.

u Jungmanna dovolení k tisku.⁸⁾ Vocel sám s počátku kompendium toto Dudíkovi schvaloval: „Práce tato jest dle zdání mého dobrá, a poněvadž v krátkosti dosti jasný obraz literatury české podává, myslím, že až tiskem vyjde, pro potřebu studujících zvláště na Moravě výborně se hodí.“⁹⁾ Později však připojil se k odsudkům Fr. Palackého a V. V. Tomka, kterým rukopis byl předložil: „... tito pánové k tomu neradí, aby onen výtah z historie literatury tiskem vyšel, poněvadž to pouhá kompilací jest a zběžný výjimek z Jungmannové Historie literatury české, která co nevidět vyjde [v 2. vyd.] a za laciný peníz se prodávati bude. Mé zdání jest, že by jste vydáním tímto do škody přišel; ostatně se tady rozneslo, že jste skrze nadzminěný rukopis s p. prof. Šemberou v nepříjemné jakési nedorozumění vstoupil. - Myslím konečně, že by mnohem užitečněji pro naši literaturu a vzdčlanému Vašnosti duchu přiměřeněji bylo, kdyby jste ne pouhou nomenklaturu, nýbrž obšírnou charakteristiku rozličných dob literatury české, na způsob díla, ježto Gervinus v německé literatuře sepsal, podniknouti a k prospěchu národa česko-moravského vydati ráčil“.¹⁰⁾

Dudík přes to, jak svědčí řada úředních čísel na titulní straně, rukopis předložil cenzuře a počal s tiskem. Vyšel však toliko první arch formátu malé osmerky, další - dle vlastnoruční jeho poznámky - zarazil r. 1848.

O účasti Dudíkově na událostech r. 1848 cenné zprávy poskytuje jeho korespondence s hr. lichnovským¹¹⁾, - jeho názory toho léta - velmi pozoruhodné! - a zvláště jeho vlastenecké smýšlení nejlépe podává jeho sešitkové dílo „Mährens gegenwärtige Zustände vom Standpunkte der Statistik“ (1848).

P O V Á L C E .

Karel Mezihořský.

STUDENÝ VÍTR z bojišť rozehnal všechny poslední líbezné obláčky romantického chápání kněžského života i seminární přípravy k němu. Veta je po idyle, která dříve, ještě před 30—50 lety, tak příjemně opřádala život, na př. venkovského kněze — jemnostpána. Ten býval nejvyšší hlavou obce a celé farnosti, rozhodující svou autoritou vedle věcí duchovních i v záležitostech jak veřejných, tak rodinných, byl otcem cťným a milovaným celou velikou rodinou své farnosti. Práce jeho, i když snad u všech nenalézala nejlepší půdy a úspěchu, aspoň nepřítel neměla a byla uznávána. Odtud ten klidný, patriarchální skoro život, v němž bylo dosti času na pěstování zemědělství, různých zálib a společenských schů-

⁸⁾ „Panu Jungmannovi jsem dle přání Vašeho rukopis předložil; on proti vytisknutí jeho ničeho nenamítá a dobrého zdaru mu přeje“. V Praze 7. května 1847. - Jungmann vlastní rukou připsal německy - „aby se censura podle toho řídití mohla“. (Vocel) - „Gegen die Herausgabe dieses Compendiums meiner Literatur (1825) und um so mehr gegen die Zusätze zu demselben habe ich Nichts einzuwenden. Prag den 18. März 1847. Josef Jungmann“.

⁹⁾ 7. května 1847.

¹⁰⁾ 7. února 1848.

¹¹⁾ „Beda Dudík o událostech r. 1848“, Hlídka 1926, 441 n. Srov. též dopis Bedova bratra Antonína z 22. května 1848, otisknutý v „Archivu literárním“ II. 1921, 271.

zek; život, jenž byl příjemný již sám v sobě, jež bylo možno žít pro sebe — a proto ta touha po něm jako po životě vyvolených již na této zemi. Podle toho pak ani příprava v bohosloví nevyžadovala zvláštního úsilí nebo obětí, ať v životě duchovním, ať ve studiu, poněvadž se jich venku nepotřebovalo; stačila přísná kázeň vnější a plnění společných povinností, aby se vychoval kněz, který době zcela vyhovoval. A nebyli to kněží proto snad lehkomyšní nebo špatní. Jim tato výchova úplně stačila, poněvadž již rodinná zbožná výchova byla pevným základem křesťanského i kněžského charakteru; veřejný život i studie byly prosyceny mravností i duchem ještě převážně křesťanským, takže víra i mravnost studentova se mohla rozvíjeti i v kritickém věku bez těžších otřesů. V bohosloví pak stačilo orientovati ducha studiem v žádaném směru; v mravním, duchovním ohledu jen doplniti, formálně uceliti, co v duši samo uzrávalo. Ovšem, výchova k aktivitě, apoštolátu a duchovnímu prohloubení to nebyla. Nad to jednotlivci, kteří šli do bohosloví s nějakým mravním kazem nebo z důvodů jen vnějších, ti tam nápravy, nebo pravého povolání zřídka dosáhli (ačkoliv předpisům zcela vyhovovali) — a pak byli na pohoršení. Nebyl tedy ten klid a pokoj — pod státní ochranou — zcela zdravý. Náboženský život povrchněl — a místo horlivosti pohodlnost, netečnost a požívačnost tak rozežíraly kněžská nitra, že hromadný kněžský odpad a rozkol v r. 1920 byl jen posledním, nutným stadiem toho dlouholetého vývoje.

Zato však současně s touto katastrofou kněžského rozvratu počal obrat. Jednak rozkol sám zburcoval mnohé kněze dobré vůle, aby zdvojenou horlivostí napravili pohoršení padlých bratří. Poznali z té trpké zkušenosti, že pro kněze prostřednosti není; buďto se snaží o důsledný život a horlivost kněžskou, anebo upadá, až, dle okolností, klesne úplně. Mravní a náboženský stav lidí po válce, zhoršený ještě rozkošem, volal sám po rychlém, rozhodném vynaložení všeho úsilí na záchranu toho, co zachrániti ještě možno. Bylo nutno rozřehnat se s idylou pokoje a míru a vrhnouti se do boje. Našlo se, bohudíky, mnoho takových odvážlivců i mezi těmi nejstaršími, kteří lepší časy pamatovali, a přece se rychle přizpůsobili době, že s mladistvou silou, s moderními zbraněmi pastoračními se pustili do boje. Nejvíce bojovníků však vydaly řady mladých, zvláště bývalých vojáků.

Ti přišli do bohosloví především bez jakýchkoli soukromých, sobeckých tužeb. Na vojně nic dobrého neužili, naopak hladu a strádání zvykli, proto netonuli v elegiích na staré, dobré časy bohoslovecké i kněžské. Spokojili se skrovnými poměry a stravou seminární — do budoucnosti pak si žádných snů nedělali. Co hlavního však: byli zvykli ne klidu, ale obětem, boji; proto ta touha v nich, zase v boji uplatnit své síly, ale za lepší zájem, než tam na frontě. Brali tedy celou přípravu bohosloveckou velice vážně, třeba při tom veselé myšli neztratili —; bylo pozorovat, že jsou ve svém živlu a všechny síly k jednomu cíli napínají: býti dobrými vojáky Kristovými. A jak by ne; vždyť poznali sami nejlépe na svých kamarádech bídu těch duší, bloudících bez Krista a proto, když sami se od ní nenakazili, musila v nich vzniknouti touha — pomoci, zachránit hynoucí, nebo aspoň zabránit, aby druzí k takovým koncům nedospěli.

A tato generace vojáků to byla, která obnovila „Museum“, nelekajíc se při tom velikých obtíží hmotných. Začato „Ročenkou“ na r. 1920. Na to r. 1921 přikročeno opět k pravidelnému vydávání M. Dopisovatelů bylo málo - následkem mizivého počtu bohoslovců. A co byli bohoslovci, ty bylo potřeba stálou korespondencí teprve získávat, aby se zase obnovil kruh dopisovatelů „Musea“ ze všech seminářů. Dík pochopení u našeho

kněžstva, jež přispívalo i dary (též obětaví laikové se našli), blížilo se M. povolna předválečnému rozsahu a významu. Stará, dobrá tradice dosavadního M. (poslední ročník Peckův 1918) převzata a dle zkušenosti a potřeb doby přizpůsobena, jak vyjadřoval obraz i heslo na obálce: Od hvozdu Šumavy ke štítům Tater: „Za vlasti víru, za vlasti ctnost“ - rozleť se volání ve svatý boj! Jak toto heslo a obraz, tak i nový duch M. a Ročenky byl dílem především našeho básníka a malíře, býv. technika, Rudolfa Suchého († 1924). „Tatíček“ (tak jsme mu říkali pro jeho stáří a vážnost) byl mezi námi jako prorok, který dával směr a vtiskl M. svůj hluboký ráz. Všichni hlavní spolutvůrci obnoveného M. (Ročenky) a jeho redaktoři: Jeřábek (Lutislav), Hudeček, Jančík, Benáček — vážili si jeho spolupráce a se zdarem snažili se M. v jeho duchu vésti. A duch M. — to byl pak duch bohoslovců.

Válka tedy to byla, která vytříbila a zrovna obrodila kněžského ducha v našich seminářích. Myšlenka boje, vnuceného hrozcí zkázou národa, ta pronikla celou výchovu, studium i meditace seminární, ta pudila též k samostatné práci tiskové, sociální, spolkové v bohosl. jednotách. Touhou všech bylo: vyzbrojit se pro ten boj venku především vlastním ryzím charakterem kněžským i potřebnými schopnostmi a prostředky k vedení druhých. Připravovati se ovšem v tom duchu poctivě v semináři - a pak praktikovati to důsledně v duch. správě, vyžaduje hodně práce a sebezapření. Ale víte, kde se tomu bohoslovec nebo novokněz naučí (ovšem jen, když chce)? Co totiž může býti praktickou školou kněžské askese a pracovitosti? Zase vojna!

Myslím vojenskou službu, jak nás k ní nutí v republice zákon. Ne, že bych ji nějak schvaloval - církev ji ne bez příčiny pokládá za irregularitu a jistě jen z úplné nezbytnosti uděluje dispens; každý nezaujatý člověk vycítí, jaký je to stav a život klerika nedůstojný. (Říkali nám i kamarádi Sokoli: „Vás sem také nemuseli volat. Bez vás několik už by se ta republika obešla“). A působení vojny na duši? - Kolik bohoslovců se již do semináře nevrátilo?!

Chci tu však poukázati na to, jak lze využití k dobrému i tohoto zla, pokud nemůže býti odvráceno. Má utužití charakter klerika tak, jako jej utužila válka těm, kteří z front přišli do alumnátu.

Několik dokladů. Tak první ctnost klerika: pokora, poslušnost. - Vzpomínám, jak mi to k pláči sevřelo srdce, když jsem o první „propustce“ (dovolené na neděli) na Vše svaté otevřel svůj studentský kufr, kde jsem měl uloženy primiční dary, na př. štolu, alby a j. - Bože můj - jak je to dlouho, co jsem jako král před Bohem, pomazaný Páně, se slávou přinášel první obět nejsvětější - a dnes otrok, otrok vražedných zbraní a lidské zvůle... Kde jsi, svobodo synů Božích?... Ano na vojně znamená člověk jenom tolik, co je napsáno nad lůžkem a u pušky: Vojín X. Y. A jako „vojín“ musí konat zrovna tak nejhrušší práce, jako ten poslední analfabet u roty (ke škodolibé radosti některých často „kamarádů“ a poddůstojníků), musí zrovna tak státi v pozoru, když se naň rozkřikne leccjaký zhýralý desátník, a potom hlásit provedení rozkazu. Jinak se octne hned u raportu „na levém křídle“ a náš dobrý přítel rotmistr vážným tónem hlásí, že vojín X. Y. nekoná řádně přidělenou mu službu atd. Večer pak v rozkazu rozsudek: v nejlepším případě několik dní kasárního vězení... Tak se vynucuje poslušnost na vojně. A tu si klerik představí, že by někdy nedovedl poslouchat z lásky a víry svých duchovních představených, když zde poslouchá cizích z přinucení... Nikdy neukáží tak otrockou mysl, aby

jen trest mne nutil k poslušnosti; Bůh a církev zasluhují poslušnost z lásky, proto jich z lásky chci vždy stejně na slovo poslouchat.

Sebezapření. - Mladému člověku i v alumnátě to slovo („Abtötung“) nijak nelahodí a raději si na ně zavtipkuje, než aby je prováděl. A ejhle - na vojně, v tom království tohoto světa, jemuž všechno duchovní je směšné nebo aspoň cizí, na vojně je sebezapření na každém kroku. Již ta kázeň a obětavost, zvl. v boji, na vojně nezbytná - (první část služebního řádu je proto věnována vlastní výchově k sebezapření, když jedná o povinnostech a vlastnostech vojína) - ty vyžadují velkého sebezapření, zrovna umrtvení. A pak ve vnějších věcech. Největší jednoduchost v celém zařízení kasáren i v životosprávě (jídla zvláště jednoduchá!). - Lůžko s tvrdým, slamou vycpaným podhlavníkem a přikrývkami i na zimu. (Ty první bezesné noci se vzpomínkami na lože Prokrustovo -; ráno člověk jako zbitý, krkem nemůže pro bolest otočit. - A kolik pádů se slamníku jako válu vycpaného!) Ale jak se to brzy na tom slamníku příjemně odpočívalo, když naň mohl člověk večer dopadnout po celodenním cvičení! A jak se s ním těžko loučilo, když ráno zatroubil ten nenáviděný „budíček“, přišla „služba“, zacinkala u postele četařovy služebními odznaky, hlásíc mu „budíček“ a ten pak zabouřil: „Vztyk!“ A k tomu dvakrát nebo třikrát týdně „služba u roty“ (do půl noci nebo od půl noci) nebo stráž venku ve zbrani (dvě hodiny stát - dvě hodiny pohotovost, dvě hodiny odpočinek na dřevěné pryčně) - jak si tu musí voják ujmout na spaní a krutě často se spánkem bojovat po únavě celodenním zaměstnáním! Jak tu často přišla vzpomínka na askesi starých mnichů s jejich tvrdým lůžkem, bděním a posty (i půst má voják často, nemá-li zásob z domu) - jak se tomu světák směje a vojna, pravý opak mnišství, vyžaduje těchže obětí a sebezapření! (Jaká to byla zdravá škola pro různé mazilky a městské hejsky! Ti na to ovšem jen láteřili a zase nahražovali to večerními toulkami a „přescasy“, takže nezískali zase nic. Spíše snažili se „užítí“ tím více na druhé straně hýřením).

Když tedy z přinucení, k účelům čistě světským přináší na vojně klerik těžké oběti a mrtvení, jak by toho nedokázal z důvodů daleko vyšších a záslužnějších, pěstováním skutečné askese?!

A podobně je tomu na vojně, s namáháním ve službě a plněním povinností. S počátku se zdálo, že musí ta „execírka“ na cvičišti člověka strhat; torbou a puškou, nebo dokonce kulometem obtížen, sotva se do poschodí v poledne dovlekl. (Na přídavek, když se po cestě špatně zpívalo, bývaly ještě po příchodu na nádvoří kasáren cviky v zalicování; „stojte k palbě“ - a pak až 150krát pušku k líci a dolů). Na to se okamžitě očistit („přískoky“ a plazení po zemi se dělá za každého počasí), umýt - pro oběd - a za hodinu už zase - „nástup do učebny“ - (v důstojnické škole). Po obědě, zbyla-li delší chvíle (později začínala škola o 2. hod.) uložilo se všechno na slamníky, ale kněz si musel sednout na kufřík a recitovat breviář... V učebně pak poslouchat předměty, o něž zájem už sám vyžadoval sebezapření (taktika, služ. řád, cvič. řád, kulometry, ruční zbraně, granáty atd.), což teprve potom večer jejich učení na místo odpočinku! Chtěl-li se něčemu naučiti místo odpočinku, nedostal se tak celý týden z kasáren až v sobotu večer. A ještě v neděli dopoledne byly povinné „opakovací hodiny“ - takže, když jsi přišel z kostela (kněží měli dovoleno 2 hodiny dopoledne na mši sv.) - nezbyvalo, než abys sedl na zem ke kulometu, lopotil se s jeho namaštěnými „vnitřnostmi“ a učil se jej rozebírat a skládat za 3 minuty se zavázanýma očima. A přece to vše šlo, když člověk poznal i tuto námahu jako svou povinnost mravní a chtěl také uchránit kněžský stav na vojně od výtky

„ulejváctví“. (Skutečně chválil veřejně velitel školy kněze, že to jsou jeho nejlepší vojáci a žáci). Z toho závěr: když mohl člověk přitáhnout tam, kde cílem všeho bylo: „zničit nepřítele“ - proč by se nemohl vzdát všeho pohodlí a dřít do úpadu, kde jde o to: zachránit duše?!

A jak v tom „zajetí babylonském“, tak si tam člověk skutečně připadal, (jak tu prožíval kněz ž. 136. - Super flumina Babylonis), pocítil teprve kněz vzácnost mše sv. i breviře! Breviř byl ve všední den jedinou upomínkou na kněžství, jediným poutem vlastního stavu. („Náš velebníček má dvě ženy: flintu a breviř“, říkával náš velitel světlice). Třebas se na něj těžce chvíle hledala (někdy po večerce na slavníku při svíčke), bývalo to vždy jakési vytržení z ubíjejícího prostředí; a bylo to zároveň memento - jak pro sebe sama - aby nezapomněl ani ve voj. šatech na duch. život a „decorum clericale“ - tak pro druhé, že musejí vidět v člověku, třebas kama-rádu upřímném, stále kněze! (A bylo skutečně téměř u všech respekt pozorovat, na př. ve „vykání“ i v celk. chování). Tato obět s ostatními strastmi byla jakousi náhradou za rozjímání, takže duch. život se udržoval aspoň jako jiskra pod popelem. A jak toužila duše po nedělní mši sv.! To bylo vlastně ranní modlitbou při skládání lůžka: Bože, můj Bože, hned z jitra Tě hledám (ž. 62) a touha po Oběti a sv. přijímání, jehož se dočkám zase v neděli. A jak potom v neděli si hleděl člověk přivstat, všechno uklidit a před „budíčkem“ zmizeti, aby ušel hovoru s druhými a ranní jejich „modlitbě“ (po sobotě!); jaká to byla radostná, šťastná cesta v čas-ném ránu do útulné kaple Milosrdných sester! Jak tu ze srdce cestou řinul se ten žalm touhy a splněné naděje: Quam dilecta tabernacula Tua, Domine virtutum... A jak sladké bylo nedělní odpoledne v alumnátě, kam z vojny vstupoval člověk vždy jako do ztraceného ráje; jaké centrum securitatis byla tu kaple s Nejsvětějším! Místo bojů a milostí z let bohosloví stalo se útočištěm, obvazištěm a zbrojnicí duchovní za služby vojenské. Jaký to poklad a záruku vítězství mají bohoslovci ve své kapli! Na to stačí vzpo-menouti, když pojímá člověka duchovní únava a netečnost... Ne, nelze býti žebračkem - nevděčnickem!

Tak asi učí vojna (ne ovšem kancelářská a „ulejvácká“), chce-li mít klerik i tu „uši k slyšení“. Může tedy býti vychovatelkou důsledných, obětavých a nekompromisních kněží, jako je vychovala vojna, na př. Francii. Znamená to však, připravovat se na ni již v bohosloví, zvláště mnoho se předem modlit; jít na vojnu ne jako na dovolenou od kněžských povinností, aby si „vyhodil z kopejtky“, nýbrž jako těžké duchovní cvičení a dobu zkoušky. Na vojně pak co nejčastěji k sv. zpovědi a nevyhledávat zábav jako náhrady; jinak ztratí proň vojna to vnitřní veliké plus: pro duchovní život utrpení a zbuďe jen vnějšek: nebezpečí, jemuž se člověk přirozenými silami nedovede ubránit! A po návratu z vojny - dobré exercicie.

Těch několik úryvků z vojenských zkušeností by mohli uvážiti především odvedení bohoslovci, kteří se chystají k vojenské službě. A bohoslovci nevojáci? - Při myšlence na strasti svých bratří vojáků, ať zdvojnásobí svou píli a sebezapírání, ať berou do hloubky meditací a modlitbu (nejen jako všeobecnou povinnost bohosl.), aby tak vlastním přičiněním získali, čemu se druzí těžce na vojně učí: srdce vojáka Kristova!

Ano, doba boje žádá si - ne pohodlných, nad lid a bídu povznešených pánů, ale vojáků duchem podle vzoru vojáka Ignáce z Loyoly!

Buďme tedy vojáky, abychom zvítězili!

L A S T U R Y Z N E T T U N A .

(DROBNÉ KAPITOLY.)

J. Světlý.

(Podivný úvod).

O TY STARÝ Menenie Agrippa, mluvil jsi věru zlatá slova ke vzbuře-
ným plebejům na Svaté Hoře, když se nechtěli vrátiti do Města. Kdo
ví, kde se v tobě vzal ten nápad mluvit jim o žaludku a údech! Ža-
ludek - toť patricijové, údy pak - plebejci - a když milé údy nechaly žaludek
na holičkách, - samy chřadly a slábly. Tuhle tvoji povídku překládal jsem
v kvintě v latinské komposici - a zůstal jsem nepohnut, pak za několik let
měl jsem čest stanouti na samé Svaté Hoře - a vzpomínka na tebe, Menenie
Agrippa, i plod tvé moudrosti bez dojmů mi proletěla hlavou - avšak přišel
konečně den, kdy jsem byl pohnut - velice pohnut, ... a to bylo tehdy, kdy
můj vlastní žaludek přestal se hýbat - nebo aspoň „pořádně“ hýbat. Tenkráté
se mi zjevila pravda tvé povídky - žaludek stávkoval - údy stávkovaly také...
A tak jednoho krásného dne v dubnu nade mnou vyfklí ortel: „Aria di mare“ -
což se „vykládá“ - „Mořský vzduch“! - A již příštího jitra neprobudil jsem
se v Římě, nýbrž v krásném Nettuně!

(U moře).

Benedicite fontes Domino, benedicite maria et flumina Domino...!
O velkolepé moře! O obraze Nekonečnosti Boží! Stojím na tvém břehu a dí-
vám se po tvé bleskotající pláni... Tam daleko ode mne jakási rybářská loď -
jakoby skořápka z ořechu - o, snad tam tě svírá druhý břeh? „Ne - dívej se
dál“, zašplíchaly mi v odpověď tvoje vlnky. - Nuž tam daleko - nesmírně da-
leko, kde jakoby v mlze vystupovaly obrysy jakési pevniny - snad tam již
končíš, moře? „O nikoliv - hleď ještě dále“, přiběhla mi říci zpěněná vlna
jako bílý letící oř. - Nuže až tam vzadu, nekonečně vzadu, kde tvé vody lí-
bají se s modří nebes - až tam sahá tvoje království, o nepřehledný oceáne? -
A celá hladina, jakoby rozvířena strašným podmořským obrem zaburácela:
„Tam teprve je počátek!“ - O nesmírný, věčný oceáne... - A přece - byly
okamžiky, kdy celá tvá bezdná propast před mýma očima, jako by se scvrkla
v malý rybníček, jež si vystavěly děti po jarním děšti! A to bylo vždy, kdy
jsem se vracel s tvého břehu - a zaskočil jsem si do blízkého kostela: Za dvířky
Tabernakula v maličké bílé hostii skryto nevyčerpateľné moře Božské Lásky...
A když jsem vycházel z kostela, často jsem stával v zadumání na jeho scho-
dišti a hleděl jsem na rozlité stříbro pod mýma nohama a moje rty se chvěly
otázkou: „Čím jsi, gigantický oceáne, proti pokladu Božské Lásky?“ - A vánek,
jenž lahodně rozhoupal třpytivé tvé vlnky, pospíšil si důvěrně mi pošeptat:
„Nic víc než malá dešťová kapka...“

(Nettuno).

Neptunia - zasvěcená mořskému bohu! Dnes - malé rybářské městečko
v záhybu Tyrhenského moře mezi Ostií a Terracinou. Kdysi tu stával chrám
Neptunův a před ním háj posvátných oliv, na něž zavěšovali rybáři a plavci
(nautis venerabile signum - praví Vergilius) dary, slíbené z vděčnosti moř-
skému bohu za šťastný návrat. Později vyvinuly se tam zvláštní slavnosti ke
cti Neptunově. To pak se stávala Neptunia mraveništem účastníků z celého

Latia! Ale to bylo jen jednou do roka - jinak, když všední život plynul - Neptunia klidně žila - i se svým věrným sousedem: Antiem. Až do IX. století Nettuno živořilo, Anzio kvetlo - leč vpád Saraceni obrátil los. Dnes obě iněsta tvoří jeden celek, neboť třikilometrová bílá silnice, jež je obě spojuje, je posázená rozkošnými vilami bohatých Římanů, kteří každoročně utíkají sem z letního vedra a prachu ulic římských. Stěží ubráníme se dojmu, že se díváme na Neapol ve zmenšeném měřítku. Vždyť i koruny pinií tu nechybějí - jenom kouřícího Vesuvu tu není. Ký div, že již od starověkých dob boháči hledali zde své vyrazení. Agrippa vystavěl v Antiu mnoho patricijských vil a Nero zbudoval tu pro sebe velkolepý palác, který zabíhal několik metrů do moře. Dnes z celého zlatého domu Neronova šklebí se jen zející sklepení, v nichž přišerně se ozývá chechtot divokých vln... Vanitas vanitatum.

(Pavel Segneri).

Nettuno je rodištěm slavného kazatele Segneri. Říkají mu: il Cicerone moderno. V mladém věku vstoupil k Jesuitům a věnoval se řečnictví. Brzy v něm tak vynikl, že v krásné formě a průzračné souvislosti pojmů nemá soupeře. Sám Segneri spíše psal kázání než kázal, neboť byl hluchý a hlas měl jednotvárný. Avšak přesto posluchači jeho vždy byli nadšeni. Na rodném domě deska hlásá, že „proletěl jako orel celou krásnou vlast, snažeje se na posvátné kazatelný...“ Roku 1692 pronikla jeho sláva až k Sv. Stolicí a Inocenc XII. pověřil ho úřadem domácího papežského kazatele. Za dva roky na to zemřel ve svaté pověsti, zanechav stěžejní dílo Postních Kázání.

(Torre Astura).

Tak krásně rysuje se daleko v moři kamenná věž Astura. Mohutný pětiúhelník. Vystavěli ji kdysi proto, aby chránila přístav před loupežnými vpády. Dnes dívá se smutně na široou pláň a když krvavé slunce zapadá nad troskami Neronova paláce, zdá se, že Torre Astura zrudne dvojnásob a moře kolem ní, že krvavěji se zabarví... To prý těmi vzpomínkami na mladičké Konradina... Utekl se sem, doufaje v přátelství Frangipanovo - a zatím líbající ret tajil v sobě jed zrady. Frangipane předstíraje pohostinství, vydal jej zde Karlovi z Anjou - a v Neapoli na náměstí zaslápli poslední květ z růže Hohenštaufské...

(Borghese - a já).

Bydlím v Casa della Divina Providenza. I z lůžka vidím na širé moře a když mne ráno neprobudí radostné jeho šplíchání, tož jistě mne vytáhne z postele zářivé sluněčko, jež mi všetečně svítí až do očí. - Ale kdo nemá nic, chce mít něco a kdo má něco, chce mít vše: Začal jsem pošilhávat po ohromné krásné zahradě Borghese, jež byla hned přes silnici. Vstup do ní nebyl volný - jen na zvláštní dovození samého knížete z Říma, který má obavu, aby neztratil svou nettunskou perlu tak, jako v Římě - Vilu Borghese. Nevím, kolikrát jsem celý park obešel, kolikrát jsem se přes zeď do něho díval - až konečně dodal jsem si odvahy a napsal jsem panu knížeti. Arciť, že jsem neskrblil Excelencemi a Nejjasnějšími knížaty! Nesmírně prý mne zajímá slavná minulost knížecí rodiny a tudíž rád bych kráčel po věhlasných stopách, jež vznešená rodina ráčila nám zanechati - ježto překrásnou zahradu a zámek v Nettunu též čítám k oněm slavným „stopám Borghese“ - ráčiž mi Jeho Jasnost laskavě dovoliti, abych mohl několikráte park navštívit... Byl jsem si jist s výsledkem - tak účinná se mi zdála petice. - - - Odpověď čekám dodnes. Byla to moje první a poslední korespondence s římskou šlechtou!!

(Malé obrázky).

Padre Teodosio - kapucín a duchovní správce Domu Boží Prozřetelnosti. Každý den večer přijde na návštěvu, něco pohovoří a při tom míchá Ty a Vy - podle nálady. - Cato Maior, ať mluvil o vodovodu nebo o Římu nebo třeba jen o počasí, vždycky prý skončil: „Ceterum autem censeo Carthaginem esse delendam“ - a Pater Teodosio, ať mluví o čemkoliv - vždy má stejné finale: „Tak, tak, synku, měj se dobře, já ti dám požehnání: Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého Amen.“ - Ráno mi přinášival do pokoje Tělo Páně, když mi lékař nedovolil do kostela. Je hodný Pater Teodosio - pravá Anima Franciscana.

Jinak se o mne stará Mater Margarita. Stále usmívává i když neví, čeho dříve se chopit. Jen někdy přece si zavzdychá a to prý proto, že na modlitbu jí zbývá tak málo času. „A přece musím se hodně modlit, abych byla svatá...“

Když poprvé jsem slyšel, jak všechny sestry v kostele před Svatostánkem vroucně padesátkrát opakovaly prosbu: „Ježíši, Synu Mariin, učiň z nás svaté!“, nevím, zda pravda či sen, že tenkrát zarosily se mi oči a toutéž prosbou mimoděk rty se mi rozechvěly...

A ještě krásnější okamžik! Již dávno slunce zapadlo - jenom červánků záře dohořívá... V kapli poskakující plamínek věčného světla mdlé ozařuje dvířka, za nimiž bydlí Božská Láska... A před Ni koří se dvacet srdcí, zcela jí obětovaných - dvacet věčných lamp, stravujících se láskou k Božské Lásce... A dvacet měkkých, něžných hlasů zpívá noční pozdrav Svátostnému Králi:

Felice notte Gesù mi' Amor'
ci rivedremo doman' ancor'...
A rivederci l' altra mattina
a rivederci o Divin' Cuor
Felice notte Gesù mi' Amor'
ci rivedremo doman' ancor'...
Dobrou noc, Ježíši, má Lásko,
shledáme se zítra zas!
Příští jitro na shledanou,
na shledanou, Božské Srdce!
Dobrou noc, Ježíši, má Lásko,
shledáme se zítra zas...

--- O buďte mi pozdraveny na stokrát, vy Lilie, jež tiše kvetete v zahrádce před palácem Nejčistšího...!!

K starému křídlu Sanatoria přistavovali novou část. Pozoroval jsem často zedníky, pracující na lešení. Neminulo téměř dne, aby si někteří z nich nezpívali nebo aspoň nezahvízdali - Missa de angelis. Ten zpíval Kyrie, onen hvízdal si Gloria a jiný dokonce zkoušel - Ite missa est! - Těžko nám - ba přetěžko tomu uvěřit - vždyť, můj Ty svatý Bože, co vše nezpívají naši čeští zedníci na stavbách...?

(Ave Maris Stella!)

Perlou Netturnu je - Madonna delle Grazie. Vše je tak podivné: už to, jak se k Nettuňanům dostala i to, jak nesmírně ji mají rádi. Až z Anglie je milostná ona socha. Již již byla by ji málem rozdrtila ruka, jež kdysi napsala obranu víry a Církve proti neblahému Lutherovi - kdyby nebyla našla bezpečného úkrytu na lodi zbožných Neapolitánů. A zatím co v Anglii zuří ro-

žeštvaná chlipnost Jindřicha VIII. proti Cirkvi - uprostřed moře kolébá se loď a v ní tak jásavě to zvučí :

O sanctissima o piissima
Mater Virgo Maria . . .

a vlna na vlnu naráží a zvoní stříbrným šelestem : Ora, ora pro nobis . . .

Do Neapole však drahocenného pokladu nedovezli. Starý rukopis nám věrně o tom vypráví: „Když loď blížila se k Anziu - hle z nenadání husté mraky pokryjí nebe, v moři to zahučí, blesk prorve se tmou a moře - jako by to byly živé převalující se hory. Vlna o vlnu se rozráží, vše praská, vše se tříští. Loď jako stéblo slámy brzy je u Anzia, brzy ji cosi přehodí až k Monte Circeo. Tu jako by ji moře vyhodit chtělo až k hvězdám, tu zas pohřbena je v tmavé tůni - a pekelný ten boj trval plně tři dny. Kdo pomůže nešťastníkům ? Všichni s vůdcem v čele prosí o pomoc Pannu - a hle - nesmírný zázraku - moře se tiší, nebe se jasní a ztracená již loď míří k spasitelnému nettunskému zálivu. Plavci zachráněni - a socha Matky Boží? Ta shlíží dodnes s oltáře své svatyně na bleskotající pláň . . .

Maria Panno, Ty jsi v mém hoři
jako ta hvězdička plavcům je v moři,
jako ta hvězdička svítí a těší
tomu, kdo modlí se, tomu, kdo hřeší.

(Vrchlický).

(Byl první máj - byl lásky čas).

Bože můj, jaký to byl tenkrát den . . . ! Vše se spojilo - slunce, obloha, moře, země - příroda i lidé a všechno zahlaholilo okouzující píseň na počest Tobě, má Královno . . . ! A jestli jsi tenkrát přitiskla vroucně na svá prsa onu milou kytičku lásky, kterou Ti podávali prostí rybáři nettunští - o, pousměj se milostně, Panno Nejkrásnější, nyní i na mne, když v knize svého srdce vyhledávám sežloutlé květy vzpomínek . . . Je pravda, Sladká moje Přítelkyně, dávno již ty květy povadly, dávno vybledly jejich barvy - ale dosud z nich dýše vůně tak něžná, tak májově milá - jako z Tvého jména - Maria! První neděle v květnu - je duší Nettuna. Kdo ví, zda by dodnes bylo nějaké Nettuno, kdyby každým rokem se nevracela první májová neděle! Toho dne v Nettuně skoro začínají rok, na ten den se všichni těší - vše je vzhůru - vše je na nohou! A jak by nebylo, když každý věrný Nettunan vám jinak nepojmenuje svého města než: Paese di Maria - Město Matky Boží! - Nuže této své Královně vděčné Nettuno každoročně přináší hold lásky: Slavnostně přenáší sochu Materě Boží do farního kostela, aby aspoň jediný celý týden Matka byla blíže dětí . . .

Šťastnou náhodou loni první neděle v květnu připadla právě na první máj. Již poslední týden v dubnu chudé rybářské městečko měnilo svůj ráz. Dlouhá silnice, vinoucí se nad samým mořem, která spojuje chrám Panny Marie s hlavním kostelem byla ozdobena slavobranami, na nichž houpají se četné barevné žárovky. Rovněž průčelí obou chrámů tone v záři světél.

V sobotu ráno je slavná mše svatá současně v obou chrámech. U S. Maria delle Grazie po mši svaté socha je snesena s oltáře na připravená nosítka, jež mají podobu mořského žraloka, na jehož hřbetě tyčí se zlatý trůn. Kolem milostné sochy hoří elektrická světla, jež třpytivě se odrážejí od zlatého pláště Madonina. - O krásná Matko, o sličná Panno! S oltáře snesla se's k zemi blíž, abys přijala hold svého lidu . . . Smím se i já připojití . . . ?

Kdo nepřišel již v noci, přijde jistě v sobotu ráno. Stěží bys poznal Nettuno! Spousty lidí z celého okolí - a vše se valí ke své Matce! O, kolik roztomilých obrázků jsem při tom zachytil! Tu - třeba - přijíždí košatina a na ní celá - celičká rodina - i toho Benjamínka, který by mohl měsíce svého života na prstíčkách spočítat - kdyby dovedl, vine mladá maminka ve své náruči. Arciť, že také s sebou vezou „aprovisace“ pro sebe i pro konika na několik dní! - Před kostelem stojí vůz vedle vozu. Koně potřásají hlavami, až jim barevné fábory za ušima poskakují!

V kostele je rušno. Sta přicházejí, sta odcházejí. A kolem sochy, jež stojí uprostřed vyklizeného chrámu - pestrý chomáč lidí. Každý hledí se co nej-
obratněji dostat až k samé soše, aby mohl políbit pozlacenou nohu Krásné Madonny. Jaká to směšice postav! Tu přistupuje statný venkovan - jeho brunátný rozrýhovaný obličej září radostnou rozpačitostí - vždyť, můj Ty Bože na nebesích, - ty jeho ohromné, neotesané ruce, které nedovedou než pevně stisknout rádlu - mají se nyní dotknout něčeho tak krásného - tak něžného - tak svatého... A což ty osmahlé rty, - což pak se mohou odvážit políbiti tu nohu úbělovou, jež spočinula na měsíci...? A přece - vždyť je to jeho Královna - a tak krásně se naň usmívá - o ano - jediný skok a pak dlouhý, sladký políbek - a v očích perly radosti... Škoda, že ho již odtrhli - bylo mu tak blaze - ale i jiní po tom štěstí touží! Ach - pro Lásku Boží - za ním stojí žena - maminka s celým svým hnízdečkem. Přivedla si sem k Panně Marii všechnu svou drobotinu a v očích jí hoří jiskry mateřského štěstí! A kdybys rozuměl řeči, již mluví lidská srdce - o, co vše bys neslyšel! - „Madonnucia (Maminečko), podívej se - to jsou moje děti! Těm jsem dala život a teď Ti je jdu ukázat. Ne, ne Madonnina, - já Ti je dá v á m. O Ty znáš býti matkou! Pod Tvým Srdcem spalo Božské Dítě, v náruči jsi Synáčka objímala a ke svým prsům tiskla... O, přijmi, Matko, i ty děti moje!“ A pak jedno po druhém vyzdvihuje šťastná maminka a každé dítě našpulí rty k upřímné „pusince“ - až to mlaskne! A tu opět jiná žena - mladičká matka přináší Panně Marii - první svůj květ - drobouneké robátka - za hlavičku je vezme a skloní mu ji, aby aspoň čelíčkem se dotklo panenských nohou...

Ký div, že rozohněnou horlivost musí udržovati v mezích dva statní Passionisti, kteří jakž - takž dělají pořádek, aby na všechny se dostalo. Ale věru - krušný jejich úděl! Viděl jsem, jak oběma po tvářích stékaly stroužky teplého potu! Ale kdo by mohl zazlívati lásce dětí k Matce...?

Zatím přikvačil večer - a hodina určená k průvodu. Vyhledal jsem si pěkné místo, odkud bych mohl celý průvod přehlédnouti. Ulice i domy byly ozářeny lampiony - z oken visely pestré závěsy. A všechna ta hra barev a světél třepotavě se odrážela v laškujících vlnách.

Na věžích slavnostně rozhoupou se zvony - průvod vychází z kostela. Dvě řady světél-vinou se podél průvodu. Teď zazní první zvuky písně - a čím blíže přicházejí - tím lépe rozumíš:

Evviva Maria
dei cieli Regina
A Te, o Vergine,
Nettuno s' inchina -

At žije Maria,
Královna nebel!
Tobě o Panno
Nettuno se koří -

V tom někdo vykřikne z plného hrdla Evviva la Nostra Madre - a vše, jakoby na povel, týž pozdrav bouřlivě vysílá k hvězdnatému nebi. Průvod jde vážně, ale mocně jako alpská lavina. Vše sebou strhne i mne a jen někdy se mi podařilo na chvilku se vzepřít, abych se poohlédl po celém průvodu.

A zase - tolik zajímavých obrázků! Terciáři v hábitech jdou kolem mohutného dubového kříže, který spočívá čtyřem na ramenou. Za nimi terciárky - vážně v černých šatech a nesou v náručí ohromné voskovice - votivní to dary Matce Boží. Všiml jsem si stařeny - byla to předsedkyně - jejíž vrásčitá tvář nemluvila o blahobytu - a ta nesla pět svící, jakým u nás říkáváme úmrtnice. Nejvíce mne zajímali malí Eucharističtí rytíři - chlapci ve středověkém úboru. Jak si statně vykračovali - v červených sametových pláštích, s malým kordem po boku a v baretech s pštroším pérem na hlavě. Ba dokonce zahlédl jsem v průvodu sv. Františka se sv. Bonaventurou a sv. Antonína Paduanského. A jak pokorně a svatě kráčeli - že sotva v nich bys hledal dovádivé italské hochy. A což teprve malá děvčátka, ustrojená za anděly! Jaká to svatá vynalézavost! A co jich bylo! Sto, snad dvě stě - inu celé nebe. Dobře bys rozpoznal všech devět chorů andělských - podle nádechu jejich šatů. A každý anděl drží v ruce symbol svého úřadu před trůnem Božím. Ten loutnu, ten kytaru, onen housle - tu je kotva, tam je kříž, tu zas srdce - anebo aspoň košíček květů. Serafinům svítí mezi vlasy čelenka z elektrických žárovek! Na mou věru, nescházelo mnoho, abych už věřil, že jsem v nebi, kdyby - ano, kdyby každý andělíček neměl nad sebou jiného strážného anděla - svoji maminku. O, kolikráte se stalo, že ubohý andělek zakopl o kámen a již již byl by ležel na zemi i se svými křídly, kdyby se nebyl octl v záchranném náručí matčině...

A ještě jedna črta - Nejráději bych ji nazval: „Malé Lourdy“. Blížili jsme se již na náměstí, - když tu náhle spatřím chomáč lidí a z jeho středu se ozývá srdcelomný pláč: „Uzdrav nám ji, Matičko, uzdrav nám ji!“ - To prosily děti za uzdravení maminky, která uprostřed nich sklesle seděla na židli... Škoda, že mne proud strhl od tohoto dojímavého místa!

A na náměstí!! Zářící sochu Panny Marie postavili uprostřed a nyní to začalo! Rána za ranou, ohniví draci litají k nebi se všech stran - ohňostroj. Na kterémisi domě měli připevněné rakety podél celé římsy - na jednom konci je zapálili - raketa chytá od rakety a celý dům šlehá barevnými ohnivými jazyky. Když ohňostroj ustal, bylo na náměstí tolik kouře a dýmu, že by tou chvílí i Londýn před Nettunem se hanbil.

Konečně vnášeji sochu do hlavního chrámu a vše se valí dovnitř. Slavné ukončení průvodu - socha Královny nettunské shlíží s hlavního oltáře... Kdo pak by si pomyslnil, že již táhne k jedenácté! - A ještě, když šumot stříbrných vlnek mne ukolébá v první polospánek - venku v měsíční májové noci dosud zvučelo radostné jásání „Evviva Maria!...“

Vyvolená mého srdce, přivoniš si k mému květu? - - -

*ŚW. WOJCIECH W ŚWIETLE WSPÓLCZESNEJ HISTORJO-
GRAFJI POLSKIEJ. - 1923-1927.*

W X. w. Czechy dały Polsce, na początku jej dziejin, dwie postacie, które olbrzymio zaważyły w historii Polski. Obie przyczyniły się w wysokości stopnice do podniesienia cywilizacyjnego Polaków, pomogły Polsce wejść do rzędu narodów chrześcijańskich. Jest to Dąbrowka, córka księcia czeskiego Bolesława I a żona polskiego Mieszka I, i św. Wojciech, biskup praski i misjonarz Prus. Dla każdego katolika w Polsce bije jednak od tych postaci cerzk specjalny, gdyż Dąbrowka przyczyniła się do nawrócenia Polski, św. Wojciech do powstania samodzielnego, niezależnego od Niemiec, kościoła polskiego. Toteż historycy polscy często zwracają się do tych postaci, a zwłaszcza do św. Wojciecha. Od r. 1923 ukazało się w Polsce kilka prac poświęconych wielkiemu biskupowi czeskiemu. Bardzo ładnie omawia rolę św. Wojciecha w powstaniu kościoła polskiego Karol Potkański¹⁾. Mówi on, że św. Wojciech nie nawrócił nikogo za życia, a jednak jego śmierć zrobiła bardzo wiele. Jego relikwie ściągnęły do Gniezna cesarza Ottona III, stworzyły niezależny kościół polski, rozszerzyły chrześcijaństwo i cywilizację na wschodnich kresach Ewropy. To co zrobił św. Wojciech, do dziś dnia przetrwało. „Jesteśmy moralnymi dziedzicami tej jego pracy“. Ten „Apostoł Polaków“ za życia „nie dokonał wszystkiego - ale dokonał umarły... Dane mu było przez swą śmierć spełnić wielkie dzieło - w ciężkich i wielkich chwilach bronił i podnosił cały naród.“ Obszernie o św. Wojciechu pisze prof. Stanisław Zakrzewski²⁾. Naszkicował on postać świętego męczennika na szerokim tle historycznym, bardzo wyraziście scharakteryzował jego rolę w stosunku do powstania kościoła polskiego. Mimo to pojął prof. Zakrzewski św. Wojciecha dość jednostrannie. Jego zdaniem, św. Wojciech to marzyciel religijny, despota, który chce rozkazem tylko zmienić dusze z pogańskich na chrześcijańskie. To właśnie wraz z przynależnością świętego do prześladowanego przez księcia praskiego rodu sławnikowców, było powodem tragizmu w życiu św. Wojciecha. Jest to z pewnością ujęcie jednostronne. Była to raczej dusza niezwykle subtelna, która w młodych jeszcze latach zwróciwszy się do Chrystusa, umiłowiała go całkowicie, wżyła się weń najzupełniej. Wskutek tego wzniosła się ponad swój czas, nie mogło jej zrozumieć otoczenie, które było chrześcijańskim, ale tylko pozornie, zgrubsza, zewnętrznie. Stąd woli św. Wojciech pogan, którzy nie służą Chrystusowi, bo go nie znają, niż tych połowicznych chrześcijan a nadewszystko pragnie przez śmierć męczeńską połączyć się z Chrystusem.

Zawiłym dość problemem jest sprawa relikwii św. Wojciecha. Kronikarz czeski Kosmas i polski tak zwany Gall-Anonim piszą, że Czesi uwięzili w Gnieźnie ciało św. Wojciecha³⁾, znajdują się one zatem w Pradze. Późniejsi jednak pisarze średniowieczni polscy podają, że Czesi nie zabrali prawdziwego ciała św. Wojciecha, lecz jakieś inne, gdyż prawdziwe ciało kanonicy gnieźniańscy

¹⁾ Pisma pośmiertne t. II. Kraków 1924, s. 317-32. Artykuł ten wyszedł już dawniej, ale obecnie wydano go na nowo.

²⁾ Bolesław Chrabry Wielki, Lwów, (1925), s. 90-124 i in.

³⁾ W. r. 1038, jak za prof. Balzerem przyjmują historycy polscy.

⁴⁾ Źródłowo jset znane już w pol. 13. w.

ukryli a potem się znalazło⁴). Pod r. 1127 roczniki polskie zapisują: „znalezienie głowy św. Wojciecha w Gnieźnie“. Skoro tak, to ciało św. biskupa było by nie w Pradze, lecz Gnieźnie. Wiadomości polskie o owem znalezieniu są późne i mniejszej wartości, niż świadectwo Kosmy i Galla-Anonima, to jednak mamy dziś dwa ciała świętego w Gnieźnie i Pradze. Dawało to umysłom niechętnym Kościłowi sposobność do jego ośmieszania.

Rozwiązanie tego trudnego zagadnienia podał w latach ostatnich ks. prof. Henryk Likowski w rozprawie p. t. „Geneza święta „Translatio S. Adalberti“ w kościele polskim. Rozwiązanie sprawy o relikwje św. Wojciecha“, Wilno 1923. Jego zdaniem w badaniu całej tej sprawy nie uwzględniono dotąd jednego źródła, którem jest święto, od niepamiętnych czasów⁵) w kościele polskim w d. 20 października pod nazwą Translatio Sancti Adalberti obchodzone. Nie odnosi się ono do przeniesienia zwłok św. Męczennika z Prus do Gniezna, ani z Trzemeszna do Gniezna, bo o tem ostatniem tradycja jest bardzo późna i najstarsze źródła, odnoszące się do św. Wojciecha, jej nie znają, a co do pierwszego to nie było zwyczajem w Kościele poświęcać jednemu świętemu dwóch uroczystości odrazu. Nadto, ponieważ święty Wojciech został zamordowany 23 kwietnia, więc nie wieziono go z Prus do Gniezna aż pół roku zwłaszcza, gdy wiemy, że przeniesienia dokonano zaraz po jego śmierci. Inna jest geneza święta. Oto już pod koniec 11 wieku zaczyna się w Gnieźnie ponownie czesć św. Wojciecha, w r. 1113 książę Bolesław Krzywousty odbywa do jego grobu pielgrzymkę, a nadto sprawia nową złotą trumienkę dla jego relikwji. Skąd one się tu wzięły?

Dwie w ostatnich latach dano na to naukowe odpowiedzi w historii kościoła polskiego. Ks. prof. Likowski opiera się na znamym w średniowieczu zwyczajem, że obok relikwji w murowywanych w ołtarz, na którym odprawiano mszę św., częsć relikwji tego samego świętego przechowywano oddzielnie dla celów kultu bezpośrednio. Kronikarz czeski Kosmas, opowiadając o uniesieniu przez Czechów relikwji św. Wojciecha, dodaje, że w tym celu musieli oni zniszczyć ołtarz (aliter evelli non poterat, nisi altare destrueretur). Zabrali oni zatem tylko częsć, ukrytą w ołtarzu. Reszta została ukryta przez jednego czy więcej kanoników. Podczas zamieszek zostali oni jednak zabici. Ale podczas restauracji katedry przed r. 1097 ukryte relikwje zostały odnalezione i uroczyscie przeniesione 20 października (1090 r.) na ołtarz, gdzie miały częsć odbierać.

Inną odpowiedź dał na to zaga'nienie ks. prof. Jan Fijałek z Krakowa sądzi on, iż możliwem jest, że pewną częsć relikwji św. Wojciecha otrzymał od Czechów utrzymujący z nimi dobre stosunki książę polski Władisław Herman tak, jak i nadanie tytułu św. Wacława nowej katedre krakowskiej nie obyło się bez umieszczenia w jej wielkim ołtarzu relikwji św. Wacława, wziętych z jego grobu w katedrze praskiej. Ta druga hipoteza wydaje się prostsza, równie dobrze tłumaczy genezę święta Translacji, choć pierwsza (ks. Likarskiego) jest bardzo bystra, bardziej zgodna z późniejszą tradycją i niektóre fakty lepiej tłumaczy. Ani jedna jednak ani druga nie ma za podstawę źródeł współczesnych (z końca XI w.) mówiących wprost czyto o znalezieniu czy o przeniesieniu relikwji.

Tenże ks. prof. Fijałek streścił i przedstawił stan nauki historycznej

⁵) Tak m. i. słynny kronikarz Długosz, Historia Polonica liber IV, pod r. 1127. Długosza, Opera wyd. Przędzicki, Kraków 1873. Hist. Pol. I. 536.

⁶) „Zywoty pasje i cuda, św. Wojciecha“, referat na IV sjeździe historyków polskich w Poznaniu. W Druku wyszadł późnij (1926).

o żywotach i pasjach św. Wojciecha, uzupełniając przez to dawniejsze sumienne badania na tem polu ojca i syna Kętnyńskich. Całości jednak życia św. Wojciecha, napisanej przez Polaka, dotąd nie mamy, trzeba się nadal posługiwać pracą niemiecka H. G. Voigta, Adalberg von Prag, Berlin 1898. Jest to dziwne wobec czci, jaką ten święty zawsze się cieszył w Polsce. Jemu przecież przypisywano autorstwo najstarszej pieśni polskiej Bogurodzica, jego uznawano za pierwszego męczennika polskiego, pod jego wezwaniem jest katedra prymasa Polski, tak ważna w całych polskich dziejach.

Bądź co bądź św. Wojciech ten wielki syn narodu czeskiego zasługuje na to, by o nim przypominać ógółowi słowian. Wszak jest to jedna z najpiękniejszych postaci na terenie Słowiańszczyzny zachodniej, człowiek w którego czci jednoczą się Czechy i Polska, pierwszy słowiański misjonarz w ścisłym tego słowa znaczeniu.

To naprawdę „*purpureus flos*“, który się zrodził na ziemi czeskiej ale którego ojczyzną stała się cała słowiańszczyzna zachodnia.

Ks. M. Z.

KATHOLICIZMUS I OBRJAD.

NA PODKARPATJU, jak už jem pisal, jest na niskoľko mistach schizma. Čto jest pričina sej schizmy?

Obširno ne choću pisati. Iz bolšej časty materialny vopros. Baťušky obicujut, že za darmo budut končiti bohoslužby a narod hotov ku tuňšomu svjaščenicu iti; choťaj potom oklametsja, ibo vidit, čto i baťuškovu nužno platiti. No najbolša pričina, neučenost naroda. Iz toho posemu slidujet to, čto plocho pominajut viru. Naprimir narodnost pomišajut s viroju. U nas bolšinstvo grekokatholici sut rusiny. Nazivajutsja rusinami, alebo rusnakami. Osobeno sie druhoe nazvanie „rusnak“ uživajut, tak na viru, jak na narodnost. Teper jesli pridet odin baťuška a skažet: „čto pravoslavny sut tverdimy ruskimy“, a čto „tverdi rusky ne možut byti katolikami“ i. t. d. i oni hotovi ostaviti viru, pro narodnost.

Druhoe javlenie neučenosti odna velika ošibka, čto neznajut rozluku, meždu dogmami, viroju a obrjadom. O tom namirjaju teper obširniše pisati. Je to chyba i u nas grekov, no chyba to i u latinikov.

Isus Christos osnoval odnu Cerkov, odnu viru. Odin Boh, odna vira, odno křešćenie; toľko odna istina možet byti. Hdi jest? Hdi jest Peter, tam jest Cerkov i istina. Kto uznajet Petra, tot uznajet i isninnu Cerkov „*Ecclesiam Catholicam*“. V tej Cerkvi jest vse, čto Isus naučoval.

Cerkov Katholičeskaja pomali rozširjovalasja i na vostoku i na zapadi. Poneže duch Vostoka i Zapada inakšij jest, i temperatura inakša i obyčaj inakšij. Proto tam osnovalsja sposob Bohoslužby sootvitny duhu Vostoka. To jest duže impozantny, jak i sama priroda impozantna na vostoku. Jak nu vnišnost davajet mnoho, čtoty krasivy, byl spiv, ne odnoholosny, no harmoničny, bohoslužba polna dviženiem, ruchom, krasivymi formami, tak uvažajet i na vnutrenost. Duže krasivý stíl, jak to na vostoku zvičaj byl, hluboky istiny, jak napr. stichy Joanna Damascena.

Na Zapadi takož duže krasivy sposob Bohoslužby, podľa duhu Zapada. Časty borbi, razny obstojatelstva Ľudej, časy vse vlijali na se. Duch Bohoslužby Zapada jest praktičnost. Ne jest tak dolhy, jak naš vostočny obrjad, ale prevoschodno praktičny, na čto primir jest breviar duchovny. I tak pomali povstali raznija obrjadi tak na Zapadi, jak na Vostoku, no holovnoc razdilenie meždu

obradami: jest vostočny grečesky a na zapadi latinsky obrjad. Špecialno u Slavjanov grečesky obrjad ot času Svj. Cyrilla a Methodeja po staroslavjansky končitsja. No vira vsetaky ostala odna, ne smotrja na to čo nikotorie vostočnie otpali; stalosja to i na Zapadi.

I tu bida. Neznajut Iude, čo jest *essentiale*. Ja utverždaju čo obrjad svoj každy da poderžit, poneže to naš sharb, to svjatij, poneže svj. Otcí sočinili, no vsetaky to toľko *accidentalis* forma vnišna, dogma, religio to jest *essentiale*! Catholicizmus vo pervi, až tak grečeskoho, ili zapadnaho obrjada! Na druhym sviti ne proto budu spaseny, čo grečeskoho, ili latinskoho obrjada byl, no proto čo ja katolik byl.

A naš bidný narod toľko obrjad pozeract. Ne važno jemu to čo virit, ale to čo jaka forma. A teper jesli prijdet bašuška a snačala nežadaet hroši, k tomu vidit naš čelovik čo tam samy tot obrjad, čo u naš grekokatolikov, pojdet tam ibo to dumajet že tam istina, hdi vostočny obrjad.

Ja Iubŭ svoj obrjad, no ne jen šovinista, ne idu protiv druhoho zapadnaho obrjada. A tu bida! Tak iz storani latinikov, jak iz storony našej. Intencia Cerkvi, i svjatijšaho otca Papi Rimskaho dobra jest, no siju intenciu, tu u nas, poodinoky latinsky svjaščenyky osobenno, ne poderžat, nenaučajut. Suť mnohie ktorí vo pervych sut latinskimi ili, grečeskimi, a tak katolikami. Ne pazerajut obsčee dobro catholicizmu, ale idut odin, protiv druhoho. Protivo zakonno otberajut gr. kath. - virnikov, nezašlut matriky do dotyčnaho svjaščenyka gr. kath. parocha, ale pomali na svoj obrjad perevedut, latinizujut, poneže mnohych cíľ ne catholicizmus, ale latinismus. Ili na oborod i u našich svjaščenykov, no v duže malej miri.

Ja nehovorju čtoby indiferentny byly sme kasateľno obrjada, to ne jest vozmožno, no nebudme obrjadovci, šovinisty. Dobry by bylo, čtoby ne byla mežu nami taka neznalost kasateľno obrjada. My učime sja mnoho o latinikov, no chyba čo tu u nas v rimokatholičeskych seminariach voobsčee neučat o nas. Znaju latinskoho svjaščenyka, kotory odnoho našoho gr. kath. nechotil pustiti v latinskuju cerkov, čo to druha vira. - Ne čudujusja, esli bidny, prosty narod obrjad svoj deržit za *essentiale*, ale esli svjaščenyky dilajut tak, to smutno.

Čto jest tehda nužno? My majem odnu teritoriu missijnju Rossiju, my majem odin druhoho spomahati jak brat - brata, a ne jak voroh odin protiv druhoho iti. Deržatoja Unionisticky kongressi. Dal by Boh čtoby porozumilisja a znali cíľ svoju dostihnuti. Da živet mežu nami duch, idea Cyrillo-Methodejska. Vostočny obrjad radi Catholicizmu obsčaho, nesleobodno umeňšati, oslabľati, poneže liš čerez tot obrjad možeme Rossiju na lono Katholičeskej Cerkvi privesti to jest Sv. Sojedinenie zdilati.

Lubme obrjad, ale ne deržme za bolše, jak nauku viri, poneže I. Christos nauku o viri dal nam a ne sočinenie Bohoslužby, ne obrjad.

V. H.

ŠEDESÁTINY

P. DR. SCHMIDTA S. V. D.

Je téměř nepochopitelné, že muž, jenž již tolik vykonal, by slavil teprve šedesátiny svého života. Životní práce slavného ethnologa tvoří dílo, jež mu vyhradilo první místo mezi učenci světa a jméno skromného tohoto mnicha je v účtě i u autorů nepřátelských katolicismu. Zmíníme se krátce o jeho životě a díle, aby svým životem byl i nám vzorem uskutečnění kněžského hesla: ora et labora.

Narodil se ve Westfálsku. Vstoupil již v 15 letech svého života do Společnosti Božského Slova (SVD) a dokončil svá studia ve Steylu a sv. Gabrielu. V této společnosti, jež vychovává své členy nejen jako dobré řeholníky, ale též jako dobré pastýře duší, uplatnil P. Schmidt své skvělé nadání a působil jako učitel hudby v Heiligenkreuz. Brzy vábily ho vědy jazykové k dalšímu studiu. Studoval v Berlíně a po ukončení studií působil jako docent jazykozpytu a ethnologie ve sv. Gabrielu. Až dosud působí v tichém tomto klášteře a vychovává mladé vojny Kristovy pro těžkou missijní práci - Velké je jeho životní dílo. Studoval hlavně řeči indických a oceánských národů a zjistil v jazykozpytu důležité faktum spojitosti řeči středosijských a řeči národů Tichého oceánu (Indonesie). Byl odměněn francouzskou cenou Volney, a to dvakrát, a dílo své pro zjištění prajazyka tak důležité skončil vydáním knihy: Sprachenfamilien und Sprachenkreise der Erde (1926). Od jazykozpytu přešel P. Schmidt ke studiu primitivních kultur. Při studiu těchto otázek důkladně prostudoval důležitou otázku geneze myšlenky na Boha v lidstvu. Zde vracel skvělou argumentací these evolutionistické ethnologie bohatým materiálem. Své nálezy uložil v knize:

Der Ursprung der Gottesidee (1908, 1911). Nyní připravuje velké dílo o témže předmětu, kde hrají velkou úlohu národy Pygmejců. Otázky kulturních kruhů a jejich souvislost studoval ve velkém díle: Völker und Kulturen (1925), jež vydal se svým žákem P. Dr. Koppers-em.

I jako organizátor dovedl P. Schmidt vytvořit světoznámé dílo. Je to od 1906 vycházející ethnologický časopis: Anthropos. Ve Vídni si vytvořil kruh spolupracovníků, v němž vynikají jmenovaný P. Dr. Koppers, P. Dr. Gusinde a náš krajan P. Šebesta. Nynější sv. Otec Pius XI. ocenil velké zásluhy skromného učenice a pověřil jej zařízením Vatikánské missijní výstavy. Od 1927 je P. Dr. Schmidt, ředitelem missijního musea ve Vatikáně, jež má titul Museo Pontificio missionario ethnologico. Vedle ohromné vědecké práce zůstal P. Schmidt skromným a zbožným knězem. Okolí Vídne je zná jako dobrého vůdce ve svízelech a bédách dnešního života, zná je jako obětavého duchovního správce. Skromný tento kněz je pro každého kněze a bohoslovce vzorem, jak i oni mají uskutečnit cíl svého kněžství modlitbou a prací: fieri sacerdos secundum Cor divinum. x. l.

Z WARSZAWY.

Na terenie religijnego życia akademickiej młodzieży Uczelni Warszawskich mamy do zanotowania dwa fakty bardzo donięte.

Pierwszym z nich jest Tydzień religijny - filozoficzny, który miał miejsce w dniach od 16 do 21 stycznia r. b. Tydzień rozpoczął swem przemówieniem jeden z profesorów Uniwersytetu Warszawskiego p. Oskar Halecki, przed kilku tygodniami odznaczony przez Stolicę Apostolską krzyżem św. Grzegorza.

Na program złożyły się referaty wygłoszone na następujące tematy: 1. Świat i Bóg, 2. Dusza ludzka w świetle psychologii doświadczalnej i spekulatywnej, 3. istota religii w świetle nowych badań naukowych, 4. religijno-moralny rozwój człowieka, 5. stosunek św. Pawła do nauki i osoby Chrystusa Pana, 6. światopogląd religijny Chestertona (konwertyty angielskie go).

Niezwykle liczny udział młodzieży akademickiej przez cały ciąg „Tygodnia“ i żywe interesowanie się w czasie dyskusji poruszanymi zagadnieniami jest dowodem, że religijne uświadomienie, że pogłębienie zasad katolickich - nieśmiertelnych prawd na powadze Boga opartych jest naczelną troską polskiej młodzieży akademickiej.

Drugi fakt to uroczyste akademje urządzone ku czci Ojca Św. Piusa XI w VI-tą rocznicę Jego koronacji. W dniu 5 lutego Stowarzyszenie Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie“ rozwinęło na swej Akademji przed licznie zebraną publicznością dwie sfery działalności Papieskiej a mianowicie „Papież i akcja katolicka“ oraz „Papież a praca społeczna“. W słowach podniosłych charakteryzowali mówcy to pierwszorzędne znaczenie jakie miało w dziejach Polski nawiązanie i utrzymywanie stosunków tak ścisłych ze Stolicą Apostolską. Kościołowi Katolickiemu wpływom Papieństwa zawdzięcza Polska świetne karty panowania Bolesława Chrobrego, i apostołskie dzieło unji z Litwą, a wreszcie w przededniu rozbiorów odświeżenie Wiednia przez Jana Sobieskiego dokonane.

W dniu 11 lutego urządziło podobną Akademię Koło Teologiczne Księży Studentów Uniwersytetu Warszawskiego.

W pamięci zebranych odświeżył się ten moment, gdy w roku 1919 w warszawskiej katedrze św. Jana otrzymał z rok ks. kardynała Krakowskiego sakrę biskupią monsignor Ratti

dzisiejszy Ojciec św. Pius XI ty.

W referacie na temat „Stolica Apostolska, a rozbiory Polski“ zostały przekonywująco i rzeczowo rozpatrzone i odsuniete zarzuty, jakoby Stolica Swista w tych bolesnych dla Polski latach nie stała po stronie nieszczęśliwego narodu. Ich bezpodstawność jest oczywistą. Polska w niewoli została katolicką i to ją ocaliło.

Recytacja, której treścią był historyczny zamach dokonany przez barona Cencinsa na osobę papieża Grzegorza VII - zarysowała postać Wielkiego Następcy Księcia Apostolów w całym jej bohaterskim, a jako opoka nienagłym heroizmem. Ks. A. P.

ORGANIZACJE TEOLOGÓW W KRAKOWIE.

Dzisiejszy ruch organizacyjny, na każdym polu zaznaczający się, pociągają także za sobą młodzież teologiczną. Teologowie w Krakowie posiadają 8 organizacji, które są uznane przez Senat Akademicki i zarejestrowane na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Największą i najbardziej rozwiniętą organizacją jest „Czytelnia Słuchaczy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego“, która ma za sobą kilkanaście lat istnienia i historję obfitą. Ustrój wewnętrzny „Czytelni“ i cel działalności określone przez statut odpowiedni, dają temu towarzystwu silne podstawy do przetrwania, a wskazują także na potrzebę istnienia takiego towarzystwa. Czytelnia jest towarzystwem naukowym; zajmuje się wszystkim co może przysporzyć nauki i podnieść jej poziom wśród swych członków. Szczególnie ma na względzie wykształcenie homiletyczne przez praktyczne ćwiczenia. W tym celu stworzono sekcję homiletyczną, w której programie znajdujące się takie punkta, jak: dysputy, wygłaszanie kazań, wypracowania konkursowe itp. do tego celu zdążają i zakomicie go w czyn wprowadzają. Sekcja liturgiczna propaguje ruch liturgi-

szny, który na zachodzie dziś szeroko cię udziela światu katolickiemu. Do ułatwienia pracy naukowej służą agendy, jak np.: dział księgarski, który sprowadza z pewnym rabatem książki dla członków Czytelni z księgarni krajowych i zagranicznych; Lektorjum wraz z Biblioteką podręczną wypożycza dzieła naukowe, popularne, różnej treści, potrzebne hinc et nunc do pracy i do przygotowania się należytego do przyszłej pracy duszpasterskiej. Brak podręczników drukowanych zastępuje się skryptami maszynowymi, które wydaje Czytelnia własnym nakładem i wypożycza je lub sprzedaje. Czytelnia pozostaje w ścisłym kontakcie z młodzieżą akademicką i innych Wydziałów Uniwersytetu, z ich organizacjami, szczególnie katolickimi; na terenie akademickim Czytelnia jest jedną z wiekszych organizacji, zarejestrowanych na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Najmłodszą organizacją to Koło Misyjne, które 8/I. bieżącego roku wyłoniło się z Czytelni, jako odrębne stowarzyszenie. Koło Misyjne teologów wraz z kołami misyjnymi akademików i akademikzek, utworzą w najbliższej przyszłości potężną organizację w środowisku krakowskim, która wszechstronnie będzie mogła rozwijać ideję misyjną, co już po części te poszczególne koła misyjne dotychczas oddzielnie dokonywały.

Do tego czasu tj. do założenia Koła Misyjnego ideje ruchu misyjnego uwzględniano na terenie prac Czytelni; np. prócz wielu innych opracowano (Kol. Fr. Krzak) 2 potężne referaty o ruchu unjonistycznym na zachodzie wśród kościołów chrześcijańskich. Wszechstronnie opracowane referaty zainteresowały członków Czytelni, a po ożywionej i długiej dyskusji na tle niedawno wydanej, bo 6/I. b. r. Encykliki „Mortalium animos“, papieża Piusa XI, postanowiono śledzić ten ruch unjonistyczny, zając się również ruchem unjonistycznym na wschodzie, zjazdami w Welehradzie,

w szczególności zaś misjami w krajach pogańskich. Cały ten ruch misyjny skupia się teraz w Kole Misyjnym, które po ostatnio odbytym Międzynarodowym Akademickim Kongresie Misyjnym w Poznaniu, staje przed wielkim zadaniem, bo ma przygotować dobrych kierowników do coraz to silniejszego ruchu misyjnego w Polsce.

Organizacją równorzędną z Czytelnią w dziedzinie samopomocowej jest: Bratnia Pomoc Słuchaczy Wydziału Teologicznego U. J. Głównym zadaniem tego towarzystwa jest nieść pomoc materialną swym członkom w formie pożyczek, subwencji itp. Bratnia Pomoc czerpie swe dochody z dotacji uniwersyteckich, darowizn i składek. Sumy obrotowe towarzystwa wzrastają obecnie w poważne kwoty, przez co towarzystwo może zadośćuczynić wszystkim koniecznym potrzebom materialnym członków.

Istnieje również od lat kilku organizacja ideowa, zajmująca się głównie ruchem abstynenckim, tj.: Koło Abstynentów, którego akcja propagandowa odnosi pewne skutki i przygotowuje teologów do pracy społecznej w tej dziedzinie.

Te ogólnie przedstawione 4 organizacje koncentrują się głównie w Metropolitalnym Seminarjum Krakowskim. W Krakowie bowiem istnieją 3 Seminarja duchowne, które dają młodzieży duchownej mieszkanie z utrzymaniem i wychowanie na kapłanów. Główne i starodawne seminarjum to „Seminarjum Metropolitalne Krakowskie“, wychowujące alumnów dla diecezji Krakowskiej, a posiadające ogromny 2-piętrowy gmach u stóp Wawelu. Drugie - to istniejące w Krakowie od lat 6-ściu „Seminarjum Śląskie“ dla diecezji Katowickiej, mieszczące się z początku w zabudowaniu oo. Jezuitów, a następnie tj. od roku w świeżo wybudowanym własnym gmachu. Trzecie - to „Seminarjum Częstochowskie“ dla diecezji

Częstochowskiej, będące w Krakowie od 1926 r., które na razie mieści się w zabudowaniach oo. Bernardynów.

Pozostałe zatem 4 organizacje, z których 2 mieszczą się w gmachu Seminarjum Ślązkiegotj: „Koło Odczytowe“ i „Bratnia Pomoc“ Alumnów Seminarjum Ślązkiego; dalsze 2 - Czytelnia i Bratnia Pomoc Alumnów Seminarjum Częstochowskiego, będące w gmachu oo. Bernardynów, są analogicznymi organizacjami w stosunku do Czytelni i Bratniej Pomocy wyżej wymienionych. Wewnętrzny ich ustrój opiera się na statutach podobnych, a praca ich jest dopiero in statu fieri, w okresie organizacyjno-twórczym. Jednak rozwój tych organizacji jest w pewnym pędzie, dzięki poparciu ze strony dziekana i profesorów Wydziału Teologicznego.

Należy tu dodać, że każdą z tych organizacji opiekuje się któryś z księży profesorów, uproszony przez Wydział na kuratora koła. Kurator pozostaje w stosunku do koła w charakterze doradcy i opiekuna. Teolodzy przez Zarządy tych organizacji porozumiewają się i wchodzą w kontakt z Rektorem względnie z Senatem Akademickim, czy też Dziekanatem Wydziału Teologicznego. Zadaniem przewodniczącego koła jest reprezentacja na zewnątrz, szczególnie na terenie ogólnoakademickim. Kontakt i współpraca z kolegami innych wydziałów uniwersytetu, jak z filozofji, z prawa, z medycyny, z Akademji Sztuk Pięknych, z Akademji Górniczej, zaznacza się dość silnie, o co ubiegają się nie tyle same koła teologiczne, ile sami akademicy, którzy również są zorganizowani w różnym charakterze, czy to jako koła naukowe albo samopomocowe, czy też jako ideowe lub polityczne.

Zatem, jak widać z tego krótkiego zestawienia, ruch naukowoideowy i samopomocowy wśród teologów na Uniwersytecie Jagiellońskim, w swym rozwoju wykazuje dojrzałość, a jeżeli nie można nazwać tego złotym okre-

sem, to przynajmniej jest na wyżynach swego zadania. Stowarzyszenia teologiczne przez ruch organizacyjny ułatwiają awym członkom pracę przygotowawczą do zadań związanych z przyszlą działalnością duszpasterza.

Skarbek Czesław.

OSVALDOV LITERÁRNY KRÚŽOK SLOVENSÝCH BOHO-SLOVCOV V TRNAVE.

S ostýchavostou sadám ku stolu, aby som vyhovet žiadosti br. redaktora. Aká je táto jeho žiadosť netreba opakovať, lebo z prvého čísla Musea každý vie, že br. redaktor si želá soznámiť v slávnostnom čísle čitateľov so všetkými bohoslaveckými jednotami. Treba by bolo teda napísať aj naše krátke dejiny a práve tuňá je háčik. My nemôžeme sa pochlúbiť žiadnymi veľkými činmi, ako mnohé iné bratské jednoty, nám je dosiaľ ideálom to, čo mnohé br. jednoty už dávno šťastlive previedli v skutočnosť. Pýta sa niekto, prečo? Nechcem nechať otázku bez odpovedi a preto hneď prikrôčim k jadrú věci - k našim „dejinám“.

Ich počiatok datuje sa totiž len od r. 1924, kedy ôsmi slovenskí bohoslovci (viacej Slovákov ešte nebolo) položili základy nášmu krúžku. Museli prekonávať mnohé ťažkosti, museli bez prestania horliť, pracovať, prosiť o podporu na všetky strany, aby si mohli zariadiť akú takú knižnicu. Začali s holými rukami, ale - vďaka šľachetnosti dobrodincov - už na konci roka pozostávala knižnica z 536 sväzkov. Zakladatelia nezabúdali pri prácach administračných ani na prácu vzdelávaciú. Vidieť to aj z toho, že predniesli si v krúžku 24 prednášok, 12 básní a že slušné miesto v programe dávali aj číslam hudby a spevu. — V druhom roku už pribudlo nových sil, čím život spolkový veľmi okrial. Výsledok sa ukázal aj v tom, že krúžok vystúpil na javisko pred verejnosť Jurkovou veselohrou „Trojlístok“, ktorú z maďarčiny preložil činný člen krúž-

ku. Predstavenie veľmi uspokojilo a preto jeho morály úspech mal pre krúžok veľkú cenu. Okrem toho usporiadal krúžok dve slávnostné akademie a vydával aj humoristický list Bubon. Knižnica vzrástla na 602 sväzkov. - Ani pri vstupe do tretieho ročníka jestvovania rozmach krúžku neochabnul, ale zdarne sa vyvíjal rychlým tempom. Ku podopreniu môjho tvrdenia uvádzam, že z maďarčiny sme preložili meditačnú knihu pre mládež, ktorú Spolok Sv. Vojtecha vydal v krásnej plátenej väzbe na 429 stranách - cena 16 Kč. - pod názvom: „Ako sa stanem veľkým?“ Pokrok sa javil aj na vzdelávajúcich schôdkach, na ktorých odznelo 28 prednášok okrem básní a výstupov krúžkového speváckeho sboru. - Podal som tuná láskavému čitateľovi niekoľko číslic, aby si aspoň v hlavných rysoch utvoril obraz v našom spolkovom živote. Je skromný, veď cieľom našim je predbežne v tichosti pracovať a pripravovať sa k službám Cirkvi a národa. Naše vzdelávajúce schôdky - ktoré zadržujeme raz za dva týždne; majú slúžiť len tomuto cieľu. Pri zvláštnych príležitostiach zadržujeme slávnostné akademie. Svätíme aj s Cirkvou aj s národom.

S radostným uspokojením spomínam napokon okolnosť, že popri vlastnom vzájomnom usilovaní sme sa utužili aj dobrým pomerom s „Rúžou Sušilovou“, ktorá snaha, aspoň podľa našej mienky, nezostala bez kýženého výsledku. S našej strany môžeme uistiť, že viažu nás k „Rúži Sušilovej“ city úprimného bratstva a prichylnosti, Nemôže tomu ani ináč byť, najmä keď sme na svojej brnenskej návšteve „Rúžu Sušilovu“ dokonalejšie spoznali. Pobádaní touto bratskou láskou a zároveň aj neohraničeným obdivom zo srdca sa tešíme jej jubiláu a nádejíme sa, že po ňom - po vstupe do novej etapy - pomer náš sa nezhorší, ba utuží, ako je to našou najvrejšou túžbou a modlitbou pri oslavovaní jej vzácneho jubiláa.

Emil Očkouský, tajomník.

Mal by som napísať informatívny článok o našom spolku „Bernolák“, o jeho vzniku, ideách a prúdoch, čo rozvľňujú hladinu literárneho života u nás. Robím to ozajstnou láskou a vopred sa teším, že možno mi čo to napísať a tak obznámiť verejnosť o nás, ktorí sme tu vsunutí v tak úzke, malé ovzdušie.

Lit. krúžok „Bernolák“ svojim pôvodom datuje sa do r. 1922 a stanový jeho boly schválené dňa 5. února 1927 ministerstvom vnútra.

Spolok ako taký stojí v krásnej službe vznešených, povznášajúcich ideí. Teda cieľ dôstojný, primeraný; cesta ďaleká a ťažká. Predovšetkým má na zreteli rozvinúť širokú, všestrannú činnosť v obore teologicko-filozofickom, podloženú na vedeckom základe. Ďalej prehĺbiť a povzniesť úroveň kultúrneho života svojich jedincov. Ruka v ruku s týmto programom kráča aj záujem o rýdzu literatúru, ozajstné umenie. Prostriedky k dosiahnutiu tohoto cieľu sú:

a) prednášky, rečnícke výstupy, akademie, vydávanie odborných spisov slovenských,

b) zveľaďovanie spolkovej knihovne,

c) vzájomné styky s katolíckymi akademickými spolkami slovenskými, českými a cudzozemskými.

Je celkom prirodzené, že tento literárny rozmach šiel pomalým tempom. Tých fáz vývoja bol celý rad, kým sme prišli k úrovni na ktorej sme dnes. S roka na rok prehlboval sa literárny život a rozrastal. Každým rokom dochádzajúci nováčkovia, pretvorení a zúrodnení duchom rostromilej slovenčiny, donášali nové iskry, nové nádeje a tak vedeli zobudiť životnú silu v našom krúžku. I slovenská širšia verejnosť mohla sa dočítať a kriticky prezrieť si produktivnosť týchto mladých nadšencov - („Sborník slovenských bohoslovcov“).

Dnešnú tvárnosť „Bernoláka“ veru nemožno uvádzať v paralelnosť s pre-

dešlou periodou, ktorá tvorila prvotné základy. Dnes už má „Bernolák“ vo svojom lone ľudí, čo opravdu tvoria. Všetko to, čo dosiaľ lpelo húževnate na črtách konturalnej detaillovanosti nabýva hĺbky a šírky, rozrastá a náš program akoby sa stelesňoval v po niektorých mnohosľubných šuhajoch, čo sú vzácnym ohlasom našich vedúcich ideí. Ján Lovíšek, tajomník

DEJINY

LEOPOLDO-FRANTIŠKOVEJ UNIVERZITY V INNOMOSTÍ.

Univerzita Leopoldo-Františkova v Innomostí slávila minulého roku 250. výročie svojho jestvovania, ktoré sa jej podarilo uhájiť pres mnohé pohromy.

Prvé počiatky k vysokému učeniu položil tu Leop. I. 1670 a 1671, keď poslal dvoch profesorov z riadu Tov. Ježišovho, aby na gymnázium nedávno predtým založenom prednášali logiku, fyziku a metafyziku. 1671 bola založená fakulta teologická na počiatku s 2 profesormi. Podobne z malých počiatkov povstala 1671 fakulta právnická a 1674 lekárska, na ktorých sa začalo s jedným profesorom. Keďže však zakládacia listina papežská a cisárska pochádza až z r. 1677, datuje sa jestvovanie univerzity až od tejto doby.

Rozvíjajúc sa po tom celé storočie nerušene a neodvisle, bola univerzita v čase osvietenstva podrobená „dvorskej študijnej komisii“, neskorej snížená Jozefom II. na lyceum s fakultou filozofickou a teologickou, Leop. II. ju ale na prosby Tyrolčanov 1791 zase obnovil v starej forme.

Potom nasledovali válečné nepokoje, vojna s Itáliou, učenie bolo prerušené, budovy bolo použité na účely vojenské a akademici sa zúčastnili činne boja pod vŕdcom Brennerom, ktorého si zvolili zpmiedzi seba.

Po mieri bratislavskom 1805 pripadly Tyroly k Bavorsku a univerzita začala znova účinkovať v prostredí značne rozšírenom.

Príčinou novej a najťažšej pohromy bol 1809 odboj vedený Ondrejom Hoferom, ktorého sa akademici opäť činne zúčastnili. Bavori obsadili Innomostie a univerzitu snížili druhý raz na liceum s oddelením filozofickým a teologickým. Popripojení Tyrol k Rakúsku pristúpilo k nim síce ešte oddelenie právnické a chirurgické, ale 1823 bolo za to zrušené oddelenie teologické.

František I. povýšil po dlhšom váhaní 1826 ústav opäť na univerzitu s fakultou filozofickou a právnickou, čím sa stal druhým zakladateľom. Dve ostatné fakulty byly obnovené teprve za Frant. Jozefa I., teologická 1857, lekárska 1869. - Po ťažkých rokoch vojnových počet posluchačov neustále vzrastá; v letnom semestre 1927 bolo ich zapísaných 1986, z čoho bolo 446 bohoslovcov.

Na jubilejnej slávnosti minulého roku, ktorá sa odbyvala s neobyčajným leskom, slávnostný rečník Dr. Schullern prehovoril o význame univerzity, južnej bašte nemectva, a súc doprevádzaný búrlivým potleskom prehlásil, že sa univerzita nevzdáva nároku na uzemie južného Tyrolska, ktoré bolo mierovou smlouvou pridelené Itálii. *F. M. Innomostie.*

Z TURINA.

V Turině vedle mezinárodní bohoslovecké fakulty s representanty 25 národností stojí jiný velkolépý ústav salesiánský; jest to filosofický ústav se 130 kleriky, mezi nimi je i 16 Čechoslováků. Ústav sám je znám po celém salesiánském světě, poněvadž zde odpočívá v hrobce zakladatel salesiánů ctihodný Jan Bosko. Odtud čerpáme posily k duchovnímu životu i ke studiim, zde také každodenně vzpomínáme naši milené vlasti modlíce se za ni a za ty, již doma s takovou láskou a horlivostí pracují k jejímu blahu. Studium na tomto ústavě trvá 2 leta a hlavním předmětem je ovšem filosofie scholastická, vedle ní však

probírají se též předměty vyššího gymnasia. Na konci druhého ročníku, po složení maturitních zkoušek, někteří pokračují ve studiích na zdejší veřejné universitě, někteří opět podle rozhodnutí představených jdou studovat filosofii na gregoriánskou universitu do Říma. Většina pak jde na asistenci do salesiánských ústavů připravovati se na teologii. Studium je velmi intensivní, poněvadž ve dvou letech nutno probrati všechnu látku. Jinak nám zde nic nechybí a ke kráse slunného okolí našeho ústavu pojí se i krása slunného života salesiánského. Profesori, již vyučují, jsou vesměs salesiány, tvoří s námi jednu rodinu a naše styky s nimi jsou velmi intimní. K duševnímu i tělesnému osvěžení, jakož i k zamezení jednotvárnosti, přispívají slavnostní akademie, hudebně-literární přednášky a jiná představení, jež občas pořádáme. Mimo to pravidelně každý týden chodíme na vycházku do okolí nebo do města prohlédnout si jeho památnosti. Každodenně pak ve volných chvílích schází se náš český kroužek, abychom si pohovořili v milé mateřštině o zprávách docházejících z vlasti a vyměnili si své novinky; máme zde i českou knihovničku, jež, jak doufáme, časem a dary štědrých dobrodinců vzroste. 29. t. m. poctil nás svou návštěvou J. E. kardinál Hlond a sloužil na hrobce Dona Boska slavnou mši sv., pak zdržel se po celý den mezi námi. Museum přichází pravidelně každého druhého měsíce, přinášejíc zajímavé zprávy od našich krajanů z vlasti i z ciziny, což nás velice těší. Můžeme takto prostřednictvím listu blíže se seznámiti a ve spojení v modlitbách vydatněji na společném poli pracovati. Zdravíme všechny bohoslovce, kteří jsou již blíže oltáře s prosbou, aby svými modlitbami nás podporovali, bychom i my se dočkali milosti oltáře a abychom mohli, přišedše mezi Vás, draží, do milené vlasti, jako věrní synové D. Boska mnoho vykonati. Za čes. sal. scholastiky v Turině

Ferd. Machaň.

THEOLOGICKÉ STUDIUM VE ŠTRASBURKU.

(Pokračování.)

Hlavním účelem přednáškových kursů na theologické fakultě je příprava ke grádům, bakaloreátu, licenciátu a doktorátu. - Praktické přípravy pro kněžskou působnost se na fakultě nedostane.

Přednáškové kursy jsou dvojího druhu: všeobecné a speciální. Ve speciálních kursech probírají se jen vybrané otázky z theologických disciplin a skýtá se návod k vědecké práci. Všeobecné kursy mají dvě sekce: sekce nižší poskytuje přípravu pro bakaloreát a sekce vyšší poskytuje přípravu pro licenciát.

V nižší sekci přednášejí se: apologetika, základní morálka (de principiis), filosofie, církevní dějiny do 13. století, patrologie a úvod do Nového a Starého zákona s hebrejštinou. Příprava na bakaloreát trvá dvě léta. Bakaloreát theologie skládá se z vyjmenovaných oborů. Z filosofie se však požaduje toliko theodicea a racionální psychologie. - Zkouška z hebrejštiny je nepovinná. - Ke zkoušce bakaloreátu je třeba dvou písemných prací a ústní koušky. - První písemka, trvajíc 4 hodiny, je z apologetiky nebo z morálky. Druhá písemka, trvajíc 3 hodiny, je z jednoho z ostatních jmenovaných předmětů. Třetí den po písemkách jsou ústní zkoušky ze všech jmenovaných oborů v jediném půdňi.

Vyšší sekce připravuje k licenciátu theologie. Příprava trvá tři léta. Přednášejí se: dogmatika, morálka (de praeceptis), církevní dějiny počínajíc 13. stoletím, dějiny liturgie, kanonické právo, exegese Starého a Nového zákona, pastorálka s katechetikou a dějinami misí. - Mimo jmenované obory je povinen kandidát licenciátu navštěvovati dva speciální kursy, jež si volí dle libosti. -

Zkouška k licenciátu skládá se ze tří písemných zkoušek a z jedné ústní. - Písemné zkoušky jsou však jen z látky,

probírané v posledním roce, ústní jsou z látky, probírané poslední tři léta. - První písemka, trvající 6 hodin, je buď z dogmatiky aneb morálky. - Druhá písemka je z církevních dějin nebo z exegese. Třetí je z látky probírané ve dvou speciálních kursech, jež si kandidát vyvolil. - Ústní zkoušky jsou třetí den po písemkách, a to ze všech jmenovaných oborů v jediném půldni. - Třeba podotknouti, že obor, z něhož jsou písemky, se kandidátům neohlašuje až při zkouškách. - Témata jsou vždy tři, vždy však z jediného oboru. - Kandidáti doktorátu navštěvují ještě rok po složení licenciátu speciální kursy na institutě dogmatickém. - Na konci studijního roku skládají admisibilitu k doktorátu. - Zkouška se skládá ze 2 písemek a veřejné přednášky (cours public), uspořádané kandidátem. - První dogmatická písemka trvá celých 7 hodin. Druhá písemka, trvající 4 hod., je z látky speciálního kursu, jež si kandidát volí - Veřejná přednáška (cours public) trvá zpravidla 45 minut. Její téma bývá dáno kandidátu 24 hodin předem. Téma je z látky speciálního kursu, voleného kandidátem. -

Po admisibilitě nastává nová práce s thesí. Sepsání these si vyžádá nejméně plného roku. Po přijetí these komisí zvláště k tomu stanovenou a po schválení její děkanem fakulty a rektorem university, třeba dáti thesi vytisknouti a odevzdati fakultě 80 výtisků. - Výtisky se rozesílají do universitních knihoven. - Po vytištění these je připuštěn kandidát k veřejné obhajobě, jež se děje před tříčlennou komisí.

Kandidát podává rozbor svého díla, načež komise podá kritiku a klade kandidátu otázky, o nichž pojednával ve své thesi. - Je to poslední zkouška před hodností doktorskou, která trvá někdy až tři hodiny. - Po obhajobě these bývá kandidát ihned prohlášen doktorem.

Mimo theologická studia možno na zdejší fakultě konati studia církevního

práva a dosáhnouti doktorátu. - Pro kandidáty je zřízen při theologické fakultě institut práva kanonického, na němž působí 5 profesorů, z nichž tři jsou profesori-laici z právnické fakulty. -

Doktorátu práva lze dosáhnouti ve třech letech. - *A. K.*

J. EM. AUG. HLOND,

druhý salesiánský kardinál a primas polský při návratu z Říma navštívil kolébku sal. díla v Turině . . . Povolubil všechny nejen svými vzácnými slovy, ale hlavně příkladem. Líbal uctivě ruku sal. představeným, prostým kněžím, když přišli, aby mu vzdali poctu jako kardinálovi, kterou on skromně odmítal, aniž by snižoval své důstojnosti, jakou mu hodnost ukládá. V rozmluvě jest nadmiru přátelským, přijímá bez obřadnosti, jde každému vstříc a vyprovází ho až ke dveřím. S takovou laskavostí přijal konce i podepsaného bohoslovce. Bavi se s hochy, jejichž srdce si jako dobrý salesián ihned získá. Jest ostatně jednou význačnou známkou sales. chovanců a býv. chovanců, že s vřelou oddaností a bez bázně, jako k otci, přistupují ke každému i sebevyššímu hodnostáři církevnímu. Předpokládají totiž, že jako duchovní musí míti dobré srdce, jaké poznal u svých sal. představených a hodnostářů, kteří tam občas přicházejí. A slyšel jsem nejednoho biskupa, jakým dobrým dojmem to působí a jak se těší, když vidí kolem sebe zástup veselých chlapců, kteří sice div že ho neporazí, ale zároveň dokazují, že v něm vidí okem víry, koho vpravdě mají, že umějí připraviti upřímné přivítání a loučení, zatím co na mnohých místech toto jest pouhou nechutnou obřadností. - Kard. Hlond jako všichni salesiáni prošel tuhou zkouškou, školou sebezapření. Kolik obětí vyžaduje asistence svěřenců dnem i nocí. Klerik Hlond před lety v Římě vypomáhal v této práci navštěvuje při tom gregoriánskou universitu. Vysvěcen byv na kněze, stal

se brzo ředitelem a pak inspektorem (provinciálem) ve střední Evropě, kde povznesl velice dílo Boskovo. Byv jmenován apoštolským administrátorem v Katovicích, měl umožniti zřízení nové diecése na tak horké půdě. Vyplniv tento úkol, byl vysvěcen na biskupa nové diecése, již založil. Brzo potom ustanoven byl primasem Polsky se sídlem v Poznani a zároveň arcibiskupem v Hnězdně jako nástupce sv. Vojtěcha.

V Turině slovanští bohoslovci těšili se zvláště jeho přízni. S Českoslováky (scholastiky) dal se dokonce na jejich prosbu fotografovati.

Známa je jeho blahodárná činnost, zvláště na poli Kat. akce. Uspořádal v Poznani zdařilý mezinár. misijní kongres a později pastorální metodo-

logie. Pečuje s odbornou znalostí hlavně o mládež, dle vzoru velkého vychovatele D. Boska. Jako syn chudé prosté rodiny zná výborně poměry širokých vrstev a vyzná se v poměrech řemeslnických, dokonce i v řemeslech samých. Škola Boskova ho všestranně vychovala a vzdělala a výtečně připravila k jeho nynějšímu postavení.

Svým spolubratřím odpověděl na jejich gratulace velmi skromně, že sv. Otec ráčil vyznamenati nikoli jeho, nýbrž sal. kongregaci a všechny roztroušené po všech koutech světa její členy, v tichosti pracující s takovou obětavostí! A náhodou prý hodnota ta připadla jemu

Bratrské Polsce můžeme k takovému arcipastýři blahopřáti.

Václav Šebek.

★ P O S U D K Y ★

Antonín Špale :

KNIHA POUTNÍKOVA

Díl II. Vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze 1928. Str. 444. Cena 88 Kč.

V posledních letech česká věda biblická vstoupila se na úroveň biblistiky světové, a to přičiněním několika horlivých mužů (Šanda, Sýkora, Musil, Hejzl), jejichž činnosti přísně vědecké je výtečným doplňkem praktická a popularisující práce Špaleho, sloužící duševnímu a duchovnímu obohacení širších vrtev.

Vhodným seřazováním posvátných textů a spojením s výsledky moderní vědy biblické, která za posledních desetiletí, díky vykopávkám, velice vzrostla, líčí biblista události v říši Judské. Spojuje III. a IV. knihu královskou s Paralipomenon II v jednotný děj, do kterého podle potřeby vkládá slova proroků, jež pak dále rozvádí a přechází tak nenápadně na smutnou dobu exilu a dobu poexilní. Ukončení celého díla tvoří Nový zákon. Ze čtyř evangelií a mesiánských proctví S. z. vytvořil spisovatel skvělý obraz Spasitele, jehož nekonečné milosrdenství a láska září z každé věty, zejména z líčení jeho utrpení.

Kniha poutníkova působí svým jednoduchým stylem, nechce však býti náhradou bible samé, nýbrž chce probuditi

lásku k ní, která tak v našem století vlivem různých falešných teorií potuchla a býti průvodcem v božských pravdách, jichž lidstvo neobsáhne po všechny věky. K.

*

ŽIVOT SVATÉHO ANTONÍNA VELIKÉHO, POUSTEVNÍKA A OPATA.

Napsal a mnichům v cizině poslal sv. Athanasios, arcibiskup alexandrijský. Z řečtiny přeložil Antonín Stříž. Vydal Lad. Kuncíř v Praze 1928. Cena 10 Kč.

Nakladatelství Kuncířovo knihovnou „Boží bojovníci“ vyplňuje velké mezery, které česká literatura asketická vykazovala. - Uvedenou knihou, podávající život heroického „otce orthodoxie a sloupu církve“, dostává se všem, „kdož chtějí postupovati v ctnosti, příručky asketické cvičby“. - Víťame tento spisek tím srdečněji, že vychází v době, „kdy Satanu dostává se pocti intronisace“, poněvadž bude ukazovati statečným cestu k vytrvalosti a slabým bude pobídkou k lepšimu a hrdinějšimu životu. Alfa.

*

Dr. Ot. Tauber :

MRAVNÍ ZÁHADY DNEŠKA.

„Časové Úvahy“ č. 311. Tiskové družstvo v Hradci Král. 1928. Cena Kč 5, str. 117.

Spis, který přečteš jedním dechem. Autor probírá nejposlednější dobu a její nejakutnější otázku: problém mravnosti. Ukazuje na konkrétních případech mravní úpadek studentstva, odhaluje roušku minulosti i budoucnosti: příčiny a následky nemravnosti, řeší problém tance, jmenovitě moder. tanců, úkolu ženy ve společnosti, prostituci - otevřenou ránu velkoměsta atd. A resumé toho všeho je, že jen náboženství může očistiti společnost, jen náboženství vytrhne lidstvo z jeho hlubokého úpadku a krise dneška. A ještě někdo. Vždyť jest zde alter Christus, který má býti vzorem dokonalosti, světlym vůdcem, nejen mezníkem, který ukazuje cestu, ale sám stojí - je tu Kristův kněz. I. Bš.

*

Dr. K. Kašpar:

CESTA PRVNÍHO ČESKÉHO BISKUPA DO AMERIKY.

Vydalo Tiskové družstvo v Hrad. Král.
Cena 27 Kč. Str. 297.

Útoky na náboženství ať přímé nebo nepřímé mohou způsobiti, že duše zeslábné a začne se chvět obavou. Do těchto stínů však vítězně proniká světlý a teplý paprsek z této knihy, která vznikla v záři samého Zdroje světla, Eucharistie. Nejdůstojnější pan biskup po několika poznámkách o původu a účelu eucharistických kongresů vede nás krok za krokem po cestě, kterou vykonal, aby se v čele českých poutníků poklonil eucharistickému Králi králů. Líčení jest poutavé. Zdá se nám, že již nečteme cestopisu, ale přímo nasloucháme milému vypravování laskavého arcipastýře. Zájem náš vzbudí líčení plavby po moři a probuzená fantazie nám maluje před duševním zrakem obraz mořské pláně. Vstupujeme s poutníky na americkou půdu a krev zaproudí rychleji při líčení rušného amerického života a zvláště úžas vzbuzuje ohromný hold Eucharistii, který překonal všechny i nejmělejší naděje. A pak sledujeme nejdůstojnějšího pana biskupa na jeho misijní cestě, při níž cítíme a prožíváme radost českých katolíků z návštěvy českého biskupa.

Jsmo vděčni nejdůstojnějšímu arcipastýři, že svým spisem, ozdobeným mnoha obrazy, umožnil všem aspoň v duchu zúčastniti se této velkolepé manifestace katolické Církve.

- jd. -

*

P. Martial Lekeux O. F. M.:

MARKÉTKA.

Přeložily Sestry Nep. Poč. P. Marie v
Přerově. Stran 215. Cena 20 Kč.

Ctihodné sestry překvapují nás čím dál tím mileji. Jak? Mám psát recenzi o Markétce? Což možno psáti o knize, jež ve třech letech vyšla ve Francii ve více jak 110 vydáních, v Německu v 10 vydáních? Již tento fakt jest nejlepší recenze. Kniha praktického laického apoštolátu. Dejte knihu do ruky všem našim katol. učitelkám, úřednicím a dáte jim učebnici laického apoštolátu nad jiné krásnější.

Kéž sestry v Přerově budou moci knihu vydati opět a opět a kéž ji má v rukou každá naše dívka a žena!

ka.

*

Lilie Panny Marie,

BLAHOŠLAVENÁ BERNADETTA SOUBIROUSOVÁ

v řeholi sestra Marie Bernarda.

Výběr od jedné sestry z mateřince v Neversu, dle francouzského originálu přeložila se svolením autorky Leontina Kohnová. U příležitosti 70. výročí zjevení Panny Marie v Lourdech vydala Československá akciová tiskárna v Praze.

Kniha podává nám stručný, ale věrný obraz života blahoslavené Bernadetty od kolébky do vstupu do kláštera a její smrti. Vypravuje prostě o jejích zjeveních, o jejím apoštolátě, o jejích utrpeních, o její nesmírné lásce k Ježíši eucharistickému a jeho matce Panně Marii. Kniha dobře poslouží těm, kteří se chtějí informovati o tomto vyvoleném dítěti Panny Marie.

A. M.

*

LEGENDY O JEŽÍŠKOVĚ.

Antologie z legend o Ježíškově dětství. (Výbor z „Nové legendy zlaté“). Naklad. V. Kotrba v Praze, 1928. V 8°, str. 240; Kč 12.

Na 80 legend veršem i prosou, lidových i umělých, domácích i cizích od dob nejstarších až po naše doby obsahuje nedávno vyšlá kniha. V dodatku obsaženy jsou legendy z pozdějšího věku Ježíšova. 17 pěkných obrazů zvyšuje hodnotu knihy. Trvalá cena literární a umělecká, jakož i přístupnost obsahu pro děti i dospělé doporučují knihu nejlépe. Doporučujeme opět odebrání celého dílu „Nová legenda zlatá“.

šil.

*

Em. Žák.

ŽIVÉ HVĚZDY.

Legendy ze života svatých. Nakladatel V. Kotrba v Praze Cena 6 Kč.

Básnickým vzletným způsobem vylíčil autor profily řady světců a světíc vybi-

raje ze života jejich různé události: smrt (30 Telemach, sv. Agata a j.), jejich působení (sv. Patrik), pomoc Boží (sv. Zita). Legendy, které jsou oblíbenou četbou lidu, ve zpracování Zákově se mění v „živé hvězdy“ a dej Bůh, aby hojně rozzářily v prostých chaloupekách i bohatých domech! Zaslouhují toho! S.

*

Karel Bureš:

ČIŇME POKÁNÍ.

Vydal Gustav Franci, Praha I. Melantrichova 536. Sedmero těchto postních promluv jest dobrou pomůckou pro dobu velikonoční.

Dílko toto vyznačuje lehký řečnický sloh, jasné a přístupné podané pravdy věroučné doloženy účinnými aplikacemi, takže splní dobře své poslání a bude duchovenstvem příznivě přijato.

Nové Burešovy májové promluvy na litanii loretanskou

jsou velmi pěkně zpracovány se zřetelem k časovým potřebám nábožensko-mravním a sociálním. Přirozeně, že invokace matky Páně poskytla autoru možnost promluvit o rodině a právě tato část jest nejlepší partii z celého cyklu. Nicméně však i ostatní promluvy mají vysokou úroveň a praktické aplikace.

*

Václav Beneš-Šumavský:

TO SE NEZAPOMÍNÁ.

(Z paměti českého novináře). Vydalo nakladelství Vilémkovo v Praze. Stran 190. Cena 15 Kč; váz. 25 Kč.

Hrst smutných i veselých vzpomínek, - ale pěkných. Jest to několik stránek autora denníku, jež se zájmem přečtete a řeknete, že to novinářství jest přece krásné. Ký div, že mělo vždy tolik obdivovatelů. - Vedle vzpomínky na Proza-tímní divadlo a s ním nutně spojeného Šamberka, vedle milého pohledu na Alše, Vojana, Vrchlického, máme i zážitky autorovy, popis jeho novinářských potulek a p. Knihu můžeme doporučit. sor.

*

František Valoušek:

Z TĚŽKÝCH DOB VELKÉ MORAVY.

Díl I. Nakladatel Edice „Šlěpěje života“ v Přerově 1927.

Spisovatel dává nahlédnouti do doby těsně předcyrilo-metodějské a v rámci milé povídky kreslí poměry pohanské. Ukazuje na řevnivost slovanskou, která brání Rostislavovi a jeho odpůrci Privi-

novi založiti velkou říši moravskou. Knížka vhodná našim knihovnám. F. K.

*

Otakar Auředníček:

HRY LÁSKY.

Spisovatel po delším literárním odmlčení hlásí se opět ke slovu touto prací. Je to sbírka 13 novel vesměs zajímavých, můžeme říci třináct důvěrných zpovědí lidských niter. Jsou psány lehkým slohem, jež sám upoutá čtenáře, a pravdivě podle skutečných životních příběhů. V těchto novelách usmívají se a slzí lidské osudy v té pravdivosti, s jakou bývají často prožívány. Ga.

*

M. Š. Černý:

SNĚŽENKY.

Básně.

Drobounká knížečka obsahující řadu básní, ve kterých mladý kněz uložil své stesky a radosti ze života, vzpomínky na rodný kraj, na lesy, od nichž se učil bojovat s těžkým osudem, který činí mnoho lidí nešťastných. Básník používá nepatrných dojmů k prohloubení své nálady a prostým způsobem ji přenáší na čtenáře. Pěkné jsou modlitby, které vznikaly po hlubších dojmech a náladách. S.

*

Elie Faure:

DĚJINY UMĚNÍ.

Vydalo Aventinum Praha II., Purkyňova ul. č. 6.

Právě vyšel díl II., obsahující umění středověké. Autor je dlejší spíše filosoficky než časově, a středověk uzavírá rokem 1453, pádem byzantského císařství. Středověké umění je inspirováno hlavně náboženstvím, což plně dokládá tato část, jež autor je více filosofem než historikem a kritikem. I obírá se uměním Indie, Číny, Japonska, černočů, Polynesianů a Mexičanů, Byzance, Islamu, křesťanství ve Francii, Německu a Španělsku, pak italským uměním jak vyrostlo z misie sv. Františka z Assisi.

Vychází ve čtrnáctidenních sešitech po 6 Kč.

*

Lidové rozpravy lékařské. Pořádá prof Dr. Lad. Haškovec.

JEDOVATÉ A LÉČIVÉ ROSTLINY DOMÁCÍ.

Napsal prof. Z. Stach.

Se 13 vyobrazeními. V Praze 1927. Nakladatelství J. Otto, společnost s r. o.

Spis provádí čtenáře celým tím bohat-

stvím, jímž přímo oplývá rostlinná říše naší vlasti, zastavuje se u nejdůležitějších, léčivými účinky obdařených jedinců, vysvětluje, radí, varuje. Možno zde naléztí vysvětlení, jakož i věcný význam mnohých termínů, jimiž lékařská věda operuje a lze nabýti i mnohých jiných poznatků z oboru léčení. Spisu jest jen přáteli co nejhojnějšího rozšíření ve veřejnosti, aby plně splnil účel, jemuž autor spis v úvodě věnuje. V. B.

*

Kornel Makuszyński:

PO MLÉČNÉ DRÁZE.

Humoristicko-satirický román umělců o 2 dílech. I. díl Chroustova ženitba. Autorisovaný překlad z polštiny Emericha Čecha. V Praze 1927. Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské v Praze, zaps. sp. s r. o.

Dílo vyšlo jako III. svazek Slovanské knihovny „Slavie“. Malíř, typ umělce vlastního oboru, Šimon Chroust, jeho život s přáteli bohémského světa, - jeho osudná ženitba, vlekoucí sebou vnitřní rozervanost a zoufalství, jež hlodají na jeho zdraví, až sklátí jej do hrobu - toť několik bodů, vyznačujících dějové pásmo románu. S humorem vysmívá se bídě, psotám a slotám života a tropí si posměch z civilisace. Slovní hříčky, vypočítané na choutky čtenářů, snaží se učiniti román poutavým. V. B.

*

Karel Dostál Lutinov:

ORLÍ FANFÁRY.

II. rozmnožené vydání. Vydala Družina literární a umělecká v Olomouci 1928. Cena 10 Kč.

Péčí P. Lad. Zamykala uspořádáno nové vydání dávno již rozebraných básní Lutinových, určených orelské mládeži, ze které chce básník mti, jak praví v doslovu, moderní rytíře. Proto také celá sbírka je rázu hodné výbojného, povzbuzujícího a výchovného. - Sbírkou proti původnímu vydání z r. 1913 rozšířenou o nových 17 básní, v pěkné úpravě Jana Koehlera s fotografií a výstižným přehledem života a činnosti básníka, možno co nejvíce doporučiti. af.

*

Milo Urban:

ŽIVÝ BIČ.

Román vo dvoch dieloch. Nakladateľ: L. Mazač, Praha. Cena 18-24 Kč.

„Živý bič“ je světová válka, která ostrými údery rozechvívá všechny obyvatele

klidné slovenské vesnice Ráztok. Tato v dáli prožívá všechny boje, kde bojují desítky jejich mužů a chlapců. Po čtyři léta je štvaná, bojící se, cítící s reky románů (Adam Hlovaj), nenávidějící své vysavače autlačitele (notář Okoliký, žid Áron), milující své přátele (staříček farář Mrva), a pohrdající maďarony (kaplan Létay).

Ličení různých figurek, místy příliš realistické, je živé a dobře vystihující mentalitu tisíců vesniček celého Slovenska, a končí příkrým potrestáním svých nepřátel pod ochrannou rukou „svobody“.

Toto dílo mladého autora (26 let?) je hodnotným obohacím slovenské literatury. S.

*

PONCJAN.

(Historja o siedmi medrcach)

Przekładania Jana z Koszyczek 1540, wydal Juljan Krzyzanwski, Kraków 1927. Nakładem Polskiej Akademji Umiejetnosci.

Zásluhou polsk. Akademji Umiejetnosci byly nám zpřístupněny částečně staré, úplně zapomenuté památky literární. K mnohým již vydaným dílům řadí se Poncján. Řada menších povídek podává pravidla moudrosti, doporučuje věrnost, umírněnost, poctivost, zahrhuje neřest a nectnost. Obrazy jsou účinné, drastické. Řeč archaická. Dílo opatřeno jest faksimilem. Cena 3 zl. - ski -

*

Leiber Robert S. J.:

KONNERSREUTH.

Fakta a zásady. (VI + 48 str.) Herder 1928. 0.80 M.

Studie Leiberova vyšla původně v princovém čísle časopisu „Stimmen der Zeit“. Autor uvažuje o zvláštním a v tisku tolik přetřásaném zjevu konnersreutském s hlediska víry a katolické askese. Autor mohl nahlédnouti do všech aktů, která byla dodána biskupskému ordinariátu v Řezně komisi, jež v červenci minulého roku celý případ vyšetřovala. V tom spočívá přednost této studie před jinými podobnými spisy, které často líčí jen subjektivní dojmy a činí ukvapené konkluse. Ve svých úsudcích je autor velmi opatrný. Jeho slova, která přímo vybízí k opatrnosti, věci neuškodí, ba možno říci, že jí prospějí. J. M.

*

René de Maumigny S. J.:

KATHOLISCHE MYSTIK.

(„Das außergewöhnliche Gebet“) S krátkým životopisem autora a s úvodem do

mystiky od Karla Richtstättera S. J. (X † 334 str.) Herder 1928. 6 M.

Tato kniha podává nám krátký, ale i širším kruhům srozumitelný úvod do tajemné oblasti mystického omilostnění. Psal ji zbožný řeholník, který mnoho svých spolubratrů jakož i osob žijících ve světě jistou rukou vyvedl na vrchol mimořádné modlitby a mystického spojení duše s nebeským Ženichem. Spojoval v sobě vynikající znalosti ve filosofii a theologii s nevšední zkušeností na poli psycholog. Toto své neobyčejné vzdělání mohl výborně uplatňovati při vedení duší, kterým dovedl vždy svým střízlivým a kritickým úsudkem dobře poraditi.

Vedle krátkého životopisu skvělého duchovního vůdce - učitele obsahuje 2. část knihy úvod do mystiky od P. Richtstättera S. J., který vyniká jasným podáním a jenž svědčí o tom, že německý jesuita plně ovládá tento těžký obor. Ve 3. části jest překlad „Mimořádné modlitby“ od P. René Maumignyho, kde jest obsažen mistrný výklad o podstatě mystické modlitby. Každý, kdo by si přál bližšího poučení o mystice, může se v této knize snadno orientovati a mylné názory opravit.

*

Schott-Bihlmeyer O. S. B.:

DAS KIND BEI DER HL. MESSE.

Liturgická modlitební knížka pro 1.-4. šk. rok s mnoha z části barevnými obrázky v textu. Herder 1928, V polopl. 1. M.

ZUM ALTARE GOTTES WILL ICH TRETEN.

Liturgická modlitební knížka pro 5.-8. šk. rok se 16 obrázky. Herder 1928. V poloplátěné 2 M.

Dle přání naší svaté církve mají věřící býti v úzkém a životním spojení s obětí mše svaté. Toto přání dalo podnět k t. zv. liturgickému hnutí, které v poslední době zvláště v Německu a Rakousku se úspěšně šíří a které má za úkol v liturgických kroužcích poučovati katolický lid o mši sv. a o jiných liturgických úkonech, aby každý s pochopením mohl sledovati to, co se děje u oltáře. Učiniti bohatý poklad modlitby církve lidu přístupným, v tom spočívá liturgické školení. Jisto však jest, že s tímto liturgickým poučováním musíme začíti již ve škole, aby si děti vzaly sebou do života správné porozumění pro mši sv. a aby se naučily později používatí misálku. Za tím účelem vydalo Herderovo nakladatelství dvě roztomilé modlitební knížky, z nichž první je určena pro

1.-4. školní rok, druhá pak pro 5.-8. šk. rok. Bude zajisté třeba, aby katecheté poučili děti o užívání těchto knížek; proto mají býti vydány v nejbližší době liturg. katechese jako vítaná příručka pro učitele náboženství. J. M.

*

Kümmel Konrad:

HEILIGE JUGENDZEIT.

Erzählungen für jugendliche Kommunikanten. 14. und 15. Auflage. Mit 4 Bildern. Freiburg im Breisgau 1928, Herder 3'60 M., in Leinwand 4'60 M.

Církev, provádějíc v praxi výrok Božského Spasitele: „Nechte dítek přijíti ke mně“, je nejlepší vychovatelkou mládeže. Přijavši křtem dítě do svého lůna, pečuje s láskou o to, aby v nevinnosti a zbožnosti vyrostlo a s pevnou mravní silou vstoupilo do života. K tomu účelu užívá církve všech prostředků, které jí Kristus ve své lásce k lidstvu dal. A nejdůležitějším z nich je hojnější sv. přijímání, kterým se může mládež uchrániti mnohých nebezpečí. Je však třeba buditi lásku ke svátostnému Spasiteli a touhu po jeho přijetí. A k tomu může posloužiti dobře tato kniha. Vedle vypravování, která jsou určena těm, kteří jdou poprvé ke sv. přijímání, jsou i taková, která pojednávají o tajemství eucharistie. Kniha tato je určena především těm komunikantům, kteří mají opustiti školu a má býti darem do života a zároveň upomínkou na napomenutí ve škole a doma před tímto významným krokem do života. A. M.

*

Max Kaller:

UNSER LAIEN APOSTOLAT.

Was es ist und wie es sein soll. Neu herausgegeben vom Johannesbund, Leutesdorf a. Rh. v.áz. v pl. 6 M. (320 str.)

Kniha ducha v pravdě apoštolského! Nazval bych ji učebnicí moderního apostolata, jemuž nejsou lhostejny duše a jejich osud. Knihou vane duch nového, krásnějšího života, sice namáhavého, ale při tom radostného. Věčně aktuální thema o následování Krista jest zde rozvedeno v nové formě a ilustrováno pestrými obrazy z víru dnešního života. Švé velké činorodé a obětavé nadšení vdechli vydavatelé do této práce, aby i nás naplnili ohněm oběti a lásky, jimž hoří jejich vlastní nitro. V knize jest vylíčen život katolíků berlínských v nynější nábožensky tak chladné a mravně tak ubohé době.

Diaspora! Kolik to práce, kolik obětí a starostí pro duchovního správce! Sám.

však na všechno často nestačí. Jest nutno, aby vypomáhali i laici, t. zv. laičtí apoštolé. Zde mohou uplatnit v různých odbořech své schopnosti a sly: v charitě, při šíření dobrého tisku a v životě sociálním. Apoštolát pro konfesijní školu, pro svatost manželství, apoštolát misijní a exerciční volá též po jejich pomoci. Zde se mohou aktivně zúčastnit apoštolátu činu jako moderní jáhnové a jáhenky oběti a lásky, která slouží pokorně bližnímu a církvi. Jen apoštolát činu však nestačí; s ním musí jít zároveň apoštolát modlitby, smíru a dobrého příkladu. Tak pracují katolíci berlínští, tak žijí. Život však rodí zase život. Dej Bůh, aby se zrodil i u nás! Nelekejme se obětí takového života; neboť život skutečný rodí se vždy v bolestech. Kniha jakoby nás vybízela: sequere me! Pryč s pohodlím! Katolická akce žádá celých katolíků a toho dosáhne, budou-li pastýři sami dokonali a celí, kteří nosí v srdci velkou lásku a pochopení pro bídu a hledání dnešního světa. Kniha se v brněnském alumnátě velmi rozšířila a byla přijata s nadšením. Bylo by si jen přát, aby také klerus si ji zamiloval, - ti, kteří již stojí na bojišti života.

Johannesbund vydává též cenné brožury, ze kterých uvádíme tyto: Haw: „Eine gute Beicht“. „Der Himmel auf Erden“. „Etwas aus dem dunklen Jenseits“; P. Hoffmann: „Die Ehe“. Seznamy dosud vydaných spisů zašle nakladatelství každému zdarma. J. M.

*

Dr. Robert Linhardt:

DAS GEHEIMNIS DES KELCHES.

Patnáct postních rozjímání. (VIII a 150 str.) Herder 1928. 2'40 M.

Bez jeviště a bez kostýmů vytvořil známý již autor v tomto svém novém díle moderní „pašijovou hru“, která nás uchvacuje svou jedinečnou krásou mluvy a ethickou hloubkou. Tímto svým postním rozjímáním vyvádí nás Linhardt ze všednosti dne a vede nás po krvavých stopách Beránka - cestou lásky a bolesti—thema, do kterého se již nesčetní zahloubali. Tvůrčí duch autorův však vdechuje mu nový život, který pramení z hlubokého vzdělání a živé víry. J. M.

*

Erich Wasmann S. J.:

EINS IN GOTT.

3. rozmožnené vydání původního spisu: „Christlicher Monismus“. (XIV a 140 str.) Herder 1928. 2 M.

„Cítím se šťastným, že mohu vzdátí svému Bohu hold i za hrdou moderní přírodovědu. za všechny, kteří Ho neznají, za všechny, kteří Ho nemilují“ (str. 35). Témito slovy vyznává slavný autor jasně a nadšeně, co ho přimělo k sepsání tohoto spisu. Není tu žádného suchého spekulativního dokazování; Wasmann odívá své myšlenky ve slova, která vycházejí z Boha, milujícího srdce a která mají být mostem boží lásky do srdcí mnohých, jež pýcha pod lákavou rouškou vědy odcizila nebeskému Otci. Spis jest z větší části nadšeným vyznáním víry a lásky eucharistickému Spasiteli. J. M.

*

Dr. Ernst Dubowy:

DER LEIDENDE HEILAND, DEIN FÜHRER ZU WAHREM GLÜCK.

Postní kázání. (Xa 132 str.) Herder 1928. 2'40 M.

O těchto postních kázáních napsal Breslauer Klerus Anzeiger, že přilákala tolik věřících - zvláště mužů - ke kazatelně u sv. Jana ve Vratislavi, jak tomu již nebylo od dnů slavného kazatele knížete-biskupa Jindř. Förstra. Dubowy všimá si všech důležitých náboženských otázek dnešního života a podává je v hávu zcela časovém. Navazuje na bídu moderního člověka, na jeho marnou pout za bludičkou pozemského štěstí a ukazuje na Krista trpícího jako vůdce k pravému a jedinému štěstí křesťana. J. M.

*

Dr. Josephus Pejška C. SS. R.:

IUS CANONICUM RELIGIOSORUM.

Editio tertia. (XVI + 366 pg.) Herder 1928. 8'50 M.

Autorem tohoto jedinečného díla je český redemptorista P. Pejška, který přednáší církevní právo na teologickém učilišti redemptoristů v Obořišti. Veliké služby při sepsání tohoto díla prokázala mu jeho dvacetiletá zkušenost jako učitele práva. Úsudek autorův je jasný, podání látky odborné a důkladné a sloh jednoduchý, bez dlouhých period.

Všchno, co se týká řádového práva a co je v Kodexu podáno na různých místech, shrnuje P. Pejška pod určitá hlediska. Tímto přehledným uspořádáním a stručným, avšak jasným podáním získává velmi toto jeho dílo, které i odborná kritika velmi ocenila. J. M.

*

Štoček na obálku
laskavě obstaral a radou přispěl
p. spisovatel Jakub Deml

Vytiskla
Humana v Letovicích

Adresa redakce a administrace:
Brno, Antonínská 1

Uzávěrka 5. čísla
21. května

Květy na oltáři.

*Vy květy našich oltářů,
o jaké kouzlo máte?
O rcete mi, proč duši mou
až k slzám dojtmáte?*

*Tam na oltáři Ježíšek
dnem nocí stále trůní
a vy Ho květy bělostné
svou uspáváte vůní.*

*A když je sám a opuštěn
tak jako člunek v moři -
tu bílé vaše kalíšky
se tiše Jemu koří...*

*A vaše lístky šeptají
tam do té schránky svaté,
že pro Ježíška žijete -
a pro Něj umíráte...*

*A smrt když vlákno života
vám navždy přerve v půli -
tu ještě zvadlé kalíšky
se k Svatostánku stulí...*

Z „Písní Svatostnému Králi“.

BÁSNICTVÍ JEST JENOM jedním záhonem v zahradě Umění. Bůh nesvěřuje všem lidem péči o pěstění a šlechtění záhonu nejkrásnějšího ze všech ve své zahradě. Jenom vyvolení, jimž se dostalo milosti, směřjí na něm pracovati, rýti a sázeti. Ruku jejich vede sám Bůh, proto nemohou býti zahradníky špatnými a nemohou zahradničit jinak, než jak si přeje Ten, který je omilostnil. Známkou umění je výše spojení s Bohem a stupeň lásky k Němu. Mluvím o umění katolickém, vycházejícím od Boha a k Bohu směřujícím. Není pravdou, že umění není mravné ani nemravné, katolické ani nekatolické, ačkoliv dnešní umělci a kritici na toto tvrzení přísahají. Věřícímu katolíku musejí býti kritickými měřítky umění hodnoty vyšší: duše, věčnost, Bůh. Durych praví kdesi: „Je jenom katolické umění.“ Platí, cenu mají jenom hodnoty katolictví. Umění nekatolické je umění lidské, zemské, malicherné, nízké, pochybené, nicotné, poněvadž je plodem lidského ducha, nedokonalého, zatemnělého, nejistého, omezeného, tápajícího ve stálých propastech bludů, klamů a lži. . .

Osud básníka a jeho umění závisí na milosti a požehnání Božím. Katolický básník jest si plně vědom, že dopuštěním a smilováním Věčného je tím, čím je, proniká jej horoucí víra, která zapaluje jeho duši a vynáší ji v radostných chvěních a vanech lásky k Bohu, do světa svatých ohňů a žhavých plání blaženství z patření na Boha, do světa, kde bolesti nebolí, tíha netíží, kde muka nemučí, smrt neusmrcuje, ale je křtem života věčného a dokazuje nutnost žití na zemi. Básníku víry září sláva nebes ve výškách závratných, z jeho básnické řeči svítí přirozená krása, rozvitá do nejkrásnějších květů, jeho čisté, vznešené dílo blíží se jemnými doteky a náznaky velké, tajemné Věčnosti. . . Krásy jeho díla skvějí se zvláštním světlem nebes a oslňují nezvyklou bělostí, čistotou skoro rajskou, že naše oči, příliš slepé a nevidomé, zapadlé do smutku a chudoby života a neschopné dívat se zraky světa nadzemského, je nevidí.

Katolický básník uniká z vězení zemské nízkosti, vytrhuje svou duši z osudné každodennosti pozemských věcí, cítí vanutí milosti Ducha sv. Žije zde na zemi ve stínu, skryt, neviděn zraky všedních lidí, nehledá slávy světa, ale je proniknut hlubokou pokorou a silným vědomím své nedokonalosti, ví, že tvořil své dílo s pomocí Boží, a že Bůh by mu dal tvar daleko krásnější a umělečtější. Jeho dílo je plno sladkých předchutí nebe a teskných tuch ráje, voní bílými touhami po objetích Boží lásky. Katolické dílo básnické je pevnou kotvou, která se radostně zachycuje břehu Ráje, aby koráb této země, zmítaný divokými vlnami, mohl vyloditi dlouhou a nebezpečí plnou plavbou uděšené duše lidské na bezpečnou půdu ždané a toužené Vlasti věčné. . .

Možno-li říci o některém z našich básníků, že je katolickým umělcem, platí slova ta na prvním místě a v nejvyšší míře o Sigismundu Bouškovi, básníku našem - katolickém, osobnosti z nejvýznamnějších a postavě z nejvzácnějších kněží-básníků v katolickém písemnictví novodobém. Jeho duchu, nadání a peru vděčíme za obnovu katolictví v naší literatuře.

Vznik t. zv. „Katolické moderny“, katolického hnutí literárního, plného živorodé síly, nadšení a mladistvých zápalů a smělých, odvážných průbojů, je ráznou odezvou a silnou ozvěnou myšlenkového proudění pokrokového v letech devadesátých. Vyrůstající nová generace básnická s Bouškou, Dvořá-

kem, Lutinovem a Skalíkem v čele, snaží si osvojit znalost světových literatur, zejména zjevů katolických a pochopiti jejich myšlenkový vývoj i umělecké snahy, pokouší se je přenést na domácí půdu a vytvořiti přiblížením jich katolickému písemnictví českému nové hodnoty umělecké.

Krásné písemnictví katolické nalezlo v katolické cizině uchvacující a strhující vzory, dosud jí neznámé. Byl to zejména veliký pěvec eucharistický a mariánský v katalánštině Jacinto Verdaguer, ohniví básníci-katolíci provençalští Frederi Mistral, José Roumanille a Theodor Aubanel, tvůrci několika jemně lyrických, katolických děl Charles Baudelaire a Paul Verlaine, vroucí katolicko-konvertita Joris Karl Huysmans, „advokát věčné Pravdy“ Ernest Hello, vášnivý bojovník pro Krista Léon Bloy a stejného duchovního rodu Barbey d'Aureville. Vedle děl těchto „nesmrtelných“ studuje mladá generace středověkou mystiku.

Bouška byl duší tohoto hnutí, vlastním jeho inspirátorem a buditelem nových snah, určovatelem nových cest a směrů; v tom je velká a úcty hodná jeho zásluha. Spojil v hnutí vynikající básníky starší generace, Xavera Dvořáka, Františka Kyselého, Adama Chlumeckého, se sourodou generací mládeže, již v čele stál Lutinov a Skalík, první dnes nepochopený, neuznaný a nedocenený, druhý předčasně zemřelý, skoro zapomenut. Bouška byl mluvčím „Katolické moderny“ před literární veřejností, která s počátku sice sympatisovala s mladými básníky katolickými, dala jim dokonce jméno - byli nazváni v „Rozhledech“ F. V. Krejčím „Katolickou modernou“ a tento název podrželi - ale později se od nich úplně odklonila a ostře je napadala. Výbornou odpovědí na útoky byla slova Bouškova J. Pelclovi, vydavateli „Rozhledů“, v II. ročníku „Nového Života“: „Máme svůj pevný, dva tisíce let starý názor světový, jímž dosud nikdo nepohnul; moderní literatura celé Evropy nemá pevného názoru světového a její náboženské přesvědčení je žalostné. U nás je klid, nesmírný, nekonečný klid, obzory jsou jasny... Není tápání a hledání. My jsme svůj cíl našli a ten je v Kristu. V této výhodě se nám nikdo nevyrovná. Jaká to víava v celé Evropě! Dnes Zola, zítra Mallarmé, dnes Nietzsche, zítra Budha, dnes Vogüé, zítra pohanství - jak ubohé svědectví pro moderní duši! U nás vždy Kristus!“

„Katolické moderně“ nedostalo se dosud náležitého pochopení a ocenění a můžeme se jenom těšit, že Bouška nám vyloží a vylíčí ve svých „Pamětech“ složitý vývoj a životodárný růst tohoto hnutí v novočeském písemnictví, škrtaného z literatury proto, že je „katolické“. Bouška nebyl jenom činným organizátorem, ale i tvůrcem, umělcem, básníkem. A o Bouškovi-básníku chtějí především něco říci tyto řádky. -

„Psal jsem ji s horkou hlavou a tlukoucím srdcem, ježto látka její týká se větší nou víry a umění, dvou sester, které jsou mi svaty a jsou mojí silou v těžkém povolání...“ praví Bouška o první své básnické knize. Těmi slovy je vyjádřen smysl celé knihy, která stojí na prahu jeho umění. „*Pietas*“ je knihou vzácné krásy a ryзости umělecké; má krásnou duši, zobrazenou duši kněžskou, překypující silami druhého světa, provanutou svatostí myšlenek a svátečností klidu, věcmi těžce nalezitelnými ve všednosti denního života. Ač jest knihou první, je psána pevnou rukou vyzrálé mužnosti... Její básně jsou tepy kněžského srdce, jímž procházejí tajemství lásky i hrozná tajemství hříchů lidských...

V motu pokorně a prostínekými slovy prosí Pannu, aby vedla jeho ruku: „*Ne scribam in vanum, duc pia Virgo manum.*“ „*Pietas*“ obsahuje tři části, jež jsou navzájem v nejkrásnějším souladu. První „*Ve stopách Kristových*“ jsou čísla hluboce nábožensky založená, tlumočící radostné záchvěvy a ohnivé

zápaly mladistvé duše novosvětcencovy. Básník je opojen štěstím svého kněžství, spít krásou první Oběti, zalévané hřejivými slzami a svěcené krví Beránkovou... Veliká smělost mládí a neobyčejná odhodlanost k bojům a zápasům života hraničí zde a stýká se s kněžskou pokorou a dětinskou odevzdaností do vůle Nejvyššího. Vedle třech básní novosvětceneckých upoutá nás „*Kněz*“, báseň věnovaná českému kněžství, jež přímo strhuje svou poetickou silou stejně jako dojmá jemně projevovaným smutkem a mírně naznačovanými výčitkami nad nevděkem lidí ke knězi. Báseň úchvatná, slova zoufalá a zapřísahající, duše kněžská v básnickém vznícení obnažená docela... Plamenná láska ke Knize knih dýše z básně „*Ó kniho, Bohem psaná...*“ Hymnickou oslavou Krista jsou „*Stopy Kristovy*“, v nichž básník božskou přímo inspirací vyjádřil svůj lidský obdiv nad uchvacující, záračnou postavou Kristovou; krása této básně nedá se ani posouditi, poněvadž naše slova jsou příliš všední, pozemská, lidská, kdežto čistá, svatá a hluboká její krása je odrazem věčna, přímým, bílým paprskem z ruky Boží...

„Pravicí žehnal, tajemným znamením spásy,
levicí vztáhl zpět proti nepříteli,
šlépěje jeho, jako když šumějí klasy,
do snění lidstva zvoněním věčna zněly.“

Jsou zde i básně rázu hodně intimního: „*Děti*“, „*Pláč dítěte*“, „*Za babičkou*“. Stejně nás zaujmou „*Ženy*“, duchově čistá oslava panenství a mateřství a „*Milosrdné sestry*“, chvála pokory, soucitné lásky a milosrdenství klášterních sester. Prvá část sbírky je vícerodá. Je to upřímná radost a štěstí z kněžství, radost tichá, utajovaná, srdečná, v níž duše nevidí nebo přezírá těžkosti, bědy a strasti kněžského života, ačkoliv také tu a tam propuká bolestným vědomím lidského nevděku a zneuznání práce kněžské, vědomím klidným velikou nadějí ve spravedlnost věčné Pravdy...

Druhá část „*Umění*“ podává výstižné, stručné charakteristiky osob, milých a drahých básníkovi, jež chce on učinit milými i nám. Básník dává každému ze svých přátel kytičku krásně zladěných tónů, rytmických veršů, v nichž je láska vroucí, oddaná, čistá a jasná blankytem jarní oblohy. Zástup miláčků básnickových defiluje před našima udivenýma, užaslýma, odrazy světél z jiných světů jako omráčenýma očima, pevně spiatý kruh přátel umění, všichni příbuzného rodu s básníkem; přecházejí velebně, vznešeně, plní víry a naděje v Boha, silní jeho láskou. A je jich mnoho: Karel Dostál Lutínov, nadšený, plný ohně, pohrdaný, odsuzovaný, bojovník-bijce, ale také básník, jehož lyra je naladěna na jemné, procítěné tóny písně lidové, Antonín Chitussi, krajinnář-impresionista, jenž „*Tvůrce postih ve přírodě bystře a lil v svou duši její rozvlnění*“, Josef Mánes, svérázný, domácky milý, duše slovanská, oblíbený umělec Bouškův, Beneš Metod Kulda, milující a milovaný stařeček mezi kněžími, nestor katolické poesie české let devadesátých, Adam Chlumecký, autor apokalyptických vidin biblického slohu a humoristických grotesek prstoná rodních, Xaver Dvořák, básník zanícených písní eucharistických a pěvec hymen Svaté Panně a zároveň mistr básnické formy rázu Vrchlického, Otakar Březina, tvůrce nesmrtných děl básnických a nejduchovější básník vůbec; dvě básně Březinovi věnované jsou nejlepšími čísly této části, zvláště líbivé a přítulně působí první, tištěná rukopisem Bouškovým.

O. BŘEZINOVÍ.

V zahradách duše své chodím s Tebou, můj drahý,
pomalu, tiše, bratři dva, ruku v ruce,

jedno nám svítí toužené, svaté Slunce,
jeden nám úsměv neznámý blaží ústa,
jedním nám tempem veliké bije Srdce!

Bolesti sladká: lámati pouta času,
mávati křídly za meze prostoru v dálky,
na prahu Věčna žiti a rodit se znova,
u nohou Tvůrce citit se jeho tvorem!

Všechny ty postavy vyrůstají z mateřské půdy společné vlasti a přibližují se básníku velmi blízko, stejně jako postavy umělců cizích. Bratrského rodu s básníkem jsou katoličtí pěvci provençalští, jichž díla tlumočili mistrně do naší mateřštiny Theodor Aubanel a Frederic Mistral, geniální básník katalánský Mossén Jacinto Verdaguer, „přinášející lesk a vůni jižního nebe a krajin dřímajících v jeho žáru pod stíny velehor“, tvůrce několika lyrických arciděl v duchu katolickém Maurice Maeterlinck, jenž „dovedl hrůzu učiniti snivou a sladce tesknou v nadpozemské čistotě tónů“, „veliký pěvec Moudrosti“ a „poslední básník věku“ Paul Verlaine, jenž „potkal tolikrát hřích, když hledal štěstí, ale konečně našel svatost a nesmrtelnost ve své pokoře“, objevitel hlubokých pramenů krásy a zdrojů nové inspirace umělecké v životě svaté víry konvertita Joris Karl Huysmans, „umělec s duší unavenou a žízňivou žízni, pro niž nevytryskl žádný osvěžující pramen z hlubin této země.“

Třetí díl „*Panem de coelo*“ jsou krásné básně eucharistické, písně úchvatné, podobné Verdaguerově „Eucharistii“. Zde kniha vrcholí hluboce mystickým založením, čistě náboženským pojetím, silným vyznáním víry, žhavou touhou po nebi... Připadá mně, jako by tyto čisté verše voněly zrajícími klasy pšeničnými, sklánějícími se v pokoře a naději, že stanou se kněžským posvěcením Božím Tělem a jakoby se rděly sytými rubíny hroznů, z nichž bude téci víno k oběti Beránkově. Nejkrásněji svítí sláva mystických světů svatých a světic: Sv. Kateřina Sienská a Ctih. Anna Kateřina Emmerichová. Přímo nás fascinuje žhavost a vroucnost veršů, jsme unášeni prudkými vlnami lásky zakleté do tajemných slov... Básně jako tyto jsou těžkou vůní z dálek jiných světů, schvacují duše a unavují je těžkostí svatých záhad a neproniknutelných tajemství, opojné vůně života světců vás omamují, chvějete se posvátnou bází a tísní vás strach, že poskvrníte čistotu svatých duší, že hřích dotkne se bolestně zachovávané neporušenosti a svatosti... Vzácná básnická dikce, vybroušená forma kompoziční vyznačují tyto skvosty Bouškova čistého, náboženského umění. Básně krásné, poesie svatá, básnická mluva jasná, hyčící nádherou tajených, ale objevitelných krás, rajske světlo, hudba pramenů, průzračné výšky bijí samy do očí a netřeba jich do slok násilím zatahovati; tyto přednosti nežádají výmluvně hlučných, málo povídajících slov - takové chvály netřeba knize, jež mluví sama nejkrásnější a nejzjevnější řečí k duši vnímavé, věřící a přístupné...

Pozoruhodná slova napsal o knize do „Nového Života“ sám Otakar Březina: „Svět, který otvírají knihy, jako je tato, šíří se až k modrým dálkám, rozložen kolem jediné výše. Je třeba jistého přízpůsobení zraků, abyste se dovedli radovat z jeho světla, z rozhození stínů. Řeč, kterou k vám mluví, má slova zvonící jen v duších určitě naladěného očekávání. Všechny představy uvedeny jsou zde v souvislosti podrobené jinému plánu, nežli v běžných knihách. Záhadu věcí, prostoupení světly víry, není autoru záhadou toho druhu, jako těm, kteří neuvěřili...“

Druhá kniha básnická sbírka, zbožných „*Legend*“ z let 1896-1903, předsta-

vuje nám Boušku jako jemného, mluvu i myšlenky lehce ovládajícího epika, jehož prsty hravě vytvářejí měkké, křehké básnické útvary, miloučké náboženské písně o životech svatých. Smělá ruka umělcova vynáší ze skrytých zdrojů a pramenů látky nejrozmanitější, jež zpracovává perem stejně odvázným. „*Legendy*“ jsou neobyčejně lehké, čisté úhozy na tajemné klávesy Umění, sladký tón národního popěvku snoubí se s měkkým zvukem vánoční koledy nebo smutečního nápěvu velikonočního. Poesie usměvává, zvonivě střibřítá, prostotou dojemná, ale velká právě v jednoduchosti a neumělkované formě. Obsahem: Ježíš a Maria, Bůh a láska, Církev a vlast v postavách světců, bolestná obět kříže, naše vykoupení. Látka domácí i cizí, vážná i veselá, leckdy i mírný humor. Známou látku básník nerozvíjí do podrobností, nýbrž kreslí v jednoduchých náznacích, mluví v lehkých nápovědích. Zcela originelní pojetí a podivuhodnou přesvědčivost má pěkná, pětidílná báseň: „*Barabáš*“. Překvapuje právě novostí sujetu; postava Barabášova je umělcům skoro neznáma, zatím co jiné význačné osoby Písma byly umělecky zpracovány mnohokrát: Marie Magdalena, Jidáš, lotr na pravici. Postava blízká svým životem i kajícím obrácením Magdaleně je vylíčena v obraze hřišnice Thais, která dospívá k podobně veliké svatosti. Veliké postavy světců svítí jako okna majáků do temnot země a září jako světla na nebezpečných cestách . . . Světci překonávají svět výši povznesení ducha a blaženým vědomím jistoty, že kráčí dobře. V Bouškových legendách je jas, čistota a tiché zladění světla Božího Světa, krásného visemí, nazíráním, vytržením šťastných blahoslavených. Jemností slov, přirozenou srozumitelností a lyrickou, procítěnou životností připomínají Bouškovy básně „*Legend*“ krásu básní Lermontových. Ačkoliv již v „*Pietas*“ se básník zabývá svého já, v „*Legendách*“ strásá se sebe úplně sebe a svou osobnost skrývá docela. Je to krok k objektivitě a projev epického ducha i nadání. Myšlenky nasbírané v životě svaté víry jsou mistrně vtělovány v tvar. Po této stránce jeví se u Boušky mimořádný, silný vývoj k duchové vyspělosti, radostné osvobození, jasný, mohutný vznos, dokonalá způsoblost pro dílo veliké . . .

Tím je nesporně jeho třetí kniha básnická „*Duše v přírodě*“. Kniha, která jej vrací zase jemu samému. Ale není to couvnutí a dokonce ne návrat k směru prvnímu, ale je to „prohloubení výsosti“, zpevnění kroku, je to šťastný výdech duše, osvobozené z mladistvé nevypělosti a z poněáhlého zrání a dospěví k mužné síle a pevnosti, duše otevřené, upřímné, přejemně rozechvěné, plné tajemna a hlubokého chápání krásy přírodní; je to rychlý postup k vrcholu a prudký let vzhůru . . . V blaživých chvílích oddechu, v hloubavých úvahách a pronikavém sebepoznávání sbírá básník nad hlubinami své duše prsty dlouhým cvikem a prací uměleckou zjemnělymi vlasově tenké tkáň myšlenkových souzvuků . . . Bouška neříká odděleně: duše a příroda, nýbrž „duše v přírodě“ a tím nabývají oba pojmy zvláštního spojení, pevnějšího, úmyslného spjetí. Bouškovi je příroda krásnou připomínkou ráje, dosud viditelnou a poznatelnou, zpívanou ve velebné symfonii a radostné harmonii moře a země . . .

V podobenství moře zavřel básník první díl knihy. Moře je básníkovou láskou a vášní. Po něm toužilo již jeho mladistvé, chlapecké srdce. Básník zpívá krásné symfonie o strhující kráse moře, o snivém šumění i zuřivém běsnění vln, o čarovných hrách bílých pěn, o tichém kolébání lodí . . . Básníková duše zpívá a modlí se děkonné modlitby, na břehu nekonečného moře, jehož každá kapka dokazuje mu všemohoucnost Tvůrcovu, velebí a chválí Boha . . . Do zvuku moře, pějícího svou nesmírností píseň všemohoucnosti Boží a do duše básníka, zaposlouchané do velebné písně vln zařízne se vzpo-

mínka na domov, na hory, kde básník zanechal své písně, ukryté na srdci matky vlasti, zakleté do tvrdých kamének na cestách, včarované do jemných vánek horských, vlité do rosných kalichů květin vonících silnou vůní hor a vmíšené do svěžích krás zeleného listí. „*Písně na horách*“ znějí mu kouzelně a vábně; neodolá, vrací se od moře na své hory, aby se ponořil ještě hlouběji do tajemství země, aby odposlouchal staletou hudbu živné matky tvorstva...

V „*Zemi*“ je nám básníková duše nejbliže. Země, všechny věci na ní jsou stopy rukou Stvořitelových; básník vidí je v každém prášku země, v každém zachvění listu, v každém dechu přírody... Svýma zázračnými očima vidí v maličkostech přírody, co jiní neuvidí nebo nechtějí viděti: velkolepé dílo Všemocného. A právě tento moment: všechno, co lze viděti kolem, stvořil nestvořený, neměnitelný, věčný Bůh, působí nejvíce na jeho duši, že miluje přírodu a zemi, darovanou nám milosrdenstvím Božím pro útěchu a naději na ráj... Všem, slunci, skalám, lesům, houbám, stromům, hvězdám patří radostné básníkovy: Miluji vás! v krásné, širokodedché apotheose „*Příroda matko*“, jež mohutnou, širokou koncepcí, bohatostí myšlenkovou a obrazovou upomíná na slávu básní Březinových. Těší jej krása kvetoucích a vonících zahrad, dojíká jej posvátný smutek a zasmušlost hřbitova. Básník miluje nevyšlovně květiny a stromy. „*Svízel syřišťový*“, květinka samotářská a snad právě proto zamilovaný kvítek Březinův, má zvláštní význam i pro básníka, poněvadž jim hlásá přátelství od mladistvých let, která byla takovou malou kytičkou svízele pro oba. Křivolaké kmeny a větve vrb připadají mu jako zmučené od zlých katanů, bolestní nad zničením panenské břízy, oběti lidské necitelnosti. Chlapecky nevinné jsou verše z „*Písně o barvě zelené*“, barvě křesťanské naděje a znamení života, o níž chce básník vypravovat „dětem velikých měst, obětem kouře a prachu“ nebo upřímně, přiznávavé verše z „*Písně o královně Poesii*“, „pasače jeho snění“, která usměvavým kývnutím „hlavičkou kadeřavou“ a veselým tlesknutím „do měkkých dlaní“ mění neklidné myšlenky básníkovy - „stádo divokých, nezakrotných koní“ - v tiché, pokorné beránky. Miloučká, přítulná je „*Pohádka o mé duši*“; duše je zahrada travin a květin, jimiž se prochází tichým, neslyšným krokem bílý beránek: nebeské štěstí... Někdy zavěsí se nad hlubiny básníkovy nitra těžký, tísnivý smutek, obyčejně, zavzpomíná-li na dřívější léta. Ale smutek podivně čistý, ne zoufalý, ale silný nadějemi, pevný důvěrou. „*In memoriam*“ zavírá v sobě stesk duše, zasazené bolestmi, slévajícími se ve vznešenou modlitbu duše, připravené na vše...

„*Duše v přírodě*“ je kniha vysoce umělecká, krásná, nádherná ve slově i formě a velice jemně jako celek zladěna. Myšlenka i forma vznikly současně v prudkém zanícení duše, jako jedním tempem srdce. Proti prvním knihám znamená nesmírné obohacení ideové i tvarové, rozšíření látkových obzorů; je to zklidnění a zjasnění duše, nad jejímiž krajinami svítí slunce Života, na jejichž úbočích a stráních rostou květy čarovné krásy, něžné křehkosti a čistého půvabu...

Třebas poznáváme Bouškovu duši v této knize dosti zevrubně, daleko přístupněji a přátelštěji mluví k nám jeho milá osobnost z rozkošných povídek, shrnutých do jediné prosaické knihy Bouškovy „*Děti*“, knihy krásné, půvabné a blízké všem. Básník zde delikátně, dětsky prostě odsunuje tajemnou roušku se své duše, dovoluje velmi diskretně našim zrakům nahlédnouti do jejich nejtajnějších záhybů a nejskrytějších zákoutí... Básník vysokého vnitřního posvěcení zpovídá se skromně a prostě, přes to srdečně a upřímně, s dětskou sdílností, otevřeností a přiznávavostí z nejjemnějších intimit, z radostného

šťestí lásky, lásky k nejkrásnějším bytostem na světě - dětem; zpověď duše čisté, jako chlapecké, zpověď milující a milované duše kněžské. Jedinečným kouzlem a půvabem provanuta jest první povídka z básníkovy dětství, „*Vánoce*“. Je v ní tolik šťastných, hřejivých vzpomínek z krásného mládí, vzpomínek čistých, neporušených, že tajuplné vlny reminiscencí unášejí vás s básníkem do blaživých chvil dětství, cítíte lahodně hřející teplo domácího krbu, ovane vás milý dech rodného domu, před očima se zjeví nejrozkošnější místečka a nejpůvabnější partie domova, neznesvěcené ovzduší a krása dětských zábav a her... „*Vánoce*“ jsou jedním z oněch požehnání kněžské pravice, která projdou světem jako zářivý úsměv křesťanské něhy a poví světu půvab zvyku českého... Ostatní povídky dojmají svým smutečným rouchem a bolestným laděním. Žaly a slzavě dojmající bolesti jsou podivuhodně očištěny radostivou a horoucí láskou k nevinným dětským duším. K slzám pohnou jedinečné povídky „*Pro zvonečky*“ a „*Pan velebný*“, obtěžkané skličujícím smutkem z bolestné smrti kněžových miláček. Jsou to rány duše, trpící soustředěním zoufalého bolu... Lásku dětí ke knězi a kněze k dětem není snad v žádné knize tak opravdově, prostě a přece mistrně perem zachycena jako v „*Dětech*“ Bouškových. Je v nich krása naší drahé „*Babičky*“, je v nich něha, jakou píše Edmondo de Amicis. Jsou to úsměvy českých nálad, kytice květin z domácího luhu... Dokazují, že Bouška není jenom velkým básníkem, ale také nadaným beletristou.

Druhou částí Bouškova životního díla a zásluhou nedocenenou jest zčeštění nesmrtelných děl literatur: provençalské a katalánské. Dílo tím záslužnější, že nám přiblížilo katolické literatury jižních národů ve věrném překladu originálu těžce vystižitelného. Bouškovy překlady dostihují svou věrností, která nikterak není na újmu řeči, ani zvukové hudebnosti textů původních, krásy a velikosti originálů, někde snad vynikají i nad ně.

Katalánská literatura honosí se největším básníkem španělským nové doby vůbec, Jacintem Verdagerem, nadšeným a horlivým křisitelem řeči i písemnictví katalánského. Verdager, u nás skoro neznámý, protože jeho díla překládal katolický kněz (!) je básník v pravém smyslu slova geniální: zpívající kněz Církve, trpitel, mučedník, kněz-světec, „eucharistický troubadour“, jenž píseň svou z bolesti zrozenou, provázal zlatým varytem bělostné lásky. Zrodil se pod žhavým jižním nebem, vyrůstal ve sladkém, kouzelném ovzduší dávných tradic středověkých mystiků své země, sv. Terezie Ježíšovy, sv. Jana z Kříže a skončil dočasně řadu svatých svého národa. Celý život Verdagerův je obsažen ve slovech: věřit, milovat, trpět. Přes všechny strasti, kříže a bolesti je u něho laskavé odpuštění nepřítelům a důvěra v Boha nezlomná. Dvě vlastnosti převyšují u Verdagera ostatní: důvěra a skromnost. K tomu přistupuje třetí: je básníkem, upřímným ve vysokém stupni. Jeho duševní práce jde přímo od Boha k jeho tvorům. Ve všem nechápe a nevidí nic, než velikost, dobrotivost, krásu a slávu Tvůrcovu; odtud u něho téměř úplná nepřítomnost zla. Bouška je nejlepší a vedle Vrchlického jediný překladatel a znatel Verdagera.

Do češtiny převedl Bouška jeho nejkrásnější díla, vyvážená ze svaté Eucharistie. Mistrný je překlad Verdagerovy poesie mariánské „*Květi Mariiných*“, poslední jeho knihy, kterou dokončoval na smrtelném lůžku a vyznamenané způsobem v církvi ojedinělým: kardinál barcelonský dal pro své diecesány odpustky na každou báseň této knížky. Krása, čistota, půvab knihy nesnesou srovnání. Úchvatný je vstup do květnice Mariiny, v němž se nejlépe zrcadlí Verdagerova mariánská duše, která lne k Neposkvrněné láskou přímo světeckou. Verdager miluje květiny, protože svou krásou slaví v přírodě krásu

Mariinu. Chvála a oslava Panny vine se jako zlatá nit celou sbírkou, která je nejkrásnější mariánskou poesíí. „*Květy Mariiny*“ jsou svítící, jasnou prškou zlatých hvězd s nebe na zem spadlých, z nichž vyrůstají líbezné, rozkošné květiny, zvedající pokorně unylé, snivé kalichy k modrému nebi, šířící světem měkkou vůní k počtě Mariině a zpívající úchvatné hymny Panně panen; svítí jako blyskotavý, mihající se roj světlušek za pohádkově krásných večerů měsíce nejkrásnějšího, měsíce Panny... Překlad těchto mariánských plesů duchovních je tak pěkný, že krásněji nemohou znít ty písně ani v originále.

Jako Verdaguer vyzpíval v „*Květech Mariiných*“ všechnu slávu Matky Boží, tak v „*Eucharistických písních*“ pje chválu a slávu vtělenému Synu Božímu, tajícímu se pod svátostnou způsobou bílé Hostie. Jsou to písně Kristu Svátostnému, jejichž krása má kadidlovou vůni pryskyřice a jejichž čistota skví se jasným plamenem bílých voskovic. „*Eucharistie*“ je kniha vzácná kněžským a básnickým posvěcením, krásy výstřední a hluboké: hluboké katolickým pojetím, výstřední pravdami a tajemstvími Božími. „*Eucharistickým písním*“ a „*Květům Mariiným*“ milou družku tvoří třetí kniha Bouškou přeložená, nevelká sice objemem, ale významná obsahem, epická báseň: „*Sen svatého Jana*“. Miláček Páně usne, opojen Krví nejsvětější na prsou Ježíše a sní podivný sen o příští účtě církve k Srdci Páně. Svou původností, jednotou skladby, bohatou formou a vřelostí náboženského citu patří dílko k nejlepším v křesťanské poesii mystické.

Přeložené knihy Verdaguerovy znamenají skutečně obohacení české poesie náboženské; jsou to díla nesmrtelná v originále i překladě, poněvadž je v nich uctěn a oslaven Věčný, před jehož tvář vystoupila jako podaná oběť, jako líbezný dar duše...

Vedle krásných překladů z katalánštiny uvedl k nám Bouška největší díla literatury provençalské, jejichž středem je nesmrtelná „*Mirèio*“ Mistralova. Překlad tohoto slavného eposu Mistralova lze nazvat do jisté míry částí Bouškova životního díla; přeložil stěžejní dílo Mistralovo s pietou, hodnou pravého básníka a odpovídající jeho subtilní a zanícené duši. Dovedl ve svém převodu „*Mirèie*“ na češtinu vystihnouti podivuhodný naturel provençalský s podivuhodnější ještě dovedností, dovedností mistra, která je vysvětlitelná nevšední znalostí ducha provençalské země, lidu i řeči. Bouška dovedl přeložit i nejtěžší místa originálu tak mistrně, že přenesený květ jižní země září týmiž krásnými a čistými barvami jako na půdě mateřské. „*Mirèio*“ jest prostá historie krásné venkovské dívky, která miluje chudého košíkáře. Otec její Ramon vzepře se celou silou této lásce a *Mirèio*, vší naděje zbavená, uprchne v noci ze statku do vzdálené zázračné svatyně, kde se chovají ostatky tří Marií, aby si tam Vincenta za muže vyprosila. Po namahavé cestě klesne na prahu chrámu a umírá; zjeví se jí tři svaté Marie a vidění, které má o ráji, i vypravování světic činí ji ve smrti šťastnou... Báseň tklivá, uchvacující v celku i jednotlivostech, nádherná popisy provençalské přírody, které Bouška tlumočí perem mistrným:

„Břestovce velké zaslzely;
stesk, smutek pojal náhle včely,
že v úly spěchají, když pastvy nechaly...
„Kde jest *Mirèio*?“ touhou nyjí
lekníny, „nezřely jste vy jí?“
se modrých leďňáčků u sádky tázaly.“

Venkovský básník z Maillane - Mistral - vychází z lidu a svými básněmi

ztělesňuje jeho duši. V prvním čistém výlevu své duše tvoří venkovskou báseň epickou, rozkošnou idylu o dvanácti zpěvech, práci skoro klasickou, v níž „s tichou zádumčivostí a zárnou svatostí křesťanství pojí lícně a popisy čistě homérské . . .“ (Lamartine). Báseň, jež slzami se vepisuje do srdce a poutá sluch svými zvuky . . . Postavy všech a zejména titulní, Mirèio, která „nese své zanícené srdce na bílé dlani jako růžový květ, usmívající se rosou jako skrze slzy lásky“, a která sama je „smavý a vroucí květ, vlající pozlaceným vzduchem provençalským jako kalich bílé lilie“ - jsou podány přirozeně a jednoduše, krásou nevšední . . .

V nové literatuře provençalské uvádějí se obyčejně vedle Mistrala jména: Josè Roumanille, jež Mistrala získal poesii a Theodor Aubanel, zakladatelé „felibrige“, básnického spolku pro znovuzkříšení řeči a literatury provençalské. Jeho vínem byla krása, jeho chlebem dobro a jeho cestou pravda. Roumanille, Mistral a Aubanel, ač přátelé nejbližší a ve svých snahách jednotni, nejsou stejnými genii básnickými. „Kdežto v Roumanillovi převládá něha a prostota, ba i nevinnost a u Aubanela vévodí vášeň, záliba ve velkém, neobyčejném, leckdy i hrůzném, u Mistrala jde vše klidným, epicky širokým tokem určitě a přesně, vznešeným proudem velké mužné poesie.“ Ač Roumanille byl zastiněn v poesii svým žákem, přece jeho básně a písně jsou něžné, dýšící opravdovostí, plny nevypověditelné nevinnosti a prostoty přímo dětské. Nejkrásnější, nejrozkošnější je jeho balada „*Srpnová kráska*“, obdobná Erbenovým „*Svatebním košilím*“, a Bürgerově „*Lenoře*“.

Slavné trojhvězdi doplňuje ohnivý, smyslný a zas katolicky zbožný lyrik, Theodor Aubanel, „duše věřící, ale šlehaná vášní a nezkratnou touhou, pln něhy, mistr formy, pravý kouzelník rytmu a rýmu, který krásnou řeč svou hned v nejsladší píseň, hned v rachot hromu a dunění bouře dovedl zaklíti . . ., ohnivý Provençal, syn jihu, nedostižný mistr elegie a zádumčivý pěvec své Zani“. Tak charakterisoval Bouška Aubanela v úvodě ke krásné literární novele „*Láska Aubanelova*“. Knižička roztomilá, vzniklá na základě dopisů a básní Aubanelových. Je to půvabná idylická epizoda ze života básníka, jehož duše prudká, vášnivá až žhavá, ale také pokorná, zbožná, někdy až dětsky naivní miluje Jenny-Zani, dívku krásnou, pobožnou, smutně zádumčivou, dětsky přístupnou . . . Zani, jež svým prostým půvabem a přirozenou krásou uvádí v obdiv a úžas nadšené felibrý, duše katolicky a žensky citlivě založená, je spalována a stravována nesmírnou touhou po jiném Miláčku a Ženichu, jež Jediný je hoden její lásky . . . Krásný zámeček Font-Ségugno u Avignonu je útulným Tusculem Aubanelovy lásky ke krásné Zani. Zde stihne jej také bolestná ztráta milované dívky. Zani odchází do kláštera, stáva se vincenciánkou. Loučení je smutné, slzavě bolestné, ale katolické. Zani je smutná, ale její smutek je krásný, plný naděje. Slibuje svým pozemským přátelům, že bude na ně vzpomínati při modlitbě Otčenáše, každému věnuje jeden verš. Aubanelovi dala Jenny svůj velký růženec s modrými zrny: „A vy, pane Aubanele?“ Aubanel chvíli přemýšlel. „Adveniat regnum tuum, ráj.“ Zani: „Budu prositi za království Boží pro vaše srdce, že ano? Chci říci, nechť na vás vykoná Bůh svou vůli a pak ať vám dá odměnu“. Aubanel trpí, bolestní, nese těžce ztrátu milenky, ale snáší odloučení trpělivě, odevzdaně, důvěřivě, vykupitelsky, protože víra a Bůh vrátí mu drahou bytost, zkrásněnou ještě více jasem a světlem lásky Ježíšovy, uvidí znovu pokornou i velikou Jenny-Zani, mezi nebeskými světlicemi v ráji . . . Toť obsah Bouškovy knížky milé, půvabné, lidsky dojemné . . .

Bouškovy překlady z provençalských felibrů a studie o jejich dílech jsou krásným důkazem Bouškova uměleckého vkusu, jsou příklady jeho lásky

k dobru, krásnu a pravdě v umění a jsou konečně krásnými plody jeho životní práce. Bouška netiskne mnoho, zdá se, že také nepíše mnoho. I kdyby snad bylo pravdou, že jenom občas, po zralé úvaze, vkládá do rukou svých čtenářů a ctitelů plody svého vnímavého a jemně citlivého ducha, zůstává skutečností zjevnou, že každá jeho kniha naplní srdce jeho přátel a milovníků čistou, kouzlem zlatého úsměvu svítící radostí, radostí neposkrbněnou a hluboce svatou... „*Provençalské koledy*“ jsou takovou teplou, milou, hřejivou knihou, světlem vánočních hvězd prozářenou a velebným zpěvem andělů z ráje rozjasanou, knihou pravé, jemné, výsostně svaté poesie věčně krásných, radostných vánočních, knihou tajemné, ne všemi chápateľné krásy vánoční, krásy tklivé a dojemné. Hned po přečtení prvních stran hlásí se vám v duši zjemnělé, posvátné reminiscence na jímavé obrázky z „*Děti*“, zejména na první, nejintimnější povídku „*Vánoce*“. Dětská idyla „*Vánoce*“ a „*Provençalské koledy*“ jsou do jisté a značné míry souběžnými nebo alespoň duchovního rodu velmi blízkého. „*Provençalské koledy*“ odkrývají a na dosah ruky přibližují skryté, neznámé zdroje a prameny hluboké, celou duší procítěné, živé víry smavých obyvatelů Provençe; zjevují nám horoucí, nadšenou, ohnivou, vášnivou, prostou, ale také upřímnou a láskyplnou duši katolického lidu z kraje Mistralova a Aubanelova. Překlady těchto nových jsou drobnými mistrovskými dílky básnického a překladatelského umění Bouškova, dílky, z nichž vane velká a upřímná láska k lidu provençalskému a jeho básnictví národnímu. Velmi cenná je průvodní studie Bouškova, jež osvětluje mnohé věci, jež by jinak zůstaly nepochopeny, i Bitnarova předmluva, jež, myslím, že je nejlepším dosud monografickým nástinem velkého básníka a nadšeného tlumočnicka literatury: provençalské a katalánské. Ačkoliv česká literatura koledová je bohatá a rozmanitá, Bouškovy překlady provençalských nových přináší do české zahrady koledové nové tvary, barvy a vůně a zpívají v tajuplné době vánoční své písničky, jejichž podivný čar okouzluje k nezapomenutí, jak praví Bitnar.

Bouškovy zásluhy o literaturu provençalskou byly vděčně uznány: Bouška jmenován byl r. 1891 členem Felibrige, literární společnosti pro řeč a literaturu provençalskou.

Bouška je básníkem jemné kultury umělecké, básníkem ryzím a posvěceným. Jest básníkem naším, katolickým, českým, největším z tvůrců novodobé katolické literatury české. Je básníkem neobyčejně jemného ducha, něžné citlivosti, velkého smyslu pro krásno v umění. Od počátku svého přímého vývoje uměleckého sleduje jediný cíl: dosáhnouti zvukové a rytmické harmonie slov svých veršů. Je to patrné na jeho tvorbě původní, zejména na sbírce „*Duše v přírodě*“, lze to poznati i na jeho básnických překladech, jež jsou věrné obsahem i zvukem a přece prosté úsilí a násilí. Snaha po zvukové harmonii a přesném rytmu, zejména u básní nejranějších, působí, že mu verše jdou poněkud těžce, že mnoho počítá; ale je to jenom zdánlivé; zjasněnými očima a pozornějším pohledem poznáváme, že idea i forma vznikly v jednom ohni... Básnická dikce Bouškova je nádherná, krásou přímo hýřivá; má obrazy, symboly, metafory krásy přímo jedinečné. „Veliký kdos šel po vlnách mrtvého světla...“ „Nemluvným tichem bije tvé svaté srdce. Bezkrvné tělo pomalu krvácí dále...“ „... na vlnách leskem klikatým se klekání zrcadlilo...“ „Tmy ebenové nalehnuly v moře...“ Jak krásné verše, jak nádherná Březinovská oxymora!

Celé dílo Bouškovo vyznačuje tichá harmonie, klidný a vznešený krok, pevnost a jistota; mluví krásnou řečí umění, která zní ušima jako lahodná hudba ráje dávno ztraceného, svítí krásou nebe očekávaného, má vroucí srdečnost a tajemnou hloubku, výsostně zanícení, vytržení ze žaláře země; má sílu

přinášeti lidská srdce do nejčistších oblastí a zbavovati je na chvíli těžké kletby hmoty... Nenáročnost, skromnost a pokora jsou úměrné velikosti jeho umění... Duše ponořená do nezměrných hlubin Bouškova umění vznáší se v závratném letu do tajemných výšek nadvesmírných, do světa krásnějšího a šťastnějšího než je naše slzavé Údolí, do světa Boží slávy a blahoslavenství svatých; duše stoupá svými touhami a láskou do světa života, síly a tvoření, jenž je vlastní samému Bohu; duše vzdává se milosrdenství Božimu a čeká na své nanebevzetí...

Článek můj není a nechce býti studií, jež by plně vyčerpávala hluboké hodnoty Bouškova umění; je to jen nadšení a láska mladistvé duše, zadívané do zahrady, rozkvetlé květy bílé krásnými a rajsky vonnými, a zaposlouchané do hudby čistých tónů a nebeských souzvuků... Má slova nedokonalá mají býti pozdní sice, ale vroucí a upřímou kytičkou úcty a lásky bohoslovců k šedesátinám českého zahradníka v Boží zahradě Umění...

J. Světlý:

SMRT SVATÉ TEREZIE JEŽÍŠKOVY.

*Již k Tvému lůžku v tichém letu
si bílý anděl smrti klek' -
již ovanul Tě dechem retů
a na tvář vtisk' Ti políbek -
a před zrakem Ti věčnost vzrůstá,
kam duše Tvá se pustí v let...
Teď pohnula se Tvoje ústa
a blahý úsměv na ně vsed':
A pomalu jsi hlavu zvedla,
zář padla Tobě na líčka -
Tam na římse si v okně sedla
hle - běloskvoucí hrdlička
a na sklo tiše zatukala
tak jako by Ti přišla říc':
„Tvá poupátka již rozpukala -
O Terezko, já jdu Ti vstříc -
Již pominuly zimní mrazy,
již roztavil se všechen led,
zas plno jarních růží vzchází
a libě voní jejich květ.
Zpěv hrdliček již v celém kraji -
zas zelená se svěží stráž -
Tvůj Ženich čeká na Tě v ráji:
O pospěš k Němu - rychle vstaň!
Vždyt podobat se's chtěla míčku -*

*té malé hračky pro děti -
tož dnes chce Ježíš Terezičku,
svůj „míček“ v drahé objetí.
Má holubičko, pojď - tak zve Tě,
o příležití už ke Mně bliž' -
Tvůj Ježíš k srdci přitiskne Tě
O neotálej - pospěš již! . . .“*

*A znova zase na okénku
to zazvonilo klepotem . . .
Pak ticho opět bylo venku -
jen ret Tvůj chvěl se šepotem,
však duše Tvá - ta hymny pěla -
Smrt neodňala sílu jí -
vždyť poslední Tvá slova zněla:
„O Bože, já Tě miluji.“*

ROZDĚLENÍ DEKALOGU.¹⁾

Vojtěch Metelka, C. Ss. R. Obořiště.

VOLNÁ MYŠLENKA²⁾ a po ní církev československá vytkly katolíkům, že se opovážili porušiti a změnit i samo desatero, jež je základem všeho křesťanského života. Ještě dále zašel Fr. Dvořák, když prohlásil: „Církev škrtla druhé přikázání Boží.“³⁾ Proto bude snad vhodné povšimnouti si těchto námitek a výtek podrobněji a vyšetřiti, mají-li jakou oprávněnost a zda opravdu odpovídají skutečnosti.

I. Všeobecné poznámky.

Slovem desatero (dekalog) označuje církev deset mravních zákonů, jež dal Hospodin lidu israelskému skrze Mojžíše za hromu a blesku na Sinaji.

Řecky sluje *δέκα* nebo *ἡ δεκάλογος*. Tohoto slova v Bibli přímo nenacházíme, zato však děje se často zmínka o „deseti slovech“ nebo podobné výrazy.⁴⁾ V hebrejštině:

¹⁾ Prameny: Hájek, O rozdělení desatera Božího přik. ČKD XIV. (1841), 689-702 Sv. Augustin, Quaestionum in Heptateuchum l. II. p. 71, Migne P. L. 34, 620 a v násl. Sv. Augustin, Quaestionum ex Veteri Test; Appendix, q. VII, VIII, Migne P. L. 35. Schuster-Holzammer-Selbst, Handbuch zur bibl. Gesch. I, Freiburg 1906. Zschokke-Döller, Historia Sacra V. T. Ed. VII, 110 a násl. Vídeň 1920. Realencyklopädie für protest. Theologie u. Kirche, IV. Band, „Dekalog“ 559 a násl. Miklčík, Příručka k bibl. dějepřavě, I. St. Z., II. vyd. Str. 100 a násl. Hejčl, Bible česká. Český slovník Boho- vědný (ČSB) „Dekalog“ 427.

²⁾ Katechismus Volné myšlenky, ot. 85: „Proč nezní desatero božích přikázání v katechismu doslova tak, jak je v bibli? Mohou lidé libovolně měnití nejdůležitější slova boží?“

³⁾ Katechismus naší doby, 1921, 19.

⁴⁾ „slova“, „verba“: Dt. 5, 22; 9, 10; 2. Ex. 34, 27; „decem verba foederis“: Ex. 34, 28; „verba Domini“: Ex. 24, 3; „sermões Dei“: Ex. 24, 4.

עשרת הדברים

v řečtině: *οἱ δέκα λόγοι, τὰ δέκα ἑήματα*

v latině: „decem verba“ (Dt. 4, 13; 10, 4.).

Že však dlužno zde bráti význam „slova“ ve smyslu širším, t. j. celou „myšlenku, průpověď,“ dokazuje již sv. Augustin⁶⁾: Decem sententias decem verba appellavit. - Plyne to i ze způsobu, jak se Bible vyjadřuje. I Spasitel nazval obsah celé řeči „slovem“ (verbum): „On pak řekl jim: „Ne všichni chápají slova toho, nýbrž ti, jimž jest dáno.“⁶⁾ A podobných míst možno uvésti celou řadu.⁷⁾ I v obyčejné řeči se tak mluví. Srv. posledních sedm „slov“ Kristových s kříže.

Tato „slova“ byla napsána na dvě kamenné desky,⁸⁾ a to dvakrát. Poprvé vyryl je dle Písma sám Bůh na dvě desky (jakým písmem, nelze dnes určit) a odevzdal je Mojžíšovi, aby je přednesl lidu. Když však veliký zákonodárce Boží sestupuje s hory seznal, že věrolomný lid jeho opět porušil svatou smlouvu s Jahvem a klaní se zlatému teletí, v návalu svatého zápalu pro zákon Páně a pln spravedlivého hněvu rozbil desky na úpatí hory.⁹⁾ Později dal se Hospodin znovu pohnouti úpěnlivými prosbami svého služebníka Mojžíše a obnovil porušenou smlouvu s Israelem. Mojžíš pak na rozkaz Boží zhotovil nové dvě desky, podobné prvním a sám na ně napsal nyní deset slov úmluvy.¹⁰⁾

Avšak „slova“ napsaná a prohlášená byla něco víc než obyčejná slova, slova totiž vyjadřující nezměnitelné, věčné normy Božího zákona, které Bůh při nové smlouvě s padlým lidstvem stanoví jako podmínky, jsa jeho svrchovaným Pánem. To plyne již z celé slavnostní situace, při níž zákon promulgován: „Celá hora Sinaj zahalena hustým mrakem, ozvaly se hromy a kmitaly seblesky, zvuk pak rohu víc a více zazníval, takže lid bázni se chvěl...“¹¹⁾ A nyní hospodin stanoví svou nezrušitelnou vůli, jež je tvoru zákonem. Proto i desky, na nichž „slova“ napsána, slují „desky zákona“¹²⁾

לחות הברית

„tabulae pacti, quod pepigit Dominus“¹³⁾

„tabulae foederis“¹⁴⁾ a „slova“ sama: „verba foederis“¹⁵⁾

a také i archa, v níž uloženy desky zákona, sluje „archa úmluvy“¹⁶⁾

„arca foederis“, „arca testamenti“.

ארון הברית

Příkázání sama pak slují „lex“ (Dt. 31, (9, 11).

Písmo sv. se zmiňuje vždy jen obecně o „deseti slovech“, nikde však nedává přesnějšího jejich rozdělení. Tím méně se dovidáme o tom, kolik při-

⁵⁾ Quaest. ex V. T. VII. Migne, P. L. 35, S. Ang. III. 2.

⁶⁾ Mat. 19, 11.

⁷⁾ Mat. 15, 12; 28, 15; Luk. 9, 45 a j.

⁸⁾ Dt. 4, 13; 5, 22; 9, 10; 9, 11; 10, 5; Ex. 31, 18; 32, 15; 34, 1.

⁹⁾ Ex. 32 (15, 16, 19.).

¹⁰⁾ Ex. 34 (1, 27, 28.).

¹¹⁾ Ex. 19, (16-18).

¹²⁾ Dt. 9, 9.

¹³⁾ ib.; Ex. 34, 28.

¹⁴⁾ Dt. 9, 11; 9, 15.

¹⁵⁾ Ex. 34, 28.

¹⁶⁾ Dt. 10, 8; 31, (9, 25, 26); Nu 10, 33; 14, 44; Jos. 3, (3, 6); I. Kr. 4, 3; II. Kr. 15, 24 a. j

kázání bylo napsáno na každé z obou desek. Proto nás ani nepřekvapuje, že nacházíme u bohoslovců tolik různých domněnek, více méně pravděpodobných.

Úplné desatero, kde je pohromadě celý výčet všech příkázání je v Písmě sv. na dvou místech: Ex. 20, 2-17 a Dt. 5, 6-21.

Obě recenze se v podstatě shodují; i pořad jednotlivých příkázání je úplně stejný. Pouze v podrobnostech pozorujeme rozdíl.

Nejpatrnější rozdíl je ve způsobu, jak se zachovává sobota a jak se zakazují špatné myšlenky a žádosti. Motiv zachovávání soboty je zde různý. V Exodu je to stvoření světa v šesti dnech a odpočinek Boha-Tvůrce dne sedmého, v Dt. je to vzpomínka na nevolnictví v Egyptě a humanita k služebným. - Při zákazu špatných žádostí v Exodu tvoří žena část domu, v Dt. se rozlišuje zcela určitě od domu.

Mimoděk se tážeme, které z obou čtení je původnější. Již a priori se můžeme domnívat, že desatero vyryté na deskách bylo velice stručné (srovnej příkázání 5-8) a podávalo jen hlavní myšlenku, obsah, kterou teprve Mojžíš šíře lidu sám vykládal. Při tom se ovšem nadržel výkladu s otrockou přesností doslovného textu, ale volněji, dle smyslu a příležitostně tu i tam připojil při jednotlivých příkázáních vhodné odůvodnění nebo vysvětlení.¹⁷⁾ Tím si lehce vysvětlíme různou motivaci při jednotlivých příkázáních a úplně odpadá obtíž zmíněné neshody, zvláště povážíme-li, že mezi prohlášením (o němž není v Exodu řeč) a napsáním dekalogu od Mojžíše (v Dt.) uplynulo, jak se zdá, asi 40 roků, za kterouž dobu jistě se změnilы motivы, jichž pak užil Mojžíš, aby tím lépe zdůraznil obsah příkázání. Zdá se, že obojí desatero, jak je uvedeno v Ex. 20 i v Dt. 5, je zaznamenáno tak, jak je Mojžíš sám ústně lidu vykládal. Tím bychom si nejspíše vytvořili i různou motivaci, aniž bychom oslabili vliv biblické inspirace dle nauky katolické. Můžeme tedy v jistém smyslu říci, že obojí recenze je stejně původní. Pátráme-li však přísně historicky, přiznáme původnost znění v Exodu,¹⁸⁾ ježto se zdá býti čistší a lépe odpovídá povaze doby, kdy byl zákon promulgován.

Svým obsahem nepodává desatero nic nového. Je to jen přesné a určité formulování zákona přirozeného, vrytého do srdcí všech lidí, jemuž se zde slavnostním zjevením a prohlášením Božím dostalo nejvyšší sankce. Proto nemusí být nápadné, když se u pohanských národů doby předisraelské nacházejí mravní a právní poměry, jež celkem souhlasí, často až nápadně, s Mojžíšovým desaterem.¹⁹⁾ Ale nikterak z toho nelze tvrditi, že desatero je odvozeno od mravních norem oněch národů. Desatero obsahuje jen to, co každému člověku káže přirozený rozum a hlas svědomí. Proto váže všechny lidi i křesťany. Odtud krásně sv. Augustin:²⁰⁾ „Co lidé nechtěli čísti ve svých srdcích, bylo napsáno na desky... postaveno jim před oči, co měli čísti ve svědomí.“ A pro Nový zákon i Kristus sám desatero potvrdil a ratifikoval: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Vpravdě zajisté pravím vám: dokavad nepomine nebe a země, nepomine jediné písmě neb jediná čárka ze zákona, až se všechno stane...“²¹⁾

Po této všeobecné úvaze přistupme k vlastnímu tematu o různém dělení desatera.

¹⁷⁾ Schuster-Holzammer-Selbst, Handbuch zur bibl.-gesch. I, Freiburg 1906, str. 408-

¹⁸⁾ Český slovník Bohovědný (ČSB) „Dekalog“ 427 a násl.

¹⁹⁾ Srv. Miklík, Příručka k bibl. dějepr. 1925, II. vyd. I. díl, 101.

²⁰⁾ Euarrationes in Psalmum 57, M L 36, 673 a násl.

²¹⁾ Mat. 5, (17, 18).

II. Jak asi byla rozdělena přikázání desatera na dvou deskách zákona?

Jistoty nemáme, poněvadž Písmo sv. o tom ničeho nepraví. Mezi učenci židovskými a křesťanskými bylo o věci mnoho disputováno; proto jsme odkázáni na pouhé dohady, více méně pravděpodobné.

Filon kladl na každou desku patero přikázání a našel mezi moderními kritiky mnoho stoupenců. Jeho rozdělení je však úplně bezdůvodné a proto málo pravděpodobné. Někteří rabíni se zase domnívali, že na každé desce byla napsána všechna přikázání, tedy celkem dvakrát.²²⁾

Josef Flavius, Origenes a Řehoř Naz. tvrdili, že na první desce byla čtyři přikázání (zákaz více bohů, zákaz model, přikázání o úctě jména božího a o svěcení soboty), která se odnášejí k lásce k Bohu; na druhé desce bylo šest ostatních přikázání, která určovala projevy lásky bliženské (úcta k rodičům, zákaz cizoložství, vraždy, krádeže, krivého svědectví a zlé žádosti). Toto rozdělení sluje Origenovo, ale netěšilo se veliké oblibě. Přijala je pouze církev reformovaná.

Naproti tomu stojí rozdělení Augustinovo, jež přijali téměř všichni theologové a církev katolická. Dle sv. Augustina²³⁾ dlužno dělit desatera na dvě části o 3+7 přikázáních. Toto rozdělení vyhovuje ještě nejlépe, neboť rozvrstvuje přesně povinnosti k Bohu (přik. 1-3) a k bližnímu (4-10). Mimo to zamlouval se tento výklad i proto, že čísla 3, 7 byla odedávna pokládána za posvátná a těšila se již ve Starém zákoně veliké úctě.²⁴⁾ Zato nemůžeme souhlasit s důvodem, kterým dokazoval světec svoje rozdělení²⁵⁾, odvolávaje se na text Písma sv.:²⁶⁾ „Cti otce svého a matku svou, to jest první přikázání...“ Myslí, že to značí první na druhé desce zákona; ve skutečnosti však první, jemuž zaslíbena (i časná) odměna.

Rozdělení Augustinovo přejala nejen celá církev katolická, nýbrž i evangelická augsburského vyznání.

III. Rozdělení dekalogu na deset přikázání.

Rádi uznáváme, že různé domněnky o obsahu jednotlivých desek vedly důsledně k nestejnému rozdělení celého dekalogu na deset přikázání.

Všichni bohoslovci mluví o „deseti“ přikázáních, protože tento počet udává samo Písmo sv. Avšak v podrobnostech se značně rozcházejí. Hlavním kamenem úrazu je přikázání první a desáté, která byla různě chápána a vykládána. V Ex. 20, 2-6 viděli někteří dva různé příkazy - kde my klademe jediné - a zase naopak v zákaze žádosti ženy a statku bližního pouze jediné přikázání, - jež my rozdělujeme na dvě zvláštní, od sebe rozdílné. Neshoda je tedy v tom, zda se první „slovo“ má rozdělit na dvě a poslední dvě sloučiti v jedno, či zda naopak.

Celkem dominují o té věci tři názory:

1. Tradice židovská, obsažená v Talmudu, uznává v Ex. 20, 2-6 dvě přikázání a nečiní vůbec žádné zmínky o zákazu žádosti manželky bližního.
2. Josef Flavius a Filon a stejně i církev řeckokatolická a reformovaná církev protestantská (kalvinisté, sociniáni a anglikáni) uzná

²²⁾ ČSB, l. c.

²³⁾ S. Ang. in Heptat l. II. g. 71.- M L 34, 619 a násl.

²⁴⁾ Zsehokke-Döllner, Historia S. V. T., Ed. VII. Vídeň 1920, str. 110 a násl.

²⁵⁾ Quaest. ex V. T. VII. - M L 35, 2222.

²⁶⁾ Efes. 6, 2.

vají v Ex. 20, 2-6 dvě přikázání a zákaz žádosti manželky a statku bližního shrnují v přikázání jediném.

3. Sv. Augustin a dle něho i církve katolická a luterská shrnuje všechna ustanovení v Ex. 20, 2-6 v přikázání jediném, zato v zákazu žádosti manželky a statku bližního vidí dvě přikázání, druhově různá. Přehled tohoto trojího třídění podává tabulka:²⁷⁾

Talmud	Filon, řecko-katol., reform.	Augustin, katolíci, luteráni.
1. Panství Boží nad Izraelem (Ex. 20, 2)	1. Klanění se pravému Bohu (Ex 20, 3)	1. Klanění se pravému Bohu (Ex 20, 3-6)
2. Příkaz klanět se Bohu a zákaz model (Ex 20, 3-6)	2. Zákaz kultu model (v. 4-6)	2. Zákaz jména Božího (v. 7)
3. Zákaz jména Božího (v. 7)	3. Totéž	3. Svěcení soboty (v. 8-11)
4. Svěcení soboty (v. 8-11)	4. Totéž	4. Úcta rodičů (v. 12)
5. Úcta rodičů (v. 12)	5. Totéž	5. Zákaz vraždy (v. 13)
6. Zákaz vraždy (v. 13)	6. Totéž	6. Zákaz smilstva (v. 14)
7. Zákaz cizoložství (v. 14)	7. Totéž	7. Zákaz krádeže (v. 15)
8. Zákaz krádeže (v. 15)	8. Totéž	8. Zákaz křiv. svěd. (v. 16)
9. Zákaz křivého svědectví (v. 16)	9. Totéž	9. Zákaz žádosti ženy bližního (v. 17a)
10. Zákaz žádosti statku bliž. (v. 17)	10. Zákaz žádosti ženy a statku bliž. (v. 17)	10. Zákaz žádosti statku bliž. (v. 17b)

Rozdělení Filonovo přijali i někteří církevní spisovatelé před Augustinem. (Origenes, Klement, Alex., Řehoř Naz., Cyril Alex., Tertulián a sv. Jeroným.) Tito všichni mluví však o desateru jen příležitostně, a velmi zřídka se uvádí celkový výpočet desatera. I není tudíž jednotné tradice patristické o tom, jak dekalog rozdělit.²⁸⁾

Je otázka, které z těchto rozdělení je více odůvodněno a jaké důvody přiměly sv. Augustina, aby odřekl rozdělení, které bylo až do jeho doby téměř všeobecně uznáváno.

Talmudsko-Filonový dekalog odvolával se na židovskou tradici. Rozlišoval pojem jedinství Boží od pojmu úcty Boží; a naopak zase zakazoval jedním přikázáním dvoji hříšnou žádost. Jak později uvidíme, je toto rozdělení nelogické, protože ruší myšlenkovou jednotu prvního přikázání a zanášá do dekalogu rušivou tautologii.

Zcela jinak sv. Augustin. Jeho rozdělení jest úplně přirozené, odpovídá duchu Deuteronomia a nijak neodporuje zaručené tradici židovské. Hlavní důvody světcovy jsou tyto:

V Ex. 20, 2-3, je vyjádřena povinnost klanět se pravému Bohu, verš 4-6 obsahuje zákaz model. Sv. Augustin²⁹⁾ viděl právem v zákazu model jen dokonalejší a podrobnější výklad předešlého přikázání: „Nebudeš mít jiných bohů kromě mne!“

Mimo to zákaz model a rytin jest jenom negativní stránka celého přikázání o úctě pravého jediného Boha, jenž nutně vyžaduje i aktivní projev úcty. Proto nemohou být ve verš 3-6 dvě různá přikázání, nýbrž jedno, jež se zvláště odůvodňuje a vysvětluje. Jinak by to bylo rozdělení nelogické a „dvě přikázání“ byla by tautologií: Míti modly - a mítí jiné bohy je přece logicky identické.

Oprávněnost rozdělení Augustinova plyne též z okolností a ze situace, kdy bylo dáno desatero a v něm i zákaz model: V době, kdy lid israelský byl ob-

²⁷⁾ ČSB I. c. 428.

²⁸⁾ ČSB I. c.

²⁹⁾ In Hept. II. I. c. g. 71.

klopen modloslužebnými národy, tonul u velikém nebezpečí, že se odchýlí od pravého Boha Jahve. Proto zákaz model měl sloužiti jednomu a témuž účelu jako slova předešlá, měl udržeti národ ve víře v pravého Boha.

Naopak zase rozdělení zákazu žádosti manželky a statku bližního na dvě různá přikázání má pro sebe přesvědčivé důvody. Dvojítost přikázání naznačena aspoň implicity v Dt. 5, 21. Podobně i LXX zřejmě připomíná na prvním místě zákaz žádosti manželky a rozeznává jej určitě od zákazu žádosti majetku. A v LXX je přece vtělena nejpřesnější tradice židovská.

Věcným důvodem tohoto rozdělení jest, že hříšná žádost po cizoložství je druhově zcela jiným hříchem, nežli touha po cizím majetku. Pod stejným slovem „nepožádáš“ zahrnut dvojí hřích, předmětem úplně rozdílný. U ženy není pak už v Písmě sv. vypočteno nic jiného, kdežto u domu¹⁾ je uvedeno: pole, nevolník, nevolnice, býk a osel. To dle sv. Augustina²⁾ nasvědčuje, že věci vypočtené v této druhé části, patřící k domu, obsahují společně něco, co patří k jednomu zvláštnímu přikázání rozdílnému od onoho, kde byla řeč o žádosti po cizí ženě. Podobný výpočet (sochy, obrazy, rytiny) nacházíme také u přikázání prvního, protože jejich společným znakem jest nevěrnost k Bohu a nedostatek povinné úcty.

Snad někdo namítne, že v tomto výkladu by nebylo rozdílu mezi přikázáním šestým a devátým, sedmým a desátým. Obtíže byl si vědom již sv. Augustin a velmi obratně na ni odpověděl:³⁾ Nekrade ještě každý, kdo po statku bližního zatouží. Ale protože každý, kdo věc odcizil, po ní i touží, mohla by ve všeobecném zákazu krádeže majetku bližního býti zahrnuta i touha po něm, ne však naopak. Čili: v desátém přikázání zakázána hříšná žádost po majetku, v sedmém přikázání hříšné odcizení.

Podobně také v šestém přikázání zakázány hříšné skutky smilné, v devátém přikázání necudné žádosti a to jako zvláštní hřích. Liší se i jinak tyto zákazy od sebe: Někdy smilní hříšník proti šestému přikázání, aniž by měl hříšné žádosti po ženě druhého; (hřeší z jiného důvodu.) Jindy má zase žádost po ženě bližního a přece nehřeší vnějším skutkem, boje se hanby nebo trestu. A proto sv. Augustin to rozdělil, aby ukázal, že obojí, i skutek sám, i pouhá žádost jest hříchem.

IV. Zkrátila církev katolická desatero?

Jest však ještě jiný veliký rozdíl mezi dekalogem katolickým a protestantským. Protestanté mají ve svých katechismech první čtyři přikázání (o povinnostech k Bohu) slovo od slova tak, jak jsou v Bibli, a tak je též dětem vštěpují, aby se jim tak učily nazpaměť a sami se je v téže formě modlí.^{3a)} Katolíci v těchto přikázáních, shrnutých ve tři, vyjímají pouze hlavní myšlenku, (větu, průpověď), tak se tomu učí, tak si to pamatují a se modlí a stejně tak mají i ve svých katechismech.

Na první pohled by se tudíž zdálo, že protestanté nám právem vytýkají, že slovo Boží svévolně měníme a zkracujeme. Jak se ospravedlníme? Zkrátili jsme opravdu desatero? A jestliže ano, proč jsme tak učinili?

Na tuto otázku možno odpověděti kladně i záporně a pokaždé v jistém smyslu správně:

1. Nezkracujeme. V každé katolické bibli je celý dekalog slovo od slova tak, jak to mají protestanté a církev sama nikdy nic neměnila a měniti nedopustila. Také v náboženských knihách, zvláště v římském katechismu,

³⁰⁾ Tamže.

³¹⁾ „

^{3a)} Hájek, O rozdělení desatera B. přikázání. ČKD XIV (1841) 689-702.

vydaném z rozkazu papeže Pia V. a sněmu Tridentského, je celé biblické desatero slovo od slova obsaženo a tak se též slovo od slova vykládá. Stejně tak se vykládá o b s a h o v ě celé desatero na kazatelnách a ve školách katolických. Kdo by tvrdil opak, dopustil by se vědomě nepravdy. A v tomto smyslu můžeme říci, že církev desatera nikdy nezkrátila.

2. Na druhé straně však můžeme klidně připustiti, že církev s l o v a desatera z k r á t i l a a zjednodušila; ne v Bibli samé, nýbrž ve školních příručkách, v katechismech, určených především pro děti. Tato zkrácená forma pochází rovněž od velikého biskupa Hipponského, sv. Augustina, jenž se při tom řídil třemi zásadami:³³⁾

1. Chtěl vystihnouti přesně o b s a h celého místa.

2. Podati je pokud možno vlastními slovy Bo ž í m i.

5. Tak k r á t c e, aby si je i prostý lid zapamatoval.

Avšak i toto „zkrácené“ desatero vždy se přesně zakládá na desateru biblickém a jeho obsah přesně vystihuje. V tomto smyslu zkracujeme přikázání: 1, 2, 3, a 10; doslova máme přikázání: 4, 5, 6, 7, 8 a 9. Ostatně - jak jsem již upozornil - je velice pravděpodobné, že také původní dekalog skládal se pouze z deseti krátkých lapidárních vět, beze všech bližších důvodů a vysvětlení.³⁴⁾ Nejzajímavější jest, že sami protestanté bez pohoršení užívají rozličných příruček, stručných, zkrácených výtahů biblických a pod.

Dlužno též míti na zřeteli, z jakých důvodů zavedli protestanté své odchylné rozdělení. Nebude jistě daleko od pravdy, že hlavním důvodem byla opisice proti mateřské církvi katolické. Zato některé jejich námítky zaslouží plným právem, abychom na ně odpověděli: „Vytýkají nám „modlářství“, ježto prý proti zákazu Božimu v desateru (jejich II. přikázání u nás zahrnuje do prvního) uctíváme obrazy svatých a kříže. - Odpověď je jasná a vyložena z části nahoře: Jediným účelem, proč Bůh zakázal lidu israelskému dělati si sochy, rytiny... bylo, aby jim neprokazoval božské počty. Nebezpečí bylo opravdu veliké a vedlo později k nejhnutelnější modloslužbě. Teprve později byli učitelé zákona ještě přísnější, a hledíce si více litery než ducha³⁵⁾ zakazovali zhotovovati vůbec takové podoby. Křesťanů se však tento židovský výklad nikterak netýká. My se obrazům neklaníme, ani jim nevzdáváme počty božské; nám pouze připomínají svaté a svěťice Boží, jejichž obraz je nám pohnutkou, abychom je v jejich ctnostech následovali.

Tentýž důvod rozhodoval u spisovatelů československého katechismu, když formulovali II. přikázání Boží: „Nebudeš míti rytin a obrazů, aby ses jim klaněl“. - Byla to nenávisť k církvi římské a k jejím obrazům a křížům. Jest však pozoruhodné, že se sami v praxi tímto přikázáním pranic neznepokojují a nejen v soukromých domácnostech, nýbrž i ve svých veřejných svatyních beze všech skrupulí mají kříže, hranice Husovy, obrazy, sochy, rytiny, ano i dokonce jesličky.³⁶⁾ Není tedy pravdou, že církev škrtla druhé přikázání; vykládá je pouze v duchu Písma a účelů, jaké měl Bůh, když zákon dával.

A c o říci o n a š e m III. p ř i k á z á n í? I tu nám vytýkají, že jsme přikázání pozměnili, protože jsme zavedli neděli místo soboty. Změnila tedy církev toto přikázání? Sobota byla dnem svatým a proto z něho vyloučeny všechny všední, nesvaté práce. Účelem toho bylo nabýti času k úkonům bohopocty. Povinnost uctívat Boha bohoslužbou a to veřejnou, je důsledkem našeho podřízeného poměru k nejvyšší bytosti a požadavkem přirozeného zá-

³³⁾ Srv. Miklšk, Příručka, l. c. 101.

³⁴⁾ Schuster Holzammer - Selbst, l. c. 408. - ČSB l. c. 427.

³⁵⁾ Gal. 3, 19; Řím. 4 (15, 16); I. Tim. 1, 8, 9...

³⁶⁾ Srv. na př. v Praze na Starém Městě u sv. Mikuláše a v Čes. Budějovicích.

kona. Co toto přikázání obsahovalo přirozeného, t. j. povinnost zasvětili Bohu nějaký čas, trvá i v Novém zákoně. Naproti tomu ustanovení, že tímto posvátným časem má být každá „sobota“, bylo ustanovení speciálně židovské³⁷⁾ a předpis pouze obřadný, ceremoniální, změnitelný³⁸⁾ a proto mohl být v Novém zákoně i zrušen; přeložen však od církve, již svěřena autoritativní nejvyšší moc „in divinis“ na neděli, kterýžto den posvětil i Kristus svým vzkříšením³⁹⁾ a Duch sv. sesláním svých darů.⁴⁰⁾

Nutno rozeznávat totiž v dekalogu⁴¹⁾ prvky dogmatické (čemu věřit), ethické (co činit), které přešly i do Nového zákona, i když často ve formě vyšší a dokonalejší. Naproti tomu obsahuje třetí přikázání i prvek ceremoniální. Tyto předpisy ceremoniální, jež ve Starém zákoně nebyly leč předobrazem živé oběti novozákonní, neměly platnosti absolutní a proto má církev právo dle účelu, doby, místa, okolností tyto předpisy pozměnit. Kristus moc tu církvi odevzdal a „Pánem zajisté i soboty jest syn člověka⁴²⁾“.

V. Dekalog v dějinách.

Pro úplnost budiž ještě poznamenáno, že i pořad některých přikázání býval ve středověku zaměňován.

Tak anglosaský dekalog krále Alfréda⁴³⁾ v IX. století mění pořádek od šestého přikázání:

VI. přikázání: zákaz krádeže.

VII. přikázání: zákaz smilstva.

IX. přikázání: zákaz žádosti statku bližního.

X. přikázání: zákaz žádosti manželky bližního.

Podobné uspořádání je i v provencálském dekalogu, v penitentiáři milánském Sv. Karla Boromejského a j.⁴⁴⁾

Nejvíce zaměňována přikázání IX. a X. Podnět k tomu zavalil snad poněkud přílišný text ve zmíněných dvou recensích v Exodu a v Deuteronomiu. V Exodu nejdříve zákaz žádosti statku bližního a pak teprve manželky jeho, v Deuteronomiu naopak.

Nejstarší znění dekalogu v české literatuře jest obsaženo v t. zv. Malém a Velkém Desateru ze 13. století. (Vydal 1881 Adolf Patera.⁴⁵⁾ Zachováno v hradeckém rukopise: „Desatero kazanye bozye“. První a poslední přikázání jest podle rozdělení Augustinova, ale pořad přikázání IX. a X. je tu podle Exodu a nikoli podle Deuteronomia.

Také staročeské desatero, zachované v rukopise universitní knihovny v Praze, z XV. století,⁴⁶⁾ má pořad IX. a X. přikázání v Exodu.

Toto rozdělení však zcela na věci a na obsahu nic nemění a je naprosto nepodstatné.

Poznali jsme závažné důvody, které opravňovaly sv. Augustiaa a církev katolickou, aby rozdělili desatero tak, jak je dnes máme. Byla zkrácena i slova, avšak obsah zůstal stejný.

³⁷⁾ Miklík, Příručka l. c.

³⁸⁾ Hejčl, Bible česká 214 (Pozn. k Ex. 20, 8)

³⁹⁾ Mat. 28, 1; Mar. 16, 1; Luk. 24, 1.

⁴⁰⁾ act. 2, 1.

⁴¹⁾ Zschokke-Döller, l. c.

⁴²⁾ Mat. 12, 8.

⁴³⁾ ČSB l. c.

⁴⁴⁾ Tamže.

⁴⁵⁾ Tamže.

⁴⁶⁾ Tamže.

Poznali jsme též slabé důvody, jimiž se snaží protivníci podepřít své vlastní tvrzení a jednání a kteří spíše jen smělymi námitkami než věcnými důkazy hledí zaskočiti a ve zmatek uvést povrchní a nedosti myslící katolíky. Námitky ty týkají se ovšem jen více skořápky a nedotýkají se samého jádra, jež ve své podstatě zůstává totéž, nezměněné, ale v důsledcích by mohly zaraziti i dobrého katolíka.

Snad přispěje tento článek k tomu, aby každý snáze mohl vyvrátiti námitky a sám se utvrdil v tom, co jsme jako dědictví Otců, pravou víru, od církve přijali.

★ R O Z H L E D Y ★

Bratři a přátelé!

Boží Světlo je zatemňováno tmou hříchu. Nezatemní, ale zatemňuje. Je třeba nést Světlo. Stáří je uštváno - volá se na mládí.- To ůž půjdem.

Pro spásu lidské duše, která hladoví - půjdem jak děl-níci Boží. Bohoslovci, slyšíte pláč lidské duše? Duše zmír-á a moc satanova je lesklá.

Proto to tažení pro spásu lidské duše! U hrobu Stojanova na Velehradě je tak milo a ticho. U něho rodí se apoštolské duše. Půjdem k němu i my - čeští bohoslovci.

Svoláváme na Velehrad sjezd československých boho-slovců na dny 18.-20. července 1928. Programy zašleme všem boh. seminářům.

Kdo chce pracovat pro spásu lidské duše - přijď.

STOJANOVA LITER. JEDNOTA
bohoslovců - Olomouc

ZA MSGREM THDR. J. HANU- ŠEM.

Bylo to před státním převrácením r. 1918, kdy jsem poprvé spatřil usmívavou tvář Msgra ThDra J. Hanuše. Vstoupil jsem tehdy do primy vinohradského reálného gymnasia, kde právě působil jako profesor náboženství Msgr Dr. Hanuš.

Záhy jsem poznal, jak je velmi oblíben jak u profesorů, tak též u studentů tento zbožný, prostý a upřímný kněz. Studenti, zvláště z vyšších tříd, lnuli k němu jako děti k otci a on skutečně též jako starostlivý otec se o ně staral, vždy měl pro ně slova útěchy, povzbuzení, radu neb pomoc, jestliže ho o něco prosili.

Na konci r. 1919 odejel do Paříže, aby tam studoval svůj zamilovaný obor - srovnávací vědu náboženskou. Po návratu z Francie stal se kanovníkem metropolitní kapitoly u sv. Víta v Praze a habilitoval se na české bohoslovecké fakultě jako docent pro srovnávací vědu náboženskou.

Při všech hodnostech, jichž se mu dostalo, zůstal takovým, jakým byl dříve, prostým a skromným. S každým laskavě promluvil, každému vyhověl, žádal-li někdo něco na něm. I pražští bohoslovci uchýlovali se často k němu jako k poslední instanci, když potřebovali nějaké podpory finanční. Přijal je vždy laskavě, vyslechl jejich prosbu, slíbil a splnil. Ještě minulého roku

vymohl nám velkou finanční podporu, takže plná polovina pražských bohoslovců mohla se zúčastniti bohosloveckého a unionistického sjezdu na Velehradě.

Msgr. Hanuš patří mezi kněze, kteří hluboko do srdce vstúpili si heslo Sušilovo: „Církev a vlast - ty v mojich milují sestersky se nadrech, každá půl, každá má moje srdce celé“. Byl vzorným služebníkem Páně a zároveň zdárným synem vlasti. Vroucně miloval svou českou vlast a mateřský jazyk český, v cizině nikdy ne nestyděl za svou národnost, naopak hrdě se k ní hlásil a seznamoval cizince s vlastní a národem českým.

Není proto divu, že na všechny, kdož znali ndp. kanovníka Hanuše, bolestně působila zpráva o náhlém jeho skonu. Ohromná účast za deštivého počasí při jeho poslední cestě jasně ukázala, v jaké oblibě byl tento vzorný kněz. - Chystal se letošního roku též na světový eucharistický sjezd do Sydnee v Australii. Bůh však povolal jej náhle na lepší a krásnější sjezd, který netrvá jen několik dní, ale věčně. Tam též milostivý Bůh odměnil jej za všechnu jeho tichou a poctivou práci, kterou vykonal pro církev a vlast. R. i. p. K. N.

Z ČINNOSTI KATOLICKÝCH MISIONÁŘŮ V ČÍNĚ.

Misie v městě Wenchow (Ven-ču) v provincii Chekiang (Če-tiang) podává pěkný příklad horlivé činnosti katolických misionářů. P. Aroud Cyprián (lazarista) jest zakladatelem a dlouholetým ředitelem této misie. Když tam přijel r. 1899, aby pomáhal starému P. Procaccimu, čítala misie pouze několik set křesťanů, 2 kněze a 3 malé modlitebny. Letos má misie 26.000 křesťanů, 18 kněží, 150 katechistů, 4 velké kostely; jedna část misie byla svěřena novým kanadským misionářům. V městě Wenchow jest velká nemocnice milosrdných sester sv. Vincence z Pauly, tři domy domo-

rodých sester a jedna střední škola. To vše vykonal jeden misionář, ovšem za přispění svých spolupracovníků misionářů z Evropy, nebo čínských kněží.

Taková práce, jak jest zřejmo, potřebovala času, prostředků a síly vůle. Často nehody a pohromy zničily těžce zbudovaná díla. Tak před dvěma lety velká smršť zničila jednu kapli zbudovanou za 12.000 dolarů a natropila mnoho škod. Misie ve Wenchow jest na východním břehu Číny u Tichého oceánu, odkud skoro každoročně na podzim přicházejí hrozné větrové bouře (tyfony). Značná část misijního území jest ve vysokých horách, kde není cest ani dopravních prostředků, takže misijní cesty v této části jsou velmi obtížné. P. Aroud jest rodákem z Lyonu, synem bohatého obchodníka vínem.

Celé své jmění věnoval své drahé misii, tak často mimo příspěvky dobrodinců vynakládal ročně 30.000 franků na svá dobročinná díla.

Než říká se, „člověk není ze železa“ a tak P. Aroud pracoval, až se upracoval. Následkem svých třicetiletých námah v podnebí čínském ztratil zrak a byl nucen 15. ledna 1928 se vrátiti do Francie. Jest velmi veselým společníkem, ačkoliv tak těžce zkoušen a nucen vše opustiti, říkal když jsem ho naposled viděl v Šang-hai: „Tak nyní teprve jsem chudý jako sv. František z Assisi!“ - Krásný to příklad hrdinné obětavosti. -

Josef Zeman, misionář.

DUCHOVNÍ BRATŘI SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY.

Dobrotivý, vševědoucí Bůh, znaje těžké postavení víry v dnešním chaosu bezbožeckých, nízkých myšlenek, postavil na břeh věčného moře maják, aby svítil na cestu Jeho věrným, aby jim ukázal, jak nejbezpečněji a nejsnáze mohou dojíti cíle. Tento nezasloužený dar nebeského Otce, zjev sv. Terezie Ježíškovy, v první řadě náležející námořníkům lodičky lidského života kněžím.

Světice ostrým světlem něžnosti přitahuje k sobě jejich oči, dává jim v sobě vyčítati, jakých prostředků se mají chopiti, aby neztroskali - ukazuje jim svou „cestičku“.

Nebeský Otec ve své lásce k duším uložil sv. Terezii Ježíškově veliký úkol nejen být vůdcem kněžím, ale i je vychovávat i to podle Jeho vůle.

Odňal jí pokrevní bratry, aby pro ně snad neignorovala Jeho přání, aby totiž se stala sestrou všem kněžím a touhu po nich, kterou jí vložil do srdce, blahosklonně jí splnil. Světice chtěla Mu ve všem vyhověti a proto obžala je vší silou svého srdce a používajíc svého sesterského práva, učila je žíti po vůli svého Snoubence.

Toto je živé slovo, které promluvil Spasitel ke kněžím - slovo vážné, které zní výčitkou. Kněží mají si blíže všimnout Jeho slov: „Učte se ode mne!“ Slabým posílá pomoc ve svém miláčku - malé Terezii, mají se ucházeti o ni jako o sestru, aby v důvěrné bratrské lásce dali se jí vésti.

Tento veliký význam poslání sv. Terezie Ježíškovy pochopili brzy někteří francouzští kněží a dohodou s karmelitkami vytvořili sdružení „duchovních bratří sv. Terezie Ježíškovy“. Jména „bratří“, která nejsou uveřejněna, jsou zapsána ve zvláštním registru, jenž je uložen na Karmelu v Lisieux. Sestry karmelitky je tím přijímají za své bratry jakožto „bratry sv. Terezie Ježíškovy“ a obětují se za ně. Získávají jim mnoho milostí, ale svatá jejich sestra v nebi ještě více.

Bratrem sv. Terezie může se stát každý kněz. Dne 15. srpna 1927 bylo

již zapsáno 1226 kněží, mezi nimi bylo 16 arcibiskupů a biskupů.

Členové této zbožné kněžské rodiny berou na sebe neapatrné povinnosti: žíti jako malé dítky dobrotivého Otce, plniti se synovskou oddaností církevní rozkazy a přání a udržovati stálé, důvěrné, přátelské spojení s Ježíšem Svátostným. „Bratři“ káží o „duchovní cestičce“ sv. Terezie Ježíškovy, aby získali duše pro lásku Boží, žvou je na mši svatou a na Boží hostinu.

Stanovy byly s nadšením schváleny lisieuxským biskupem a na počátku letošního roku byly poslány do Říma.

Duchovní rodina bratří sv. Terezie Ježíškovy pamatovala i na svůj dorost - bohoslovce a přijala je do svého středu jako své děti. Všim právem. Jaký bohoslovec, takový obyčejně kněz! Bohoslovec jest jen křehoučkým klíčkem pučícího seménka, z něhož má vyrůst veliký strom užitečného ovoce, jenž má býti jednou všem vším.

A nebeský Otec právě o ně velice pečuje, neboť snadno mráz dnešní kultury může je zničiti. Svěřuje je proto svaté sestře Terezii, aby je ve své něžné náruči naučila pravé lásce, která dnešnímu světu chybí a kterou umučený dav nechce nalézt.

Bohoslovci nejsou však zapsáni na Karmelu v registru bratří-kněží, jsou na zvláštní listině a k zápisu mezi kněze dostačí oznámení vysvěcení. Milostí však jsou účastni jako kněží.

Kéž výrok papeže Benedikta XV. o svaté Terezii Ježíškově: „Jejím posláním bylo učiti kněze milovati Ježíše Krista“ rozezvučí se v duších všech kněží a bohoslovců a dojde hojného ohlasu! *V. Bednář.*

P O S U D K Y

Giovanni Papini :

ŽIVOT KRISTŮV.

Ladislav Kuncíř v Praze.

Papini hluboce prožil Augustinovo : Nepokojno je srdce naše ... Nasycoval se všemi filosofiemi a všemi vědami,

zkusil jít životem odpoután ode vší autority kromě svého já, opojil se slávou i láskou, ale vše mu zhořklo v „marnost nad marnost“, dokud nepoklekl ve stínu kříže. Tak byl přímo předurčen, aby nakreslil obraz Krista, jak ho potřebuje nedočkavou touhou zmučená moderní duše :

Krista, který slibuje nejen věčný život na nebi, ale dává i jediný pravý pokoj na zemi. Přesvědčuje tu, jak ony úzké stezky sebezapření a převrácení přirozenosti, ukázané horským kázáním, jichž se umyl lidského srdce tak děsí, jediné vedou ke štěstí neklamnému. Skvělé jsou kapitoly, v nichž Papiň ukazuje jedinečnost postavy Kristovy proti těm, kteří ho nivelisují k Budhovi, Zoroastrovi a j., aby ho nemusili následovati. V předmluvě se autor zmiňuje, že kniha je psána spíše pro nevěřící bratry, tím ovšem je také vzácným rádcem všem, kdož v apoštolském snažení usilují najíti nejschůdnější cestu k duši dnešního člověka. -o-

*

LAZAR Z BETHANIE.

Cyklus promluv o nemocných. Napsal Fr. Malý, hl. farář u sv. Štěpána v Praze. Nákl. vlastním.

Sbírka vznikla otištěním z „Krátkých řečí duchovních“, které přináší kázání nejlepších časových homil. pracovníků. Je obšírným rozvedením známého příběhu se zřetelem na dnešní dobu. Obrátným způsobem autor těší, povzbuzuje a odmítá námitky proti zaopatřování a pohřbívání, upozorňuje na nebezpečí náhlé smrti, seznamuje se obřady poslední útechy. Celek jest hustě protkán působivými, výstižnými příklady ze života současného a citáty z Písma i sv. Otců. Sš.

*

V. K. Blahník :

SVĚTOVÉ DĚJINY DIVADLA.

Vydává Aventinum - Praha II., Purkyňova 6. - ve čtrnáctidenních sešitech po 8 Kč.

Každý milovník divadla rád uvítá toto cenné dílo, které mu umožňuje seznámiti se s divadlem v jeho nejrůznějších formách od doby vzniku jeho až do doby dnešní. Obsáhlý materiál je zpracován plyným slohem. Autor, známý divadelní kritik, svědomitě prostudoval četné prameny, z nichž mnohé jsou těžko přístupné, zvláště pokud jde o dobu starou. Mimo to je dílo krásně vypraveno a bohatě ilustrováno. -ol-

*

Thaddaeus Soiron O. F. M.

DAS HEILIGE BUCH.

(Návod pro četbu Písma sv. N. Z.) Herder 1928 (VIII. a 152 str.) 3.— M.

Po obšírném úvodě, kde autor pojednává o ceně, účelu a různých druhích četby Písma sv., následuje dosti podrobné a jasné pojednání o kursorické, systematické a pragmatické četbě P. sv. Nezůstává však jenom při teorii. Celá řada příkladů - praktických výkladů Písma sv. - ukazuje

nám hloubku životních hodnot jeho a udává cestu, která jich použití pro vlastní duchovní život. Kniha jak pro kněze, tak i pro laika velmi cenná. J. M.

*

Maschler Moritz S. I.

DAS EXERZITIENBUCH DES HL. IGNATIUS VON LOYOLA.

1. díl. (XVI a 354 str.) Herder 4'60.

Moderní a dnes tak akutní hnutí exerciční oživilo znovu zájem o exerciční knížku sv. Ignáce, zvláště když sv. otec Pius XI. sám několikrát na přednosti této zlaté knížky poukázal. Velikému dílu exercičí chce sloužiti také tato práce, která se osvědčila již celou řadu let v noviciátech Tovaryšstva Ježíšova. Že práce je zdařilá, o tom nám dává záruku jméno autorovo. J. M.

*

Dürr Lorenz.

RELIGIÖSE LEBENSWERTE DES ALTEN TESTAMENTS.

(VIII a 156 str.) Herder 1928. 3.— M.

V dnešním starozák. badání lze pozorovati hnutí, jež si vzalo za úkol, dáti modernímu člověku nahlédnouti do tajů a duševních statků St. zákona. Kniha profesora Dürra svědčí o důkladnosti autorově a při tom vede nás do života, který jest vybudován na pevných základech důvěry v boží prozřetelnost. Dílo je dobrým učitelem, kterak máme do Písma sv. vnikati, abychom mu porozuměli a si je zamilovali. P.

*

Dr. Paul Wilhelm v. Keppler :

„WASSER AUS DEM FELSEN“. Neue Folge der Homilien und Predigten. II. Band 1928 Herder, Freiburg; 4'40 M. in Leinwand 6 M.

Kniha, která osvěžuje a posiluje ducha člověka právě tak jako bystrý, ze skály tryskající pramen tělo navaného poutníka. V ušlechtilé, krásné řeči podává výběr nádherných kázání známého rottenburského biskupa Kepplera. Jsou to kázání, jimž člověk tak rád naslouchá a která zanechávají v duši posluchačově nezapomenutelný dojem. -ski-

*

Dr. Tihamér Tóth :

CHARAKTER DES JUNGEN MENSCHEN.

Freiburg im Breisgau 1928, Herder. Kart. 3'40 M, in Leinwand 4'20 M.

Kniha chce vychovávat mladé lidi v pevné charaktery. Učí mladé lidi ovlá-

dati smysly, přemáhati a zapírati sebe, učí je mysliti na budoucnost a přítomnosti co nejlépe použítí. Učí vychovávatí a slítili vůli, aby vytrvávala v dobrém

a neustoupila za žádných okolností. A budou-li míti mladí lidé pevnou vůli, která by sledovala ušlechtilé a krásné zásady, jsou charakterními. A. M.

★ Z NAŠEHO RUCHU. ★

LETNO POROČILO O DELOVANJU DRUŠTVA „SLOMŠEK“ MARI-BORSKIH BOGOSLOVCEV ZA L. 1927-28.

Na občnem zboru ob pričetku šolskega leta, dne 9. oktobra 1927 se je izvolil sledeči odbor:

Predsednik Franjo Kolenc, tajnik Aloizij Juranovič, blagajnik Janko Petan, knjižničar France Modrinjak, čitalničar Fran Štukovnik, urednik „Lipice“, Jaka Sem, upravnik opalografa Mirko Pušnjak, načelnik Glasbene Matice (pevski odsek): Rupert Pušnjak, revizorja Joža Schöndorfer in Nace Paluc. - Ta odbor je ostal nespremenjen do obč. zbora dne 15. januarja 1928, ko sta predsednik in tajnik odstopila, urednik „Lipice“ pa je podal izjavo, da „Lipica“ ne izhaja več. Za predsednika je bil izvoljen Ivan Vodeb, za tajnika pa Jaka Sem, glede „Lipice“ se je sklenilo, da za časno preneha.

Društveno življenje se ni moglo zadovoljivo razvijati, zlasti zato, ker so z letošnjino šol. letom uvedli v naš zavod nov učni red, kateri je člane z izredno velikim številom predavanj v kolegijih popolnoma skupiral, tako, da so skoro popolnoma pozabili na društveno delo. Prav iz istega vzroka je prenehala izkajati tudi „Lipica“, pisan o društveno glasilo.*

Vkljub tem neugodnim razmeram pa društvo ni popolnoma zaspalo, čeprav ni imelo kakih bogve kako velikih uspehov.

Priredilo je 2 akademiji, eno v proslavo 10 letnice smrti dr. Janeza Ev. Kreka, drugo v spomim rapallskega dneva, ko so odtrgali od matere Slovenije do 600.000 njenih sinov. Poleg tega so se vršili 3 društveni sestanki, na katerih so se vrstila predavanja: Duševni obraz „eines unter den Vielzvielen“, Zasebna lastnina, Katolíčani v Srbiji. Tiste, ki so se zanimali za socialne probleme, je družil socialni krožek.

Društvo ima tudi pevski odsek pod imenom Glasbene Matice, ki šteje do 20 pevcev.

Članov šteje društvo momentano 44. - Odbor je imel 6 rednih sej in 2 izredni.

Revij in raznih časopisov ima društvo naročenih do 15.

Poleg „Slomška“ obstoja v našem bogoslovju še bogoslovski „Orel“ in Marijina kongregacija. - Ivan Vodeb, t. č. predsednik, Jaka Sem, tajnik.

ZBOR DUHOVNE MLADEŽI ZAGREBAČKE.

Kroz jedan semestar. S glavnom skupštinom od 18./III. 1928 završilo je naše društvo jedan semestar požrtvovnog i uspješnog rada. Sa zadovoljstvom smo saslušali izvještaje pojedinih odbornika. Rad društva obuhvata intelektualni i tehnički dio. I na jednom i na drugom radilo se marljivo.

Održano je pet redovitih zajedničkih sijela. Na dva je predavao predsjednik, Josip Buturac, o Zborovoj prošlosti, a na druga tri počastili su nas svojim pre-

* Pač pa člani društva sodelujejo pri drugih listih im revijah.

davanjima naši odlični seniori iz katoličkog pokreta: G. dr. L. J. Maraković, književni kritik, dr. Velimir Deželić Sin i Petar Grgec. Prvi je predavao o počecima katoličke književnosti kod nas; drugi o socijalnim zadacima našeg katoličkog pokreta; treći o framazunima. Imali smo i dva svečana sijela: Za proslavu Djačkog dana (8./12.) i na čast sv. Tome Akvinca. Za proslavu Dj. dana pozdravni govor izrekao je dr. M. Petrović. Predavanje o ulozi bogoslova u prošlosti kat. dj. pokreta održao je J. Buturac, a Poljakovu pjesmu „Planite bijeli ognjevi duše“ deklamirao je M. Jelić.

Na drugom svečanom sijelu predavao je Ivo Romich „Značenje sv. Tome u filozofiji“.

Priredjeno je i t. zv. „deklamatorsko večo“, gdje je M. Jelić održao kratko predavanje o pjesmama Izidora Poljaka, a iza tog je osam deklamatora izvelo osam izabраниh Poljakovih pjesama. Tečajem ovog semestra osnovane su dvije sekcije: filozofsko-apologetska i socijalna. Svaka je održala po tri sastanka, na kojima su nastupili članovi Ročić. Gjureković i Pelin.

Tehnički rad nije nimalo zaostao za intelektualnim. Uložilo se mnogo truda oko uredjivanja društvenog archiva, koji ima dragocjene gradje za Zborovu prošlost, pače i za osvjetljenje ilirskog pokreta.

U knjižnici je bilo mnogo posla, te se i tu svojski radilo. Raspačavanje društvenih edicija vršilo se kao i prije.

Kroz prošli semestar poklonilo je društvo lijep broj svojih edicija omladinskim društvima. Među njima omladincima u Filežu (Burgenland). M. Jelić.

ČINNOST' NITRIANSKYCH BOHOSLOVCOV (R. 1927-28).

Ťažištom celoročnej činnosti bola akcia Kalinová. Všetko soskopujúca a pohlcujúca. Ona vlastne umožnila utvoriť a doplniť slovenskú knihoveň cennými dielami. Nejzaujímajúcou postavou nášho neznamého prostredia by bol brat predseda, Štefan Kalina.

Program, nastolený ešte vlanského roku, totiž podať, život a dieľo významných osobností z kňazských radov splnili a zpetrili poniektorí ešte i toho roku. Janko Blahovec - Bernolák život a dieľo. Andrej Kmeť. Prednáška br. Chmelu.

Znásobnené premrvanie sa v unionistických snahách dochodí pretrasu v pútavnej prednáške br. Kosínku: „Stav pravoslávnej cirkvi v Rusku“ a v širšom pojednaní br. Paldana „Vladimír (Sěргеjevič) Sěrg. Solovjev“.

Celkom zvláštné miesta si vzdobili u nás zvučnejšie mená br. Paldana a br. Ťatka so svojimi novelistickými snahami. Socialný motív hýbe perom br. Paldana. Lyrismus a tým tesne súvisiaci poetický let najlepšie charakterisujú br. Ťatku, ktorý popri tom najnovšie má i veľké plus, lebo ako vidno zdarne zakotvuje aj vo velikánskych terenoch lit. kritismu. Tomuto najplušie dal vyznieť vo svojej štúdii: „Vajanský v literárno umeleckej škole Turgenevovej“. Hlas o prejavocho ruskej literatúry u nás.

Hodnotiaci smysel mi prítahujú aj akademice. Matka krásného milovania, od nadaného br. Faučoviča živo mi pripomína pochodom myšlienok ba i duchom Tomáša Kempenského. Náš brat Imro Branikovič je hviezdou, čo sa ligotávala temer za každým na oblohe našich akademii. Škoda len, že nevzstúpime na verejnosc. - Vrele sa poďakúvam čest. p. pred. dôst. Rud. Formánkovi za jeho ochotu a podporu nouž sleduje, napomáha naše cesty.

Noví funkcionári sú títo: predseda: br. Tom. Komár, tajomník: Jos. Kosínka, knihovník: Ignác Kosmály, pokladník: Anton Posluch, zapisovateľ 1. Anton Kocúr, 2. Janko Blahovec. — Jan Lovíšek v. r., tajomník.

Přehlízíme-li letošní rok a zpytujeme svědomí, jak jsme užívali hřiven Pánem nám darovaných, řekneme-li, že mohlo toho býti více, neříkáme ještě, že toho bylo málo. Neboť my mladí můžeme požadovati mnoho, tím spíše, žádáme-li to na sobě samých. Než nebudu se rozšiřovati, neboť kol. redaktor stále nařká na nedostatek místa.

Všech schůzí bylo 33. I. Schůze přednáškové vlastní konány byly tři: 1. 20. srpna 1927 přednáška dp. Leandra Břejchy, ředitele Charity o Seraf. světcích jako světcích Charity. 2. 22. února 1928 přednáška dp. Lutislava-Jeřábka o činnosti kněze mezi mládeží. 3. 6. května 1928 přednášel na téma: *Mystika jest odpověď na touhu lidského nitra po NĚm*, dp. redaktor revue „Na Hlubinu“ P. Sil. Braito. Mimo to přednášelo se na obyčejných členských schůzích, na nichž projednávány též otázky organizační. Nejvíce přednášel kol. Gross.

II. Akademie. Dne 19. března pořádána ve dvoraně Nov. Domova akademie u příležitosti 50tého výročí trvání naší jednoty. Příležitostný sbor složil pan prof. Martínek, který též sbory dirigoval. Akademie zúčastnil se nejd. biskup Dr. Jos. Kupka a četní duchovní i světští hodnostáři.

1. Jos. Martínek: V zahrádce naší. Jub. sbor na slova G. Ronaje. 2. K jubileu „Růže Sušilovy“. Přednáška kol. Drábka. 3. K. Weis: Slavnostní ouvertura pro klavír na čtyři ruce. 4. A. Dvořák: „Z biblických písní“. Solo s doprovodem klavíru. Zpíval dp. Otto Vykoupil. 5. K. Dostál-Lutinov: Naše církev. A. Čáp: Jsem robot Boží. Recitace kol. Meixnera. 6. L. Procházka: Kovářská. Sbor. 7. Střížovský: Smrt sv. Cyrila. Historická scena. 8. B. Smetana: Dalibor. Směr pro klavír na čtyři ruce. 9. R. Suchý: Za víru, vlast a ctnost. Recitace kol. Lanče. 10. F. Schubert: Písně. Solo dp. Vykoupila. 11. Křížkovský: Hvězdy dvě...

Dne 30. května uspořádána pietní domácí oslava na památku 60tého výročí smrti Fr. Sušila. Sbory řídil kol. Florian, recitovali kol. Lanča a Valoušek a přednášel kol. Gross.

Dne 31. května 1928 pietní pout ke hrobu Sušilovu. U hrobu promluvil dp. Dr. Karel Skoupý, regens našeho ústavu o Sušilovi. Mezi hosty jest uvéstí dp. Marzyho, zástupce Orla a p. měst. radu Vernerera, zástupce městské rady. Sbory řídil laskavě p. prof. Martínek.

III. Drobnější agendu vyřizoval výbor sám, který se sešel 20krát a jednal hlavně o Museu a záležitostech Růže. Jednací protokol obsahuje letos 576 jednacích čísel, mezi nimi mnoho důležitých a zajímavých dokladů. Z toho odesláno 322 a přijato 254 čísel. Letos podařilo se nám navázati styky se všemi slov. semináři. Osobní styk na loňském velehradském sjezdě k tomu velmi přispěl. Jen košický seminář zůstává nám cizí. Zveme tímto opětně košické bratry ke spolupráci. Výbor zamýšlí uspořádati kurs slovanských jazyků. Mluvnice a příslušné učebnice byly zakoupeny. S katol. studentsvem pěstovány přátelské styky a kol. Drábek přednášel v muž. S. S. S. v Brně o exerciciích. Čítárně a knihovně věnována zvětšená péče. Vyvázáno knih za 1000 Kč a přibýlo 180 svazků. Do čítárny přibýlo 7 nových časopisů a revuí. Celkem má čítárna na 80 časopisů domácích i cizích.

Zlepšení financí jednoty dosaženo bylo akcí jubilejního daru. Vldp. duchovenstvu brněnské diecese i všem příznivcům a dárcům vyslovujeme za laskavé pochopení srdečné „Zaplať Pán Bůh“.

Jednota podnikla akci pro rozšíření členství v Družině lit. a umělecké a přihlásilo se mimo jiné 12 bohoslovců za členy družiny. Byl pořízen velký obraz zakladatele R. S. a zavěšen ve spolkové místnosti.

Na 32. valné hromadě konané dne 3. června 1928 zvolen byl tento výbor: Frant. Drábek předsedou a redaktorem „Musea“, Josef Pospíšil knihovníkem, Alois Fiala jednatelem, Josef Gross pokladníkem, Ludvík Pešek administrátorem „Musea“, Ant. Chroust archivářem.

Kéž provází pozhnání Páně naši Růži a ať rozkvétá vždy v „Růži stolistou“.
Josef Buš, odstupující jednatel.

Zpráva o činnosti „Sociologického kroužku.“

„Sociologický kroužek“ má seznamovati své členy s různými sociálními problémy, které jsou tím složitější, čím složitější stává se společnost, má jim vštípnuti porozumění pro sociální vztahy, aby mohli jednou jako kněží raditi lidu i v potřebách hmotných a tím si upravit cestu k duším, vlivem materialistické doby Bohu odcizeným. Tomuto účelu sloužily hlavně přednášky v „Sociologickém kroužku“ uspořádané. Přednášel kol. Jos. Buš (II. roč.) na téma: „Božstvo moderního člověka“, kol. Jos. Gross (II. roč.) „Marxova theorie hodnoty a nadhodnoty“, kol. Alois Michálek (II. roč.) „Sociální hodnota křesťanství“. V „Sociologickém kroužku“ přednášel také horlivý pracovník v sociologii dp. katecheta Karel Jeřábek na téma: „Úkoly kněze v organizacích naší mládeže“.

Kroužek měl 42 členů, kteří se zájmem sledovali přednášky, o čemž svědčí živé debaty po jednotlivých přednáškách.

Valná hromada kromada kroužku konána 2. června 1928, na níž do výboru zvoleni byli: kol. Alois Michálek (II. roč.) za předsedu, kol. Alois Fiala (II. roč.) za místopředsedu, kol. Josef Molík (I. roč.) za jednatele.

Alois Michálek, odstupující jednatel.

Zpráva o činnosti „Tiskového kroužku“.

Tiskový kroužek Růže Sušilovy, původní to vlastně začátky Růže před 100 lety, kdy ve staré budově alumnátní, bývalém to dominikánském klášteře, scházivalo se několik mladých českých bohoslovců v tak zvané „žabárně“, aby učili se českému jazyku, pravopisu, četli české knihy atd., stal se ponehlahu popelkou Růže. Činnost a obor její převzala Růže sama. Kroužku zůstala povinnost hlavně starati se o tisk lidu a jeho rozšíření. Členové kroužku měli o prázdninách přednášky o tisku, potřebě tisku katol. atd. Propagací pak podařilo se na různých místech získati větší počet platících odběratel našich katol. časopisů.

K tomu směřovaly též přednášky v kroužku samém, konané péčí kol. předsedy Grosse.

Členů všech měl letos kroužek 31 a jejich starostí hlavně též bylo obstarávání posudků knih došlých redakci.

Na valné hromadě dne 2. července byli zvoleni do výboru: kol. Jos. Gross za předsedu, kol. Ant. Chroust za jednatele. Jos. Buš, odstup. jednatel.

VÝROČNÍ JEDNATELSKÁ ZPRÁVA LITERÁRNĚ-ŘEČNICKÉ JEDNOTY BOHOSLOVCŮ V HRADCI KRÁLOVÉ.

Na prvním místě, s vděčností musím se zmínit o reorganizační činnosti výboru jednoty. Odstupující jednatel z minulého roku načrtl stručně ve své zprávě úkoly jednoty v nejbližší budoucnosti. Důležitým bodem programu bylo přepracování stanov. A nemůže býti jistě nic vděčnějšího pro jednatele letošního roku, nežli může-li oznámiti, že výbor své povinnosti dostal a jeho práce bude předložena valnému shromáždění. Výbor konal 12 výborových

schůzí, na nichž vypracoval všechny principiální body nových stanov. Na stylisaci jejich pak, jakož i na úpravu jednacího řádu mnoho hodin věnovali předseda a jednatel. Zdůrazňují jejich práci tím více, že se o čas tomu věnovaný museli mnohdy dělit s nejnáléhavějšími povinnostmi dne a za okolností, které jim někdy spíše práci ztěžovaly. Nepracovali však pro dnešek, ale pro ty, kteří přijdou po nás.

Hřejivou zůstane vždy vzpomínka na naši oslavu památky velikého biskupa královéhradeckého E. J. N. Brynychy, jehož život v obětech a práci pro církev a vlast dohořel před 25 lety. Myšlenka: uctít důstojně tohoto neohroženého zastance Pravdy, Církve a Vlasti, ozývala se téměř při každé schůzi jednoty čes. bohoslovců. Několik večerů věnováno nacvičení slavnostních sborů, kolegové hudebníci připravovali hudební čísla. Zvláštní živosti nabývaly naše přípravy, když J. M. vldp. prelát a senátor ThDr. Fr. Reyl laskavě slíbil vlastními vzpomínkami nám oživit osobnost Brynychovu. Slavnost stanovena na den 21. prosince, těsně před odjezdem bohoslovců na vánoční prázdniny. S radostí v očích přivítali jsme svého milého arcipastýře J. M. ndp. biskupa, jehož vzácná přítomnost - jakož i účast jiných vynikajících osobností církevních - zvýšily význam slavnosti. Po uvítání přítomných a po zapění Slavnostního sboru od B. Smetany ujal se slova J. M. prelát ThDr. Fr. Reyl. Vělá jeho slova poutala tím více, že J. M. ndp. prelát je pamětníkem zvěčnělého biskupa Brynychy, na jehož velikém programu založil celé své životní dílo. Další body programu naší slavnosti byly: Za † bis. Ed. J. Brynychem. Báseň od Vlad. Hornofa. Z. Fibich: Sonatina (housle a piano). V. J. Novotný: V náručí Boží. Zpěvní solo. Ort: Nad rovem. Dvořák: Z biblických písní č. 3. Mendelssohn-Bartholdy: Jarní píseň (housle a piano). Bendl: Chorál národa českého. - Jako jiná léta i letos pořádala jednota spolu s kolegy Němci mikulášský večírek.

Značně byla rozšířena knihovna. jednota věnovala 800 Kč na zakoupení nových knih, literárně cenných a duševně nám blízkých. Zase několik teplých paprsků nového slunce přišlo zahřát naše „staré přátele“ ze zašlých dob.

Pokud se týče finanční stránky, věnovala jednota letos 800 Kč na rozšíření své knihovny a mimo to hradila všem členům polovinu jízdného na sjezd bohoslovců na Velehradě. Poněvadž pak příjmů nebylo (mimo členské příspěvky) snížily se finance jednoty asi o 1400 Kč.

Členských schůzí bylo 20, výborových 12. Přednáškových schůzí bylo 11. Přednášeli členové na téma: Boj mezi buržoasií a proletariátem ve světle křesťanství. Josef Beneš (IV.). Problém autority. Václav Kubát (III.). Potřeba státoobčanské výchovy. Kar. Tomáček (II.). O vegetarianismu. J. Varhánek (III.). Cyklus přednášek (4. celkem) z oboru věd okultních na základě theoretických i praktických bádání psychiatra Bř. Kafky (spis „Svítání v duši“) přednesl Jan Just (III.). Vliv kávy na lidský organismus. J. Varhánek (III.). O mrtvici. Jan Dočekal (I.). Něco o toaletě. J. Varhánek (III.). Zprávu o sjezdě velehradském podal J. Just.

Do Musea zaslány dvě recense. - Zvláštní zmínky zasluhuje i činnost hudebního a pěveckého kroužku, který už dnes organicky srůstá se seminářem a těší se všeobecné cblibě. Korespondence jednoty obsahuje dnes 33 čísel. Členů bylo 16. Letošního roku stala se naše jednota členem Ústředí katol. studentstva československého. - Není už třeba nic připojovat. Jsme spokojeni s prací v minulém roce. Můžeme zaznamenat budoucnosti velký kus pozitivní práce - jmenovitě organizační a kulturně-osvětové.

O Bože dobrý, podchycuj nám kroky! (K. D. Lutinov).

Petr Mejonar, t. č. předseda. - Just Jan, t. č. jednatel.

ČINNOST STOJANOVY LITERÁRNÍ JEDNOTY BOHOSLOVCŮ OLOMOUCKÝCH V JUBILEJNÍM ROCE 1927-1928.

Doorána brázda. Padesáté léto se na ni pousmálo, když jsme ji s obtížemi, ale přece s radostí doorávali. A myslím, že právě tato namahavá práce, zvýšená činnost a horlivost, důstojně uzavřely padesátileté údobí našeho trvání.

Předprázdninová činnost, která začíná 12. březnem 1927, se téměř úplně obracela k velehradskému sjezdu, jenž máje býti jakýmsi úvodem V. kongressu unionistického, měl vyzněti jako všeslovanský sjezd bohoslovecký a proto musil býti řádně připraven. Sjezd uspořádán 19. a 20. července. Řídil jej opět vzácný náš příznivec nejd. prelát dr. Jan Hejčl. (Bližší zpráva v 1. čís. 59. roč. „Musea“.)

Na sjezdě navázány slibné styky s bratřími ze Slovenska a z Jugoslavie, jež během roku byly dále živeny. Styky udržovány i s katol. studentvem. Pracovní konference v Přerově dne 1. dubna 1928 se zúčastnili 4 delegáti.

Vnitřní činnost jednoty byla letos značně rušná a široká. K zdolání veškeré práce bylo během roku zřízeno 7 pracovních výborů. Schůzí výborových bylo letos 31, členských schůzí 9, přednášek, na nichž mluvili řečníci „z venku“ bylo 18 a slavnostních a pietních projevů 7.

Pro zajímavost budtež zde v chronologickém pořadu vypočteny.

13. března: *Jos. Vrana, IV. r.*: Hrdinům. Proslov k počtě podjáhňů. 2. dubna: *Jos. Papica, IV. r.*: O protestantských misích. 3. dubna: *p. Otto Babler*: Rainer Maria Rilke, jeho osobnost a dílo. 9. dubna: *P. Silv. Braitto*: Nynější stav Action française. 8. května: *Dr. B. Vašek*: Hrst dojmů z Italie. 20. května: *St. Dubina, III. r.*: † P. Jos. Vévoda - náš příznivec. 28. května: *P. Fr. Jemelka*: Apostolatus unitatis. 9. října: *Al. Vašica, IV. r.*: Slezští buditelé. (Proslov na Večeru slezských buditelů.) 16. října: *St. Schneeweis, III. r.*: Pietní vzpomínka na † arc. dra A. C. Stojana. 28. října: *Ot. Balcar, III. r.*, přednesl slavnostní proslov. Jinak konána toho dne adorace a sloužena byla za národ mše sv. 7. listopadu: *P. Fr. Jemelka*: O náboženských poměrech v Polsku. 9. listopadu: *P. Jan Huňka*: Kněz - orelský pracovník. 13. listopadu: *Msgr. Al. Hlavinka*: Kněz a život. 25. listopadu volný rozhovor o Batově závodě. (Zkušenosti ze zájezdu do Zlína.) 27. listopadu: *P. Lad. Zamykal*: Podkarpatská Rus a její lid. 4. prosince: *p. rotmistr Štastný*: Bohoslovec a vojenské předpisy. 5. prosince uspořádán mikulášský večírek. 18. prosince *P. Fr. Kutal, superior*: Cesta na Sicilii. (Se světel, obrazy.) 22. prosince uspořádán *orelský vzdělávatelský kurs*. a) *p. A. Huf*: Spolková agenda. b) *P. Jan Huňka*: Orelský vzdělávatel. c) *P. Fr. Večeřa*: Orelský režisér. d) *P. Lad. Zamykal*: Orelské zpravodajství. 7. ledna: *P. Jos. Procházka, protektor jednoty*: Nutnost práce katolíků na poli politickém. 18. ledna: *Dr. B. Vašek*: O katolické Akci. 19. ledna: *Fr. Kubíček, II. r.*: Sociální kurs v Přerově, konaný před. ván. svátky. (Referát.) 25. ledna: *p. A. Huf*: Orelský pokladník. 29. ledna: *P. Silv. Braitto*: Bernannos L'Imposture (rozbor románu). 4. března: *Aug Kadlčík, III. r.*: Proslov k počtě podjáhňů. 29. dubna: Jubilejní oslavy.

I finanční stránka byla v mnohém směru obšírnější než kdy jindy. Celkový obrat činil téměř 56.500 Kč. Jednota darovata na poutní dům na sv. Hostýně 1000 Kč. Mezi členstvem se rozprodalo asi 40 obrazů sv. Václava, několik set svatováclavských obětí, pohlednic a dopisnic. Rozprodáno zásluhou Jednoty též 100 exempl. životopisu dra A. C. Stojana (ze sbírky „Životem“).

Zvláštní péče věnována knihovně. Celkem vynaloženo na ni asi 2000 Kč. Z pozůstalosti P. J. Vévody dostali jsme všech 33 ročníků Našeho domova.

V čítárně jednota vykládala 37 časopisů čsl. Čsl. novin bylo v čítárně 14. Čítárníkem byl kol. Ferd. Křístek, III. r. Korespondence letos byla též značně veliká. Celkem přijato 199 čísel. Odesláno bylo 256 čísel a kromě toho 25 oznámení nov. výboru, 6 telegramů, 54 gratulací, 150 pozvánek na sjezd velehradský, 851 oznámení o chystaných oslavách a 376 almanachů.

Členů měla jednota před prázdninami 52, po prázdninách 81.

Jinak většinu poprázdninové činnosti vyčerpala péče o náležitou oslavu padesátin jednoty. Předně snažili jsme se doplniti *album fotografií* bývalých předsedů jednoty. Dále vydán *almanach* „Stadium“ o 500 exempl. Finanční stránku zaručila nám akce „jubilejní dar“. Zdařila se skvěle.

U příležitosti jubilea jednoty bylo jmenováno 26 čestných členů, pro něž nám ochotně zhotovil diplom mistr Jano Köhler. Vlastní slavnosti zahájeny 28. dubna otevřením *výstavky* památek jednoty a Stojanova musea. V neděli po děkovné *mši sv.*, sloužené Msgrem drem Jos. Kachníkem byla jednota *zasvěcena Božskému Srdci Páně*. Odpoledne byla *slavnostní akademie*, která přilákala řadu znamenitých osobností. Slavnosti se konaly pod protektorátem J. M. arcib. dra Leopolda Prečana.

Správní rok ukončen letos mimořádně až 1. května, kdy se konala valná hromada, jež schválila toto předsednictvo: předseda: St. Schneewis, III. r., místopředseda: Otakar Balcar, III. r., jednatel: Al. Talanda, II. r., I. pokladník: Lad. Láznička, I. r., II. Jos. Musil, III. r., knihovník, Jan Miša, I. r., přisedící výboru: Jan Kunovský, II. r., členem výboru až do ukončení škol. roku zůstává odstup. předseda vlp. Jos. Vrana, IV. r. Všem horlivým pracovníkům vzdáváme upřímné „Pán Bůh zaplat.“

V budoucím padesátiletí račiž naší jednotě se Synem svým žehnati, Panno Maria! - Josef Vrana, odstup. předseda. St. Schneewis, odstup jednatel.

Slovanská knihovna.

Zájem olom. bohoslovců o „Slovanskou knihovnu“ nebyl zmenšen ani v uplynulém správním roce. „Slovanská knihovna“, která v uplynulém roce padesátiletí „Stojanovy liter. jednoty“ byla semenišťem českého uvědomění mezi olom. bohoslovci, také v posledním roce - za který zprávu o činnosti v knihovně podávám - sloužila bohoslovcům po této stránce v míře co největší a nejmožnější. - Knihovník, od kterého jsem správu knihovny přijal, ctp. Gajdušek, předal mi knihovnu tak dalece zkatologisovanou, že brzy mohlo býti přistoupeno k její vnější organizaci. K rychlejšímu hledání knih od vypůjčovatelů zřízen lístkový katalog pro časopisy. Též systém vypůjčovací změněn v lístkový. Vyřazené knihy (duplikáty) darovány „Apöštolátu L. C. III. v Olomouci“, pro zahraniční misie, (celkem 30 roč. „Našeho domova“, 32 knih, 26 brožůr). - Funkci knihovníka na pevný základ staví „knihovní řád“, který nově zpracován. O zakoupení nových knih starala se „knihovnická pětka“ za vedení knihovníka. Na začátku správního roku obsahovala knihovna 4357 čísel - k valné hromadě dne 1. května 1928 4522, jeví se tedy přírůstek 185 čísel v obnose 1837'40 Kč. Ke knihovnímu materiálu patří též *časopisy* uložené v čítárně v počtu 37 v předpl. ceně 600 Kč. Pro rychlou apolog. orientaci boh. slouží „brožůrková knihovna“, která se při „Slovanské knihovně“ zřizuje, dosud čítá 100 čísel. Knihy půjčovány dvakrát týdně - v úterý a čtvrtek - po polední adoraci. Půjčeno 454 knih bohoslovcům; též kněží si vypůjčovali. Knihovníkovi ve vedení pomáhal ctp. Miša J. (I. roč.), který zvolen knihovníkem na správní rok 1928-29. - Všem, kteří přispěli ve vedení knihovny ať již radou, neb fysicky vřelé „Zaplat Pán Bůh“! Důležitost „Slovanské knihovny“ v době, kdy se čte mezi lidem literární brak a knihy v pravém slova

smyslu leží zaprášeny v knihkupeckých skladištích, *jeví se stále zřetelněji!*

Al. Talanda, odstup. knihovník.

Jednatelská zpráva o činnosti sociologického kroužku za
správní rok 1927-28.

Vzhledem k roku minulému vzrůstá kroužek počátkem pracov. období dvojnásobně, t. j. o 14 nových členů, vesměs z I. ročníku. Všech členů kroužku 27.

Schůzi bylo celkem 10, z toho tři informační, 7 pravidelných s přednáškami a debatou. Jejich pořad a témata: 23. března členská schůze organizační, 6. dubna přednáška kol. Osladila (III. roč.): „Nutné cíle katol. školské politiky u nás“, 18. května přednáška kol. Stodůlky: „Politika podle zásad křesťanských“, 20. října druhá, 26. října třetí informační schůze (stanovena témata), 11. listopadu přednáška kol. Kunovského: „Studentská otázka“, 25. listopadu přednáší opět kol. Kunovský na téma: „Práce kněze a bohoslovce v SSS“, 18. ledna přednáška dra Vaška: „Katol. akce u nás“, 2. února přednáška kol. Šestáka: „Židovská otázka“, 8. února přednáška kol. Dolanského: na totéž téma.

Z činnosti mimopřednáškové zasluhují zmínky jednak ,byť počáteční a ještě ostýchavé, přece jen čilé styky s katol. studenty a akademiky, dále pak zavedení poradny pro studenty, kde se odpovídá na dotazy zejména rázu náboženského.

Pro nový správní rok zvolen na valné hromadě kroužku konané dne 8. března 1928 tento výbor: předseda kol. Ig. Stodůlka (II. r.), jednatel: kol. Ota Polách (I. r.).

Největší zásluhu o rozvoj kroužku dlužno i letos přičísti našemu příznivci vldp. P. dru Vaškovi, jenž pokud možno všem přednáškám byl přítomen a v mnohé sporné neb nám dosud neznámé otázky byl rádcem a učitelem, dále pak obětavému předsedovi kol. Šestákovi a resignovavšímu členu výboru kol. Kunovskému.

Ig. Stodůlka, odstup. jednatel.

Kroužek apologeticko-cyrilometodějský:

Kroužek měl letos 13 členů, většinou z I. roč. Členstvo sešlo se na 9 schůzích s přednáškami o časových otázkách:

Ctp. Vašica IV.: O schismatu. Zásluhou kroužku mluvil v Jednotě dp. P. Braito O. P. na téma: „L' action française“, ctp. Vašica IV.: Rozklad odpadlých sekt, ctp. Janoš II.: Sjednocovací snahy protestantů, sjezd v Lausanne r. 1927, ctp. Kremser I.: Metodisté, jejich činnost ve školství, ctp. Kocián I.: „Hus a jeho ovoce“ podle dra Kašpara, ctp. Láznička I.: Referát podle díla Jar. Olivy „YMCA“, ctp. Rybka I.: Význam odpustků podle díla J. Foltynovského, ctp. Vrana I.: O Jednotě bratrské.

Témata, ač se zdají většinou polemická, byla vždy brána a přednesena tak, aby vyvrcholila ve slovech: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy.“ Sv. Cyrile a Metoději orodujte za nás!

Předsedou kroužku byl vlp. Vašica IV.; zapisovatelem ctp. Dubina III. Nově zvolen předsedou J. Dolanský II.; zapisovatelem J. Kocián I.

Dubina St., zapisovatel.

Tělovýchovný kroužek.

Kroužek vyvinul tohoto roku agilní činnost. Uspořádal 6 členských schůzí, na nichž mluvili členové kroužku a orelští pracovníci z venku. Některé schůze byly uspořádány pro celou Stoj. L. J.; tak promluvil dp. J. Huňka na

téma „Kněž vychovatelem v „Orle“. Zásadou kroužku byl též o Vánocích uspořádán „Vzdělávací kurs“, který se potkal s velkým úspěchem.

Čilejší byla činnost tělocvičná. Cvičilo se dvakrát týdně v seminární tělocvičně, na jaře bylo v zahradě upraveno hřiště, na němž ve volném čase hrávají členové wolley-bal.

Kroužek měl 39 členů, předsedou byl ctp. R. Křivánek, III. r., jednatelem ctp. Jan Hradil, II. r. a náčelníkem ctp. Ferd. Křístek, III. r.

Jan Hradil, odst. jednatel.

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA SPR. ROK 1927-28 RŮŽE SUŠILOVY V PRAZE.

Čtyřicet květů vpučelo na trsu „R. S.“ v Praze, květů pěkných, plných vůně lásky, sytých a ohnivých barvami nadšení a zápalu, něžných vroucností; teď chystáme se utrhnouti květ další a položit jej Pánu v oběť nepatrnou na oltář. Květ první z nové půdy, z nového prostředí.

Tím si možno vysvětliti, že činnost „R. S.“ byla tentokrátě beze všech větších vnějších rozměrů, za to však vnitřní život, živý čtyřicetiletou tradicí, kterou jsme si přenesli na nové kolbiště z Klementina, neustával a snažil se jen nalézt své expansivní síle vhodný čas a místo.

Druhou nepříznivou okolností, která - alespoň v prvních měsících - brzdila rozvoj „R. S.“ byly časté změny ve výboru. Tísňivá tato situace a dusící nejistota se rozulily mimořádnou valnou hromadou.

Schůzi členských bylo konáno - bez mimoř. val. hromady - celkem 14; výbor pak sešel se 18krát k debatě o různých aktualitách spolku.

6. června se konala 41. valná hromada - ještě ve starém sídle - na níž zvolen tento výbor: Hudec Al.(IV.), předseda; Kindl Ant. (III.), jednatel; Kebrle Jos. (II.), pokladník; Hlad Lad. (II.), zapisovatel; Vybíral Fr. (IV.) I. knihovník; Nykodým (II.), II. knihovník. Výbor v tomto složení řídil otěže spolku jen přes prázdniny, kdy na místo jednatele resignovavšího zvolen Šinkmajer Lad. (II.).

19. června konána schůze, na níž zvoleni delegáti na sjezdy a Ústředí kat. studentstva čl. v Praze, načež odjezdem na prázdniny činnost ochabuje.

16. října schází se opět „R. S.“ k první schůzi po prázdninách v novém semináři v Dejvicích. Na schůzi podány informace novým členům, referát ze sjezdu bohosloveckého (Kindl) a z val. hromady Ú K S Čs (kol. Sedláček).

28. října na schůzi vzdává „R. S.“ svůj skromný, avšak srdečný hold osvozené vlasti; přednášel kol. Hudec.

30. října začíná P. Jan Urban-Kadaňský O. F. M. cyklus přednášek na téma: „Třetí řád a pastorační.“

13. listopadu přednášel docent dr. Beneš o dojmech ze své poslední návštěvy u T. Neumannové.

20. listopadu pokračoval P. Jan Urban v započatém cyklu.

4. prosince cyklus ukončil.

29. ledna výbor svolává mimořádnou valnou hromadu, na níž zvolen výbor: Nerad Vincenc (IV.), předseda; Šinkmajer Lad. (II.), jednatel; Kebrle Jos. (II.), pokladník; Kindl Ant. (III.), zapisovatel. Knihovníci zůstali nezměněni; za revisory účtů zvoleni kol. Bareš (III.) a kol. Sedláček (II.).

12. února vzpomenu na slavnostní schůzi výročí korunovace J. S. Pia XI. (Šinkmajer), doslov Msgr Štella.

19. února konána debatní schůze o různých návrzích nového výboru a členů stran reorganisace práce v „R. S.“

4. března přednášel kol. Kebrle na téma: „Kolem Bílé Hory“.

24. března přednášel kol. Kebrle o Budhismu.

25. dubna přednáška dp. katech. Dvořáka o katechisování dětí.

6. května byl podán na schůzi referát o pracovní konferenci Ú. K. S. Čs. v Praze kol. Rybou; pak o oslavách svatováclavských a o práci přípravného výboru referoval kol. Boukal, náš zástupce ve výboru svatováclavském; jeho referát pro nedostatek času nebyl ukončen. Pokračoval v něm tedy

20. května na poslední členské schůzi, na níž byly též vykonány přípravy na 42. valnou hromadu, která se konala 28. května.

Odborů zvláštních při „R. S.“ nebylo. S počátku byla sice jakási snaha po zavedení odboru pěveckého, leč k formálnímu ustavení nedošlo. Přece však byly pilně cvičeny zpěvy rorátní a kostelní písně, čímž „R. S.“ vykonala též kousek pastorační práce v našem novém chrámu Páně na periferii pražské. I několik sborů bylo nacvičeno, jež byly provedeny jednak při domácí oslavě jmenin vdpp. představených, jednak při slavnostní schůzi Akademie sv. Tomáše Aq. 7. března a při májové pobožnosti. Možno tedy doufat, že v době budoucí bude ustaven odbor pěvecký, který by pokračoval v pěkných tradicích seminárního „Smetany“, jehož hudební archiv jest majetkem „R. S.“

O prázdninách hostila naše jednota milé a vítané hosty, lublaňské bohoslovce, čímž vzájemně styky utuženy. Též s ostatními jednotami bohoslovckými pěstován čilý styk a i v životě jiných katolických spolků snažila se „R. S.“ spolupracovati. Bohoslovcekého sjezdu velehradského se zúčastnil z našich řad větší počet než jindy, což bylo umožněno laskavou podporou zemřelého Msgra Hanuše. Valné hromady Ú. K. S. Čs., jakož i pracovní konference téhož Ústředí a jubilejní valné hromady Sdružení kat. mládeže se zúčastnili naši delegáti. Ve výboru Ú. K. S. Čs. zasedá stále náš předseda jakožto I. místopředseda; kol. Boukal pak pracuje ve výboru svatováclavském. Jednací protokol obsahuje letos celkem 135 čísel.

Značná péče byla věnována též knihovně, která za pomoci všech bohoslovců byla odstěhována po prázdninách do nové budovy. Česká seminární knihovna „R. S.“ obsahuje asi 400 knih a práce s jejím urovnáním a katalogisováním - jež dosud nedokončeno - byla po stěhování značná. Od minulé valné hromady, t. j. od 6. června 1927 do konce dubna 1928 přibylo celkem 33 nových knih (z těch 20 koupeno, 8 zasláno od Čes. akademie věd a umění, 5 darováno). Do vazby dáno v témž období 32 knih (z toho 11 časopisů).

Čítárna má v novém semináři zvláštní pohodlnou místnost a těšila se hojně návštěvě. Jest v ní vyloženo 47 časopisů, a to 9 vědeckých, 11 vědecko-populárních, 11 náboženských, 3 misijní, 3 politické a 10 různých.

Tot krátký přehled tiché, nenáročné práce pražských bohoslovců. Bylo více ideálu, které zůstaly nesplněny, bylo více tužeb a přání, jež nebylo lze uskutečniti, nicméně v okolnostech tak nepříznivých tím větší jest obět a láska mnohých členů, kterou pilně přinášeli „R. S.“

Ale díky Bohu, jest viděti, že růže žije a se ujímá i v nové půdě, že zapouští kořeny své i zde, kde již je neomývají vody Vltaviny, leč napájí je nedaleká stráž posvátných Hradčan svými čistými prameny křišťálových vod. Ó přitékejte k nám, přitékejte hojně, vy vody sladké z hrobů sv. Václava, Jana, Vojtěcha, Ludmily a přinášejte s sebou tu jejich lásku k Církvi a Vlasti, jejich heroické nadšení a vznešené ctnosti kněžské, aby je z vás sála plnými doušky Růže naše a kvetla vždy víc a více k oslavě boží v národě svatováclavském.

Ladislav Šínkmajer, t. č. jednatel.

OBSAH ROČNÍKU LIX.

BÁSNĚ.

Buturac Josef, Zagreb: Pjesma pune želje	93
Dilong Fr. Rudo, O. F. M.: Apoštol krvácajúcej doby	82
-j-.: Modlitba	1
M.: Modlitbička k sv. Terezii Ježíškové	108
Pecháček F. M., Břevnov: Meditace	10
Moře	10
Hořící keř	45
Ronaj Gabriel: V zahrádce naší	70
Ronet Vlast.: Zkamenělé květy	77
Šem Jaka, Maribor: Moja duša	87
Světlý J.: Před svátostným Betlemem	33
Nemají místa	40
Ptali se mne lidé	95
Květy na oltáři	141
Smrt sv. Terezie Ježíškovy	152
Šerý Ant.: Matce	6
Největší krásu vánoc	35
Špůrek St. C. Ss. R.: Jdem o samotě	37

ČLÁNKY.

Bednár Fr. Osvald, O. F. M.: Naša budúca úloha	106
Benáček Leop.: Hrst zkušeností ze spolkové činnosti kněze	85
Bohdalský Narcis: K jubileu Růži Sušilovej	100
Bouška Sigismund, O. S. B.: List bohoslovcům	71
Deml Jakub: Zabili lékaře	80
G. J. F. O. P.: O Božím bytí a tvoření. (Překlad z ‚Eckehart‘, Otto Karer.)	44
Hlavinka Alois Msgr: Z dávné minulosti	77
Hübner Josef: Misionáři - tvůrci náboženské etnologie	41
Chroust Antonín: Sigismund Bouška	142
Jeřábek K. - Lutislav: Probuzení	83
Kebrle Josef C.: Patronka kněží	36
Kmetko K. Dr., biskup: Naša potecha	68
Kolísek Alois Dr.: Vzpomínám, vzpomínám - - -	98
Kristoslav Aurel: Vianoce v lese	34
Kupka Josef Dr., biskup: Slovo veleknězovo k našemu jubileu	65
Masák Em.: „Nový život“ v brněnském alumnátě	93
Metelka Vojtěch, C. Ss. R. Obořiště: Rozdělení dekalogu	133
Mezihořský Karel: Po válce	112
Neumann Aug.: Reformní statuta kláštera herburského v Brně (1440).	88
Nykodym Karel, Praha: O poměru pražské Růže Sušilovy k Růži Sušilové v Brně	108
Pecka Dominik: Mládí	79
Pokorný Václav J.: K činnosti dra Bedy Dudíka v době předbřeznové	110
Ronaj Gabriel: Břemena života	101
Serviturus V.: Milosrdenstvím k slunci Věčnosti	43
Světlý J.: Lastury z Nettuna (Drobné kapitoly)	117
Šebek Václav: Evangelium a pedagogie	7
Špůrek St., Č. Ss. R.: Žehnání po konsekraci	2
Vrzal Aug.: Hlavní směr ruské literatury	96

CYRILOMETODĚJSKÁ HLÍDKA.

Buturac Jos.: Bogoslovi u prošlosti hrvatskoga katoličkog djačkog pokreta	47
Florijančič Joža, Ljubljana: Kotoliško gibanje na Slovenskem	45
F. V.: Zpráva o sjezdu bogoslovců na Velehradě 1927	15
J. M.: V. unionistický kongres na Velehradě v jubilejním roce sv. Cyrila 1927	18
J. M.: Acta V. conventus Velehradensis 1917	52

SLOVANSKÁ HLÍDKA.

Ks. M. Z.: Sw. Wojciech w świetle współczesnej historjografji polskiej 1923-1927.	123
V. H.: Katholicismus i obrjad	125

ROZHLEDY.

A. K.: Theologické studium ve Strasburku	55, 133
Bednář V.: Duchovní bratři sv. Terezie Ježíškovy	162
F. M.: Na teologickej fakulte v Innomostí	23
F. M. Innomostie: Dejiny Leopoldo-Františkovej univerzity v Innomostí	132
J. M. J.: Čeští Salesiáni	28
Jsme vyrovnáni?	59
K. N.: Za Msgrem Th. Dr. J. Hanušem	161
Ks. A. P.: Z Warszawy	127
Liquidus: Poznámka k situaci filosofického materialismu	53
Lovišek Ján: Z Nitry	131
Machaň Ferd.: Z Turina	132
Očkovský Emil: Osvaldov literárny knížok slovenských bogoslovcov v Trnave	130
Skarbek Czeslav: Organizacje teologów v Krakovie	128
Stojanova literární jednota bogoslovců, Olomouc: Bratři a přátelé	161
Šebek Václav: Z Italie	23
J. Em. Aug. Hlond	134
šj.: Bogoslovci ve škol. roce 1927-28	21
Apoštolát liturgie	27
-t.: Momentky	57
V. H.: Pozdorovlenie od Rusinov iz Podkarpattia	24
Iz Podkarpattia	55
x, l.: Misijní kongres v Poznani	26
V. misijní týden v Lovani	56
Šedesátiny P. Dr. Schmidta S. V. D.	127
Zakrajšek Viktor, Ljubljana: Slovenski bogoslovci	25
Zeman Josef, misionář: Z činnosti katolických misionářů v Číně	162

POSUDKY:

af.: Karel Dostál Lutinov: Orlí fanfáry	138
Alfa.: P. Fructuosus Hockenmaier: Zpověď katolického křesťana	59

Alfa.: Život svatého Antonína Velikého, poustevníka a opata	135
A. M.: P. Alberti: Nová světla	62
Peter Lippert S. J.: Von Seele zu Seele	63
Lilie Panny Marie, blahoslavená Bernadetta Soubirousová	136
Kümmel Konrad: Heilige Jugendzeit	139
Dr. Tihamér Tóth: Charakter des jungen Menschen	164
-ar.: Georgiana Fullerton: Život sv. Františky Římské	62
Archa	29
A. Z.: Dr. J. Hanuš a poslanec J. Myslivec: Světový eucharistický kongres v Chicagu	30
Bš.: Ant. Šorm: V záři vánočního stromku	61
" " Den osvobození, 28. říjen	61
O. Babler: Marie po poli kráčela a strom ze srdce	61
Bureš Karel: Čiňme pokání a Nové Burešovy májové promluvy na litanii loretánskou	137
-čká.: Dlouhý Jaroslav: Nové katechetické promluvy	30
Elie Faure: Dějiny umění	137
E. V.: Dr. Frant. Příkryl: Z Říma	60
Fr. Háj: Pozdě	62
F. K.: Ar. Oliva: Katolík a katolická církev	60
F. K.: František Valoušek: Z těžkých dob Velké Moravy	137
Fr. H.: Zápisky anglické konvertitky	60
Ga.: Otakar Auředníček: Hry lásky	137
J. Bš.: Dr. Ot. Tauber: Mravní záhady dneška	135
-jd-: Dr. K. Kašpar: Cesta prvního českého biskupa do Ameriky	136
J. G.: Frant. Strážovský: Mariánský sloup	60
J. K.: „Po vůni tvých růží“	29
J. Kl.: P. Bonaventura J. Wilhelm: Sv. František Serafinský, zakladatel tří řádů	29
J. Kl.: V. B. Třebízský: Levohradecké poutněnky	29
J. M.: Dr. Josef Weingartner: Marienverehrung und religiöse Kultur	32
Mey-Hoch: Vollständige Katechesen. I. Teil	32
Schwarz Karl: Ich in Ihm	32
Fr. Kašpar a J. Strnad: Jesličky	60
Josef Pospíšil: Tiché rozkoše	63
Mey-Hoch: Vollständige Katechesen. II. Teil	63
Schott Bihlmeyer O. S. B.: Das vollständige römische Messbuch	64
Dr. Tihamér Tóth: Bildung des jungen Menschen	64
Leiber Robert S. I.: Konnersreuth	138
René de Maumigny S. I.: Katholische Mystik	138
Schott-Bihlmeyer O. S. B.: Das Kind bei der hl. Messe	139
" " " Zum Altare Gottes will ich treten	139
Max Kaller: Unser Laienapostolat	139
Dr. Robert Linhardt: Das Geheimnis des Kelches	140
Erich Wassman S. I.: Eins in Gott	140
Dr. Ernst Dubowy: Der leidende Heiland, dein Führer zu wahren Glück	140
Dr. Josephus Pejška C. Ss. R.: Ius canonicum religiosorum	140
Taddaeus Soiron O. F. M.: Das heilige Buch	164
Meschler Moritz S. I.: Das Exerzitienbuch des hl. Ignatius v. Loyola	164
jm.: Dr. Joh. Walz: Die Fürbitte der Heiligen	63
J. Mk.: Ksaver Meško: Náš život	63

K.:	Antonín Špale: Kniha poutníková	135
ka:	P. Martial Lekeux O. F. M.: Markétka	136
-od-:	G. Papini: Život Kristův	163
-ol-:	V. Kr. Blatník: Světové dějiny divadla	164
P.:	Dürr Lorenz: Religiöse Lebenswerte des Alten Testaments	164
S.:	Em. Žák: Živé hvězdy	136
	Milo Urban: Živý bič	138
	M. Š. Černý: Sněžanky	137
-ski-:	Poncján: Przekładania Jana z Koszyczek 1540	138
	Dr. Paul Wilhelm v. Keppler: Wasser aus dem Felsen	164
sor.:	Václav Beneš-Šumavský: To se nezapomíná	137
šil.:	Ondřej Příkryl: Bévalo	62
	„ „ Báňa	62
	Legendy o Ježíškovi	136
Sš.:	F. Malý: Lazar z Bethanie. Cyklus promluv o nemocných	164
V. B.:	P. Aug. Neumann O. S. A.: Katoličtí mučedníci doby husitské	60
	Karel Lutislav: Pravda a lež v českých dějinách. II.	60
	Václav Špaček: Martin Kručina	61
	Z. Stach: Jedovaté a léčivé rostliny domácí	137
	Kornel Makuszyński: Po mléčné dráze. I. díl	138
	Všem citelům sv. Terezie Ježíškovy	30
Wilfred:	Dr. Linus Bopp: Das Jugendalter und sein Sinn	31
	Bř. Kafka: Svítání v duši	62

Z NAŠEHO RUCHU.

Letno pokročilo o delovanju družstva „Slomšek“ mariborskih bogoslov- cev za l. 1927-28	165
Zbor duchovne mladeži zagrebačke	166
Činnost nitrianskych bogoslovcov	166
Výroční zpráva Růže Sušilovy v Brně v jubilejním roce 1927-28	167
Výroční jednatel. zpráva literárně-řečnické jednoty bogoslovců v Hradci Králové	168
Činnost Stojanovy liter. jednoty bogoslovců olomouckých v jubilejním roce 1927-28	170
Výroční zpráva Růže Sušilovy v Praze za správní rok 1927-28	173